

Staženo z webu:
eknihy zdarma.cz

Staženo z webu:

eknihy zdarma.cz

EZ Eknihy
zdarma.cz

Malostranské povídky

Jan Neruda

OBSAH:

**TÝDEN V TICHÉM
DOMĚ.....2**

**PAN RYŠÁNEK A PAN
SCHLEGL.....105**

**PŘIVEDLA ŽEBRÁKA NA MIZINU
.....120**

**O MĚKKÉM SRDCI PANÍ RUSKY
.....129**

**VEČERNÍ
ŠPLECHTY.....137**

DOKTOR

HASTRMAN.....

**JAK SI NAKOUŘIL PAN VOREL
PĚNOVKU...169**

**U TŘÍ
LILIÍ.....1'**

**SVATOVÁCLAVSKÁ
MŠE.....179**

**JAK TO
PŘIŠLO.....195**

**PSÁNO O LETOŠNÍCH DUŠIČKÁCH
.....218**

FIGURKY.....

1

2

TÝDEN V TICHÉM DOMĚ

r. 1867

I.

V košili

**Cítíme, že jsme v místnosti zcela
uzavřené. Čirá,**

**hluboká kolem nás tma, ani nejmenší
skulinou nevniká**

**odnikud šero ; všude jen tma taková, v
níž domníváme-li**

**se přec na okamžik míti něco světlého
před očima, je to**

pouze rudý kruh vlastní naší myšlenky.

**Napnutí smyslové pozorují i
nejdrobnější známky**

**života. Čich náš zvěstuje nám, že
místnost naplněna je**

**mastným jakýms vzduchem, sprostou
směsicí výparů. Je**

**nám hned, jako bychom hlavně cítili
smrkové nebo**

**jedlové dříví, hned zas jakoby lůj a
sádlo, a zas jakoby**

**suché švestky, kmín, ba i kořalku,
česnek atd. Sluchu se**

**dotýká tykot hodin. Musí to být staré
nástěnní hodiny s**

**dlouhým kyvadlem, na jehož konci
tenký plechový a**

**zajisté že trochu zkřivený kruh; někdyť
se kyvadlo v**

**jednozvučné své povídačce zakoktne a
kruh se lehýnce**

**otřese. I to zakoktnutí opakuje se v
pravidelných**

rozměrech a stává se jednozvučným.

**Mezitím slyšíme dýchání spících. Musí
jich tu býti více.**

**Dýchání se všelijak proplítá, zcela se
neshodne ani**

**jednou, někdy jako by jedno usínalo,
kdežto druhé se**

**sesiluje, jedno jako by se s kývadlem
hodin zakoktávalo,**

**kdežto druhé sobě přispišuje, a v to zas
zahučí odjinud**

**náhlé oddechnutí silnější, jako by to
odstavec nové**

kapitoly spací.

**Také hodiny si nyní pojednou zhluboka
oddychly a**

**zahrkly. Zdá se, že po hrčivé té
uvozovce kyvadlo**

**šepotněji se pohybuje. Jeden ze spáčů se
pohnul a**

zašustnul pokrývkou; dřevěné jeho lože

prasklo.

**V hodinách hrklo to znovu, jedna –
druhá zazní to**

**rychle po sobě zvučným hlasem
kovovým, jedna – druhá**

**hned nato zakuká to hlasem temným.
Spáč se znovu**

**pohne. Je slyšet, že se na loži vzpřimuje,
že odhrnuje**

**pokrývku. Ted' zavadil nohou o pelest –
ted' zašramotil**

**těžkou trepkou – patrně již, že obut v
obě trepky. Pohne**

sebou a učiní několik opatrných kroků.

Již zase stojí;

**ruka jeho hmatá po dřevěné ploše, pod
rukou mu něco**

zaharaší, jistě že to sirky.

**Několikrát sirka škrtne, několikrát
zasvitne fosforový**

**dým, zase škrtnutí, dřívko prasklo,
člověk zabručí. Nové**

**škrtání, konečně zavíří plamínek a
rozlije se přes postavu**

**košilatou. Plamínek se opět zamrkal, ale
kostnatá stará**

**ruka přiložila jej již ku sklenici vodou a
olejem naplněné,**

**na jejímž povrchu plave černý knůtek v
korku. Na**

**knůtku to zasvitlo jako malá hvězdička.
Sirka odletěla na**

**zem, hvězdička se znenáhla zvětšuje.
Nad ní stojí košilatá**

**postava, stará ženská, zívajíc a mnouc
sobě prospalé oči.**

**Postava stojí u stolku, přiléhajícího k
jakés tmavě**

**natřené dřevěné stěně, jež celou
místnost dělí na dvě**

4

části. Až za stěnu síla lampičky nestačí,

vidíme jen jednu

**část místnosti – Čich náš ale nemýlil se,
jsme v skladišti**

**hokynářském. Patrně, že tu jediné
místnosti užito za byt i**

**krám. Krám ten jest po hokynářsku
zásoben dosti**

**bohatě, pytlů rozestaveno hojně se
zbožím prostým, nad**

**pytli pnou se plné košíky a ošatky, se
stěn visí pletence a**

chumáče.

**Žena se zachvěla nočním chladem, vzala
lampičku se**

**stolu a postavila ji na pudl, na němž
plno krajáčů s**

**čerstvým i přepoustěným máslem a nad
nímž houpají se**

**váhy a pletence česneku i cibule. Usedla
za pudl,**

**schoulila nohy až k bradě a vyndala ze
šuplete škatuli**

**naplněnou nitěmi, nůžkami i jiným
haraburdím.**

**Vyndala nitě i ostatky a dostala se
konečně na dno**

**škatule, kde byly papíry a knihy. Papírů
ciframi vesměs**

pokrytých sobě nevšímal, vzala jednu z knih a

rozevřela. Byl to snář, tak zvaný „velký“. Zabrala se

upřímně v obracení listů, pak čtla, pozivovala si a zase

čtla.

Za stěnou slyšet již jen jedno odměřené dýchání

spáčovo; druhý spáč, probuzen bud šramotem neb

kmitem světla, pohybnul se na svém loži.

„Copak je to?“ zabručel náhle

odtamtud starý, sípavý

hlas mužský.

Žena neodpovídala.

„Stará – je ti něco?“

„I jen lež,“ odpovídala žena, „nic mi není, zima mi je!“

a zívla.

5

„Co tam tedy kutíš?“

„Zdálo se mně o nebožtíku mém otci, do rána bych to

zapomněla. Byl to krásný sen, jaktěživo se mně nic

takového nezdálo. To je ale zima, a v červnu!“ Čtla dál a

vrtěla hlavou. Chvilku bylo ticho.

„Kolikpak je to hodin?“ zaznělo pak zase za stěnou.

„Dvě pryč.“

Dýchání třetího spáče stávalo se nepravidelné, hlasitý

hovor spáče budil.

„Tak tedy dělej, ať se vyspíme! Ty nemyslíš než na

lutrii!“

„To je pravda, tady člověk nemá ani chvilku pokoje.

Spi si a nech mne.“

**Dýchání za stěnou zakončilo se mocným
oddechnutím;**

**také na třetím loži spáč se již probudil.
Stařec bručel dál:**

**„Fláma syn mně přijde domů teprv k
půlnoci a po**

**půlnoci zas mne budí lutrie, achich to je
život!“**

**„Ty nemůžeš dát pokoje, vid’ že ne?
Ano, dři se, ženo,**

**dostaneš za to. Když i vlastní muž
pořád bručí – kdybys**

**dovedl synovi poroučet, to by bylo
dobré. Co já udřená**

žena dělám, je už věru poslední!“

**„Poruč mu, máš ho tu taky, poruč
flámovi!“**

**„Copak mně už zase chcete, tatínku?“
tázal se mladý**

hlas mužský.

„Mlč, ani mi nemukej, tys ten pravý!“

„Ale já přec nemohu pochopit –“

**„On nemohe,“ posmíval se stařec, „to je
darebák!“**

„Ale – “

„Mlčíš?!“

**„On ti bude ještě odmlouvat, máme to
hodného syna, to**

**jsme si vychovali potěšení!“ mínila zas
žena a zívla**

ZNOVU.

„Syna? To není syn, to je zloděj našeho zdraví!“

„Když ale spím, jakpak kradu?“

„I ty lumpe, ty!“

„To je kvítko!“

„Darebák je!“

„Darebák!“

Syn začal na loži zlehka hvízdát „O Matyldo!“

„Koukej se na něho, on se nám naposled ještě posmívá!“

**“ „Však on ho nemine trest boží,“
pravila žena, píšíc**

**křídou na dřevěnou stěnu čísla 16, 23 a
8. „My se toho**

**ještě dočkáme, ale přála bych si, abych
pak už nebyla**

**živa.“ Složila škatuli, sfoukla světlo a
hrabala se zas k**

**svému loži. „Ten bude pykat, ale bude
už pozdě. Budeš-li**

pak mlčet?“

Syn umlknul.

**„Špendlíčkem bys nás pak kopal, ale
nevykopeš,**

špendlíčkem ti povídám, špendlíčkem!“

**„Prosím tě, ženo, nech ty špendlíky být
a usni, já bych**

spal!“

**„Nu já to musím odnést, to se rozumí.
Bože, bože, ty**

mne navštěvuješ!“

„Já se ještě zblázním s vámi!“

„To jsou lidé, to jsou lidé!“

„V noci jsou všichni lidé zlí,“ podotýkal mladík.

„Co to tam povídá?“

„Kdopak to ví, on má vždycky něco, ten bohaprázdný!“

„Sval tam na něho tu armaru, nebo ho vyžeňme, hned

ho vyžeňme!“

„Prosím tě, dej ty už taky pokoj! Mám já peklo!“

Stařec zabručel, stařena zabručela v odpověď, mladík

mlčel.

**Chvilkami ještě nějaké zabručení,
odplivnutí, konečně**

**bylo vždy tišeji a tišeji; stařena usnula,
stařec ještě**

**jednou sebou zavrtěl, pak usnul také.
Tichým bzukem**

**jako medák začal mladík ještě jednou
„O Matyldo!“**

Nedobzučel, usnul též.

**Mastným vzduchem cvakalo a
zakoktávalo se kyvadlo**

**jako dřív. A mimo ně slyšet jen to
oddychování tří spících**

**osob. Proplítalo se všelijak, neshodlo se
ale ani jednou.**

II.

Dům se z větší části probudil

**Rané slunce červnové bylo již hezky
dlouho osvěcovalo**

**dvůr domu, než lidé se probouzeli.
Vzdor šramotu**

**těžkých vozů, zalehajícího sem
průjezdem a přes střechu**

**z ulice, duněly první kroky přece silně
jakoby v klenbě.**

**Jednotlivě, jako by jedna čekala, až
druhá zajde,**

**vycházely ženštiny z rozličných bytů,
bud' prostovlasy a**

**posud neučesány, bud' se šátkem
hluboko do čela**

8

**vtaženým, takže chránil ospalé oči před
sluncem. Nebylo**

**jich mnoho, všechny vypadaly ale jako
nedbalé služby;**

**šat jejich nebyl ani řádně obvázan,
sešlapaný střevíc táhl**

**se jim za nohou, v rukou nesly hrnky
bud' prázdné bud'**

již mlékem naplněné.

**Znenáhla stalo se přece živěji. Bílé
opony mizely s oken,**

leckteré okno se odevřelo, objevila se v něm postava,

rozhlídl se po nebi a vrchu Petřínu i mluvila pak něco

dovnitř k ostatním spolubydlícím o pěkném ránu. Na

schodech a pavlačích se setkávali a přáli sobě „dobrého

jitra“.

V prvním patře přední, do ulice vedoucí části domu

objevil se v krajním oknu vysoký muž s rudou,

trudovitou tváří a rozcuchaným šedým

vlasem. Opřel se

**těžce o zídku okenní a vyhnul se ven,
tak daleko, že košile**

**na prsou rozevřená zcela obnažila
mohutná jeho, vzdor**

**červnu ještě také ve flanel se halící prsa.
Podíval se na**

**vedlejší, posud zastřené okno. Zase se
uhnul zpět a pravil**

dovnitř: „Ještě není sedm.“

**Vtom však prasklo vedlejší to okno a
odevřelo se**

**dokořán. Objevil se v něm jiný muž
vysoké taktéž**

**postavy, avšak mladší. Byl vlasů
černých, pečlivě**

**přičesaných v slušnou a pevnou formu,
jaká hlásala, že je**

**každodenně a na vlásek asi tatáž.
Obličej jeho byl kulatý,**

**hladce oholený, jak se ale zdálo, bez
zvláštního výrazu.**

**Tělo se krylo v elegantní šedivý župan,
ruce držely**

**hedbávný žlutý šátek a vytíraly jím skla
zlatých okulárů.**

**Ještě jednou dýchl na skla, ještě jednou
setřel s nich**

**mlhu, nyní nasadil brejle a obrátil se
zcela k nám. Tvář**

**jeho, dříve neurčitá, nabyla pod skly
náhle pevnějšího**

**rázu, jakž se vždy u krátkozrakých
stává. Byla to tvář**

**dobrácká, oko pohlíželo nyní přívětivě i
dosti vesele; přec**

**však lze z každého rysu čísti, že ta tvář
již hezky dlouho**

**přes čtyřicet let na svět se dívá. A když
se podíváme na ni**

tak jen trochu znaleckým okem, jsme

skoro jisti, že to

**tvář staromládenecká. Tvář kněze a
tvář starého**

mládence poznáš i v přístroji.

**Starý mládenec položil se do okna,
sněhobílým, pěkně**

**vyšívaným polštářem opatřeného.
Podíval se do modré**

**oblohy, pohledl na lesknoucí se zelený
Petřín a úsměvně**

**jitro zazrcadlilo se i na tváři jeho. „To
je krása – musím**

**časněji vstávat,“ šeptal. Hned nato
sklouzl zrak jeho do**

**druhého patra zadní části domu. Míhl
se tam za**

**zavřeným, čistým a průhledným oknem
ženský šat.**

**Úsměv starého mládence stal se
zřejmější: „Nu to se**

**rozumí, Pepička – Josefinka už v
kuchyni,“ šeptal zase.**

**Přitom pohnul trochu rukou, z velkého,
prst pravé jeho**

**ruky zdobícího brilantu vyšlehl proud
skvělé záře, což**

**svábilo zrak starého mládence na
vlastní zas osobu. Stočil**

**trochu prsten, tak aby brilant trůnil
zrovna nad**

**prostředkem kloubu, povytáhl pěkné
manžety a s**

**patrným zalíbením díval se pak na své
tučné, bělostí se**

**skvoucí ruce. „To nic neškodí, opálí-li se
trochu, to je**

**zdravé,“ i zašeptav to, pozdvihl pravici
k nosu, jako by**

**chtěl čichem přesvědčit se o rostoucí
její zdravotě.**

**Dvěře v druhém, protějším patře na
pavlač vedoucí**

**zavrzly a vyšlo z nich pěkné, as
osmnáctileté děvče.**

**Vtělené ráno! Vzrůst dívky té byl
půvabný, štíhlý.**

**Tmavý, kadeřavý a přehustý vlas vlnil
se jí s čela až k**

**šíji, poután prostou aksamitovou
stužkou. Obličej její byl**

**oblý, oko jasně modré, upřímné, tvář
růžová a pleti**

**hebounké, rtíky malé, až tmavorudé,
celá ta tvářnost**

činila dojem nanejvýš příjemný, aniž by

vylučovala tajné

**vědomí, že není vesměs rysů
akademicky pravidelných.**

**Jenže kde hned tu malou nepravidelnost
při tom**

**příjemném celistvém dojmu najít! V
tom maličkém,**

**rozkošném oušku jistě nevězela, vždyť
právě to ouško**

**bylo k líbání vzdor tomu, že v něm
vězely jen zcela chudé**

**a malé náušnice stříbrné. A mimo ty
náušnice žádné**

ozdoby víc. Kolem bělostného krku

vinula se arcí tenká

**černá šňůrka, ale skvost, jejíž snad
nesla, skrýval se dnes**

**v pučících nadrech. šat měla dívka až ke
krku upjatý,**

**světlý a jen tence pruhovaný. I ta
jednoduchost barvy a**

stříhu byla vábná.

**Děvče neslo v ruce hnědý, plechovou
pokryčkou**

opatřený hrneček.

**„Dobré jitro, Josefinko!“ zaznělo
zvučným hlasem**

tenorovým.

„Dobré jitro, pane doktore!“ odpovídala Josefinka a

pohledla s přívětivým úsměvem do protějšího okna.

„Kampak s tou snídaní?“

„Dolů k slečně Žanýnce. Je nemocna a nesu jí trochu

hovězí polívky. Schovala jsem ji od včerejška.“

„Žanýnka je nemocna? Jakýpak div, vždyť to musí u ní

11

vypadat jako v žaláři! Po celý rok

neodevře ani okna a k

**tomu má tam u sebe ještě toho
ošklivého psa; dnes zase**

**celou noc štěkal a vyl. Musíme rasa
navést!“**

**„I toto,“ horšila se Josefinka, „slečna by
se zbláznila!“**

„A co jí vlastně je?“

**„Stáří,“ odpovídala Josefinka smutně a
ubírala se k**

točitým schodům.

**„Dobračka, ta Pepička –Josefinka!“
mručel pan doktor**

a zrak jeho utkvěl na východu schodů v

patře prvním, a

**když děvče i tu zašlo, očekával ji zrak
jeho již dole u**

východu na dvůr.

**Josefinka přešla dvorem i přistoupila k
přízemním**

**dveřím. Vzala za kliku, dvéře byly
zavřeny. Rachotila**

**klikou, klepala na dvéře, uvnitř se nikdo
nepohnul.**

**„Zaklepejte na okno!“ radil doktor z
okna svého.**

**„To nebude nic platno, bouchat se musí,
ne klepat, a**

bouchat Pepička neumí. Počkejte, já zabouchám!“

zaznělo se schůdků z průjezdu do dvora vedoucích a

dvěma skoky octnul se mladík as dvacíletý přes schody

dole a již stál vedle Josefinky. Byl oděn v lehký, šedý šat

letní, neměl ale na hlavě ani klobouku ani čehož jiného.

Vlasy jeho byly samý černý prstenec, tvář jeho byla

ostrá, oko živé.

„Tedy mně pomozte, pane Bavore!“

prosila Josefinka.

**„Dřív se podíváme pod pokryčku,“
škádlil mladík a**

vztahoval ruku k Josefince.

**„No – no – no,“ bručel nahoře pan
doktor, zamlčel se**

**ale zas, když viděl, že se děvče
mladíkovi obratně**

vyhnulo.

„Já si zaklepu sama!“

Mladík ale stál již u okna a bubnoval na ně prstem.

Uvnitř se ozval pronikavý štěkot psa, pak zas vše utichlo.

Čekali chvílku. Když ale žádná další známka života se

nejevila, popošel mladík k druhému oknu a začal do

rámce vší silou mlátit. Pes se opět ozval, štěkal zuřivě a

dlouho, pak zakončil pronikavým vytím.

„Slečna nás vyhubuje!“

**„Eh co!“ mýnil mladík a bouchal znovu;
pak přiložil**

**ucho k rámcí a naslouchal. Slyšel jen
kňučivé vytí psa.**

**Způsobený hřmot vyrušil již celý dům.
Vedle doktorova**

**okna vyhlížel již zase vysoký muž s tou
rudou trudovitou**

**tváří a s ním dvě hlavy ženské, jedna
starší, druhá**

**mladší. Na pavlač v protějším druhém
patře vyšla**

Josefinčina matka, žena to vysoké

postavy, a za ní

**přioplížila se nemocná a nahrblá malá
postavička starší**

**sestry Josefinčiny. Na pavlač prvního
patra vyšli tři lidé,**

**muž napolo oblečený, s hlavou olysalou,
ženská taktéž**

**starší a jen napolo oblečená, konečně as
dvacíletá**

**mladice v pouhé spodničce, s nedbale
přehozeným**

**šátkem a hlavou plnou papilotů. Se
schůdků od průjezdu**

sestupovaly pak ještě dvě ženské, zcela

oblečené v šat jen

**prostý. Menší z nich, postava živá a
pohyblivá, volala**

**sestupujíc do průjezdu zpět: „Márinko,
zůstaň v**

**šenkovně, ať nám tam nikdo nevejde!“
Ve větší, druhé,**

**poznáváme noční vykládačku snů z
předešlé své kapitoly.**

**Snad že bílý a čistý čepček její dobře jí
sluší, snad že ve**

13

**světle slunečním všichni lidé jsou i jeví
se co mírnější, její**

**celá tvářnost zkrátka zdá se nám nyní
býti příjemná.**

**„Co je to tu, Václave!“ oslovuje
mladíka.**

**„Mně se zdá, že nám slečna Žanýnka
umřela!**

**Zabouchám ještě jednou!“ i bubnoval se
vší silou.**

**„Není nic platno, musíte pro zámečníka,
pane Bavoře,**

ale rychle!“ volal shora pan doktor.

„Přijdu hned sám

dolů!“

Mladý Bavor již zmizel ze dvoru. Se

všech stran se

**křižovaly otázky a odpovědi, vše
mluvilo, ale hlasem vždy**

jaksi ztemnělým.

**Pan doktor byl právě, zcela k vycházce
oblečen, sešel**

**dolů, a sotva byl ustrnulé Josefince
sdělil, že nemusí stále**

**ten hrnek v ruce držet, když mladý
Bavor dostavil se tu**

již se zámečnickým učedníkem.

**Zámek byl brzy odtržen a odevřené
dvěře nebránily**

více vstupu. Okamžik nechtělo se jaksi

nikomu dovnitř.

**Tu se sebral Václav a vkročil mužně, za
ním hned pan**

doktor, mezi veřejně se vetlačily ženské.

**Velký pokoj byl temný, až příšerný.
Okna do dvora i na**

**Petřín vedoucí byla hustě ověšena, a
nedovolovala světlu**

**vyniknout nad jakés šero. Vzduch byl
starý, puchem a**

**plesnivinou naplněný. Se stropu visely
mocné, černé a**

**prachem těžké pavučiny, po holých
šedivých stěnách bylo**

**několik tmavých obrazů, ovinutých
prastarými a na prst**

**zaprášeny umělými květinami.
Nářadí tu nebyl sice**

**žádný nedostatek, avšak vše jen
přestárlé, staromódní,**

**nesoucí na sobě znak, že se dlouhá a
dlouhá léta niče**

14

**neužilo. Na nízkém, špinavě žlutou
peřinou pokrytém loži**

**bylo vidět dvě zubožených, vychrtlých
rukou a suchou,**

lysou hlavu. Vyhaslé odevřené oči dívaly

se sklenně do

**výše. Starý, ošklivý a chundelatý černý
pes přebíhal od**

**hlavy k nohoun po loži a štěkal na
příchozí zoufale.**

**„Kuš, Azor!“ promluvil Václav dušeně,
jako by v tom**

vzduchu oddechnout se bál.

**„Myslím, že je mrtva, pes by tak nevl,“
podotýkal pan**

doktor temně.

**„Ba ta už je na věčné pravdě! Bůh jí
odpust' hříchy a**

odpust' nám všem naše viny. Oroduj za

nás, svatá boží

**rodičko!“ koktala Bavorová a bohatá
slza kanula jí po**

líci.

**„Když je v domě zakrátko po sobě
funus a veselka,**

**bývá nevěsta šťastna,“ podotknula malá
paní hospodská**

ztrnulé Josefince.

**Tato, na smrt ubledlá, náhle se celá
zapálila, pak zase**

**zbledla; obrátila se a odešla, aniž by
odpověděla.**

**„Musíme ale nejdřív psa odstranit, –
aby nás jen**

**nepokousal – snad má v zubech již jed z
mrtvoly,“ mínil**

pan doktor a ustoupil o dva kroky zpět.

**„Bude brzy venku,“ mínil Václav a
blížil se k divokému**

**strážci mrtvoly. Pes, ač tu měl samé
známé tváře před**

**sebou, rozzuřoval se vždy víc a víc. S
ohlušujícím**

**štěkotem skočil k hlavě lože zpět, když
se konejšící ho**

Václav blížil. Václav přikročil až k loži,

vztáhl levou ruku

**k peřině a v tom okamžiku, když pes po
ní skočil, chytil**

**ho pravicí v týle a vyzdvihl ho do výše.
Pes sebou vztekle**

15

házel, Václav ho ale držel pevně.

„Kam s ním?“

**„Dejte mně, maminko, klíče od našeho
dřevníka,**

**vstrčím ho tam zatím do bedny,“ a
odcházel s vyjícím**

psem.

**„Tedy prý je nebohá hundsfragle
mrtva?“ zaznělo**

**harašivým hlasem ve dveřích. V
promluvivším**

**poznáváme lysohlavého muže, jehož
jsme byli na pavlači**

**prvního patra spatřili. Lysé téměř je
pokryto až do**

**opalisování ušumělým a vyrudlým
cylindrem, jehož**

**forma svědčí o celou řadu let co do
módního času zpět.**

Slabé světlé vlasy na skráních jsou

vodorovně přičísnuty

**k oku. Tváře jeho jsou opatřeny koží v
mocné řízy se**

**skládající, jako bývá u lidí zeschlých z
dřívější mocné**

**tloušťky; každá tvář jako by byla
vyprázdněným po cestě**

**vakem. Postávaje hranatá, s vpadlýma
prsoma, s rukama**

jaksi bezvládně se klátícíma.

„Ano mrtva!“

**„Tedy jen honem s ní do kaple, ať
nemáme mrtvolu v**

domě, nebo ať nám nepojdou výdaje!“

**„Toho se nebojte, pane domácí,“
odmlouval pan**

**doktor, který se byl zatím probíral v
škatuli na stole**

**vedle lože stojící a papíry naplněné,
„nebožka sobě**

**zaplatí všechno sama. Patrno, že si
připravila všechno na**

**smrt a že se včera ještě v papírech svých
probírala. Zde**

**pod tou chundelatou spečenou
vlásenkou našel jsem tento**

**lístek znějící Žanýnce co členu
svatohaštalského spolku**

**dekretářského a zde knihu strahovského
,spolku lásky‘.**

16

**Dostane peníze na pohřeb, i má již také
rekviem**

zaplaceno.“

**„Chudák hundsfrajle, a měla přec jen
pensičku as**

**osmdesáti zlatých ročně; můj syn jí
psával čtvrtletní**

**kvitance!“ obdivovala se paní Bavorová.
Patrno, že**

**lidičkám těm platila „hundsfrajle“ as
již dávno co název**

pouze historický, nikoliv co nadávka.

**„To dostane as padesát zlatých, pěkný
příkrov a**

**svěcené, pozlacené tabule,“ mínila paní
hospodská.**

**„A co je v těch ostatních papírech?“
tázal se vrátivší se**

Václav zvědavě.

**„Nic cenného. Patrně soukromé listy,
několik desítek**

**staré,“ odpověděl zkoumající pan
doktor.**

**„Půjčte mně je, může být zajímavé číst
vzpomínky staré**

**panny. Já si s nimi vylezu pak nad okap
a přečtu si je**

**tam. Dnes je pondělek, celý dům pere a
pro zápach**

**mydlinek a hráchu – při prádle se všude
vaří hrách –**

**nelze v celém domě vydržet jinde než na
střeše. Novelista**

**musí všechno číst a já chci být
novelistou. Času mám**

**dost, mám z úřadu dovolenou až do
čtvrťka, – je-li**

pravda, pane domácí?“

„Jen ať žádný z těch listů neztratíte,

dejte je zas

všechny hezky sem!“

**„Ale kdo upraví všechno?“ tázal se pan
domáci. „Měl**

**byste se toho ujmout vy, pane doktore!
Denn diese Leute**

kennen’s nicht!“

**„Jen kdyby můj syn nebyl s tebou v
úřadě, já bych ti**

**řekla ,kennens-nicht!“ bručela
Bavorová pro sebe.**

**„Nezbude as jiného!“ mínil pan doktor
dobrosrdečně.**

**„Dojdu sám do konskripce, do záduší a
na faru, – ale,**

**pane Bavore, vy musíte hned pro fysika;
až zde podepíše**

**cedulku, přineste ji za mnou do
kanceláře!“**

Václav ochotně odkvapil.

**„A já s paní hospodskou umyjem a
upravíme mrtvolu.**

Prokážem jí poslední službu!“

**„To jste hodny!“ chválil pan doktor.
„Ale já už musím**

jít!“

„Půjdu s vámi.“ Páni odešli.

„Copak děláte, paní sousedko?“

„Rozjímám svět.“

**„A cože se vám zdálo, paní sousedko?“
tázala se dále**

hospodská. „Chtěla jste vypravovat –“

**„Tak ano! To byl krásný sen! – Zdálo se
mně, že přišel**

**ke mně nebožtík můj otec, dej mu
pánbůh nebe, už hnije**

**přes dvacet let, a když matka umřela
před ním, neměl**

**pokoje a chodil denně na hřbitov, až
sám také umřel. Měl**

**lehkou smrt. Ti se měli rádi jako děti!
Jako bych je**

**viděla, když oba nad námi dětmi
plakali. Bylo to v té**

**nouzi za francouzských válek a neměli
nám co dát jíst –“**

„Jakpak se jmenoval pantáta?“

**„Šestnáctka – byl Nepomucký. Tak tedy
najednou stojí**

**jako přede mnou – u nás v krámě. Chci
říct: ,Kdepak**

**jste se tu vzal, pantáto?“, on mně ale –
byl celý bílý –**

**podává plnou náruč tlustých buchet –
dvacet tři,**

**znamená to štěstí – a povídá:
„Naverbovali mne na vojnu,**

**musím jít!“ Vojenské verbování má
osmičku a znamená**

18

veselost. Obrátil se a šel –“

**„To bude šedesát jedna, když se
obrátil!“**

**„Věru, na to bych byla ani
nevzpomněla. Tedy 61, 23 a**

**8.“ „A dejme na ně celých padesát
krejcarů, když je to tak**

živý sen, jak?“

„Mohly bychom.“

**„Vyhrajem víc a pak – pan Václav a
moje Márinka –**

má se to rádo!“

III.

V rodině pana domácího

**Již je čas, abych určitěji naznačoval
dějiště a osoby. Při**

**těchto visím na náhodě, jak která v
průběhu začínajícího**

**právě téhodne pošine se sama v
popředí; o dějišti ale**

**mohu hned říci, že to jeden z nejtišších
domů tiché Malé**

**Strany. A dům to stavby divné, jakých
arci ještě více na**

**nejpříkřejším svahu Ostruhové ulice.*
Dům má poměrně**

**značnou hloubku, prostým průčelím
svým dívá se v ulici**

**Ostruhovou, kdežto zadní část budovy
hledí do hluboké a**

**mrtvé uličky Svatojanské. Tím svahem
se stává, že zadní**

**část vzdor svým dvěma patrům je přec
nižší než**

**jednopatrová část přední. Obě ty části
nejsou budovami**

**spojeny, zdi sousedních domů trčí mezi
nimi do výše, ale**

slepě, bez oken.

V přední části lze z ulice vidět vlevo

krám hokynářský,

19

**vpravo hospůdku. Do prvního patra
nechodí se schody z**

**průjezdu temného, nýbrž musí se vyjít
na schůdky do**

**dvora vedoucí, odtud vpravo po krátké
pavlačce k**

**točitým schodům, těmi nahoru zas na
krátkou pavlačku,**

**z ní do malé chodby. Patro to tvoří do
ulice i do dvora**

**jediný byt, obydlený hospodářským
úředníkem, žijícím**

**na odpočinku zde se ženou a dcerou.
Pan doktor, vlastně**

**pan Josef Loukota, praktický
amanuensis bez doktorátu,**

**má u nich pokojík v podnájmu a musí
skrz kuchyň do**

obydlí svého.

**Točité schody jdou ještě o něco výš, až k
půdě.**

**Vpravo i vlevo od schůdků dole jsou
dřevníky. Dvorek**

**je značně svislý. V přízemí zadní části
domu je známé**

nám již obydlí nebožky slečny Žanýnky,

vedle něho

**schody do sklepa, vedle těch zas točité
schody do dvou,**

**dlouhými pavlačemi opatřených pater a
opět dál na**

**půdu. V druhém patře bydlí Josefinka s
nemocnou starší**

**sestrou svou i s matkou, vdovou to po
úředníku panském.**

**Byt jejich, taktéž celé, ostatně dost
skrovné patro**

**zaujímající, má okna do dvora i na
Petrín.**

V prvním patře bydlí pan domácí se

svou rodinou, již

**jsme byli už zběžně na pavlači spatřili.
Učiňme zde**

slušným způsobem přední návštěvu.

**Kuchyní, v níž spatřujeme nyní starou
Bavorovou opět,**

**a sice u pracích necek co posluhovačku
paní domácí,**

**vkročíme do prvního pokoje. Nářadí je
tu dosti**

**jednoduché a nemoderní. Vlevo ustlané
lože, pokryté**

**pletenou přikrývkou, vpravo prádelník
a vysoký šatník,**

**zde onde několik sedadel, uprostřed
kulatý, potrhaným**

**trochu a vybledlým kobercem pokrytý
stůl, v oknech po**

**šicím stolku a sedadle i podnožce, na
stěně mezi okny**

**velké zrcadlo, na stěnách ostatních,
zeleně malovaných,**

**prázdko. Na prádelníku a zrcadelním
rámcí nasadil se**

**prach; avšak to neškodí, teprv druhý
pokoj je pokojem**

parádním, proto také říká Bavorová

pokoji prvnímu jen

**„parádní vorzimmer“. V druhém,
parádním tedy pokoji**

**je na stěnách několik iluminovaných
litografií, a nářadí**

**skládá se z piana, kanape, stolu před
ním, as šesti, bílými**

**pokrývkami opatřených, v kruhu kolem
stolu**

**nastavených sedadel a opět lože. Lože to
je odestláno a**

**povaluje se na něm holčice, druhá
dcerka to domácí.**

Třetí pokoj je ložnicí rodičů.

**U jednoho okna prvního pokoje sedí
paní domácí, u**

**druhého sedí slečinka. Matka je posud
jen napolo**

**oblečena, dcera posud jen ve spodničce,
ač jde již na**

jedenáctou.

**Paní domácí je dáma velmi ostrých
tahů, obličej je až**

**stlačeného a v špičatou bradu
vybíhajícího. Má nasazeny**

**brejle a šije velmi pilně na hrubém
jakéms plátně. Černé,**

na plátnu vytištěné marky ukazují, že to

prádlo vojenské.

**Slečna je, abychom vyjádřili se krátce,
blondýnkou**

**nejfádnejšího druhu. Její obličej činí ji
matce podobnou,**

**jenže ostrost tahů je trochu zmírněna a
špičatá brada že**

**má pro sebe alespoň jakýs ten půvab
mladosti. Oči její**

**jsou světle modry, vlasy nezdají se být
hustý, jsou ale**

**posud v papiloty svinuty. Vidíme nyní,
že je přec již**

značně přes dvacet let.

**Košík se šicím náčiním stojí na okně a
bílý, tenký jakýs**

**prádlo leží na sedadle vedle slečny.
Červený, na prádle**

**ležící klubíčko dokazuje, že slečna bud'
prádlo znamenat**

**začala neb alespoň začít chtěla. Na
uprázdněném**

**stolečku, při každém pohnutí se
kývajícím, stojí miska s**

**kalamářem, vedle něho je odevřené
album s rozloženými**

a popsanými pamětními lístky, před

slečnou na

**podložených starých novinách jeden
lístek bílý, a na okně**

**je po ruce rozložený sešit, popsany
samými německými**

**verši. Slečna chce zajisté kus poesie na
ten bílý lístek**

**vkouzlit, ale je patrnó, že nemá péro
ještě dost**

**připravené; zkouší je na pokraji novin, i
pomáhala mu**

**již všelijak, jak její inkoustem
počerněné rty svědčí.**

Matka vyzdvihla hlavu, pohledla k dceři

a zavrtěla

hlavou.

„To se ti té práce chce! – Slyšíš?“

„I vždyt' budu!“

„Tys byla v kuchyni, Matyldo, když ráno Loukota se k

nám díval? To je vždy jeho ranní modlitba!“

„Copak je mně do něho, ať se dívá!“ odpovídala

Matylda hlasem ostře pronikavým.

„No věř mně, že by mně byl vždycky milejší než ten

nadporučík!“

„Mně ne.“

„Je také mladší a je hodný, známe ho už léta. Musí mít

hezky peněz našetřeno!“

„Ale, maminko, ty jsi fádni!“

22

„A tys husa!“

„Copak jsem ručník, že se pořád o mne utíráš? Nech

mne přec dělat, co chci!“

„I vždyť já tě nechám, ty bys mi stála za zlobení!“

pravila matka, odložila šití a šla ven do

kuchyně.

**Bylo patrné, že by slečně také za to
nestálo, aby se**

**zlobila. Rovnodušně položila sešit s
verši před sebe,**

**namočila ještě jednou péro a začala na
bílý lístek klást**

**písmenku vedle písmenky. Kladla je
pomalu a s patrnou**

**obtíží. Konečně byla první řádka
dovršena, po slušné**

**časové mezeře pak řádka druhá, třetí,
až po**

půlhodinném namáhání skvěla se již

celá sloha na

papíru. Zněla věrně takto:

**Roszen verwelken Mirthe
bricht**

Aber wahrer Freundschaft nicht;

Wahrer Freundschaft soli nicht brechen

Bis man einst von mir zvirđ sprechen.

„Sie ist nicht mer.

**Čtveroverší bylo napsáno švabachem,
emfatický konec**

**latinkou. Slečna Matylda dívala se na
poetické dílo své**

**velmi spokojeně, přečtla sobě verše ty
dvakrát nahlas a**

**po druhé pronesla krásný konec hlasem
tuze dojemným.**

Pak začala podepisovat jméno. Napsala

celé „M“ a

23

**polovic „a“, vtom péro z nedostatku
potravy selhalo.**

**Slečna namočila znovu, přiložila ruku
zas k podpisu a v**

**tomtéž okamžiku byla vedle začatého
„a“ velká kulatá**

**kaňka. Energicky zdvihla slečna lístek a
slízla kaňku**

jedním rázem.

**Patrno, že jí ta kaňka nespletla a že
kvůli ní nezačne**

psát znovu; drželať lístek proti světlu a

čekala, až mokrý

**pruh nebude více mokrý. Vtom však
vkročila matka z**

kuchyně spěšně do pokoje.

**„Baurovic jdou k nám – a ty nejsi ani
ještě oblečena,“**

**volala již mezi dveřmi. „Vezmi honem
něco na sebe!“**

**„Copak tu zase chtějí ty sůvy!“ mrzela
se slečna a**

**schovala lístek ještě nedopsaný do
podložky. Vstala a šla**

**k posteli, na níž ležel bílý domácí
živůtek. Paní domácí**

**mezitím rychle sebrala své hrubé šití a
hodila je do**

**druhého pokoje za dvěře. „Valinko, teď
nevstávej, jde**

**sem někdo,“ zavelela dovnitř a zavřela
zas dvěře.**

**V kuchyni bylo již slyšet tázající se
ženské hlasy. Slečna**

**Matylda běžela na své místo a vzala
červené klubko do**

**ruky, paní domácí taktéž skočila k oknu
a začala se v**

šicím košíčku hrabat.

Na dvěře se zaklepalo.

„Kdo to?“ tázala se paní domácí.

**Dvěře se odevřely a za nimi se objevily
dvě ženské, kvůli**

dojmu jakoby se vstupem váhající.

**„Ach – paní Baurová – Matyldo, podívej
se, kdo to k**

nám jde!“

**„Ale ale, to je radost!“ zvolala dobrá
slečna Matylda a**

24

**tleskala radostně. „Marie, tys hodna,
počkej, tak dlouho**

**nepřicházet!“ a obejmula vřele mladší z
příchozích.**

„Jen na skok jsme tady, Frau von Eber,“ vysvětlovala

starší. „Jdem nahoru k panu strýčkovi kanovníkovi a

Marie nedala pokoje, chtěla vidět slečnu Matyldu.

Pročpak nás tak dlouho nenavštěvujete? To je vidět, kdo

o koho stojí, my přicházíme přece častěji, dnes jsme tu

ale věru jen na skok. Povídala jsem Marii, že snad ani

**nepřijdem vhod, v pondělí, když se pere
—“**

**„Ale toto,“ odmítala paní domácí,
„copak to překáží, že**

**se v kuchyni pere! Snad si ale přec u nás
sednete?! Vida,**

**děvčata se ani nepustí, ty se mají rády!
Jen slečinku**

neudus, Matyldo!“

**Podala dámám poblíž oken sesle. Starší
z příšlých,**

**velmi elegantně oblečených dam byla as
padesátiletá,**

**mladší byla as třicetiletá, mající ale v
suché, matčině**

podobné tváři vzdor dvornému nyní

úsměvu výraz již

nevýslovné unavenosti. Jen oko mladší
té dámy svědčilo o

jakés pichlavé živosti a bloudilo pátravě
po předmětech.

Rozmluva se zapředla a vedla se hned
česky, hned zas

německy, podle vzletu.

„Jen prosím, není-li tu nikde průvan,“
mínila stará

dáma sedajíc. „Moje zuby trpí tuze
rheumou! – Krásné

nebe nás dnes vylákalo, – slečinko
Matyldo, to je dnes

krásné nebe venku!“

**„Já je vidím, je skutečně krásné,
elegantní.“**

**„Velmi elegantní,“ přisvědčila slečna
Marie.**

**„Paní Ebrová snad už dnes šila?“ ptala
se zas paní**

25

**Baurová a zdvihla ze země ostřížek
plátna. „To je přec –**

komisní plátno?“

**„Ano to je plátno – komisní plátno,“
nutila domácí paní**

ze sebe v okamžitých rozpacích. „Naše

posluhovačka,

**chudá žena, šije do komise, a když mně
pere, pomohla**

**jsem jí trochu. Mně je jí líto, co se
napíchá, než si asi**

**padesát krejcarů za týden vydělá! Ten
lid se musí dřít!“**

„Ano, chudáci!“

**„A copak ty děláš, Matyldko! Ty vyšíváš
známky do**

**prádla? Ukaž, jaké děláš písmenky!“
zapřádala slečna**

**Marie hovor. „M-K? Ach, teď se
pamatuju, vždyt' já**

**slyšela, že jsi nevěstou, to ti musím tedy
šťěstí přát!?**

**Slyšela jsem, že je to nadporučík
Kořínek? Sešla jsem se**

**s ním u strýce jednou, znám ho trochu –
máš ho ráda?“**

**Slečna Matylda se ani nezačervenala,
naproti přítelkyni**

**toho také není třeba. „Ano, odhodlala
jsem se! Prosím tě,**

**čehopak se člověk dočká! On je hodný a
má mne rád, nač**

bych taky zakysala?“

„Nevšimla jsem si ho dobře – mně se

zdá, že je blondýn

**– nebo by to měl snad už šedivé vlasy?“
mínla slečna**

**Marie nevinně a zahrávala si s lístky
pamětního alba.**

**„O, Kořínek není tak stár!“ červenala
se Matylda**

**zlehýnka. – „On měl jen – povídal mně
to už – v štýrském**

**Hradci vždycky tak nezdravé byty a
ležel hlavou zrovna**

u vlhké zdi. On není opravdu tak stár!“

**„Tedy se jen tak dělá, čtverák! Těm
mužským není v**

ničem co věřit!“

„O ten je prohnáný! Včera jsem se mu nasmála!

26

škádlila jsem ho, že tak mnoho kouří, a ptala se, proč. On

mně odpověděl, že chce mít pysky už navykly práci, až

začne jednou doopravdy hubičkovat. Der ist witzig!“

Slečna Marie prozrazovala nevinným zachechtnutím, že

sdílí náhled o vtipu páně Kořínkově. „Ale proč šel tedy z

**řadového pluku k oděvní komisi, když
je ještě dost**

statečný?“

**„Chtěli ho poslat až do Dalmácie, dal se
tedy přesadit z**

**řadové služby proto, že ho už opouštěla
paměť –“**

**„A nebyl by trefil pak až z tak daleka
domů, chudák!“**

mínila slečna Marie soucitně.

**„Nějakou chybu má každý muž a
Kořínek má peníze!“**

**rychle podotýkala slečna Matylda.
„Otec jeho si jich**

vydělal ve francouzských válkách.“

**„Ano, slyšela jsem, kupoval tenkrát
zlámané nohy nebo**

**co – ale tomu my děvčata nerozumíme!“
dodala zas**

**slečna Marie zcela nevinně. „Vida, vida,
jaký ti to napsal**

**krásný pamětní lístek“ – a čtla
polohlasitě verse lístku.**

Na lístku stálo:

Dein treues Herz und Tugend Pracht

Hat mich in dich verliebt gemacht,

Mein Herz ist dir von mir gegeben

Vergissmeinnicht in Todt und Leben.

27

*W. Korzineck**

Oberlieutenant.

**„Pročpak ale nevypsal celé jméno,
jmenuje se Wolfgang**

nebo Viktor nebo jak?“

**„No – on se jmenuje Václav, ale nelíbí
se mu to. Říká,**

**že se chtěl dát o každé kostelní parádě
překřtít!“**

„A zdehle máš celý cahier veršů!“

„Půjčil mně Kořínek.“

**„Aha, abys mu z nich také něco vypsala!
To je pěkné! –**

Mamá, nepůjdem ještě?“

**Matky se byly rozhovořily o věcech
domácích.**

**„Půjdem, máš pravdu! Škoda ale, že
nevidíme pana z**

**Ebrů, nu arcit', on je v kanceláři! Ale,
kdepak je můj**

**malý andílek, má Valburga, není
doma?“**

**„Je, ještě však leží. Nechávám ji
dopoledne vyležet, to**

**prý je dobré pro hlas! Valinka bude
zpěvačkou, no,**

**každý se jí diví. Jako čertík je do hudby,
když vstane od**

piana, kouří se až z něho!“

**„Ale já musím svého andílka obejmout,
to by bylo**

**pěkné, abych šla bez hubičky domů! Je
tady vedle, je-li**

**pravda?“ a paní Baurová blížila se
dveřům druhého**

pokoje.

**„Ale vždyť tam nemáme ani ještě
ustláno,“ bránila paní**

domácí.

**„Prosím vás, paní Ebrová, mezi námi!
Vždyť je to u nás**

taky tak!“ a již byla ve dveřích.

28

**Nezbývalo ostatním, než aby šly za ní.
Paní Baurová**

**spatřila na podlaze hromadu komisního
šití. Lehýnký**

úsměv přeletěl hubenou její tvář; ani

však nemukla a šla

rychlým krokem k posteli.

**„Nechte mne –já nechci!“ bránila se
Valinka obejmutí.**

**„No, buď přece slušná, copak je to!“
kárala ji matka.**

**„Ale co mne napadá! Ve čtvrtek večer
máme tu u nás**

**malý koncert, přijďte přec taky, paní z
Baurů!**

**Matyldko, domluv slečně Marii, aby ve
čtvrtek zcela jistě**

přišla!“

„Přijdem, přijdem obdivovat se našemu

andílkovi,“

slibovala laskavě paní Baurová.

**Druhý, parádní pokoj byl tak veliký
jako kuchyň a**

**první pokoj dohromady, měl tedy také
dvě okna do**

**dvora. Slečny přistoupily, vedouce se za
ruce, k jednomu z**

**nich. Viděly právě mladého Bavora, an
ubíraje se ze**

**Žanýnčina bytu a drže chumáč listů v
ruce kvapil k**

prvním točitým schodům.

„Kdo je to?“ tázala se slečna Marie.

**„Náš špaček, syn naší posluhovačky,
hokynářky. Ale**

**strašně nadutý, on nosí i kabát přes
ruku!“**

„Špaček se jmenuje?“

**„Ne, Bavor, ale my mu přezdíváme
špaček. Jednou nám**

**ulít špaček a papá myslil, že ho vidí na
střeše. Když ale**

**papá vylez nahoru, nebyl to špaček,
nýbrž cíp od kabátu**

**mladého Bavora; mladý Bavor tam
vždy na střeše**

studoval. Ted' tam jde zas, podívej se!“

„On tedy studuje?“

29

„Ne! Ted' je v úřadě u mého papá, ale papá říká, že z

něho nic nebude, že prý by udělal nejlíp, kdyby skočil s

mostu do vody jako svatý Jan.“

„Děvčata, děvčata, rozlučte se přec – vždyť už musíme

jít, Márinko!“ volala paní Baurová.

Slečinky se začaly objímat. Trvalo dlouho, než se

**nasytily hubiček, trvalo dlouho, než se
konečně**

**vykomplimentovaly všechny skrz pokoj,
kuchyň až ke**

schodům.

**Paní domácí se slečnou Matyldou
zůstaly stát na**

pavlači.

**„Slyšelas, Matyldo, jak se bála
rheumy?“ tázala se paní**

**domácí, když paní a slečna Baurovy již
scházely s**

**prvního poschodí do dvora. „A nemá
snad ani jediný**

pravý zub!“

**„Baže ne, děvečka jí myje zuby po
obědě vždy zároveň s**

**nádobím!“ Paní Baurová obrátila se u
průjezdu a kývala**

**ještě jednou na rozloučenou přívětivě
rukou. Slečna**

**Marie poslala slečně Matyldě ještě
několik třepetavých**

**hubiček. Pak zmizely v temném
průjezdu.**

**„Bůhví, po kolikáté již si znamená ta
Matylda prádlo**

na jiného vždy ženicha a kolikrát už zas

párala,“ mínila

**slečna Marie, urovnávajíc sobě mantilu.
„A snad bude**

pořád párat!“

**„Což ale Kořínek? Vid’, že strýc jednou
o něm s tebou**

mluvil? – Co tomu říkáš?“

**„Mhm – no!“ mínila slečna Marie a
vyhoupla se na**

ulici.

30

IV.

Monolog lyrický

**Bylo jitro a je nyní večer dne prvního.
Je večer a na**

**dějišti našem je jako v staroruské písni:
„na nebi měsíc –**

**v jizbě měsíc“. Po nebi táhne vysoko
měsíc plný a tak**

**jasný, že hvězdičky kolem něho vyhasly
a teprv v světové**

**dálce od něho bázlivě se rozsvěcovaly.
Pyšně rozestřel**

**měsíc světlý svůj plášť po zemi, pokryl
jím vody řek i**

**zeleň břehů, širý kraj i rozložené město,
vlekl jej**

**náměstími a ulicemi, kdekoliv vůbec
místo našel, a**

**spatřil-li někde odevřené okno jizby,
hodil i do ní cíp**

zlatého pláště.

**Také do jizby páně doktorovy vplynul
odevřeným**

**dokořán oknem a v pečlivě upravené,
čistotné, ba**

**elegantní jizbičce té byl dlouho pánem
sám a sám a líbilo**

se mu zde. Políval květiny na

květinovém stolku poblíž

**okna, že se zdály jakoby stříbrným
jíním pokryty, položil**

**se na bělostné lože, že se zdálo ještě
bělejší, usedl do**

**pohodlného křesla a svítil si na
rozmanité náčiní psacího**

**stolku, ba roztáhl se i po celé délce
podlažního koberce.**

**Trvalo tak hezky dlouho do noci.
Konečně cvakla klika,**

**dvěře ospale vrzly a majitel bytu
vstoupil.**

Do stojanu u dveří se nalézajícího

vstrčil hůlku, na

**stojan zavěsil slaměný klobouk a pak
zamnul sobě pan**

**doktor ruce. „I vida, vida,“ bručel
hlasem přidušeným,**

31

**„máme tu návštěvu! Pěkně vítám, pane
měsíčku, přišli**

**jsme už na letnice? Zdrávo všechno
doma? A což –**

**proklaté koleno!“ zabručel hlasitěji,
sehnul se a mnul**

**sobě koleno. Obličej jeho, do měsíční
záře nahnutý, jevil**

napolo rozmrzlost, napolo úsměv.

Vzpřímil se zas a počal svlékat se z kabátu. Když

odvíral šatník, aby tam kabát zavěsil, zabručel znovu,

avšak prozpěvuje sobě: „Doktor Bartolo – doktor

Bartolo – doktor Bartolololo – lolo – lo – Bylo to E nebo

F – ano, F to bylo – Bartololo – lolo – lolo –“ Sňal

mezitím se stojanu šedivý župan svůj, oblékl se do něho,

opásal červenou hedvábnou šňůrou a

krácel volně a stále

ještě „lolo –“kaje k odevřenému oknu.

**„Ach Josefinka asi už spí – pa, kot’átko,
nechala si něco**

**pěkného zdát! Je to roztomilé kotě – a
tak dobrosrdečna!**

**“ náhle se sehnul, mnul koleno zas, ale
nezaklel tentokrát.**

**Položil se do okna. „Byt mají dosti
velký, ani ho teď’**

**nepotřebují. Zůstanem tam – jen trochu
nového nářadí!**

**— No, matku a tu nemocnou Katušku
budem mít rádi,**

**jsou hodny. Takto nemá nikoho, – ten
bavorský**

**bratranec bude družbou, ovšem,
Josefinka musí mít na**

**svatbě družbu, to se rozumí – kotě!
Odbudem to ve vší**

**tichosti – Bartolololo – Copak mně dnes
sevillský doktor**

**nejde ani s mysle, co je to! Bartolo –
Bartolo — nejsem**

**tak stár a jsem zachovalý, zachovalý
dost, o je! U mne**

**není ještě ‚periculum in Morea‘.
Nepotřebuju se bát, že**

**„hezčí, než jsem nyní, v celém svém
živobytí více nebudu“.**

**Bude to pro mne nové živobytí, budu
spokojen, a když je**

32

**člověk spokojen, omladne.“ Zadíval se
do kulatého**

**měsíce. „Zdalipak se teď kotěti něco
zdá! Jakpak by,**

**takové dítě spí, jako by je do vody hodil.
– Já bych jí**

pošeptal, co by se jí zdát mělo!“

**Obrátil se zpět a sňal se stěny nad
květinovým stolkem**

**kytaru. Postavil se s ní zas do okna a
zkusil několik**

**akordů. Dole ve dvoře zaznělo duté
zavytí psa.**

**„Ach, Azor se jím odněkud vyškrábal!“
pravil pan**

**doktor a vyhnul se z okna. „Azor – buď
hodný, ticho!“**

**Pes se neozval. „Nesmím ho dráždit,“
chudáka,“ pravil**

**pan doktor zas k sobě, pověsil kytaru,
zavřel okno a**

zastřel je.

Přikročil k psacímu stolku a rozžehl

svíčku. Pak usedl

**do křesla. Když byl pan doktor sám,
mluvil vždy**

**polohlasitě pro sebe. A nyní pokračoval
hned, kde byl**

dřív přestal.

**„Jsem přece už dost stár, abych nebyl
už dost hlup. V**

**mém věku musí se taková věc odbýt
rychle, ale ne příliš**

**rychle, ne beze vší poesie. Můj plán je
dobrý – proklaté**

**koleno, musil jsem se přec jen notně
drcnout!“ Rozhrnul**

**župan a prohlížel světlé spodky. Na
pravém kolenu byly**

spodky rozraženy.

**„Nové spodky!“ bědoval rozmrzele. „To
má člověk z**

**útlocitu! Stáli vlevo v průjezdě –jistě že
to byl Václav s**

**Márinkou, kdopak jiný – vyhnul jsem se
vpravo a drcnul**

**do manglu! Kletý Václav! – Tu známost
mu ale musím**

**zradit, je teprv praktikant, kampak by
to vedlo! – Škoda**

je ho, má talent, musí se mu to nechat, a

nejlíp by bylo,

33

**kdyby mohl dostudovat. Když ale není
prostředků!**

**Musím mu také zradit to jeho básnění,
nevede také k**

**ničemu, ať se drží úřadu, když už je v
tom! Až si přijde**

**pro můj úsudek, řeknu mu, aby to
všechno zahodil, že to**

nic není.“

**Vzal z psacího stolku silný sešit papíru i
začal se v něm**

probírat. Měl v něm čítací známky a

rozložil sešit u první

z nich.

„Můj plán je hotov,“ pokračoval v samomluvě,

„potřebuju básní, sám jich nedovedu a tyto mně náhodou

poslouží. Kdybych jich nevzal odtud, vzal bych odjinud,

co na tom. Josefinka se toho nedoví, on také ne, na mou

radu je zahodí. Tedy zítra pošlem první, prozatím

anonymní, však ona uhodne! – Tahle bude první!“

I četl ze sešitu:

*Tys jako horská krajina,
jak její mladý, jarní čas!
Tvůj vlas jak tmavý, bájný les,
tvůj zrak jak živých bystřin ples,
po rtech a lících samý květ
a rozsetý slavíkův hlas –*

34

*jsi pro sebe již celý svět,
jsi jako horská krajina
hned mračna a hned jasna,
jsi jako horská krajina*

jen pro poetu krásna!

O rci mně, zdaž pro píseň mou

máš ozvěnu ty vděčnou,

či zdaž jak horská krajina

máš v prsou skálu věčnou!?

**„To je kluk! Zcela tak jako u nás v
horách, a já vím, že**

**jaktěživ ani horskou krajinu neviděl,
kdepak taky! ,Les –**

**ples‘, dobrá! ,Rozsetý slavíků hlas‘ – to
je přec jen**

**trochu mnoho! Já vím co, podškrtnu
hodně tlustě ,jen**

**pro poetu krásna‘, – pro mne jako
jenom, pro jednu**

**osobu. Děvčatům pletou básně příliš
hlavu! – A za týden**

**druhou pumu, snad už s podpisem, dle
potřeby! Tahle**

bude tedy ta druhá!“

35

A četl dále:

Tvá tmavá plet, Tvůj tmavý vlas

rozsily v dny mé dumný sen,

Tvůj zářný zrak, Tvůj mladý hlas

z mých nocí činí palný den!

O moje slunko tmavé!

Rci, zda chceš býti v nočních tmách

mně světlo jasně žhavé?

O měsíčku můj černý!

Rci, zda chceš býti v žářných dnech

můj klidný soudruh věrný?

**„Ten to umí, hehe! Ten by spletl holek!
Ale snad to psal**

**na nějakou židovku, Josefinka není tak
černa! – Nic**

**neškodí, ona si toho nevšimne, jen když
je jako sluncem a**

**když to klinká! Ta báseň jí dodá! Samý
žár a plamen! –**

**Kdyby ale byla neslušně tvrdá, tedy
ještě pak třetí, pak**

už nemilosrdně do toho!“

Obrátil několik listů a četl:

Což střelná rána do srdce,

což na tom, hned-li najdu!

leč – vím, že v srdci zhynulém

těž Tebe mrtvu najdu.

Což o bolestný okamžik

a o tu cestu temnou!

leč – ze srdce mně nemůžeš

a musila bys se mnou!

**„To má něco omamujícího, tak
zastřelujícího do sebe!**

**Děvče neodolá, když milenec hrozí
zastřelením se. Ať je**

**tak nebo tak, dáme Josefince na všechny
způsob také tu**

**pilulku třetí. Utuží se v lásce – ale, jako
kdyby to na mne**

hodil – musím už do postele – musím!“

Zazíval si upřímně a začal se svlékat.

**„Nejhezčí je přec jen to: ze srdce mně
nemůžeš a musila**

**bys se mnou!“ bručel mezi svlékáním,
skládaje části**

**šatstva v pedantickém pořádku na
křeslo a pak na**

**sedadlo vedle lože. „To chce jako říct, že
ji má v srdci**

**zavřenu, a kdyby se do srdce střelil, že
by ji tam zároveň**

**trefil, hehe, jakpak by ji tam netrefil,
když je tam!“**

**„Ven ze srdce – dnes je teplo,
nepotřebuju trepek –“**

**bručel zas a zouval boty. Odkryl
pokrývku, zhasil svíčku**

a ulehl.

Spokojeně si na loži oddychl.

**„Bartolo — achich! — ven mně — či ze
srdce — mně**

nemůžeš — a —“ a spal.

**Dole na dvoře zavyl Azor. Po chvíli bylo
slyšet, jak**

**škrabe na Žanýnčiny dvěře. Jako by
žalu přemoci**

**nemohl, přec ale se bál někoho
probudit, vyl a vyl pes**

přidušeně po celou noc.

V.

**Starý mládenec – všeho štěstí vejlupek
(Pořekadlo)**

**Hospodářský úředník, u něhož pan
doktor bydlel,**

**jmenoval se Lakmus. Žil teprv as tři
leta v Praze a svého**

**podnájemníka byl převzal od svého
předchůdce v bytu**

tom.

**Brzy po jeho přistěhování se do našeho
tichého domu**

**věděli všichni ostatní nájemníci, že mají
Lakmusovic**

**nahospodařené kapitály, že dostávají
pěkné výslužné,**

**deputát, a měli k nim úctu. Takto
nebylo mnoho styku s**

**nimi. Paní Lakmusová, hlava rodiny,
nebyla tuze**

**přístupna. Dožádána učinila sice, seč
byla, dávala**

domácím ochotně napřed činži,

kdykoliv toho

**požadovali, půjčovala ostatním mouky,
másla ze zásob**

**svých, kdykoliv jejich kuchyň toho
náhle potřebovala,**

**pozdravována děkovala, ba
pozdravovala i sama napřed,**

38

**do dlouhých řečí se ale nepouštěla.
Proto ale nebyla**

**právě mlčeliva, důkazy řečnické letory
její rozléhaly se**

někdy otevřenými okny po celém domě.

Paní Lakmusová, ač také již přes

čtyřicátku, byla ještě

**plna života. Buclatá postava její byla
posud svěží, tvář**

**její leskla se bez vrásek, oko její svítilo
vesele, zkrátka**

**vypadala jako bojechtivá vdovička, ač
dcerka její byla**

**také již dávno na vdavky. Slečna Klára,
dvacet a několik**

**málo přes to stará, nebyla jí podobna.
Vytáhla jako**

**proutek neměla oblých, příjemných
forem; oko její jasně**

modré hodilo se ostatně dobře k plným

plavým vlasům a

**na podlouhlých tvářích červenalo se
ještě kus zdravého**

**venkova. Slečna Klára byla ještě
nepřístupnější než**

**matka; domácích dcerka, slečna
Matylda, proto také již**

**dávno nevyhledávala žádného přátelství
s ní.**

**Pana Lakmusa sousedé málokdy spatřili
jinde než v**

**okně. Měl zlou nemocnou nohu, kteráž
žádala pilného**

domácího ošetřování. Sotvy že za

několik měsíců jednou

**vybelhal se z domu; čas celý trávil
doma, vyhlížeje bud z**

**okna na ulici, bud' se ošetřuje na
pohovce, obalen ve**

**flanely a mokré šaty. Pravili o něm, že
popíjí mnoho**

**vína; trudovitá tvář jeho tomu
neodpírala.**

**Čas byl se již pošinul druhého dne
našeho vypravování**

**daleko k poledni, když pan Lakmus
pracně se vyzdvihnul**

z křesla při oknu jizby, jež do ulice šla;

byl v něm

**dopolední hodiny trávil a pomalu se
ubíral nyní k**

**pohovce. Zde usedl zase, natáhnul nohu
na pohovku a s**

**netrpělivým jaksí povzdechem podíval
se na velké, hlasně**

39

**cvakající zásklenní hodiny, které byly
jako vše ostatní**

**náradí sice nenovy, avšak taktéž o
jistém nákladu**

**svědčící. Rafije ukazovala několik
minut před dvanáctou.**

**S hodin sklouzl zrak jeho na Klárku,
která u druhého**

**okna pilně šitím se zanášela. „Dnes mně
ani nedáváte**

**polívku!“ prál s mrzutým úsměvem,
jako by jen**

připomenouti chtěl, nikoli pohněvati.

**Slečna Klára pozdvihla hlavu, vtom
však otevřely se**

**dvěře a do pokoje vstoupila paní
Lakmusová, nesouc**

**kouřící se koflík na talíři. Obličej pana
Lakmusa se**

vyjasnil.

„Jdi, Klárinko, do kuchyně zadělat na nákyp!“ velela

matka. „A dej si naň dobrý pozor, aby se ti doktor

nevysmál!“

Klárinka vyšla. „Udělala jsem ti dnes vinní, ty věčné

hovězí se musí znechutit, ne, mužíčku?“ pravila paní

Lakmusová přivětivě a postavila talíř před muže. Pan

Lakmus zdvihl hlavu a podíval se jaksi nedůvěřivě na

**svou choť, jako by mu ta šetrnost byla
podezřelá. Patrno**

**ale, že byl vždy k poddajnosti
připraven, neboť místo**

**další nedůvěry začal se ihned zanášet s
poskytnutou mu**

lahůdkou.

**Paní Lakmusová vzala sedadlo a
postavila si je k stolu u**

**manželovy pohovky. Usedla si na ně,
položila ruce na stůl**

a zadívala se na manžela.

**„Prosím tě, muži, co budu dělat s
Klárkou?“**

„S Klárkou? – A co bychom s ní dělali?“ odpovídal pan

Lakmus, srkaje polívku.

40

„Ta holka je už celý blázen a nač by to bylo. Je celá

blázen do Loukoty, víš –“

„Mně neřekla nic!“

„Copak by tobě říkala, ale mně řekne všechno, je

upřímná. Dnes v noci jsem musila ji vytáhnout z

kuchyně. Slyšela prý tam doktora v pokoji něco tak

**pěkného říkat, že se nemohla hnout z
místa. Jak ti**

**povídám, ta holka je už celý blázen a
nač by to bylo. Ať**

si ho raději vezme, že ne?“

**Pan Lakmus setřel sobě rukou pot, jejíž
mu byla silná**

**polívka v krůpějích na čelo nasázela.
„Je na ni stár,“**

podotknul po chvílce.

**„Stár! Tys také nebyl mlád a vzala jsem
si tě!“**

Manžel se ani nezamuk.

„On je zachovalý, zdravý člověk a ani nevypadá staře a

také není tak stár. Raděj jeho, známe ho, než čekat na

nějakého flouska, zvlášť když už to s Klárkou nelze

vydržet. Víš, že má několik tisíc zlatých a dovede ženu

uživit, proč bychom mu dceru nedali, – že ne? – nu tak

mluv přece!“

„Ale – kdo ví, chce-li ji –“ odvážil se pan Lakmus zase

podotknout.

**„Nu to se rozumí, že mu ji nemůžem
vnutit, když**

**nechce,“ horšila se choť, „to by bylo
pěkné! Promluví si**

**s ním – Klárka je hezká, vždycky se na
ni směje, ona mu**

**drží pokojík v pořádku a on má
pořádek tak rád –**

**myslím, že by mu tuze scházela a že si
jenom nedůvěřuje,**

**protože už není – nu že není z mladších.
Ovšem, tak je to**

**– však já to vyvedu!“ kývala si
spokojeně hlavou. Náhle**

**ale ustala zase v kývání a naklonila
hlavu ke dveřím.**

**„Věru,“ pravila pak zase, „on je dnes už
doma –**

**neobyčejně časně! Mluvil v kuchyni s
Klárinkou, už ale**

**vešel do pokoje. Musím do kuchyně –
hned to bude**

spraveno!“

**Paní Lakmusová vyběhla do kuchyně.
Slečna Klára**

stála u kuchyňského stolu a mísila v

nádobě těsto. Matka

**k ní přistoupila, vzala ji za hlavu a
obrátila tvář její k**

**sobě. „Začervenala jsi se jako růže,“
pravila mírně, „a**

**celá se třeseš – holka, holka! Nu jen se
neboj, už bude**

dobře.“

**Podívala se do malého nástěnného
zrcátka, přitáhla si**

**čepec, shrnula rukávy a přikročila k
doktorovým dveřím.**

**Zaklepala. Uvnitř se nic neozvalo.
Zaklepala zas, nyní**

silněji. –

**Pana doktora to dnes v kanceláři dlouho
netrpělo. Byl**

**roztržit, skoro mrzut, prochvíval ho
jakýs nepokoj,**

**polopříjemný, polotrapný. Chvěl se
jakýms pocitem**

**poetickým, a kdo měl kdys v životě
pocit ten, ví, že nelze**

**v něm pracovat dle pravítka obyčejného
života. Nejasná**

**jakás myšlénka leze nám v mozku jako
housenka sem a**

tam, lechtá i škrabe, rozčilí jednu čivu,

druhou, třetí, až

**je celá čivní soustava v rozčilení. Není
nic platno, musíme**

**se vzdát práce, musíme veškeru
pozornost soustředit na**

**myšlénku tu, až se tato konečně někde
pevně usadí a**

**znenáhla v pevný kokon zapřede. Je-li
slunko fantasie**

**dosti teplé, pukne pak kokon a do světa
vyletí motýl –**

42

báseň.

Motýl, skvějící se v barvách „horské

krajiny“, byl panu

**doktorovi vyletěl hned ráno; pan doktor
ho připevnil**

**perem na růžový papír, vstrčil do
papírového pouzdra,**

**zalepil voňavou oblatou a svěřil městské
poště. Ono**

**rozčilení ale dostavilo se mu teprv
později, vzmáhalo se**

**však po příkladu pozdní lásky, až ho
vyhnalo z**

kanceláře.

**Loudal se pomalu domů. Když přišel
průjezdem až ke**

**dvorku, opominul se podívat dle
dávného obyčeje svého**

**nahoru k Josefinčiným oknům. Bylo
mu, jako by byl**

**vyvázl z nějakého nebezpečí, když
podivně nejistým**

**krokem vešel konečně do kuchyně
Lakmusových.**

**Oddechl sobě, krev se mu počala
proudit volněji a na**

**Klárku promluvil s tak příjemně
znějícím záchvěvem,**

**jak předtím nikdy dříve. Nezdržel se ale
dlouho, vešel**

hned do svého pokoje.

**Zavřel dvěře. Hlava se mu schýlila k
prsoum. Svlékl**

**jako maně pravý rukáv kabátu, pak se
zamyslíl.**

**Mimovolně ho to hnalo k oknu. Nevěděl,
kdy ráno**

**poslaný list as se odevzdá, má-li neb
nemá-li jej Josefinka**

**již. Jako by se bál nějakého trestu,
zůstal as na tři kroky**

**od okna stát a díval se skulinou mezi
oponou a okenním**

rámcem k protějšku. Náhle jím škublo,

– na protější

pavlač vcházel právě listonoš.

**Skočil nazpět, vtom však zaslechl
klepání na dvéře.**

**„Dále,“ vypravil namáhavě ze sebe a
rozpálil se jako**

francouzská růže.

43

**Dvéře se otevřely a v nich se objevila
paní Lakmusová.**

**Pan doktor rychle chytal svlečený rukáv
a na obličeji**

**jeho zahrál sobě nucený úsměv stočený
svůj rej.**

**„Snad vás nevytrhuju, pane doktore?“
tázala se paní**

Lakmusová zavírajíc za sebou.

**„I toto – pěkně vítám – drahá moje
paničko,“ koktal**

pan doktor, uloviv klátící se rukáv.

**„Přišel jste dnes tak brzy domů, pane
doktore, tak nad**

obyčej – snad nejste nemocen?“

**„Jak to, drahá moje paničko?“ tázal se
pitomě v stálé**

své ještě duševní nejistotě.

„Ale věru –“ pokračovala panička,

přistoupila až k

**němu a položila mu ruku na čelo,
„dovolte! Ne, pane**

**doktore, vám opravdu něco schází. Jste
rozpálen jako**

panna, snad –“

**„Běžel jsem, já běžím vždycky – já už
tak, drahá moje**

paničko –“ koktal pan doktor.

„Snad nějaký obkladek?“

**„I ne ne, mně není nic, pranic! Račte si
přec u mne**

**usednout, drahá moje paničko, abyste
mně spaní tento –“**

**pobízel pan doktor a vedl paní
Lakmusovou ku křeslu.**

**Paní Lakmusová usedla, pan doktor
sedl na sedadlo**

naproti ní.

**„Pořád mně jen říkáte ,drahá moje‘,
jako bych byla**

**skutečně vaše drahá,“ usmála se
panička tak koketně, že**

by se jí byl pan doktor jindy podivil.

„Nu kdyby nebylo

**muže – můj muž je skutečně dobrák –
kdo ví! Tak ale vás**

**už musím přenechat jiným a mladším,“
žertovala dále.**

44

**Pan doktor se trochu usmál, nevěděl ale,
co by řekl, a**

mlčel.

**„Nemyslíte, pane doktore, že je to
hezké, když má**

**člověk někoho, komu může říci ,můj
drahý‘?“**

**„Inu ano – jakpak by ne – když se tak
dvě srdce spletou**

**– zvláště z jara –“ namáhal se pan
doktor.**

**„Ale – ale, jak to dnes mluvíte – vy jste
čtverák!**

**Kdopak by se vám mohl divit, kdybyste
pomýšlel! Jste v**

**nejlepších letech, kvetete zdravím, byl
jste hospodářský –**

**“ Doktor vězel v trní. Myslil, že ví paní
Lakmusová již**

**všechno o tajné lásce, o Josefince, o
básni. Rozhodnutím**

**takovým se náhle vzmužil. „To alespoň
sobě mohu říci, že**

**jsem hospodařil i zdravím i penězi,“
prál hrdě.**

**„To se rozumí,“ chválila paní
Lakmusová. „Vy můžete**

pomýšlet na zcela mladou!“

**„Nu, starou bych sobě nevzal, je již
příliš hotova, nelze**

**ji učinit jinak, než jak ji již jiní učinili
–“ mýnil pan**

**doktor již opatrně. „Myslil bych ale jen
na takovou**

**mladou, která je hodna, poslušna,
měkka, která by se**

člověku zcela ještě přizpůsobila –“

**„To se rozumí,“ souhlasila paní
Lakmusová, „jen na**

**takovou! Nu a řekněte – ale upřímně,
rozumíte, zcela**

**upřímně – tak upřímně, jako byste
třeba mluvil s**

**matkou, jejíž dceru chcete –“ a vzala
pana doktora za**

**ruku i zadívala se mu hluboko do očí –
„řekněte,**

nepomýšlíte už na to?“

**„Prozrazeno je prozrazeno, nač se
stydět!“ zpovídal se**

45

pan doktor upřímně. „Ano!“

„Ale vždyť jsem to muži povídala!“

spráskla paní

Lakmusová radostně ruce.

„Jak – pan Lakmus –“

**„Inu tot’! ,Kdo ví, bude-li ji chtít,‘
povídal, považte si!“**

„A proč bych ji nechtěl!?“

**„Ale já všechno věděla! Vy čtveráku, za
matčinými**

zády, aby matka nevěděla!“

**„Matka? Nač, když jsem myslil, že
vůbec nikdo nic**

neví, ani dcera ne!“

„Dcera nevěděla, ale matky vidí

všechno! Byla ta holka

**nešťastná! Celá spletená; ve dne mluví
jen o vás, v noci**

**mluví ze snů, já vám povídám, byla
jsem také mladá, ale**

jakživa jsem to neviděla!“

**Doktorovi se udivením odevřela ústa. Z
oka mu hleděla**

**nevědomost a rozpačitý, trochu
samolibý úsměv.**

**„Ale je to dobře tak,“ mínila zas paní
Lakmusová. „Z**

**počátku jsem nechtěla nikoho v
podnájem, teď jsem**

ráda, Klárka bude šťastna.“

„Slečna Klárka –?“ zadivil se náhle pan doktor a

povznesl se ze sedadla.

**„Jak vám povídám, celá zblázněná! Ale,
to vám**

**povídám, svatba musí být brzy; bydlíte
u nás, lidé by si**

**povídali, a nač taky čekat! Známe vás,
vy znáte nás –**

**víte, že máme boží požehnání, bude
všem dobře.“**

**„Ale dovolte,“ koktal pan doktor zas
nanovo, a**

**přecházel dlouhými kroky, „vždyť já
vím, že měla slečna**

Klárka nějakého pana adjunkta venku

—“

46

„Měla, ale už docela nemá. Oženil se,
vzal si vdovu,

mlynářku. Myslíte, že ho litovala?
Pánbůh zachraň, už

vás měla ráda, jako by ji předělal! Já jí
sice říkala: ale

nepomýšlej na to, pan doktor nebude
chtít

ohubičkovanou, ona však ne a ne! Nu to
se rozumí, jeden

mileneček žádný mileneček!“

Pan doktor nevěděl, co má dělat, paní

Lakmusová ale

pokračovala hned zase sama dále.

„Vid'te, že nebudem odkládat? Máte všechny papíry

beztoho pohromadě; vid'te, doktore? Tak pořádný pán!“

Doktor potřásl hlavou. Paní Lakmusová rozuměla

potřesení ve svém smyslu. „Tedy si napište všechny spisy,

vždyť to umíte. – Dnes budete přec obědvat u nás?“

„Ne, ne!“ vyhrkl doktor mocně ze sebe. „Prosím – zde

jen!“

**„Ale vy jste ještě jako mládeneček,“
usmála se**

**spokojená tchýně. „Klárka beztoho
nebude moct vzít ani**

do úst, až jí to všechno řeknu!“

**„Prosím vás proboha, neříkejte nic,
pranic, to vám**

**povídám,“ kvapil pan doktor
rozhorleně.**

**Paní Lakmusové to bylo velmi k
smíchu. „Kdyby**

**nebylo rozumnějších,“ pravila, „ráda
bych viděla, jak**

**byste se dostali ku konci. Jen si
spořádejte tedy spisy,**

doktore. Nechcete už nic?“

„Ne!“

„Pa tedy, doktore!“

„Já se vám poroučím!“

**Doktor stál uprostřed pokoje dlouho
jako přimražen.**

47

**Konečně sobě zhluboka oddechl a hodil
hlavou. „Nu**

**tohle by bylo pěkné!“ zabručel zlostně.
„Ano, zřídím si**

**spisy, nenadálá paní tchýně, ale ne pro
vaši dceru, paní**

**tchýně už zase na odpočinku! —
Nezbývá pomoci než u**

**velkém spěchu! Zejtra druhou báseň,
pozejtří třetí a**

**popozejtří – ne, to je pátek, kdo ví, co
by se stalo – tedy**

**hned pozejtří odpůldne námluvy! Pak
honem jiný byt,**

**nebo, ty můj bože, to bude pěkná cesta
domů a z domova,**

– a pak“ –

Nedomluvil. Dvéře se odevřely a

sprovázena služkou

**vkročila zas paní Lakmusová, nesouc
stolní přístroj.**

**„Vyndala jsem pro vás přístroj
stříbrný, pane doktore,**

**“ pravila kladouc to na stolek, „nač
bychom své stříbro**

**pořád schovávali!“ Přistoupila k
doktorovi, položila mu**

**ruku na rameno a šeptala polohlasně:
„Já to Klárce už**

přece řekla!“

VI.

Rukopis a mračno

V tomtéž okamžiku, co skončila kapitola předešlá,

začíná kapitola nynější návratem pana Ebra, domácího

pána, z kanceláře. Paní domácí, právě v kuchyni

přikládáním do kamen zaměstnaná, téměř se ulekla z

příchodu manželova. Přicházelt' jindy teprv k třetí

hodině odpolední, dnes byl zde hned po dvanácté a k

**tomu vypadal tak divně, jak ho snad již
dávno neviděla.**

48

**Začínaje od ošumělého cylindru, který
byl stisknut**

**skoro až na samé husté a pichlavé obočí
a zvadlé řízy**

**tlustých kdys tváří hlubšími ještě stíny
prorýval, bylo vše**

**na něm jiné než zrána. Vlasy dřív rovně
přičísnuté byly**

**kolmo vyhnány pod cylindr, oko takto
bezvýznamné**

snažilo se patrně něco vyznačovat,

široká ústa byla pevně

**sevrěna, takže brada stála o něco výš,
vpadlá prsa byla**

**trochu vypnuta a pravá ruka držela
skoro vodorovně**

**jakýs podlouhlý svitek papíru, kdežto
levá se zaklátila**

**chvilku jako ruka marionety, když
principál právě neví,**

co s ní.

**Paní domácí pohledla na něho, mžikem
jí prolétla jakás**

myšlenka a ostrý obličej její se zdělil.

„Snad tě nevyhnali z úřadu?“ pravila

hlasem náhle

ochraptělým.

**Manžel pohnul trochu hlavou, jako by
se ho takové**

**oslovení co nejprotivněji dotklo. „Dojdi
mně pro**

**Bavorovou!“ pravil hlasem trochu
ztemnělým.**

**Jindy by as sotva byla snesla paní
domácí odpověď tak**

**nepřímou, výminečné vzezření
manželovo působilo ale**

**také na ni a kyselost neměla času
vyvinouti se. Vyhlídla z**

**okna. „Zrovna jde sem,“ pravila
spatřivši sestupující do**

dvora Bavorovou.

Pan Eber vstoupil do pokoje. Postoupil až doprostřed

ku stolu a zůstal zde stát. Upřel oko na stůl jaksi jen

proto, že vůbec někam dívati se musil, nesejmul

klobouku, neodložil svitku – patrno, že byl upraven na

dojem, o kterýž se připraviti nechtěl a nemohl.

49

Slečna Matylda zadívala se udivena na otce. Konečně

**vypukla v hlasitý smích. „Ale, tatínku,“
zvolala, „ty**

**vypadáš napnutě jako holub, když se
nažere vikve!“**

**Jen lehce sebou pan domácí pohnul, ale
zračila se v tom**

nejvyšší nevrlost.

**Vtom však odevřely se již dveře a vešla
paní domácí, za**

ní Bavorová.

**„Tady je – řekni jí tedy, co jí chceš!“
podotkla paní**

domácí.

Pan domácí napolo se obrátil k příchozí.

Zrak jeho

**zakotvil se v zemi, ústa se rozevřela a
začal hlasem**

**slavnostně monotónním: „Je mně líto,
paní Bavorová, ale**

**nemohu pomoci – ode mne to už
nezávisí! S vaším synem**

**bude zle! Ano zle! Je lehkomyšlný, je
nedbalý, je**

**všechno! Ted' je zle! Opovážil se něco
napsat o celém**

**úřadě, něco hanebného o nás všech, ba i
o panu**

presidentovi! – Ano! A psal to v

kanceláři a měl to tam v

**šupleti, a když šel teď na dovolenou,
nechal to tam, a**

**našli to tam, je nedbalý, ani klíček si
nevytáh. Začli to**

**číst, je to české a hanebně psáno. Pan
president ví, že**

**umím nejlíp česky, i dal mně tu hanbu
do referátu. Jsou**

**prý tam věci strašlivé, nevím – nevím,
může se stát i**

**nejhorší, jste matka, měl jsem za
povinnost, bud'te na**

všecko připravena! Ženo, dej mně do

pokoje lavor,

**čerstvou vodu k pití, nikoho mně tam
nepouštěj, leda by**

**přišel někdo z úřadu, ani k obědu mne
nevolej, až přijdu**

sám. Sbohem, matko!“

**Paní Bavorová byla bledá jako stěna;
ústa se jí chvěla,**

50

**oko rozpalovalo. „Pro pánaboha,
prosím, jemnostpane,**

jsme chudi –“ vykřikla teď pronikavě.

**Pan domácí přerušil ji odmítavým
kývnutím ruky.**

„Nemohu a nesmím! Už je pozdě a všechno ztraceno!

Povinnost je povinnost, spravedlnost musí být! To by

bylo pěkné, aby kluci – no! Ted’ nemám více času!“

Učinil několik drobných nucených kroků a zmizel do

druhého pokoje.

Zavřel za sebou vážně dvěře, zakýval se ještě jednou

vpravo vlevo, pak teprv odložil klobouk. Přikročil k

**psacímu stolku a položil svitek opatrně
naň, jako by se**

bál, aby se mu nepřelomil.

**Jindy, přišed domů, uvolnil sobě v šatu;
dnes upravoval**

**se ještě více a jakoby slavnostně před
zrcadlem. Pak**

**prohledl všecka péra, oprášil podložku
a přešoupnul**

sedadlo několikráte, než sobě usedl.

**Když konečně vzal svitek do ruky, aby
jej rozbalil,**

**vytáhl obočí až na samý vrch čela a oko
jeho sledovalo**

opatrně každý záhyb papíru.

VII.

Kousky zápisků praktikantových

Jsem s prací hotov, co mám dělat!

Odevzdat ji ještě

**nesmím, až zítra, vždyt' mne za první
práci vyhubovali,**

**že ani nemůže být dobra a že musí být
povrchní, když**

jsem s ní tak brzy hotov.

51

**Budu si psát feuilletonky z úřadu,
obrazy každodenního**

žití, fotografie a biografie těch pánů a

pánů kolegů a

**představených, blesky byrokratického
života a**

**praktikantské písničky. Anglický satirik
psal cestopis o**

**cestě vykonané po vlastním psacím
stolku; já se rozjedu**

**šíř, zabočím na všechny stolky sousední,
rozjedu se po**

**celé říši našeho pana presidenta, popíšu
zemi i lid. Jen**

**zdali ten lid dá příležitost k pikantní
satiře! Proč by**

nedal! K satíře se nehodí jen zcela

rozumný nebo zcela

**hloupý člověk; satira na tohoto by
rozplakala, na onoho**

**by sobě musela zajít se stanoviska
sférického a zkysala by**

**v dokazování, že naproti věčnosti a
všemumíru je vše**

směšno, co děláme.

**Tamhle na toho ulízaného pana
akcesistu nebudu musít**

**přijít s filosofií sférickou, jen tak s
pramalým zrcátkem,**

**do něhož se tak pilně dívá. Je ke mně
přívětiv, ptalt' jsem**

**se první den po něm, kdo je ten
„krásný“ pán, a on mne**

**zaslech. Ale ti ostatní –jak pilně píšou,
jak pracují! To**

**jsou tváře, to jsou hlavy, to jsou oči! Ani
by se to k**

**jinému člověku nehodilo než k
úředníkovi, všechno dle**

**předpisu! Je na těch obličejích vidět, že
je „duševní“ jich**

**práce nenamáhá a že ani jedinou jich
myšlénku**

**nenapadne, aby se povznesla nad úřední
normále. Je jim**

**to patrně jedno, vyšlapují-li akta aneb
užije-li se jich**

**jako v Banátě tahounů, aby vyslapávali
obilí! Krok za**

**krokem a vždy dle míry! Nu snad jsou
mezi těmi**

**duševními tahouny přece nějakí
trojanští koňové: zevnitř**

dřevo a uvnitř Řekové. Odevřem si je!

52

**Jen pan rada sobě přeje odpočinku a čte
noviny. Ted' je**

odložil –

Ten se na mne podíval, když jsem ho

prosil, aby mně

také noviny ku přečtení půjčil!

Nepromluvil ani slova, ale

**já jen hořel a studem se mně až oči
zalily, když jsem zase**

**k svému stolku zasedal. Neviděl jsem
ničeho, ale cítil**

**jsem, že jsou ústa všech přítomných
ustrnutím odevřena**

nad tou smělostí praktikantovou!

**Kéž jsem zase v koleji s tou nadějnou
výhlídkou na**

**všechno ve světě a na nic! Tady se mně
výhlídka ouží,**

nevím – nevím, jak vysoko to přivedu!

**Co stylistickou zkoušku dali mně první
den úkol, abych**

**popsal city při pohledu na lokomotivu.
Zapřáh jsem před**

**lokomotivu Pegasa a vyjel jsem sobě
směle do říše**

**lidských pokroků. Pan president prý
vrtěl tuze hlavou a**

řek, že jsem divný člověk.

**Ještě jsem s nikým nemluvil a už jsem
zaslech, že mně**

**říkají ‚Svornost‘. Na všechen způsob
půjde to ztuha!**

Kéž jsem zase v koleji! – Nejde to ale!

**To je vzduch! Prométheova hlína voněla
prý lidským**

**masem, tady ti lidé zavánějí hlínou, ale
ne mastnou.**

**Strašní lidé! Jsou asi tam, kde jsem byl
co malý hošík,**

**když jsem ještě špačka tlouk a německé
myši za nožičky**

**tahal. Tenkrát jsem četl německy
psaného Robinsona;**

**„Insel“, myslel jsem, že je totéž co
„Inslicht“, a přece se**

mně to líbilo. Ti lidé zde mají podobně

světly názor o

53

**celém světě a svět se jim přece líbí.
Myšlenky považují za**

**státní monopol jako sůl a tabák. To
jsem si dal s**

**trojanským koněm; zevnitř dřevo,
uvnitř dřevo, tluč do**

toho, jak chceš, nic než dřevo!

**Včera jsem jim řek, že pařížské dámy
nosí péra z**

**braziliánských opic, především jsem
jim řek, že**

arcibiskupský slavnostní kočár je

stavěn podle ekypáže

**svatého Eliáše, zítra ustřihnu Azorovi
kus chlupů z ocasu**

**a řeknu jim, že jsou to ty vlasy, které
sobě trhala Isis,**

když umřel Osiris.

**Mají mne za nesmírně učeného a baví se
rádi se mnou.**

**Ale neodvažují se vůbec bavit před
panem radou, leda**

**když pan rada udělá vtip, kdežto pak
nastane všeobecný**

**tělocvik v smíchu. Když ale pan rada
vyjde na chvílku**

**ven, začne hned všeobecné „hejbejte se,
škatule“, a každá**

**tvář se rozšíří a každý ponížený hrb
narovná. Patří to k**

**dennímu pořádku a tajně vytahují
hodinky, nevyjde-li již**

ve všem pravidelný pan rada.

**Pověst o mé učenosti šíří se dál a dál.
Dovedl jsem**

**přečíst kyrilikou psaný přípiš srbský, to
je ohromilo. Pan**

**rada pátého oddělení mimojda mně
zaklepal na ramena**

a povídal: „Všechno se může někdy

potřebovat, držte se

**ale praktického!“ Ten pan rada těší se
pověsti, že umí**

**psát. Vydal prý také nějakou knihu,
myslím že**

**onucologii, totiž návod, jak
nejpraktičtěji onuce na noze**

skládat.

54

Takového něco jaktěživ více nespatřím!

**Pan president přišel do našeho oddělení
pro nějaký akt.**

**Vystoupil jednou nohou sám na žebřík,
a když ji zas**

**sundal, vstoupil na nohu pana Hlaváčka.
Starý ten osel**

**nechtěl ze samé úcty říci panu
presidentovi, že mu stojí**

**na noze. Připadal mně jako druhý
Laokoon; v jeho tváři**

**byla nesmírná bolest a přec nezmizel s
ní povinný,**

**akademický úsměv nízkého úředníka.
Konečně**

**zpozoroval pan president, že někdo
těsně za ním stojí;**

**chtěl se na neslušného obořit, tu ale
viděl, že nemá pod**

**sebou cíp aktového balíku, nýbrž jen
poníženou cizí**

**nohu. „Ah pardon!“ řekl s milostivým
úsměvem. Pan**

**Hlaváček se ale belhal ku svému stolku,
usmívaje se v**

**bolestech svých velkých, pravý vzor
ušlechtilé dojemné**

**plastiky. Ostatní mu jistě záviděli; kdo
ví, kdy mu to**

prospěje!

**Pan president se mne ráčil zeptat,
nemám-li žádné**

sestry. Porozuměl jsem tomu starému

mládenci, – ale

**počkej, ta otázka ti bude drahá! Vždyť
já vím, pane**

**presidente, kde ráčíte holdovat lásce;
nejkrásnější ze**

**všech akcesistů mně to řekl! Je prý
opravdu hezka ta**

**vaše milenka; snad bude o to pro mne
hezčí, oč já jsem**

**mladší vás. Až ji uvidíme! Nebude-li
pro nás, snad bude**

**pro pana akcesistu, který se má za
samého Narcisa. Něco**

se stane!

Pan president ráčil nás všechny svolat k sobě do

55

presidiálního svého pokoje. Bylo nás mnoho co do kusů a

před námi stáli páni radové v polokruhu. Páni radové

špitali mezi sebou, my ostatní, učinivše každý žádům

páně presidentovým slušnou poklonu, stáli jsme bez

pohnutí.

Pan president seděl a psal, dlouho sobě nás nevšímaje.

**Vedle mne stál druhý exemplář
praktikantské mé**

**mizérie, v dosti slušném a lidském
vydání. Řekl jsem mu**

**nějaký vtip do ucha, už nevím jaký, jistě
ale špatný,**

**neboť se ani nezasmál. To mne dopálilo,
opakuju mu vtip**

**a sprovázím jej zalechtáním. Garnitura
mého vtipu**

**působí, soupraktikant vyhrkne jako
raketa – všeobecné**

**ustrnutí, nejvšestrannější opřtkování –
pan president**

vstává.

Vstal, postavil se a mluvil:

**„Dal jsem si vás zavolat, abych vám
řekl, že děláte**

**slohem svým hanbu našemu úřadu u
všech vyšších**

**instancí. Jeden rodí samé slony a druhý
samá půlčata,**

**prostředně a tedy slušně dlouhou a
vypracovanou**

**periodu jsem od vás nečetl již mnoho
let, vlastně nikdy.**

**To pochází z toho, že píšete pořád dál,
aniž byste myslili,**

**nebo zas, že vás každá myšlénka ihned
omrzí, žádná**

**vážnost, žádná opravdovost. Pak ale je
také vidět, že ani**

**neumíte německy, a já vám řeknu, proč
neumíte: protože**

**žvatláte pořád a pořád česky! A proto
zde mocí svého**

**úřadu zapovídám, aby nikdo neodvážil
se v úřadě slůvka**

**po česku promluvit, i radím každému co
přítel a**

**představený, aby rovněž se choval i
mimo úřad a aby**

**hleděl pilným čtením sobě sloh svůj
zlepšit. Jděte zas ku**

**své práci, pánové, a pamatujte sobě, že
nikdo nepostoupí**

výš, kdo nebude mít sloh!“

**Nastalo kruté polování po celém úřadě i
obcházel pilně**

**každý od muže k muži, aby sobě opatřil
potravy z**

**kuchyně německé. Kdo měl doma
nějaký starý ročník**

Bohemie, byl považován za něco.

Rozmluvy české přestaly. Ledaže dva

zcela důvěrní, z

**nichž jeden ví, že druhý není udavačem,
slůvko po česku**

**sobě řeknou na chodbě nebo v mrtvém
archivu.**

Připadají mně jako tajní šnupáci.

**Já mluvím po česku dál a hlasitě,
všichni se mne štítí.**

**Je konec prvního aktu dnešní úřední
činohry. Pan rada**

**vyšel, jako Moliérův „Le Malade
imaginaire“ na konci**

**prvního aktu vychází. Zábava v
meziaktí.**

Rozprava u stolku vpravo ode mne:

„Dnes máme pátek, už se těším na knedlíky, moje žena

je dělá, že se jen rozpadávají.“

„Maso nemíváte v pátek?“

**„I ano, půl libry pro všechny jako vždy.
Co bychom**

**vařili! My světíme jen největší posty a
pak si popřejem**

**ten kousek ryby. Aspoň jednou za čas
kousek ryby slouží**

ku zdraví!“

**„Takhle kousek černé s knedlíkem a
kousek smažené!**

**Pro děti – vy arci nemáte dětí – musí
být něco z mouky.**

**Vloni poslala nám švakrová kopu
hlemýžd'ů, žena je**

udělala šlampet.“

57

**„Že se o postu jedí divoké kachny, tomu
rozumím, žijou**

**ve vodě; ale hlemýžd' leze přec po
zahradách!“**

**„Nechal jsem si říct, že jednou byli
hlemýždi jenom ve**

vodě. Ostatně lezou tak, jako by plavali,

a jsou němi jako

**ryby, to to bude! – Ale to je divno, že
ryby nejedí žádné**

**maso, ony to vědí, že samy jsou postním
jídlem!“ –**

Rozprava u stolku vlevo ode mne:

**„Pan president má pravdu. To jsou
beztoho samí**

**blázni! Ne, co se ti lidé namluví
hloupostí! Němčiny**

**potřebujem a dost, jakpak bychom
psali! A kdo chce děti**

nechat trochu frančtiny naučit, dobře!“

„Nemůže jim to škodit!“

**„Moje dcera by nepromluvila na ulici
česky za žádnou**

**cenu. Když se někdy zapomenu a na
ulici na ni jen slovo**

**česky promluvím, hned se začervená a
řekne mně: „Ale**

papá, ty na sebe pranic nehledíš!“ „

„Ano, ano, tak je to!“

**„Ondyno jsem četl v novinách, že chtějí
nalézt nějakou**

řeč universální. To je pitomost!“

„Pánbůh by to ani nedovolil!“

„Ať se naučí každý německy a je to!“

„Ba!“

**Dveřím nejbližší zahvízdne „pšt!“ Vše
je hned u svých
stolků.**

Pan rada vkročil s rozepjatou vestou.

**„Zdá se mně, že puknu, jak tloustnu,“
praví, „musím
bud’ k doktorovi nebo k babičce!“**

Tělocvik v smíchu.

58

**Kde je taková duševní chudoba, musí
být také chudoba
hmotná. A je! Podivil jsem se, jaký ti**

lidé žijou život

povrchně klamný, uvnitř bídný.

**Snad dvě třetiny z nich mají gážovní
archy u žida, jenž**

**jim prvního dá z milosti, co chce. Chodí
k nám baba**

**rohličkářka, té prvního zaplatí a
druhého od ní zase na**

**dluh berou. Ještě nikdy jsem neslyšel, že
by byl jeden**

**druhého k návštěvě zval; nejspíš že se
stydí za domácnost**

SVOU.

Člověk porozumí pak ledačemu!

**Dnes jsem dostal presidiální přípis,
abych sobě dal**

**ostříhat trochu dlouhé své vlasy. To
bych byl blázen!**

**Mám teď spojence. Nejkrásnější ze
všech akcesistů**

**začal se mým návodem podpisovat
Wenzl Narcis Walter.**

**Jeden takto okrášlený akt dostal se do
rukou pana**

**presidenta a ten na nejkrásnější ho
přiletěl. Prál mu, aby**

**dojista zanechal všechny takové
hlouposti a raději pilně**

**pracoval, že prý beztoho leností až
smrdí. Narcissus**

poeticus a smrad!

**Však já vím, co panu presidentovi u
spojení s**

**nejkrásnějším nevoní. Je to ten chodník
pod jistými**

okny!

**V důvěře že mne pan Eber neprozradí,
vyhlal jsem si**

**dovolenou. Řekl jsem, že mně babička,
po níž dědit mám,**

k smrti stůně.

59

**Pan rada mně dovolenou sice dal,
podotknul ale přísně,**

že by praktikant ani neměl mít babičku.

VIII.

Při pohřbu

**Je s poledne dne třetího, středy, a dům
se připravuje,**

**aby vypravil a sprovodil mrtvolu staré
Žanýnky.**

**Na stinném dvoře stojí na márách
černým suknem**

**pokrytých jednoduchá sice, avšak dosti
pěkná umrlčí**

**truhla, černě a leskle natřená, s čtyřmi
medvědími,**

**pozlacenými pazoury. Na víku je
pozlacený kříž, kolem**

**něho rozkládá se zelený myrtový věnec,
s něhož visí**

**široká bílá stuha. Ku každé podélní
straně mar jsou pro**

**ozdobu přistaveny černé, as dvě stopy
vysoké a**

**čtyřhranné tabule, na nichž vypuklé,
stříbrné ozdoby**

**figurové, znaky to pohřebního
bratrstva.**

**Vyjímaje pana Lakmusa, jenž se dívá z
okna hořejšího,**

**a Josefinčinu chorobnou sestru, jež
stojíc na podnožce**

**hledí přes zábradlí druhého patra, jsou
všichni nám již**

**známí obyvatelé domu dole na dvoře
shromáždění a**

**všichni jsou v obleku slavnostním. Mezi
nimi spatřujem**

**tváře několika nám zcela neznámých
pánů a paniček.**

**Není právě mnoho ostrovtipu potřebí,
abychom na jejich**

**chladně opravdových a zvykově
napnutých tvářích**

**poznali, že jsou to příbuzní Žanýnčini.
Síla žen a dětí ze**

**sousedstva stojí po dvoře a na
schůdcích.**

60

**Právě byl přišel kněz s kostelníkem a
ministranty a**

**modlitby začaly. Skoro až u dveří
Žanýnčina bytu stály**

**podle sebe Bavorová a paní hospodská.
Hned první slova**

**monotónního recitativu pohřebního
pohnula Bavorovou**

**tak, že se jí oči zalily a zčervenala náhle
brada se chvěla v**

upřímném pohnutí. Paní hospodská

dívala se chladně;

**bez ohledu na slzy své sousedky náhle se
k této sehnula a**

začala rozkládat.

**„Ti se přihnali jako židé na licitaci! –
Nikdy se o ni**

**živou nestarali, teď honem přiběhli pro
dědictví! Pán**

**bůh jim je požehnej, však my bychom
jim nebyly ničeho**

**ukradly, a nemusili zavřít všecko a
máry postavit na**

**dvůr. Dali vám něco z pozůstalosti za
vaše služby? Že**

nedali?“

**„Ani nitku!“ šeptala Bavorová
chvějícím se hlasem.**

„A nedají!“

**„Já také ničeho nežádám. Dej jí pánbůh
nebe, já jí**

posloužila z lásky křesťanské.“

**Modlitby byly skončeny, rakev
vykropena. Černý**

**„bratr“ sebral ozdobní znaky, obecní
sluhové chopili se**

**rakve a vynesli ji průjezdem ven na
ulici.**

Za pohřebním vozem stálo tu několik

fiakrů. Do

**prvních vlezli příbuzní Žanýnčini, do
ostatních paní**

**domácí, pan domácí a slečna Matylda,
Josefinka se svou**

**matkou, do posledního paní
Lakmusová, slečna Klára.**

**Paní Lakmusová zavolala pana doktora,
aby přisedl k**

**nim, a že bylo ve voze místo pro jednu
ještě osobu,**

rozhlížela se, kdo ještě místa vyhledává.

**Stáli tu ještě pohromadě paní hostinská,
Bavorová a**

Václav.

**„Paní hostinská, paní Bavorová,“ volala
paní**

**Lakmusová, „přisedněte si některá k
nám!“**

**Obě se hnuly zároveň k vozu. Paní
hostinská pohledla**

**kosou na Bavorovou. Obě přistoupily k
vozu zároveň a**

**chtěly nohu vyzdvihnout na stupátko.
To bylo paní**

hostinské již příliš mnoho. Chytila

rukou kliku dvířek a

**obrátila se v zlostném udivení: „Nu já
jsem snad přec**

**měšťanka?!“ pravila ostře a vstoupila
do vozu.**

**Bavorová zůstala mimovolně stát.
Myšlenky se jí**

**zarazily. Václav to byl vše pozoroval a
slyšel a přistoupil**

**k matce. „Maminko,“ pravil hlasem
nuceně pevným,**

**„my dva půjdem spolu za vozem,
beztoho by sic nikdo**

nešel! A u brány mužem si vzít drožku,

budem-li chtít až

na hřbitov s sebou!“

**Od včerejšího úředního sdělení pana
domácího nebyla**

**matka na syna ani promluvila. Ted' jí
nechtělo slovo z**

**úst, avšak jen okamžik trval zápas, pak
přisvědčila: „To**

**se rozumí, že půjdem! Mně nesvědčí
jízda a drožku si**

**nevezmem. Budeš-li chtít s sebou,
nadejdem si od brány**

**ke Košířům pěšinou. Já ji doprovodím
nebohou pěšky,**

**udělala jsem jí v životě mnoho dobrého
a posloužila jsem**

**jí po smrti. Proč bych jí neobětovala
těch několik kroků z**

lásky křesťanské!“

**„Tedy se zavěste!“ pronesl Václav
hlasem měkkým,**

podáváje jí rámě.

**„I já se nechci po pansku vést – ani
neumím!“**

62

**„Vždyť to ale není po pansku! Budu vás
jen**

podporovat, cesta je daleka, jste

unavena pohnutím –

**zavěste se přec, maminko!“ Vzal jí ruku
a zavěsil sám do**

svého lokte. –

**Pohřební vůz se pohnul. Za ním šel jen
Václav s**

**matkou. Václav kráčel pyšně jako po
boku vznešené**

**kněžny. Bavorové bylo tak volně, že by
ani vyslovit**

**nebyla dovedla. Zdálo se jí, že sama
vystrojila celý**

pohřeb Žanýnce nebohé.

IX.

Další doklad pořekadla

Večerní hodina letních „táček“ blížila se. Denní světlo

bylo sice ještě bílé, ale již se zdála to být bělost znenáhla

a opatrně se blížícího spánku. Lidé se takřka nehýbali,

byl právě tak okamžik, kdy práce již ustála, chuť k

večerní rozpravě a zábavě ještě se nedostavila.

Pan doktor seděl u psacího svého stolku. Na jeho tváři

**jevila se opravdová zamyšlenost.
Přemýšlel o něčem**

**vážném a chtěl patrně něco vážného
vykonat; pošupovalť**

**kalamář hned sem a tam, překládal
péra s pěknými**

**kostěnými držátky, prohlížel opět a opět
pružné jich**

**nožičky. Ted' odevřel šuple a vyndal z
něho půl knihy**

**tenkého papíru. Sňal jeden arch, držel
jej chvílku před**

**sebou ve vzduchu, konečně se
poodevřená ústa jeho**

**odevřela dokořán, hlasité „ano“
vyplynulo z plných**

63

**prsou a pan doktor složil arch úředně
podél ve dví.**

**Patrno, že to byl vážný čin a že stál
namáhání, neboť**

**pan doktor hned nato vstal a začal se
jaksi v odpočinek**

**procházet pokojem. Chodil jím divně,
jako by se motal,**

**někdy dva kroky kupředu a jeden
nazad, při čemž hlava**

hned skleslá na prsou, hned zase s

**vynucenou smělostí se
vztýčila.**

**„Ano,“ vydechl přitom zase ze sebe.
„Když to má být –**

**a být to už musí, ať jde všechno co
nejčerstvěji! –Jsem v**

**takových klepetech, že třeba
rozhodného spěchu. O, ta**

**stará Lakmusová by mne nepustila – a
Klárka taky ne –**

**hodná holka – rozhodl jsem se ale! Tady
už nemohu**

**zůstat, vše musí být vyřízeno v několika
dnech. – Zítřka**

**donesu třetí báseň osobně k Josefince.
Zapředu hovor,**

**dám jí báseň ku čtení, budu pozorovat
každé zachvění se**

**svého kot'átka, pak to hned doděláme. –
Uřední zadání**

**napíšu si ale dnes – hned –jsem v tom
humóru –“**

**Pan doktor zahalil se v župan a otočil
šňůrou, jako by**

**se před zimou chrániti chtěl. Usedl
rozhodně k stolu,**

**namočil péro, zavířil jím několikrát na
svršku archu, pak**

**je spustil a na papíru začernalo se
obrovské, krásně točité**

**S.Hned nasadil zas dál a písmena se
kladla hbitě a**

správně k druhé. Psal, jak následuje:

**„Slavný magistráte královského
hlavního města Prahy!**

**V úctě podepsaný oznamuje, že ve stav
manželský**

vstoupiti hodlá s pannou –“

**Zadíval se na to a zavrtěl hlavou. „To
nejsou brejle –**

64

tmí se, zandám okna a rozsvítím!“

**Vtom zaslechl lehké klepání na dvéře.
Rychle chytil pan**

**doktor nepopsaný arch papíru a položil
jej na začaté**

**písmo. Pak vynutil ze sebe slabé:
„Vstupte!“**

Do dveří vkročil Václav.

**„Nevytrhuju, pane doktore?“ a zavřel
za sebou dvéře.**

**„I ne – jen dál –“ mručel pan doktor v
rozpačitém**

**ochraptění náhlém, „chtěl jsem sice
právě něco začít – ale**

**jen si sedněte! – Copak mi nesete?“
Otázku tuto položil**

**tak ze zvyku a bez vztahu k papírovému
závitku, jejíž**

**Václav v ruce držel; nebylt' sobě vůbec
pro rozpačitou**

**mlhu před očima Václava důkladněji
posud všimnul.**

**Václav usednul. „Nesu vám, pane
doktore, něco pro**

**chvíle rozechvělé, ač budete-li tím chtít
nervy svoje**

**ukojit. Je to novelistická šumivka, totiž
nešumí snad**

**duchem, ale může ukonejšit jako
šumivka. Jednoduchá**

**myšlénka, snad až chudá, ale původní
provedení – mně se**

**hnusí užívat posud běžných
novelistických forem i**

**předmětů. Uvidíme, co tomu prvnímu
novelistickému**

**pokusu řeknete –“ a položil závitek na
stolek páně**

**doktorův. Každý pohyb Václavův byl
mladě svěží.**

**„Vy si pořád hrajete – nu, jste mlád!“
usmál se pan**

doktor. „A jak se máte, pane Václave?“

**„Ted' zle a mám naději, že bude hůř! –
Vyženou mne**

**nejspíš z úřadu – přišli na jakés zápisky
moje, v nichž**

**jsem pana presidenta satirisoval. Pan
domáci má moje**

vyhnání v referátu.“

**„Nešťastný, neopatrný mladíku!“
spráskl pan doktor**

65

ruce. „A co hodláte dělat?“

**„Co hodlám dělat? Nic! – Stanu se
spisovatelem!“**

„No – no – no!“

**„Později bych tomu beztoho neušel –
myslím, že jsem už**

**dozrál! – Či míníte snad, pane doktore,
že nemám**

dostatečného talentu?“

**„Na velkého spisovatele je třeba velkého
talentu a malí**

**spisovatelé našemu národu nepomohou.
Malí jsou jen**

**svědectvím duševní naší
nedostatečnosti, zeslabí lid**

myšlenkově, a cítí-li se potřeba něčeho

vydatného, sáhá

**se pak do ciziny. Jen ten, kdo je schopen
veskrz**

**původních a nových myšlének, má
právo vstoupit do**

**literatury. Obratných nádeníků máme
více, než je nám**

zdrávo!“

**„Pravdu máte, pane doktore, a že
chováte tak zralé**

**náhledy, mám také tak neobmezenou
důvěru k vám.**

**Souhlasím – a měřím dle toho sebe.
Nechme těch slov**

**,veliký‘ a ,malý‘ a pak vyslovím směle,
snad i drze, že**

**znám velikost cíle, a kdo tu dobře zná a
přece se odváží,**

**má kus oprávněnosti v sobě a dovede
něco alespoň.**

**Nebudu se zanášet vyplňováním
literárních mezer,**

**nebudu pracovat podle šablony.
Stanovisko evropské**

**literatury vůbec bude mým
stanoviskem. Budu psát**

**moderně, totiž pravdivě, brát osoby ze
života, život v**

**nahotě jeho líčit, přímo řeknu, co
myslím a co cítím. Jakž**

bych takto neproniknul?“

„Hm – máte peníze?“

**„Míníte, mám-li něco při sobě? –Jen as
dvě zlatky,**

66

nemohu vám vydlu –“

**„Ne – ne! Míním, máte-li nějaké
kapitály!“**

„Ale vždyť víte –“

**„Nu tedy neproniknete! Ano, kdybyste
měl kapitál dost**

**veliký, aby vás uživil a mimo to aby
vám zbývalo na**

**náklad pro každý řádně dozralý spis
váš, za deset let**

**dobyl byste sobě uznání a vycházely by
pak vaše spisy**

**snad i jiným nákladem než vaším
vlastním. Ale tak**

**nedojdete nikam. První takový veskrz
samostatný spis**

**vytisknete na dluh a nerozprodáte ho, k
druhému ani**

**nedojdete. Sesypou se na vás, za prvé za
vaši**

**samostatnost, která se v malých
rodinách a malých**

**národech netrpí, za druhé za to, že líce
pravdu kopnul**

**jste do malého světa a do malých lidí.
Jizlivější řeknou, že**

**jste bez talentu neb přímo blb,
dobrosrdečnější, že jste**

blázen. Reklamy pro vás nebude –“

„Kdožpak by stál o reklamu?“

**„Její přece z počátku třeba, lid náš věří
tištěnému, co se**

**mu neschválí, o to se nestará. Zato ale
budou vám**

**navzdor činit reklamy pro jiné. Ti
porostou, vy zůstanete**

**trčet, roztrpčíte se, snad budete vyvádět
spisovatelské**

**hlouposti, snad vás pero vůbec omrzí.
Mimo to zůstane**

**otázka hmotná stále naléhavá. Nebude
pomoci, musíte se**

**ohlednout po literárním nádenictví. Z
toho vyplyne opět**

**nechuť k psaní. Obmezíte se na práce
nejnutnější,**

**zakysáte neb zpohodlníte, jste hotov,
znovu začít je**

nemožno!“

**„No zcela tak jistě nebude! Slibuju sobě
výsledek hned**

67

**od prvního vystoupení. – Prosím,
přečetl jste již podaný**

vám svazek mých básní?“

„Přečetl.“

„A co, prosím, říkáte tedy?“

**„Inu, čte se to dobře – některé písničky
jsou hezky – ale**

**prosím vás, co s písničkami pro nás! –
Snad byste dobře**

udělal, kdybyste to spálil!“

**Václav vyskočil ze sedadla; mimovolně
vstal také pan**

**doktor a opřel se rukou o stůl. Chvilku
bylo ticho. Václav**

**přikročil k oknu a položil čelo na ně.
Brzy ale zas**

promluvil hlasem stísněným:

**„V neděli půjdete na svatbu, pane
doktore?“**

„Na svatbu? – Na jakou svatbu?“

**„Vždyť mně přec povídala Pepička, že
budete svědkem!**

– Já budu mít hodnost družby.“

„A kdo se žení“?

**„Cožpak nevíte, že Pepička má se
strojmistrem**

Bavorákem v neděli oddavky?“

**Panu doktorovi zčernalo vše před
očima, hlava se mu**

zavířila, těžce sklesl do křesla.

**Václav přiskočil a nahnul se nad
ležícím.**

„Schází vám něco – co je vám?“

**Neobdržel odpovědi – jen opakované
silné zachroptění**

poučilo ho, že třeba pomoci. Odskočil

rychle ke dveřím a

**volal ven: „Paní Lakmusová – slečno
Klárinko – honem**

**sem dejte vodu a světlo – panu
doktorovi přišlo zle!“ Pak**

**zas přistoupil k ležícímu a jal se mu
sjímat nákrčník a**

rozhalovat župan.

68

**Paní Lakmusová přiběhla s hořící
svítilnou, za ní**

**vstoupila slečna Klárka. „Vodu – jen
rychle vodu sem!“**

velel Václav.

**Pan doktor byl ale již zase odevřel oči.
Zaslechl slova**

**Václavova. „Ne – ne – žádnou vodu!“ jal
se s**

**přemáháním mluvit. „Mně už je dobře!
– To bylo jen tak**

**od dnešního parna – v letě se mně to
někdy stává!“**

**„Jen běž!“ velela paní Lakmusová,
„přines honem**

**šumivku a trochu malinové šťávy –
máme to všechno**

doma – běž, Klárinko!“

Slečna Klára odkvapila.

„No už je dobře,“ mínil Václav, „ale lekl jsem se! – A

**dnes přec ani nebylo tak strašné parno!
– Ale teď je**

**dobře a jste v dobrých rukou, mohu se
vám poroučet!**

**Sbohem, pane doktore, sbohem,
jemnostpaní!“**

**„Sbohem,“ usmíval se nuceně pan
doktor, „a co jsem**

vám řekl, bylo dobře míněno!“

**„Vždyť já jsem přesvědčen a děkuju
vám. Sbohem!“**

Václav zmizel.

**Slečna Klárka přinesla na tácku vodu se
šťávou a**

**práškem. Pan doktor se vzpouzel, musel
ale popít**

ochlazujícího nápoje.

**„Jen pijte, milý zeti,“ nutila paní
Lakmusová.**

**„Zůstanem tu nějakou hodinku u vás.
Beztoho jsem vás**

**chtěla s Klárkou dnes překvapit a
navštívit. Vy jste oba**

**jako děti, bojácní a nesmělí. Kdyby mne
nebylo, ani byste**

**se za sebe nedostali. – Ale, ale – já
postavila v strachu**

**svítilnu panu doktorovi zrovna na bílý
papír, ani jsem**

69

neviděla, kam ji stavím!“

**Zdvihla svítilnu a dávala papíry
stranou. Svrchní arch**

**se svezl, paní Lakmusová zadívala se na
písmo. Pan**

**doktor nemohl vypravit slova, byl
nanovo ohromen.**

**Obličej paní Lakmusové rozjasnil se
jako slunce. „Ale**

to je pěkné, to je pěkné!“ začala.

„Podívej se, Klárinko,

pan doktor píše už o dovolení k ženitbě!

Podívej se, přišel

**zrovna až k tvému jménu! – Ale tu
radost musíte udělat**

**Klárince, že před ní vepíšete jméno její!
– Vezměte pero,**

**prosím!“ Pan doktor seděl jako
přimražen.**

**„Nu neupejpejte se přec tak!“ Paní
Lakmusová**

**namočila péro a dala je panu doktorovi
do ruky.**

„Klárinko, pojd' se dívat!“

Blesk náhlého rozhodnutí projel panem doktorem.

**Stiskl péro, hřmotně přitáhl křeslo,
nasadil a připsal**

„Klárrou Lakmusovou“.

Paní Lakmusová spráskla radostí ruce.

**„A ted' si dejte po hubičce! – No vždyť
už můžete! –**

Neupejpej se, hloupá dūro!“

X.

V době rozechvění

**Nad Petřínem stojí měsíc, jasný a
skvoucí se. Lesnatá**

**stráň vrchu je zaplavena mlhavým
světlem a poskytuje**

**snivý, básnický pohled, jako bychom
jasnou mořskou**

**vodou hleděli na les podvodní. Mnohý
as zrak těká neb**

70

**zakotvil se někde na stráni té, jistěže
každý v hluboké**

dumě nebo cituplném rozechvění!

**Z druhého patra zadní budovy hledí k
ozářenému**

**Petřínu Josefinka, položena do okna;
vedle ní je ženich**

**její. Jasně světlo měsíční dobře nechává
nás rozeznat**

**pěkné tahy mladého muže; oblý obličej
je vrouben**

**hustým plavým vousem, oko září životní
silou. Josefinka**

**hledí upřeně a mlčky do záplavy světla,
ženich její obrací**

častěji zrak na dívku, jejíž tílko byl

pravicí ovinul, a při

**každém takovém pohledu přitiskne
dívku lehce, lehýnce**

**k sobě, jako by se bál setřít pel
krásného okamžiku.**

**Nyní se naklonil a dotknul se rty svými
kadeří**

**dívčinyých. Josefinka se obrátila k němu,
vzala jeho ruku**

**a přitiskla ji k ústům svým. Pak vztáhla
ruku svou a**

**dotkla se pěkné, husté myrty, která
stála podle na okenní**

zdi.

**„Jak stará by teď byla tvá sestřička?“
tázala se hlasem**

ztemnělým.

„Právě by byla tak rozkvetlá jako ty.“

**„Matka tvá ani neví, jakou radost mně
učinila, že mně**

poslala myrtu k svatbě, a tak z daleka!“

**„Ba ví! U nás pevně věří každý, že
myrta zasazená z**

**mrtvé ruky a dochovaná až k svatbě je
zárukou štěstí. Od**

toho okamžiku, kdy jsem vzal sestřičce

v rakvi ležící

**myrtu z ruky a do země ji zasadil, jistě
že se matka**

**každého dne nad ní modlila a slzami ji
kropila. Matka je**

neskonale dobra.“

**„Jako ty –“ vzdechla dívka a přitulila se
ještě blíže k**

71

svému ženichovi.

**Odmlčeli se zase oba a hleděli do
jasného vzduchu**

jakoby do snů o budoucnosti své.

**„Jsi dnes nad obyčej mlčeliv,“ šeptala
konečně zase
dívka.**

**„Pravý cit nemá jazyka, jsem blažen,
tak blažen, že ani**

**nikdy později nenaleznu slov k
naznačení nynějšího**

svého blaha. Tobě není tak?“

**„Ani nevím, jak mi je. Zdá se mně, že
jsem jiná než**

**jindy, vznešenější. Kdyby neměl mít cit
ten trvalosti,**

chtěla bych nyní v něm umřít.“

„A pan doktor by plakal nad hrobem

písničky,“ škádlil

**ženich. „Vidíš,“ dodal zase hlasem
opravdovým, „ať je**

**tomu, jak chce, já myslím, že kdo
opravdu miluje, ani**

**nedovede nic takového napsat. Já bych
ovšem nedoved**

**také jindy – ale myslím, že hraje doktor
s tebou komedii.**

“ „Ne, on je dobrý.“

**„Vida, jak se zastává! Říkej, co chceš, ty
písně tě přec**

jen těší!“

„Nu –“

**„Aha, vždyt' jsem to věděl! Vy ženské
jste všechny**

**stejny. Musíte a musíte mít své cukroví,
své pochoutky**

**vedlejší. Rád bych věděl, čím jsem sobě
toho zasloužil.“**

**„Karle!“ promluvila Josefinka zděšeně
a podívala se**

**mu ustrnulá do očí, jako by ho
nepoznávala.**

**„I vždyt' je to pravda!“ pokračoval
mladý muž**

rozhorlen. „Kdybys se nebyla k němu i

ke mně obojetně

72

**chovala, nebyl by se směl odvážit.“
Pošinul Josefinku**

**trochu od sebe. Pravice jeho, jíž ji byl
ovíjel, svezla se**

**zpět k tělu, jen levá ruka jeho zůstala v
rukou dívčiných.**

Mrtvě ležely ruce v sobě.

**Oba se zadívali mlčky do vzduchu.
Trvalo to dlouho, co**

**pohlíželi ven do neurčita, co stáli tak
tiše, sotva že**

oddychující. Náhle ucítil Karel na ruce

své palnou slzu,

**která byla skanula s očí Josefinčiných.
Trhl sebou a při**

tulil ji vzlykající pevně k sobě.

„Odpust’ –Josefinko – odpust’!“ prosil.

Děvče štkalo.

**„Prosím tě, jen neplač! Hněvej se na
mne, ale neplač! –**

**MLč – já chybil, vždyt’ vím, že nejsi
klamu schopna, že**

mne miluješ upřímně, jako já tebe!“

**„Ale v tom okamžiku jsi mne zajisté
nemiloval, když jsi**

mne odstrčil od sebe!“

**„Je pravda – byl to zlý okamžik! Ani
jsem netušil, že**

**jsem tak hloupé žárlivosti mocen! –
Divno, mně bylo**

**skutečně tak, jako bych byl náhle lásku
utlačil! –**

**Zapomněl jsem, žes mlada a hezká, já
blázen, vždyť vím,**

**že každé děvče, které má vůbec jen
zdravé tělo, která**

není zkřivena a příliš ohyzdna –“

**Vtom zašustlo něco za milenci a oba se
náhle obrátili.**

**Churavá sestra Katuška byla stále v
světnici za nimi**

**seděla. Ani se nebyla pohnula při celém
výjevu a milenci**

**byli na nebohou zapomněli. Při
posledních slovech**

**Karlových se náhle vzchopila, učinila
ale jen několik**

**kroků a sklesla usedavě plačíc do
blízkého křesla.**

73

**„Katuško – proboha, drahá Katuško!“
zabědovala**

Josefinka.

**Oba milenci stáli s třesoucím se srdcem
vedle choré,**

**plačící Katušky. Oči jejich byly zality
slzami, ústa se**

**chvěla, ale netroufala si pronést ani
slůvka útěchy.**

XI.

**Prvotina novelistická, která prosí za
laskavé shovění**

**Podivno bylo panu doktoru Josefu
Loukotovi, když se**

**dne následujícího probudil, líbán tím
nejkrásnějším**

**slunkem na světě. Hlava mu vířila, bylo
mu, jako by se**

**mu mozek rozskočiti měl, čivy jeho se
chvěly zimničně.**

**Divné postavy splítaly se v jeho
obrazotvornosti,**

Josefinka, Bavorák, Klárka, paní

Lakmusová, Václav

**míhali se sem a tam, mezi nimi ještě jiní
lidé, jemu zcela**

cizí, pak zvířata atd.

**Náhle zasvitla mu první myšlénka
souvislá a jasná,**

**vzpomněl si, že je ženichem. Mráz ho
projal; pan doktor**

**se vzpřímil na loži. V tomtéž okamžiku
padl zrak jeho na**

**stolek podle lože, na němž rozloženy
byly jakés popsané**

**papíry – nyní rozbřesklo se panu
doktorovi již úplně,**

**věděl, že byl ve včerejším rozechvění, v
noční bezsennosti**

**užil odporučené mu novelistické
šumivky, novely**

Václavem přinesené.

**Nehodlám psát podrobný popis
nervosního rozechvění**

**páně doktorova, moji čtenáři jsou dosti
důmyslní, že**

74

**dovedou dle povahy páně doktorovy a
dle zběhlých se**

**událostí vše sami dobře si myslit.
Avšak, abych jim byl**

**trochu nápomocen, mám za svou
povinnost sdělit zde**

**lekturu páně doktorovu: pak má čtenář
všecky pomůcky**

**po ruce a dovede sobě třeba i pestrý sen
doktorův**

domyslit.

Zde je ta novela!

O NĚKTERÝCH DOMÁCÍCH ZVÍŘÁTCÍCH

Polouúradní idyla od Václava Bavora

**Zápisníku pana Ondřeje Dílce stránka
právě sedmnáctá**

**..... nickému mistru strhnu něco, na
všechen způsob**

**strhnu, je taky pravda, copak ho může
ta obmítka stát a**

**jednomu zedníkovi taky nedá pětku,
beztoho bych byl**

**nedal dělat nic, kdybych byl věděl, a
taky už nedám. To**

**já vím, že by konečně, když ale nic
nemá než tu šenkovnu**

**a jedno dítě, a ta moc nenese, já bych
dovedl zvelebovat,**

**ale její kluk a můj kluk jsou už dvě děti
a člověk neví,**

**kolik by jich ještě přijít mohlo, a když
si člověk bere**

**vdovu, musí hledět do budoucnosti. Arci
je můj dům**

**dosti veliký a kdo ví, co bych neučinil
ještě až pozděj, teď**

**ale neučiním nic a celou noc jsem
nemoh spát, ačkoli se**

**mně znechutila, je pravda. Chce mne
přinutit tím**

**holobrádkem, to se jí ale nepodaří,
taková usedlá ženská**

**měla by mít už víc rozumu, na tom
nezáleží, že**

75

**dostudoval, copak z něho bude, doktor,
profesor nebo**

**redaktor, a to víme. škoda že má
smlouvu na pololetní**

výpověď, hned by se musela stěhovat,

on si ji jistě

**nevezme, to ona taky ví, ale chce zlobit.
Počkej, avšak ale**

**já ti odtrumfnu a když chce domácí
pán, může vždycky a**

**já už taky vím, co udělám ještě dnes.
Pak si volej pip pip**

**puti puti, když půjdu přes dvůr, abys
mne nemusila jako**

**vidět a pozdravit a dobrýtro vykókat,
dnes...**

***Soukromý list Jana Střepeníčka,
praktikanta u***

magistrátu, Josefu Písčíkovi,

koncipistovi tamtéž

**Drahý příteli a vážený příznivce můj!
Zajisté že mně**

**ráčíte odpustit, obracím-li se k Vašnosti
s prosbou. Slíbiti**

**jste mně ráčil, že mne budete při
ouřednické kariéře mé**

**podporovat vplyvem svým i vzácnými
svými**

**zkušenostmi. Odpust'te ale, že
nepřicházím se svou**

**záležitostí oustně k Vám; vždyt' víte, že
páni radní tuze**

neradi to vidí, když praktikant zabíhá

do jiného bureau a

nezůstává u svého stolku sedět!

**Nyní ale, abych zbytečně nezdržoval, již
ku záležitosti a**

**žádosti mé! Pan sekretář uložil mně,
abych všechny**

**včerejším dnem došlé spisy roztrídil dle
referátu, do**

**kterého náležejí. Považuje to, myslím,
za jakous zkoušku**

**a já jsem při své nezkušenosti pro to s
jedním číslem v**

**opravdových rozpacích. Račtež dovolit,
abych Vašnost**

seznámil s obsahem spisu záhadného.

**Pražský domácí pán, pan Ondřej Dílec z
č. pop. 1213-1.,**

76

**žaluje hostinskou paní Helenku
Velebovou, že tato drží**

**pro zbytečnou zábavu svou velké
množství slepic,**

**kapounů a kohoutů, kteřížto poslední
nepoměrně časně**

**zrána kokrhajíce nájemníky zmíněného
domu ze sna**

**plaší. Žalobník tedy žádá, aby
obžalované zakázáno bylo**

držení drůbeže.

**Tot' obsah spisu, o němž nevím, do
kterého bych jej**

**vřadil referátu. Poslal bych Vašnosti
spis k osobnímu**

**nahlédnutí; ráčíte ale sám dobře vědít,
že nemohu**

**odvážiti se vypůjčení spisu ouřadního.
Prosím o**

**laskavou, dle uznání třeba jen krátkou
radu a neračte se**

**horšit, žádám-li, abyste mně odpověď
svou poslal**

zapečetěnu. Vašnosti nejoddanější

Jan Střepeníčko.

***Ouřední přípis N. C. 13211, znějící pánu
a panu Med. &***

Chir. dru. Edvardovi Jungmannovi

**Z nařízení presidiálního vědomost se
Vám dává, že**

**máte dne 4. srpna dostaviti se na
radnici do čísla 35.,**

**abyste odtud co člen komise spolu ještě
s jedním Vám**

**přiděleným ouředníkem vybral se do
čísla pop. 1213-1. k**

**vyšetření záležitosti, do odboru
zdravotního náležející.**

V Praze dne 2. srpna 1858.

Veřej m. p.

***Soukromý list paní Helenky Velebové,
hospodské, sestře***

***její, provdané Alojsii Trousilové,
profesorce v Chrudimi***

77

Milá sestro!

**Pozdravuju a líbám Tě tisíckrát a taky
Toníček Ti**

**posílá moc hubiček a abys mu něco
poslala. Zeptej se**

**svého muže, pamatujete-li se ještě na
Kalhotkovic Jeníka,**

toho nejmenšího, ten už je teď velký a

studovaný a chce

**být taky profesorem. Snad se bude na
něho pamatovat,**

**protože chodil domů na vagace, já už
jsem ho neměla v**

**paměti a Ty bys ho taky nepoznala, jak
výrost a sesílil.**

**Chodil ke mně přes dva měsíce na
stravu a pak jsme se**

**teprv smluvili, když neměl peníze, to
víš, jak to bývá u**

**studentů, zvláště u těch, co za něco stojí,
on ale není**

darebákem a je už se studováním hotov

a nechává Tebe a

**muže pozdravovat. Kalhotka je tuze
veselý a moc se mu**

**nasměju, protože je upřímný. Udělal na
mne tištěné**

**básně, to víš, takové bláznovství, však
Ty tomu co**

**profesorka taky rozumíš, napsal tam, že
jsem jako**

**hvězdnatá noc a takové hlouposti, že
jsem myslila, že se z**

**toho perplezíru až rozstůňu smíchy,
bylo to ale tuze**

pěkně vytištěno v časopise a nad tím

stálo tlustýma

písmenama JÍ a to jsem byla já.

**Svému muži řekni, že mu není pranic do
toho, vdám-li**

**se zase a aby mne neškádlil. To se
rozumí, že jsem tuze**

**mlada na stav svobodný a moje dítě
potřebuje taky otce a**

**ženichů je taky dost. Náš domácí Dílec
taky by mne chtěl,**

**ale je nešika a taky rád by hodně peněz
a ty nemám,**

**protože jsem jen tak živa. Dílec není
tuze chytrý a žárlí**

**na Kalhotku a proto mne žaloval u
magistrátu, že prý**

78

**chovám moc slepic a kohoutů a ti prý
nájemníkům**

**překázejí zvláště zrána kokrháním. Byli
páni u mne a**

**dost jsem se nasmála, když pořád chtěli
vidět ty hejna**

**kohoutů a já je neměla, protože mám
jen tak drůbeže pro**

**domácí potřebu a pro své hosty. Domácí
pán bude mít**

vzteky, ale ať má, proč je takový, já o něj

nestojím. Taky

už není zrovna boubelatý mládeneček.

**Posílám Ti ten klobouček pro Fanyнку,
místo růží dala**

**jsem naň dát ale třešně, snad Ti to
nebude tuze křičet a**

**bud' tak dobra a piš mně, zač bys mně
mohla opatřit**

**přepouštěné máslo, snad by mně přece
přišlo laciněji než**

**v Praze, nehněvej se na mne, že Ti toho
tolik napovídám,**

**komu bych to měla ale všechno povídat,
když nikoho**

**nemám a to je už tak, že jsem veselá.
Zpomínej na svou
upřímnou sestru**

Helenku.

P. S. Ve spěchu.

*Čtvrtá stránka protokolu, sepsaného v
senátním posedění*

dne 15. srpna 1858

**...přijat denní pořádek na návrh pana
radního Veřeje,**

**protože před senát patří jen předměty
důležité. Nato**

**přikročeno k číslu sedmému. Pan radní
Veřej referuje o**

**žalobě pana Ondřeje Dílce, majitele
domu č. pop. 1213-**

**1., proti paní Helence Velebové,
hospodské tamtéž. Pan**

**Ondřej Dílec stěžuje sobě, že hospodská
paní Velebova**

chová mnoho drůbeže, která je ranním

svým kokrháním

79

**na obtíž ostatním nájemníkům.
Předčítá zprávu komise,**

**která sestávala z pánů Edvarda
Jungmanna, doktora**

**lékařství, a pana Josefa Písčíka,
ouředníka konceptního.**

**Ze zprávy vysvítá, že komise zmíněná
důkladně věc na**

**dotyčném místě vyšetřila a našla, že
obžalovaná**

**hospodská měla na dvoře jen dvě slepic,
jednoho kohouta**

**a jednoho kapouna, a to jen pro své
hosty, kdyby se**

zachtělo někomu drůbeže.

**Předsedající pan měšťanosta míní, že tu
nelze ničeho**

**činit, zvláště vzhledem k tomu, že je
obžalované drůbeže**

**tak málo a že se hospodské nemůže
přikázat, aby měla**

všechno v mrtvém stavu.

**Referující pan radní Veřej podotýká, že
žalobník pan**

**Dílec také trochu nedoslýchá, že tedy to
s tím kokrháním**

**není asi tak zlé. Činí návrh, aby
žalobník byl odmrštěn.**

**Návrh se jednohlasně přijímá. Nato
přikročeno k**

číslu...

***Soukromý list paní Helenky Velebové,
hospodské, sestře***

***její, provdané Alojsii Trousilové,
profesorce v Chrudimi***

Sestro!

**Pozdravuju a líbám Tě tisíckrát a taky
Toníček Ti**

**posílá moc hubiček, a opravdu se na
Tebe hněvám,**

**protože děláš tak starou a přece jsi jen
mladší, a kdybys**

**byla stokrát profesorkou, copak je z
toho, proto nejsi**

**přece rozumnější než já, ani se tak
nedělej, vždyť to**

80

**známe a kdo ví, co bys dělala, kdybys
byla vdovou. Já**

**Dílce nechci a nechci a nenechám si ho
vnutit. Ty bys**

**taky nechtěla člověka, který by Ti
ublížil. Copak je mu**

po tom, jsem-li tlustá nebo sucha a

nepotřebuje mi říkat,

že by ze mne moh udělat tři kadety.

Když se mu nelíbím,

**ať za mnou nechodí, já ho nechci, to Ti
povídám. A**

**musel mě žalovat, když mě má rád?
Beztoho prohrál**

**proces a teď se na mne ani podívat
nemůže. Však já se**

**mu pomstím a všechno je už navlečeno.
Jeden pán,**

**nemusíš se bát, že zase Kalhotka, já
nejsem žádná**

větroplachá mladice, abych měla

známosti se studenty,

**ačkoli by nebylo nikomu nic po tom, já
jsem svá paní, a**

**nenechám si poroučet, Kalhotka je taky
lepší než vy si**

**myslíte, zpomněl si, že prý je v Praze
zákonem zakázáno**

**chovat vepřový dobytek a Dílec má v
zahradě dvě**

**prasátka, celý den běhají po zahradě.
Toníček si s nimi**

**hrává, to ale nic nedělá a žalobu už jsme
zadali, Dílec se**

bude tuze zlobit, ať se zlobí. Ty se na

všechno horšíš a

**mne to mrzí, že Ti klobouček křičí, víš
co, křič zas na něj!**

**Ale nehněvej se na mne, to víš, co na
srdci, to na jazyku,**

**já už jsem taková a pak mezi sestrami,
to se rozumí.**

Zpomínej na svou upřímnou sestru

Helenku.

P. S. Ve spěchu.

*Připis soukromý, psaný purkmistrem
král. hlavního města*

*Prahy a znějící panu Veřejovi,
magistrátnímu raddovi*

81

Vážený pane raddo!

**Poněvadž dnes se již s Vámi nesetkám,
bych oustně o**

**záležitosti jisté s Vámi pojednati mohl,
zejtra pak na své**

ville zůstanu, píšu Vám list tento. Jedná

se o žalobu

**hospodské paní Heleny Velebové proti
Ondřeji Dílci,**

**majiteli domu č. p. 1213-1., jehož žaluje
pro zákonitě**

**zakázaný chov vepřového dobytka. Ad
manus inclitissimi**

**praesidii došla žaloba ta nyní znovu,
napsaná panem**

**advokátem Zajíčkem, jenž, jak Vám
známo, náleží k**

**protivníkům nynější městské správy.
Jednou již jednalo**

se tedy o věci té, jakž nyní zpraven

jsem, avšak

**nedůkladně. Vyšetřeno prý panem
čtvrtním a panem**

**okresním lékařem, že pan Dílec chová
jen dvě**

**podsvinčat, jež připravuje k vlastní
potřebě; dále**

**neučiněno ničeho. Nebylo dobré, pane
raddo, že jste věc**

**tak důležitou vyřídití ráčil brevi manu,*
o své újmě a bez**

**senátu. Je nade všechnu pochybnost
povzneseno, že**

podsvinčata také jsou vepřovým

dobytkem, a chov

**takového dobytka je ovšem v Praze
přísně zakázán. Nyní**

**pak, kdy na podzim obyčejně vždy
cholera morbus* se**

**vyskytuje, mohli bychom těžké míti z té
věci sodpovídání,**

**an advokát Zajíček při svou zajisté
provede. Pro pilnost**

**a nebezpečnost věci račtež tedy, pane
raddo, ihned**

**naříditi nové té věci ohledání a
vyšetření, račtež o tom**

pak ihned nechat jednat v senátě u

přítomnosti mé a

**sřídít návrh svůj tak, aby ex senátu
concluso* nařízeno**

**bylo odstranění závadného dobytka v
osmi dnech.**

V Praze dne 17. září 1858.

82

***Soukromý list Jana Kalhotky, kandidáta
profesury, příteli***

***Emilovi Blažíčkovi, suplujícímu učiteli v
Písku***

**In nomine domini zvěstuji Ti
přeradostnou zvěst, že**

určen jsem co suplent pro Hradec

Králové, pevnost,

**město a místo gymnasijní. Ej tedy
půjdu a budu**

**vochlovat českou budoucnost a pracovat
jako Ty „na**

**národa roli dědičné“, kterýž citát jsi
snad už někde četl.**

**Těším se srdečně na vznešené své
povolání, na novou**

**dráhu svou, zvlášt' proto, že prý jsou v
Králové Hradci**

**hezké holky, jichž jsem vůbec velký
milovník. Moje štěstí**

je u ženských báječné, myslím, že bych

nemusil ani nic

**jiného dělat než milovat a ostatní že by
z toho samo pošlo**

**a že bych se měl dobře. Neměl jsem v
poslední době ani**

**groše, což se mně už tak někdy stává, a
přece jsem žil**

**jako baron, nebo spíš jako spokojený
hospodský. Víš,**

**mladá hospodská (vdova), k tomu
krajanka, já chlapík**

**jako květ, – no žil jsem zkrátka velmi
lacině, velmi. Ale**

nevede se mé krajance tuze dobře, její

domácí si ji chtěl

**vzít, ona nechtěla proto, že měla ráda
mne, teď jí dal**

**výpověď a ona neví kudy kam. Mám
srdce v těle a**

**poněvadž jsem si pomohl k trochu
penězům, nechodím**

**už k ní, abych nestál jejímu štěstí v
cestě. Ženské jsou**

**obratny, zvlášť vdovy, však ona si
pomůže. Konečně**

**bych nemohl tvrdit, že by se k tomu
domácímu dobře**

nehodila; bude to slušný párek a vidím

je už v mysli, jak

**budou v neděli svorně pojídat ledvinu se
salátem. Ty**

83

**poznáváš, že jsem nehrál s ní komedii a
že mně nebyla**

**lhostejná, sic bych tak mnoho o ní
nepsal. Ale – co s ní –**

to je to!

**Končím svůj list se srdečným přáním,
aby se Ti také**

dobře vedlo. Tvůj –

***Výnos místodržitelský, daný panu
Ondřeji Dílci, majiteli***

*domu č. pop. 1213-1., na jeho rekurs
proti výnosu*

magistrátnímu

**...důvodům uvedeným nemožno
přiložiti váhy, neboť**

**chov vepřového dobytka v Praze
zákonitě jest zapovězen**

**a okolnost, že pan purkmistr chová dva
koně, kteří ještě**

**více hnoje a nepřiležitosti způsobují,
naprosto s**

**případem tímto nesouvisí. Pan Ondřej
Dílec odsuzuje se**

**tímto k pokutě pěti zlatých rak. č.,
jakož se mu zároveň**

**nařizuje, aby prasátka svá ve třech
dnech buď utratil**

**buď jinak z Prahy odstranil, sic by se
ouřadně k utracení**

neb odšupování jich přikročiti musilo.

Dáno v Praze dne 14. října 1858.

***Soukromý list paní Helenky Velebové,
hospodské, sestře***

***její, provdané Alojsii Trousilové,
profesorce v Chrudimi***

Milá sestro!

Máš pravdu, vidíš, já se k tomu

přiznám, a to pochází

**od toho, že Ty jsi moudrá a učená od
svého muže a já jen**

**tak hloupá ženská po nebožtíkovi. Ale
Kalhotku mně**

84

**nevyčítej už, vždyť je po všem, utek,
vždyť víš, že ta celá**

**jejich rodina byla taková a naše matka
že je neměla**

**nikdy ráda, já ale nejsem tím vinna, on
mluvil a mluvil, a**

**to víš, jaké my ženské jsme a že mám
dobré srdce. Taky s**

**Dílcem máš pravdu a jen kdybych
chtěla, když ale teď**

**nevím, jak do toho. On se ti seschnul,
no! Je vidět, že ho**

**to trápí, ale má tvrdou palici a myslí si,
kdo ví, co je,**

**když je domácí pán, ačkoli je pravda, že
je bez dluhů a že**

**je takto z gruntu dobrý člověk. Ondyno
jsem si hrála s**

**jeho klučikem, to je ti roztomilý kluk,
má takové velké**

**modré oči a tváře k uštípání, je jen o
půl roku mladší než**

**můj Toníček a už si zase spolu hrajou a
Toníček k nim**

**chodí nahoru, a tu šel zrovna Dílec
domů, ale já se**

**tvářila, jako bych ho neviděla a líbala
jsem kluka, on**

**zůstal stát, nepromluvil ale a šel dál, ale
pro kluka**

**neposlal, jako jindy dělá. Děkuju Ti za
to máslo,**

**nedostala jsem ho sice lacino, avšak má
spravedlivé**

**jádro. Do svaté Kateřiny máme ještě
pět neděl a zejtra**

**ponesu sama Dílcoví činži, ale já Ti
povídám, že se budu**

**stydět, vidíš, to je přece hezké od něho,
že mne ani**

**neupomíná. Toníček Ti posílá moc
hubiček a abys prý**

**mu taky něco hezkého poslala. Líbám
Tě i tvého muže a**

zůstávám na věky tvoje věrná sestra

Hlenka.

P. S. Ve spēchu.

***Zápisníku pana Ondřeje Dílce stránka
právě třicátá první***

85

**...že jsem neměl ještě tak spokojené
vánoční svátky.**

**Hlenka je dobrá hospodyně a dobrá
kuchařka a tuze**

**mne miluje, ani není tak zlá, jak jsem si
ji myslil,**

**poslouchá mne na slovo a je skoro lepší
než nebožka má**

**první žena, dej jí pánbůh nebe, teď
tomu už zcela věřím,**

**že toho studentíka neměla ani dost málo
ráda, tak jsou ty**

**ženské divný, když chtějí někoho zlobit,
koho mají**

**vlastně v lásce. Bude-li pořád tak a ona
bude, to je už**

**vidět, nebude toho pykat, vsak uvidí,
jak budu jejímu**

**dítěti dobrým otcem a že jsem na ně
nezapomněl,**

**kdybych dnes zejtra umřel, zjara dám
taky dům obílit a**

**ze zahrady uděláme restauraci s
muzikou, už teď jde**

**živnost jinak, když má člověk holé ruce,
nejde arcit' nic.**

**A teď už budu mít taky snad s těmi
procesy pokoj, přišli**

**mně dnes dva páni a ti povídali, že
následkem mé**

**appelace do Vídně, já už na to zapomněl
a díval jsem se**

**na ně dlouho a nerozuměl jsem, oč se
jedná, přišel z**

**Vídně rozkaz, aby se celá záležitost
znovu a gruntovně**

**vyšetřila, jakpak se ale bude vyšetřovat,
když jsem sněd**

**poslední jitrničku dnes k snídání.
Helenka se nasmála**

**jako blázen a má notně omastku v
kuchyni, teď ale**

nevím, kdo by byl vyhrál a...

XII.

PĚT MINUT PO KONCERTU

**Slabý dětský soprán zakniknul sobě do
strašné výšky,**

86

**slečna Valinka sevřela noty,
sprovázející hudebník uhodil**

**ještě několik zakončujících akordů a
pěkně naučený**

**úsměv s příslušnou poklonou zvěstoval,
že je po koncertu.**

**„Ale to je radost – to bude nějaká
umělkyně – no pane z**

**Ebrů, vy budete šťastný člověk!“ jásala
paní Baurová,**

**ustála v tleskání a vstala ze svého
sedadla, aby Valinku v**

**nelíčeném nadšení svým důtklivě
obejmula. Za ní vstávali**

**ostatní přítomní, jichž se bylo na dvacet
sešlo a po dvou**

**řadách zde v parádním pokoji zasedlo, a
na Valinku**

**pršely hubičky, a zvelebovaná Valinka
sotva že měla**

**dosti dechu, aby zvolala: „Ale – moje
vlasý – maminko!“**

**Pan Eber, jenž byl po celý koncert
nepohnutě stál mezi**

**pilířem a oknem, polykal pohnutí,
odvíral a zavíral oči a**

**prál pak se záchvěvem: „No ještě tak
dvě leta ji musíme**

**přece nechat se cvičit, pak ale ať ji
mají. Bude sice teprv**

**čtrnáct let a lidé se budou divit, ale co
na tom, když**

**talent je tak rozhodný. Zdalipak byste
věřila, paní**

**Baurová, že ve frančtině učinila za
dvacet lekcí takový**

**pokrok, že se pak už zcela dobře se
svým učitelem**

smluvila?“

**Paní Baurová spráskla udivením ruce:
„Je-li možná!**

Valinko – je pravda?“

„O ouj, madame!“ svědčila Valinka.

**„Nu tak vidíte, já jsem se díval také
jako blázen. Ale to**

**dělá také, že má dobré učitele. Zvlášt'
učitel zpěvu je**

**dobrý! Má tuze dobrou methodu, hledí
na každou**

maličkost, i palec jí strká do huby, když

ji špatně odvírá.

Ale v Praze s ní nezůstanu!“

87

**„To by byl pravý hřích!“ svědčila paní
Baurová a**

usedla zas vedle své dcery.

**Slečna Marie, po jejímž levém boku
seděl pan**

**nadporučík Kořínek, ženich přítelkyně
její, byla po**

**ukončení koncertu schválně obě
rukavičky svlékla, aby**

mohla hodně silně tleskat. Pan Kořínek,

muž to postavy

**slabé, chorobného výrazu, stálého ale,
jakoby**

**zkamenělého úsměvu kolem holozubých
úst, tleskal s ní.**

**„Až je mně horko,“ pravila slečna něžně
po ukončené**

**práci své k svému ještě dále se
namáhajícímu sousedu.**

**„My děvčata nemáme ale žádnou sílu.
Pěkně zpívá to**

dítě, je-li pravda?“

**„Jakpak by ne!“ svědčil pan
nadporučík. „Zvlášť to C**

na konci bylo tuze pěkné.“

„Ale to bylo jen F – snad?“ podotýkala slečna.

„I ne, C to bylo a předtím bylo také jednou C; když to

je tak vysoké, je to vždycky C.“

Obličej slečny Marie zdělil se a zkameněl. „Ráčíte být

tedy také muzikální?“ tázala se, snad aby vůbec něco

řekla.

„Já? Ne, neměl jsem prý talentu k tomu, říkali. Ale můj

bratr hrál i z not a každý kousek hrál

dopodrobná

jednou jako po druhé.“

**„Měla jsem také takového bratra,
vzdychla slečna,**

**„chudák je už mrtev. Krásný tenor! Od
vysokého C, jak**

**jste ráčil prve povídat, až dolů do A,
povídám vám, až**

dolů do A!“

„To musila být krása!“

88

„Jste velkým milovníkem hudby?“

„O to se rozumí!“

„A chodíte nejspíš často do opery?“

„Já? – To ne! Stojí to mnoho peněz a člověk má jen dvě

uši. Jednou jsem slyšel operu, ta se mně líbila – jakpak se

jen jmenovala – to je prožluklé – ale líbila se mně. Jindy

mne opera netěší, jsem příliš vojákem a zlobím se, když

vidím takového silného chlapa, který by moh turecký

buben tlouct, housličky hrát. Pak mne také netěší, když

dělá zpěvačka svoje cirkumflexy nebo

jak se to jmenuje.“

Slečna Marie odvrátila se náhle k matce své.

„Nu jak se s ním bavíš?“ zašeptala tato.

„Dobře – myslím, že nepozná sirky, když jsou

hlavičkami dolů!“

„To neškodí.“

„To se rozumí, že ne,“ došeptala slečna Marie a obrátila

se zas k sousedu svému. „Ale hezké je to jenom přec, že

dávají své dítě tak cvičit. Zvlášt' když se uváží, že vlastně

**sami ničeho nemají. Jsou zadluženi až
strach, my máme**

**také kapitály na tomto domě a já říkám
vždycky matce,**

**aby byla opatrná, ale matka je tak
dobrá!“**

**Panem Kořínkem patrně to trhlo, chtěl
něco říci, po**

**něčem se poptat, ale v tomtéž okamžiku
zvěstoval šramot,**

**že se společnost chce odebrat. Také
slečna Marie a paní**

Baurová vstaly.

**„Máme tak daleko domů a jdeme samy,“
stěžovala si**

**slečna Marie panu nadporučíku. „Já
neměla nikdy**

**žádných známostí a opravdu galantních
pánuje tak málo!**

89

**“ „Kdybych směl snad –“ usmál se pan
nadporučík**

dvorně a ochotně.

**„Ah, to by bylo hezké – maminko, pan
Kořínek nás**

doprovodí!“

„Takový kus cesty! Ale pan Kořínek

může už pak u nás

**zůstat na večeři, je pravda, a to se
budem dobře bavit!“**

**Domácí paní Ebrová byla se s hostmi po
řadě již**

**loučila, slečna Matylda, která byla
musila na okamžik**

**pana Kořínka opustit, aby zdvořile se s
hostmi pobavila,**

**rozdávala právě hubičky, ana jí tu paní
Ebrová něco**

**pošeptala. Slečna Matylda přikročila k
panu**

nadporučíkovi a šeptala mu:

**„Vy tady zůstanete, vidíte, maminka vás
dává na**

kousek šunky zvat –“

„Já – já jsem –“

**„Ach Matyldo moje,“ přikročila slečna
Marie a začala**

**přítelkyni vřele objímat, „to jste nám
připravili zábavu!**

**Škoda, že to netrvalo dýl, neboť když
nejdem samy**

**domů, nebojím se, a pan Kořínek nám
právě slíbil, že nás**

**doprovodí, když tak daleko odtud
bydlíme! Nu pa,**

**andílku, dej mně ještě jednu hubičku,
tak! Služebnice,**

jemnostpaní!“

Slečna Matylda zbledla ztrnutím.

**„No vyprovod’ přec slečnu Marii,“
nutila paní domácí,**

**„copak je ti? – Ach –“ vzdychla
mimovolně, vidouc pana**

**nadporučíka chystajícího se k odchodu s
Baurovými.**

**„Pa, andílku,“ kývla slečna Marie a
vznášela se ke**

90

dveřím.

**Slečna Matylda zůstala jakoby
přimražena stát.**

XIII.

PO TAHU

**Paní Bavorová seděla za pudlem ve
všem pohodlí,**

**neboť v pátek odpůldne, než přijde něco
těch večerících**

**kupců, nebývá ani v hokynářském
krámě práce. Muž byl**

**někde za obchodem v městě, Václav
beztoho jen zřídka**

**kdy trávil doma a paní Bavorová
seděla sama zde a**

**bavila se s rozloženými snáři, archy
čísky popsanými atd.**

Bavila se ale dobře, pozivovala si sice

někdy, avšak

**patrně v plné spokojenosti, tváře její
svítily, oko zářilo**

skly měkce obšitých okulárů.

**Náhle pokoukla k vchodu, bylť se tam
někdo na prahu**

**objevil. Byla to paní hospodská.
Bavorová tvářila se, jako**

**by příchodu jejího nepozorovala, a
zabývala se dále se**

**svými numery. Nemůžem ani dost málo
pochybovat, že**

**výjev při pohřbu nebožky Žanýnky také
ještě na dnešek**

vrhá temné stíny své.

**Paní hospodská pokročila dál dovnitř.
„Pochváleno**

budiž jméno páně,“ pravila.

**„Až na věky,“ odpověděla Bavorová,
hlavy ani**

nezvednouc.

**„Tedy jsme vyhrály něco?“ zapřádala
paní hospodská**

hovor.

91

**„Nu mnoho toho není, co jsme vyhrály
spolu,“ odvětila**

**zas chladně Bavorová, kladouc na
poslední své slovo**

okázalý důraz.

**„Spolu – hm – je pravda, vždyt' mně
povídal kupec, že**

**jste vsadila tu řádku ještě jednou, ale
tak, jak jste sama**

**mně dřív povídala, než jsme se
smluvily, a že jste udělala**

**na to terno.“ Každé slovo bylo ostré,
pátravé.**

**„Ano – když poslechnu vlastní starou
hlavu svou, činím**

vždycky dobře.“

„A mám já jako taky podílu na ternu?“

„Nu to bych nevěděla proč!“

„Ale je to faleš!“

**Bavorová zbledla jako stěna. Přec však
nepozvedla**

**hlavy, a odpovídala pomalu hlasem
ledovým. „Připlatila**

**jste mně něco na mou řádku? Radila
jste, abychom**

**numera změnily, přisadila jste si na ty
změněné a vyhrála**

jste půl amba. Jsme spolu hotovy.“

**Chladnost Bavorové ač vynucena,
imponovala paní**

**hospodské přec. „Vždyť se nemusíme
proto pohněvat,“**

**pravila s mírností, rovněž nucenou, „já
přeju každému,**

**co mu bůh nadělí – proč bych nepřála
vám, pan Václav a**

moje Márinka – má se to rádo –“

„Není naspěch – jsou mladi a nač něco

nutit – mimo to,

**já nemiluju pýchu, můj syn je syn
hokynářský a co z**

něho bude, to bude. Tak je to!“

**„Nu snad nemyslíte, že bych se měla
nabízet? Není toho**

**třeba, má dcera je přec jednou dcera
měšťanská a to jí**

nevezme nikdo!“

92

**„Ať se toho nají,“ přála Bavorová
jizlivě a sundala skla**

s očí.

„Čest je čest a kdo jí nemá, tomu se nedá,“ zasyčelo z

úst paní hospodské, „já můžu všudy a mám přístup

všudy, z drvoštěpa ale neuděláš pána, kdybys ho pozlatil.

Takové je moje mínění a víc neříkám – poroučím se!“ a

paní hospodská vyletěla ven.

„Ponížená služebnice,“ volala Bavorová a pozdvihla

teprv nyní hlavu.

Dívala se chvilku ven. Její tváře nabývaly znenáhla zas

**dřívější své barvy, oko se zase rozzářilo.
„Ty si na mne**

**přiideš!“ promluvila hlasitě; byla
patrně sama s sebou**

**spokojena, že se nebyla nechala unést k
zbytečné**

náruživosti.

**Pak nasadila zase okuláry a začala se
znovu probírat ve**

**svých snářích a numerech, neboť
Bavorová byla**

**lutristkou s dusí s tělem, lutristkou
nejvznešenějšího**

druhu, jenž již o samu vědu zavazuje, a

požívala v oboru

**svém nejchvalnější pověsti po celé
čtvrti. Dokonalá**

**lutristka není ale nikdy s prací svou
hotova, chce-li se**

**udržet na stejné výši, a musí užít každé
prázdné chvíle.**

**Nikdo by neuvěřil, jak rozsáhlých je
třeba příprav, než**

**se jednou jedenkrát může najisto do
lutrie vsadit! Dobré**

**numero nevypočteš chladným rozumem
svým, aniž se ti**

zjeví bleskem, ledaže velkou náhodou,

jížto nikdo

**rozvážný dbáti nebude; dobré numero
není žádnou**

**matematickou veličinou, aniž jakousi
netělesnou vidinou,**

**nevyrůstá ani z rozumu ani z
obrazotvornosti a přirovnal**

93

**bych je květině nebo ještě spíše
křišťálu, jenž potřebuje**

**času na rozkvět a dozrání, jenž
potřebuje také pevnou**

**půdu pod sebou, a tou půdou je numeru
lidské srdce.**

**Ano, srdce je vlastní numera, a jakož
srdce lidské souvisí s**

**celým světem ostatním, jakož na srdce
to působí i**

**nejvzdálenější hvězda magnetickou
silou svou, takž**

**souvisí také numero se světem celým.
Pro ten původ svůj**

**je také numero nepopiratelným
majetkem pohlaví**

**ženského, a kdykoli se muž do toho
vplete, přijde ihned**

**na scestí, zabředne i utone v bahně
rozumového**

vypočítávání.

**Všeho toho, třeba by nedovedla se
rovněž krásně**

**vysloviti jako my, byla sobě Bavorová
plně vědoma.**

**Pěstovala numera, jako zahradník
pěstuje ze semene**

**květiny své, byla stejně vzdálena
nahodilé hry s**

**„trhačkami“ u kupců vyvěšenými i
výpočtů zapletených,**

**a základem obsáhlých její operac byl
snář „kumbrlík“.**

Mystické to zajisté jméno, mystické při

pouhé své

**tradicionalnosti jako celý tištěný nápis
vzácného toho**

**spisu, jenž zní: „Výklady o důmělém
zdání snů některých**

**přirozeností, které od rozličných příčin
snův plémě se**

**vykládají a numera, která dle
vyznamenání snův do**

**loterie sázeti se můžou.“ Úvod cituje
některé staré**

**mudrce, mluví o Aristotelu i o manželce
Hektorově, o**

Severovi a matce Virgilově, o žebříku

Jakobově i o

**kravách faraonových, o snu tří králů na
východě i**

**Nabuchodonozora v Babylonu, a o všem
tom tímtěž**

**jasným slohem, jaký ve sděleném
nápisu, slohem, jehož**

94

**pouhý rozum nepronikne, jemuž ale cit
rozumí.**

**Správný výklad snů je základem lutrie a
výkladu tomu**

**slouží „kumbrlík“. Avšak každý sen se
nehodí k výkladu.**

**Jsou zajisté měsíkové, kteříž mají jen
málo dnů rozhodně**

**šťastných; tyto jsou každé zkušené
pěstitelce dobře**

**známy, neboť jsou to „důměnlivosti od
starých hvězdářů**

**vyznamenané, avšak od řiditele
nejvyššího všech planet**

**potvrzené“. Šťastný den nerodí ale také
hned perlu svou,**

**neboť jen nezkušenec neví, že je osm
rozdílných „plemen**

**“ snů a z těch že je jen páté plémě to
pravé. Nejdřív sluší**

**vyloučiti z luterního výkladu všechny
sny, které**

**pocházejí od zlého ducha (plémě osmé),
jakož také ty,**

**které se lidem bohumilým udělují co
přímá zjevení**

**(plémě sedmé). Snové, kteří pocházejí
„od kmene nějaké**

**nemoce“, z horkosti krve a myšlení, z
vody v játrech neb**

**plících, nemají taktéž váhy. Plémě páté
ale rodí se těm,**

**„kteří na noc málo neb docela žádných
pokrmů**

**nepožívají a přitom také zdravé a
uspokojené mysli jsou**

**“Lutristka spravedlivá musí sobě tedy
zřídit zvláštní**

**způsob života kvůli plemenění snů a
Bavorová sobě jej**

zřídila.

**K povedenému takto snu dává potřebné
numerové**

**výklady tedy „kumbrlík“ (jsou sice ještě
mnohé jiné**

**druhy snářů, mezi nimi i obrázkové,
avšak, ač každý má**

cenu svou, vyniká „kumbrlík“ přece

nad snáře jako

**Sněžka nad hory). Vybraná takto
numera nejsou sice**

**nade všechnu pochybnost vznesena, ale
vsadí se jednou**

**přec pro tah nejbližší, jaksi aby se pec
prohodila.**

95

**Vyjdou-li hned, dobrá, nevyjdou-li,
neškodí; reškonda se**

**nezahodí, nýbrž dobře schová. Majít'
totiž lutristky dobu**

**snů rozdělenou na čtyry časové díly,
každou po třech**

**hodinách; sedmá hodina večerní je jim
hodinou první,**

**což má arcit' ráz poněkud starobylý. Dle
toho ale, ve**

**kterém časovém dílu sen se zrodil, ví se
zas najisto, kdy**

**lze ve vyplnění doufati, zda do osmi dnů
neb do třetího**

**tahu, do tří měsíců, do tří let, ano až i
do dvanácti let. Je**

**tedy velmi důležitó, aby lutristka měla
svou pečlivě**

**pořádanou sbírku reškond
vyprubovaných.**

**Tím arcit' není řada pomůcek
lutristčíných ještě v**

**konci. Bavorová sice nedbala
podobných hloupostí, jaká**

**je na př. ta, když si dá někdo devadesát
nastříhaných**

**čísel do sklenice a k nim velkého
křížového pavouka, aby**

**je pavučinami svými vytáh, – na to byla
příliš rozumná;**

**měla ale dlouhý plátěný sáček a v něm
devadesát kuliček**

**a z těch tahala sama každého dne
pravou rukou tři a**

**levou rukou tři. Vytažená takto čísla
psala se**

**zaznamenáním dne pečlivě na zvláštní
archy a připsala k**

**nim „já“, protože dávala také denně
tahat muži a synovi,**

**jakož i jiným jí sympatickým lidem, vše
vytažené**

**zapisovala a ku každé řádce jméno toho
kterého**

**připojovala. Čísla v tazích veřejných
vyšlá zapisovala**

**zase na jiný arch, neboť seznam takový
má svou**

**důležitost; nelze sice s určitostí vyslovit
zákon, dle**

**kterého se tažená čísla opakují, avšak
když v určitých**

**dobách seznamy přehlížíš, trhne to
tebou najednou u**

jisté řádky, a to je to vnuknutí.

96

**A konečně, když přijde ta doba, kdy
vyložený sen**

**dobrého dne a plemene dojítí má svého
vyplnění, když**

**pak v době té zároveň se tatáž čísla
tahají pravou a levou,**

**když k tomu připojuje se také ještě to
vnuknutí, nuže pak**

**jdi a vsad', neboť není již pražádné
pochybnosti o jisté**

**výhře. Dle toho všeho řídila se
Bavorová, vsadila si řádku**

**dle svého nezměněnou, vsadila ji v plné
jistotě své bez**

amba a také vyhrála. –

**Pravil jsem, že dokonalá lutristka není
nikdy s prací**

**svou hotova; chce-li se udržet na stejné
výši, že musí užít**

každé prázdné chvíle. Kvůli jednomu

ternu nehodlala se

**Bavorová vymknout z proudu, loterie
byla jí potřebou,**

**brusem jejímu duchu, útěchou jejímu
srdci, proto také**

nalézáme ji v plné zase práci.

**Psala a přepisovala a srovnávala, když
tu vkročil**

**Václav. Pozdravil a zůstal stát před
pudlem.**

**Bavorová kývla hlavou, pracovala ale
klidně dál. Po**

**nějakém okamžiku vzala plátěný sáček
s většími**

**kuličkami, míchajíc jím potřásala a
podala jej pak**

Václavovi.

**„Tys dnes ještě netahal, – napřed
pravou! Zdalipak víš,**

**že jsi z úřadu dnes už vyhnán?“ mluvila
hlasem zcela**

klidným.

**„Co –“ zajektl se Václav a pohlédl
ostře na matku,**

jejíž klidný hlas ho pletl.

**„Jedno jsi vytáh jako já, podivno, pořád
tu třicítku**

tahám! – Ano, domácí tu byl a vzkazuje

ti to. Prosím tě,

**copak to bylo včera s vlásenkářem?
Byla tu o polednách**

97

**ta bláznivá domácích a říkala, že ti
nechává mnohokrát**

**děkovat a žes jí prokázal velkou
službu.“**

**„I nic to nebylo! Měli tam včera domácí
koncert a**

**vlásenkář, který měl slečnu nakadeřit,
padl v tmavém**

**průjezdě za mangl a nemoh ven. Hodil
jsem se k tomu a**

vytáh jsem ho, Mária byla při tom –“

**„To ti povídám, ať mně s tou Mančou
přestaneš, –**

**neptej se, já to nechci a dost, její matka
není hodna a**

**není upřímná,“ kázala Bavorová hlasem
již hybnějším,**

**zapisujíc Václavem vytažená numera.
„Tak – a teď táhni**

**levou! A ta domácích se tu taky pořád
točila. Abys prý**

**odpustil, že tě včera nepozvali; ona prý
se styděla ta**

se

**tak stydí! – a stará prý zapomněla a
dost je to pak**

**mrzelo. Však já vím, co chtějí; nevědí
pro dluhy kudy**

**kam a slyšeli dnes už od toho plácala
kupce, – ano, ty**

ještě nevíš, že jsem vyhrála terno –“

„Terno –“ zajektl se zase Václav.

**„Ano – terno secco na padesát –
dostanem několik tisíc**

**–“„Pravda, maminko?“ zajásal Václav
sprásknuv ruce.**

„Copak už tvá matka někdy lhala?“

Václav zaskočil za pudl a začal matku objímat a líbat.

„No – no, bláznivý, ty nebudeš mít nikdy rozum,“

bránila se Bavorová. „Já věděla, že to jednou přijít musí!

Ale ty – ty se teď drž a dostuduj!“

Václavovi se zajiskřily oči. Poskočil si a sňal svazek

klíčů se stěny.

„Kampak půjdeš?“

„Na půdu.“

„A co tam?“

„Dělat životní plány!“

XIV.

Z NĚŽNÉ DOMÁCNOSTI

Pan domácí chodil pokojem sem a tam.

Byl ještě v

**nejrannějším obleku a teprv v spodky
bez šlí oblečen.**

**Prsa jeho byla rozhalena, vlasy ještě
neučesané trčely**

**divoce sem a tam. V hranatém a
říznatém obličejí jeho**

**jevila se rozpačitost, klátivé ruce jeho
houpaly se při**

chodu bezúčelně kolem těla.

**Paní domácí, v obleku taktéž velmi
soukromém, stála u**

**prádelníku s hadrem v ruce. Dělal,
jako by stírala**

**prach, avšak každý pohyb, který
učinila, svědčil taktéž o**

rozpačitosti.

**Příčinou těch rozpaků byla osoba třetí,
sedící tu na sesli**

**u stolu. Znalec mohl okamžikem situaci
prohlednouti.**

**Neznámý dle tvaru obličeje svého
rozhodně náležel**

onomu národu, z něhož posud nám

známa jediná osoba,

**která nabyté jednou peníze zase vrátila,
osoba biblická,**

**Jidáš. Neznámému byla domácnost
páně Ebrova patrně**

**necizí, neboť klobouk svůj ošumělý,
jako by doma byl,**

**hned sázel si na lysou, řídkými šedinami
vroubenou**

**hlavu, hned zase sjímal; bubnoval po
stole a odplivoval**

**zcela bezohledně na podlahu. V očích
jeho sídlela**

**uvědomělá nadvláda a pohrával sobě
impertinentní**

úsměv, jehož také svislé rty nezapíraly.

**Najednou sebou trhnul, opřel se o stůl a
vstal.**

**„Nu já vidím, že jsem také tady peníze
svoje vyhodil,“**

**pravil hlasem zvučným, „však já si
pomohu, nedám ale**

ani krejcaru více!“

**Paní domácí se obrátila k němu a
pravila s úsměvem**

**nucené milostným: „Jen padesát zlatých
ještě, pane**

**Menke, pomůžete nám a budem vděčni,
uvidíte!“**

**„Co je to , vděčni‘, co?“ ušklíb se žid.
„Já bych byl také**

**vděčný, kdyby mně někdo padesát
zlatých daroval.“**

**„Ale vždyť vám přece za to stojíme,
pane Menke, je**

tady náš dům a —“

**„Dům! V Praze je mnoho domů a taky
mnoho**

**domácích, to vím; ale víte vy, kdo je ve
vašem domě**

domácím? Mám váš služebný arch, hm,

co je mně pláten,

**když z něho ani na percenta nevyberu!
Nebudu-li do**

**úterka mít svoje úroky, půjdu k panu
presidentovi!“ a šel**

ke dveřím.

„Ale pane Menke –“

**„Ne – já mám děti a nemohu se nechat
připravovat o**

**peníze. Poroučím se!“ Odešel a nechal
dvěře za sebou**

dokořán otevřeny.

**Pan domácí zaklátil rukama a pohnul
ústy, jako by**

**něco říci chtěl; paní domácí zlostně
přiskočila ke dveřím**

a bouchla jimi.

**Dvěře do druhého pokoje, posud
poodevřené, odevřely**

**se zcela a vyšla jimi slečna Matylda.
Byla pouze**

100

**spodničkou oděna a pozivovala si,
rozhlížejíc se mdle po**

světnici.

**„Já nevím, proč s takovým člověkem
mluvíte,“**

**pozna menala lehce, „já bych ho
vyhodila.“**

**Pan Eber stál před zrcadlem a česal se.
Slova dceřina**

**ho rozzlobila a rychle se k ní obrátil.
„Mlč! Ty tomu**

nerozumíš!“ odsekl jí ostře.

**„To se rozumí!“ mínila slečna Matylda,
aniž by se**

**nechala z klidu svého vyrušit. Vstoupila
k oknu a zívala**

co nejspokojeněji do krásného rána.

**Paní domácí nápadně mlčela. Stírala
nyní prach s**

**prádelníku tak upřímně, že prádelník
až vzdychal.**

**Nastalo ticho dosti dlouhé, mezi nímž se
pan Eber**

**oblíkal a choť jeho po světnici lítala a tu
i tam něco do**

**ruky brala a zase odkládala. Pan Eber
věděl, že situace**

**taková nadlouho se neudrží, a začal
konečně sám.**

**„Dej mně přec kávu, ženo – víš, že už
musím skoro do**

**úřadu!“ pravil hlasem co možná
klidným.**

**„Ještě není ohřátá,“ odvětila suše paní
domácí a**

odevřela dvěře vysokého šatníku.

**„Ohřátá – nu snad mně nebudeš chtít
dávát ohřívanou**

**kávu od minulého dne? To snad přece
ne!“**

**„A proč ne! Žet' nám toho tak vyděláš,
aby se mohlo v**

**kuchyni celý den vařit! Vydělej si na
čerstvou!“**

**Slečna Matylda odvrátila se od okna,
usedla a složila**

**ruce v klín. Pohlížela střídavě na otce a
na matku a bylo**

patrno, že se počíná bavit. Pan Eber

znal choť svou a

**začal jinak, nechtěje právě nyní ještě do
hádky. „Cožpak**

101

**budem mít dnes k obědu?“ prál, jako by
se byl po**

snídani ani nezeptal.

**„Knedlíky s mlíkovým křenem,“ znělo
ostře.**

**Knedlíky s rulíkovým křenem nemohl
pan Eber ani**

**vidět. Pozoroval schválnost a začal se
roztrpčovat.**

„A proč právě dnes to zpropadené jídlo,

smím-li se

**jemnostpaní zeptat,“ vypravil
namáhavě ze sebe.**

**„Protože! – Dnes se bude celý den mýt,
a když se myje,**

**nevařím nic jiného!“ Domácí paní
hledala něco v šatníku**

**a nemohouc to dost brzy najít, začala
vše škubat násilně s**

hřebíků a házet na zem.

**„Tak – celý den mýt! A kampak já
zatím mám jít?“**

**„Asi kam chceš! Beztoho jsi krásný
otec, celý rok**

**nevyvedeš naše dítě na procházku, jdi
tedy někam s**

Valinkou na půl dne.“

**„A nic víc?“ zachraptěl pan Eber v
největším již**

vzteku.

**„Inu můžeš se třeba někam na roh
postavit a žebrot!“**

**přitom, nemohouc dosáhnout, vystoupila
do samého**

**šatníku. „Při tvém rozumu už nám brzy
nic jiného**

**nezbude; uvidíš, já se ještě otrávím, a
kdybich se měla**

**otrávit sklem! Ted' abychom s
Matyldou napravovaly,**

**podaří-li se vůbec Matyldě, aby se do ní
zamiloval, –**

musils Bavorovic vykousat z úřadu?

Hrát si na velkého

pana úředníka a nebýt ničím –“

Nedomluvila; pan Eber,

**nemoha se déle opanovat, přiskočil,
vstrčil svou choť**

**hloub do šatníku, spráskl dvěře a otočil
klíč.**

Slečna Matylda spráskla radostí ruce.

102

**V šatníku nastal hřmot a tlučení, že se
šatník až kýval.**

**Pan Eber chytil sklenici a mrštil jí po
šatníku, až se**

rozstříkla. Slečna Matylda znovu si

radostně zatleskala.

**Hluk uvnitř se ještě zvyšoval. Pan Eber
oblekl se honem**

**do kabátu, vzal klobouk do ruky, a zase
se zarazil. Patrně**

nevěděl, má-li šatník sám zase odevřít.

**Slečna Matylda pozorovala jeho
rozpaky a pravila**

**rychle: „I jen ji tam nech! Proč
nemlčí!“**

**„Máš pravdu,“ přisvědčoval otec,
„odevři jí, až budu**

někde na ulici. Já jdu!“

**A šel. V tomtéž okamžiku však projela
slečnu Matyldu**

**myšlénka. Přiskočila k šatníku,
odevřela a pravila k**

**matce rychle vystupující a zlostí na
smrt ubledlé: „On**

**utíká – honem!“ Nebylo třeba teprv
pobídnutí k spěchu,**

**paní domácí ku dveřím jenjen letěla, za
ní v patách**

slečna dcera, aby jí nic neušlo.

**V kuchyni chytla paní domácí koště a
vyřítla se na**

pavlač. Pan Eber ubíral se právě již po

schodech kolem

**posluhovačky, zaměstnané mytím
schodů. „Skopněte ten**

**škopek na něho, polejte ho!“ křičela
paní domácí.**

**Pan manžel zrychlil kroky až k
nebezpečnému spěchu.**

**Již vynikl na dvůr, vtom mu zafičelo
koště kolem uší,**

**minulo se ho však šťastně. Vidouc to
strhla si paní**

**domácí čepec s hlavy a mrštila také jím
po ubíhajícím**

manželi. Rozkřikla se, až se domem

rozlehalo.

**„Vražedníku, lupiči! Vypadáš, vid’, jak
bys ale vypadal,**

**kdybys neměl šest loket flanelu na sobě
– mizero! To**

**mám muže, má tři sta zlatých ročně a je
prý pán. Fi na**

103

**takového muže! Nechod’ mně týden
domů, to ti povídám!**

**“ Pan Eber ale neslyšel již dobrou tu
radu, bylť zmizel**

průjezdem.

Celý výjev byl tak rychle se ukončil, že

nájemníci k

**oknům spěchající neviděli nic více z
něho, než že slečna**

**Matylda, která se dveřmi byla dívala,
vracející se matku**

radostí objímá.

XV.

KONEC TÉHO DNE

**Ač byla svatba Josefinčina v neděli
časně zrána, byl**

**přece dvůr a průjezd plný zvědavých
sousedek, ještě**

**před domem jich stál četný houf.
Pozorovaly vše co**

**nejbystřeji a úsudek jejich byl, že to
byla „bledá svatba“.**

**Nemínily tím výrazem jednoduchost,
neboť ženich**

**Josefinčin nedal se zahanbit, nevěsta
měla od něho pěkné**

**hedvábné šaty a kočárů bylo také dost,
avšak sousedky**

**měly přece pravdu. Známé susedkám
tváře všech**

**oučastníků byly skutečně dnes nápadně
bledy, jako by se**

**bylo zrovna před výjezdem bůhvíco
stalo. Že byla**

**nevěsta na smrt bledá, tomu se nedivily,
neboť „bledá**

**nevěsta – veselá žena“, ale za ní šel
bledý pohnutím**

**ženich s bezbarvou vždy slečnou
Klárkou, družičkou, a**

**náhoda tomu chtěla, že i ostatní obličeje
vyznačovaly se**

**toutéž barvitostí. Ba i kulaté tváře páně
doktorovy,**

104

**svatebního svědka, jež přece vždy jasně
svítily, byly dnes**

**nápadny. Jen Václav, družba, smál se a
laškoval jako**

**obyčejně; o něm ale bylo každému
známo, že mu není nic**

svato.

**Odpůldne stál pan doktor před domem,
oblékal si**

**rukavičky a ohlížel se chvilkami do
průjezdu, jako by na**

**někoho čekal. Tu vyjde Václav, úplně
oblečen, z krámu a**

přistoupí k němu.

„Na procházku, pane doktore?“

„Ano – do Stromovky.“

„Sám?“

**„Ano – totiž paní Lakmusová tam také
jde!“**

**„Aha, a slečna Klárka! Dnes jí to
slušelo.“ Pan doktor**

**pohlídl rychle ulicí dolů. „A kam vy,
pane Václave?“**

„Do Šárky.“

**„Ještě s někým, to se rozumí, – snad s
Márinkou?“**

**„Inu, to vlastně ne,“ usmál se Václav,
„ale s domácími.“**

**Průjezdem ozvaly se ženské hlasy; na
konci jeho byly se**

sešly Lakmusovy s domácími.

**„S domácími?“ divil se doktor. „Snad se
nechcete**

zaplést doopravdy, – člověče, člověče!“

**„Ale ale, pane doktore, vždyť vím, co
činím – já jen**

**mstím teď naše pohlaví. Vy snad mstíte
také, pane**

doktore?“

**Panu doktorovi zakmitly oči v
rozpacích. Odevřel ústa**

**jakoby k odpovědi a nehlesnuv zase je
zavřel. Odkášlal si**

**lehce a pravil pak: „Tiše, už
přicházejí!“ —**

1875

I.

**Bylo by směšné, kdybych pochyboval, že
některý z**

**mých čtenářů nezná malostranský
hostinec U štajniců.**

**Přední to tamější restaurace: první
dům za mosteckou**

**věží vlevo, roh ulice Mostecké a
Lázeňské, velká okna,**

**skleněné velké dvěře. Jediná restaurace,
která se směle**

**postavila do nejveřejnější ulice,
otvírajíc se k tomu ještě**

přímo na chodník – všechny restaurace

ostatní jsou buď

**ve vedlejších ulicích, nebo se do nich
vchází domem, nebo**

**mají alespoň před sebou podloubí, v
pravé malostranské**

**skromnosti. Proto také pravý
Malostraňák, syn těch**

**tichých, zamlklých ulic, plných
poetických zákoutí, k**

**štajnicům nejde. Chodí tam vyšší
úředníci, profesori,**

**důstojníci, jež tam na Malou Stranu
zavála náhoda a**

brzy snad zase odtamtud odvěje, s nimi

pak jen málo

**ještě pensistů, několik starých,
bohatých domácích pánů,**

**kterí živnost svou dávno již odevzdali
jiným, a dost. Ráz**

byrokraticko-aristokratický.

**Již před lety, když jsem byl ještě
drobným gymnasistou,**

**byla společnost u Štajniců podobného
výlučného rázu,**

**přec ale v jistém ohledu jiná. Abych
zkrátka řekl, byl to**

**malostranský Olymp, kde se scházeli
malostranští**

bohové. Je to zcela bezpečné faktum z historie, že bohové

vyrůstají přímo ze svého lidu. Jehovah byl bůh

106

zamračený, zlý a mstivý, ukrutný a krvežíznivý, jako celý

národ židovský. Řeční bohové byli elegantní a duchaplní,

krásní a veselí, Hellenové ve všem všudy. Slovanští

bohové – pardon! my Slované neměli dost plastické síly

ani na ustrojení velkých států, ani na

vytvoření zcela

**určitých bohů, naši bývalí bohové jsou
nám dnes vzdor**

**Erbenům a Kostomarovým pořád ještě
mlhavou**

**skupinou, samá měkkost, samá
neurčitost. Ale snad**

**někdy napíšu článek zvláštní, to se
rozumí, že schválně**

**duchaplný, o té paralele boho-lidské,
zde chci jen říci, že**

**bohové scházející se u štajniců byli nade
všechnu**

pochybnost praví bohové malostranští.

Malá Strana –

**beru domy i lid – má cosi tichého,
důstojného,**

**starobného, řekněm i podřímleho do
sebe, a v to vše byli**

**také vhaleni onino páni, i v tu
podřímlost. Arci byli to**

**také úředníci, vojíni, profesoři, pensisté
jako dnes, ale**

**tenkrát ještě nesmýkalo se úřednictvem
a vojskem tak ze**

**země do země, otec dovedl syna v Praze
nechat**

vystudovat, pomohl mu tu do úřadu,

udržel ho tu

**protekcí napořád. Když postáli někteří
ti štajnicovští**

**hosté chvilku spolu venku na chodníku,
pozdravil je**

každý kolemjdoucí občan, znal je.

**Nám gymnasistům byl ale Olymp u
Štajniců tím více**

**Olympem, že na něm byli také všichni
naši staří**

**profesoři. Staří! Nač říkat staří! Znal
jsem je všechny**

**dobře, ty bohy naší milé Malé Strany, a
zdálo se mi vždy,**

**že z nich ze všech nebyl ani jediný nikdy
mlád – či vlastně**

**že vypadali již co děti asi zrovna tak,
jen snad o něco**

107

menší.

**Vidím je všechny před sebou jako dnes!
Předně pan**

**apelační rada. Dlouhý, suchý, a
nesmírně vážený. Byl**

**ještě v úřadě činný, ale nedovedl jsem se
nikdy domyslit,**

**jaká as je ta činnost jeho. Když jsme šli
o desáté**

**dopoledne ze školy, vycházel teprv ze
svého domu v**

**Karmelitánské ulici a šel vážně do ulice
Ostruhové, do**

**vinárny Cardovy. Když jsme měli ve
čtvrtek odpůldne**

**prázdnou a vztekali se po Mariánských
hradbách,**

**procházel on se tu v sadech. A o páté
odpůldne vcházel**

**již k Štajnicům. Umiňoval jsem si
pevně, že budu pilný a**

**že se stanu také takovým apelačním
radou, ale pak jsem**

na to nějak zapomněl.

**Pak jednooký pan hrabě. Na Malé
Straně nebyla o**

**hrabata sice nikdy nouze, ale ten
jednooký byl nejspíš**

**jediný, který chodil do malostranského
hostince, alespoň**

**tenkrát. Velký, kostnatý, svěže červené
barvy, kratičkých**

**bílých vlasů, s černou sponkou přes levé
oko. Stával před**

**Štajnici na chodníku třeba dvě hodiny,
a když jsem musil**

kolem něho, šel jsem obloukem. Ona

totiž příroda dala

**šlechticům jistý profil, kterému se říká
aristokratický a**

**jenž je činí velmi podobny dravým
ptákům. Pan hrabě**

**mně také vsutku připadal jako ten
sokol, který s**

**ukrutnou důsledností denně vždy o
dvanácté v polednách**

**s uloveným holubem na
svatomikulášskou báň zasedal a**

**zde svou kořist rval, že peří z ní až dolů
na náměstí lítalo.**

Chodil jsem kolem pana hraběte tedy

obloukem, měl

**jsem nejasný strach, že mne klofne
hlavou.**

108

**Pak tlustý pan štábní lékař, ještě nikoli
přestárlý, ale již**

**na výslužbě. Povídalo se o něm, když
jakás velmi vysoká**

**osobnost kdys prohlížela pražské
nemocnice a ledacos**

**podotýkala, on že té vysoké osobnosti
řekl, že ničemu**

**nerozumí. Dán proto do výslužby a
zároveň do naší**

**lásky, neboť my hoši měli jsme tlustého
toho pána pak za**

**hotového revolucionáře. Byl ale také
přívětivý, švitorný.**

**Když potkal hocha, který se mu líbil –
hoch ten mohl být**

**také děvčetem –, zastavil ho, pohladil ho
po tváři a pak**

**mu řekl: „Pozdravuj doma tatínka,“
třeba ho neznal.**

**Pak – ale ne! Ti všichni staří sestárli
znenáhla ještě více**

**a pak umřeli – nevyvolávejme stíny z
hrobů. Vzpomínám**

**s rozkoší na ty hrdé chvíle, které jsem
mezi nimi trávil,**

**na ten pocit samostatnosti, mužnosti,
ano velikosti, když**

**jsem, stav se posluchačem vysokých
škol, po prvé a bez**

**bázně před profesory vstoupil k
Štajnicům mezi ty**

**bytosti vznešené. Mnoho si mne
nevšímalý, to je pravda.**

**Abych tak řekl, skoro nic. Jen jednou se
v běhu několika**

**neděl stalo, že pan štábní lékař, jda
kolem mého stolku**

**již domů, řekl ke mně: „Ano, ano,
mladý muži, pivo dnes**

**nestojí za nic, ať si říkají ti tam co
chtějí!“ a přitom**

**kývnul hlavou pohrdlivě nazad po těch,
s kterými byl**

**právě seděl. Hotový Brutus! Troufám si
tvrdit, že by po**

**případu i samému Caesarovi byl dovedl
vrhnout do tváře**

urážku, že nerozumí pivu.

**Zato jsem sobě všímal já jich. Mnoho
jsem od nich**

neslyšel, ale mnoho jsem na nich

pozoroval. Považuju se

**jen za chudou kopii bytostí těch, ale
cokoliv je na mně**

109

**vznešeného, od nich to mám. Přede
všemi však zůstanou**

**mně nezapomenutelní mužové dva, ti se
vryli v srdce**

srdce mého. Pan Ryšánek a pan Schlegl.

**Ti dva se nemohli ani cítit. – Ale již
musím prosit zase**

**za odpuštění, já raděj o nich začnu
jinak.**

Když se vstoupí k Štajnicům z ulice

Mostecké, jsou v

**přední místnosti, kde kulečníky stojí,
vpravo tři okna,**

**která hledí do ulice Lázeňské. Do
výklenku každého toho**

**okna postaven malý stolek a k němu
lavička do podkovy;**

**mají tu vždy tři lidé místo, jeden zády k
oknu, druhí dva**

**na koncích podkovy proti sobě, nebo
kdyby se těmto**

**zachtělo také sedět zády k oknu, sedí
pak tedy obličejem**

ke kulečníku obráceným a baví se

díváním na hru.

**V třetím tom okně od vchodu vpravo
seděli všeobecně**

**vážení občané pan Ryšánek a pan
Schlegl den co den**

**navečer vždy od šesti do osmi. Místo
jejich bylo vždy pro**

**ně prázdno; aby se byl snad někdo jiný
odvážil zasednout**

**kdy místo někomu navyklé, to patřilo
vůbec k věcem, jež**

**řádný a mravný Malostráňák byl by od
sebe odmítl**

rozhodně co přímou nemožnost,

poněvadž – nu poněvadž

**se to nedalo ani myslet. Místo zrovna u
okna zůstalo vždy**

**prázdnó, pan Schlegl seděl na tom konci
podkůvky, který**

**je blíž vchodu, pan Ryšánek na konci
protějším, loket od**

**sebe. Oba seděli vždy odvráceni od okna
a tedy napolo**

**také odvráceni od stolku i od sebe a
dívali se na kulečník;**

**k stolku se obrátili, jen když se chtěli
napít nebo dýmku**

si nacpat. Jedenáct let již zasedali tak

den co den. A po

**těch jedenácte let nepromluvili na sebe
ani slova, ba ani**

110

si jeden druhého nevšimnul.

**Po Malé Straně byla známa krutá zášť,
v jaké měl**

**jeden druhého. Nepřátelství mezi nimi
bylo staré a**

**nesmiřitelné. Také byla známa příčina.
Prapůvod všeho**

**zlého, ženská. Milovali tutéž. Napřed se
byla klonila k**

panu Ryšánkovi, jenž byl již déle

obchodníkem

**samostatným, pak spočívala netušeným
obratem náhle v**

**objetí pana Schlegla. Snad proto, že byl
pan Schlegl**

**skoro o deset let mladší. Stala se paní
Schleglovou.**

**Byla-li paní Schleglová takovou kráskou
zvláštní, že to**

**omlouvalo páně Ryšánkův trvalý bol a
napotomní věčné**

**mládenectví jeho, nevím. Už byla dávno
na pravdě boží,**

zemřela hned v prvním šestinedělí,

zůstávají po sobě

**dcerku. Snad že byla ta obrazem jejím.
V době, o které**

**mluvím, byla slečna Schleglová as
dvěmecíťma let stará.**

**Znal jsem ji, přicházela často návštěvou
do patra nad**

**námi k setníkovic Poldýnce, k té, co na
ulici při každém**

**dvacátém kroku klopýtla. Říkali, že
slečna Schleglová je**

**kráskou. Možno, ale takhle pro
architekta. Všechno na**

pravém svém místě, všude na ní

nejpravější rozměr a při

**všem věděl člověk proč. Ale pro jiného
než architekta – k**

**zoufání. Její obličej se pohnul právě tak
málo jako fasáda**

**na paláci. Její oko bylo bez významu
lesklé jako právě**

**umyté okno. Její ústa, ostatně pěkná
jako drobná**

**arabeska, odvírala se pomalu jako
vrata, pak bud'**

**zůstala dokořán nebo se zavírala rovněž
pomalu. K tomu**

ta plet' jakoby právě teprv čerstvě

obílená. Možno, že

**ted', žije-li, už není tak krásna, ale že je
hezčí: podobné**

111

budovy jsou hezčí zvětralé.

**Lituju čtenáře, že mu nedovedu
vyprávět, jak se as**

**dostali pan Ryšánek a pan Schlegl
dohromady k tomu**

**stolku ve třetím oknu. Nějaká tím byla
vinna kletá**

**náhoda, která chtěla starcům ztrpčit
den co den. Když je**

ta neznámá náhoda tam sesadila,

udržela je po prvé na

**místě as mužná jich pýcha. Po druhé se
sesedli as ze**

**vzdoru. Pak seděli na důkaz své
neoblomnosti a aby se**

**neřeklo. A teď už dávno nahlížel u
štajniců každý, že pro**

**ně oba je to již otázkou mužné cti a
popustit že nemůže**

žádný.

**Přicházeli k šesté hodině, ten dnes o
minutu dřív, ten**

**zejtra. Pozdravili zdvořile na všechny
strany a každého,**

**jen jeden druhého ne. Sklepník jim
odebral v letě**

**klobouk a hůl, v zimě huňatou čepici a
plášť a pověsil to**

**na hřebík za jich místem. Pak svlečený
zakýval jako**

**holub svrchním tělem – staří lidé mají
to kývání v**

**obyčeji, když chtějí usednout –, pak se
opřel jednou**

**rukou o svůj roh stolku (pan Ryšánek
tedy levou rukou,**

**pan Schlegl pravou) a pomalu si sedli
zády k oknu,**

**obličejem ke kulečníku. Když přišel
tlustý hostinský,**

**stále se usmívající a brebencující,
nabízet první poslušný**

**šňupec, musel u každého zaklepat na
pikslu znovu a**

**znovu pronést poznámku, že máme dnes
venku krásně.**

**Sic by byl druhý již šňupce nevzal a slov
přeslechl. Nikdy**

**se nepodařilo komukoli rozmlouvat s
oběma najednou.**

**Nikdy sobě nevšiml ani za mák jeden
druhého, to**

**individuum za stolkem pro něho vůbec
nebylo.**

112

**Sklepník postavil před ně po sklenici
piva. Po chvilce –**

**ale nikdy ne najednou, pozorovalit' se
ovšem vzájemně**

**vzdor vší nevšímavosti – obrátili se k
stolku, vyndali z**

**náprsní kapsy velkou, stříbrem kovanou
pěnovku, ze**

**šosu váček naplněný tabákem, nacpali,
zapálili a**

odvrátili se od okna zas. Tak seděli po

dvě hodiny, vypili

**po třech sklenicích piva, pak se zdvihli,
ten dnes o**

**minutu dřív, ten zejtra, zastrčili dýmku,
schovali váček,**

**sklepník je oblékl a oblečený poroučel
se všem, jen svému**

sousedovi ne.

**Zasedal jsem schválně k stolu stranou
vedle kamen.**

**Viděl jsem panu Ryšánkovi a panu
Schleglovi takto**

**přímo do tváře a mohl jsem je pohodlně
a nenápadně**

pozorovat.

**Pan Ryšánek býval obchodníkem s
kanafasem, pan**

**Schlegl obchodníkem se železným
zbožím. Ted' už oba**

**byli obchodu co bohatí domácí páni
zanechali, ale tváře**

**jejich pořád jaksí připomínaly
zaměstnání dřívější.**

**Obličej páně Ryšánkův připomínal mně
vždy bíle a**

**červeně pruhovaný kanafas, pan Schlegl
mně celý**

připadal jako omžený kupecký

hmoždíř.

**Pan Ryšánek byl větší, sušší a jak
praveno starší.**

**Nevězel již jaksi v dobré kůži, byl často
sláb, spodní čelist**

**jeho úst mimovolně se již odlučovala a
svěšovala. Šedivé**

**oči užívaly skel, zabraných do černé
kosti. Hlavu**

**pokrývala světlá vlásenka a podle
nezcela zešedlého obočí**

**bylo možno soudit, že pan Ryšánek
býval blondýnem.**

Tváře byly vpadlé a bledé, tak bledé, že

dlouhý nos se

113

**proto červenal až do karmínu. Z tétož
příčiny as bývala**

**na jeho konci kapka, slza, vyřinulá mu
ze samého vnitra.**

**Co svědomitý biograf musím
podotknout, že pan**

**Ryšánek hleděl tu slzu setřít někdy
pozdě, když už byla**

skanula do soucitného klínu.

**Pan Schlegl byl zavalitý, myslím, že byl
bez krku. Hlava**

jeho byla jako puma; vlas silně

prošedlý, černý; obličej

**kde oholen tam modročerný, kde
bezvousý tam růžový,**

**kus svítivého masa a pak kus tmy, jako
potemnělá**

podobizna od Rembrandta.

**Měl jsem rozhodnou úctu k těm dvěma
heroům, ano**

**obdivoval jsem se jim. Jak zde seděli,
sváděli den co den**

**velkou bitvu, krutou, neúprosnou.
Válčili zbraněmi**

**svými: mlčením jedem prosáklým,
opovržením nejtěžším.**

**A bitva zůstávala věčně nerozhodnuta.
Kdo konečně as**

**postaví nohu svou na krk přemoženého
soupeře! Pan**

Schlegl byl fysicky silnější, vše na něm

bylo krátké,

**úsečné, když promluvil, znělo to jako s
věže bác! Pan**

**Ryšánek mluvil měkce a rozvláčně, byl
sláb, ale mlčel a**

nenáviděl se stejnou hrdinností.

II.

Stalo se něco.

**Bylo ve středu před nedělí Jubilate,
když přišel a usedl**

**pan Schlegl. Usedl, nacpal si a odfoukl
oblak dýmu, valící**

**se jako z výhně. Ted' vstoupil hostinský
a přímo k němu.**

**Zaklepal na pikslu a podával šňupec.
Když pak zase**

114

**pikslu zavřel a jí zatřás, podotknul
hledě přitom ke**

**dveřům: „Dnes pana Ryšánka tedy
neuvidíme.“**

**Pan Schlegl neodpověděl, s kamennou
lhostejností**

hleděl přímo před sebe.

**„Povídal tamhle pan štábní lékař,“
vypravoval**

**hostinský dále a stál teď zas ke dveřím
zády; při obratu**

**byl zrak jeho přejel přes tvář páně
Schleglovu. „Vstával**

**ráno jako jindy z postele, tu ho náhle
chytne taková**

zimnice, musel hned zas do postele, a

honem pro doktora,

**honem. – Zapálení plic. – Už tam byl
dnes štábní lékař**

**tříkrát u něho – starý člověk, nu ale – je
v dobrých**

rukou. Doufejme!“

**Pan Schlegl zachrochtнул při zavřených
rtech.**

**Nemuknul, nepohnul zrakem. Hostinský
šel o stůl dále.**

**Vpil jsem se teď v tvář páně Schleglovu.
Dlouho zůstala**

**bez nejmenšího pohnutí, jen rty se
otvíraly a vypouštěly**

**kouř a někdy se svezl troubel z koutku
do koutku. Pak**

**přistoupil k němu nějaký známý.
Rozhovořili se a pan**

**Schlegl se několikráte hlasitě smál. Byl
mně protivný ten**

smích jeho.

**Vůbec se dnes choval pan Schlegl
rozhodně jinak než**

**jindy. Jindy přibitý k svému místu jako
voják ku své**

**strážní budce, dnes toulavý, neposedný.
I do kulečníku se**

dal s panem Köhlerem, kupcem. Měl

šťěstí při každé

**partii až po dublé, a přiznám se, že jsem
mu to skoro**

**přál, že zakončujícího dublé nesvedl ani
jednou a zde že**

ho pan Köhler vždycky pak dohonil.

**Pak zas usedl, kouřil a pil. Když někdo
k němu**

115

**přistoupil, mluvil pan Schlegl hlasitěji a
v delších větách**

**než kdy jindy. Neušlo mně ani nejmenší
jeho hnutí, viděl**

jsem jasně, že má vnitřní potěšení, že

nemá

**nejobyčejnějšího soucitu s nepřítelem v
chorobě, zprotivil**

se mně.

**Několikrát šlehnul jeho zrak obloukem
ku kredenci, u**

**níž seděl pan štábní lékař. Zajisté, že by
mu ruku stiskl,**

**jen aby si nedával s tím nemocným
příliš mnoho práce.**

Zlý člověk, rozhodně zlý.

**K osmé hodině odcházel pan štábní
lékař. Zastavil se u**

**třetího stolku. „Dobrou noc,“ pravil
„musím dnes ještě**

**jednou k Ryšánkovi. Je potřebí
opatrnosti.“**

**„Dobrou noc,“ odtušil pan Schlegl
chladně.**

**Dnes pil pan Schlegl čtyry sklenice a
setrval do půl**

deváté. –

**Minuly dny, minuly týdny. Po
chladném, mhouravém**

**dubnu přišel teplý květen, překrásné
jaro měli jsme toho**

roku. Když je krásný květen, je na Malé

Straně ráj.

**Petřín je obalen bílým květem, jako by
všude kypělo z**

**něho mléko, a celá Malá Strana je
vhalena ve vůni bezu.**

**Pan Ryšánek byl již vyvázl z nebezpečí.
Jaro působilo**

**ted' na něho jako balzám. Již jsem ho
potkával**

**procházejícího se v sadech. Kráčel
pomalu, opřen o hůl.**

**Dřív suchý, byl ted' ještě nepoměrně
sušší, spodní jeho**

čelist byla ted' již stále svislá. Podvázat

mu bradu

**šátkem, zatlačit mdlé oči a položit ho do
truhly. Ale**

znenáhla se přece sbíral.

**K Štajnicům nechodil. Tam kraloval u
třetího stolku**

116

**pan Schlegl pořád sám a točil se a seděl
jak chtěl.**

**Konečně, byl již konec června a právě
den sv. Petra a**

**Pavla, vidím pojednou pana Ryšánka a
pana Schlegla**

zase tu pohromadě. Zas seděl tu pan

Schlegl na své místo

jako přibitý a oba byli obráceni zády k oknu.

Sousedé a známí přicházeli a podávali panu Ryšánkovi

ruku. Každý ho upřímně vítal, stařec se příjemným

rozčilením chvěl, usmíval se, mluvil co nejjemněji, byl

měkký. Pan Schlegl hleděl na kulečník a kouřil.

Když po chvílích osamotněl, vždy se pan Ryšánek

trochu zahleděl ku kredenci, kde seděl

jeho lékař.

Vděčná duše.

**Právě se tam zase zahleděl, a tu pohnul
pan Schlegl**

**náhle hlavu trochu stranou. Zrak jeho
lezl pomalu od**

**podlahy po panu Ryšánkovi vzhůru,
přes špičatá jeho**

**kolena až ku ruce, která tu ležela na
rohu stolku jako**

**koží potažená kostra; chvílku spočinul
na ruce té, pak zas**

**se kradl výš, až se dotknul svislé čelisti,
zbědovaného**

**obličeje – jen se dotknul a již zrak se
mihnul pryč a hlava**

se zas narovnala.

**„I zdrávi vstali – to je radost,“ spustil
hostinský,**

**přicházející teprv odněkud z kuchyně
nebo ze sklepa.**

**Jakmile byl vstoupil a spatřil pana
Ryšánka, zrychlil k**

**němu krok. „Tedy zase zdráv a náš, no
zaplat’ pánbůh!“**

**„No chvála bohu, chvála bohu,“ usmíval
se pan**

**Ryšánek, „ještě jsem tomu uklouznul.
Už se cítím jak**

náleží.“

**„Pan Ryšánek ale nekouří –ještě žádná
chut’ na**

117

tabáček?“

**„Dnes mám tak po prvé nějak chuť,
zakouřím si.“**

**„Tak tak, to je dobré znamení,“ zavřel
pikslu, zaklepal,**

**podal zas panu Schleglovi s nějakou
poznámkou a šel.**

**Pan Ryšánek vyndal dýmku a sáhl pak
do šosu pro**

**váček. Zavrtěl hlavou, sáhnul tam po
druhé, po třetí, pak**

zavola! drobného sklepníka k sobě.

„Doskoč ke mně, víš,

**kde bydlím? Zde na rohu, ano. Řekni,
aby ti dali můj**

**váček s tabákem, musí ležet na stole.“
Kluk si poskočil a**

odběhnul.

**Pan Schlegl sebou teď hnul. Vztáhl
pravici pomalu po**

**otevřeném svém váčku a přitáhl jej
skoro před pana**

**Ryšánka. „Je-li libo – já mám
tříkrálový s červeným,“**

pronesl způsobem svým úsečným a pak

si odchrochnul.

**Pan Ryšánek neodpovídal. Pan Ryšánek
nepohleděl.**

**Hlava jeho zůstala odvrácena, kamenně
lhostejná jako**

po celých jedenácte let.

**Několikrát se mu ruka zachvěla, ústa se
zavřela.**

**Pravice páně Schleglova zůstala na
váčku přimražena,**

**oko jeho připnulo se k zemi, teď bafnul,
teď zahrčel**

hrdlem.

Již tu ale byl sklepníček zpět.

**„Děkuju, už mám vida váček svůj,“
poděkoval teprv**

**ted' pan Ryšánek panu Schleglovi, ale
nepohlédl.**

**„Kouřím také tříkrálový s červeným,“
dodal po chvilce,**

**jako by cítil, že přec musí ještě něčeho
dodat.**

Nacpal si, zapálil a bafnul.

**„Chutná?“ zavrčel pan Schlegl hlasem
stokrát**

drsnatějším než obyčejně.

„Chutná, – zaplat’ pánbůh.“

„No zaplat’ pánbůh,“ opakoval pan Schlegl. Kolem úst

trhaly se mu svaly jako blesky po tmavé obloze, a honem

dodal: „Už jsme se tu o vás báli.“

Ted’ teprv obrátil pan Ryšánek pomalu hlavu k němu.

Oči obou mužů se potkaly.

A od té doby mluvili pan Ryšánek a pan Schlegl u

třetího stolku spolu.

119

PŘIVEDLA ŽEBRÁKA NA MIZINU

1875

**Chci psát událost smutnou, ale hledí
mně do ní co**

**veselá iniciálka obličej páně Vojtíškův.
Obličej tak**

**zdravě svítivý a do červena lesklý jako
nedělní pečínka,**

**politá čerstvým máslem. A takhle k
sobotě – pan Vojtíšek**

**holil se jen v neděli –, když už mu bílé
vousy po kulaté**

**bradě zas řádně vyrazily a jako hustá
smetana se skvěly,**

zdál se mně být ještě hezčí. Také vlasy

jeho se mi líbily.

**Neměl jich mnoho, začaly pod
okrouhlou pleší na**

**skráních a byly už přesedly, ne více
stříbrný, nýbrž již až**

**lehýnce zas do žlutá, ale byly jako
hedváb a vlály tak**

**hebce kolem hlavy. Pan Vojtíšek nosil
totiž čepici vždy**

**jen v ruce a pokryl se leda, když měl
přejít prostorem**

**sluncem příliš praženou. Vůbec se mně
pan Vojtíšek líbil**

velmi, jeho modré oči zářily tak

upřímně, celá jeho tvář

byla jakoby kulatým, upřímným okem.

**Pan Vojtíšek byl žebrák. Čím byl
předtím, to nevím.**

**Ale žebrákem musil být dle toho, jak
byl po Malé Straně**

**znám, již dlouho, a podle svého zdraví
mohl jím být ještě**

**dlouho, vypadal jako buk. Jak byl té
doby stár, tak asi**

**vím. Jednou jsem ho viděl, když
vybelhav se drobným**

**krůčkem svým po Svatojanském vrchu
vzhůru do**

**Ostruhové ulice přistoupil k policajtu
panu Šimrovi,**

**který opřen o zábradlí pohodlně se tu
slunil. Pan Šimr, to**

**byl ten tlustý pan policajt. Tak tlustý, že
šedivý jeho frak**

**byl pořád na puknutí a hlava jeho
odzadu vypadala jako**

120

**několik jitřnic, vypocujících sádlo –
račte odpustit.**

**Lesklá přilba kývala se mu na velké
hlavě při každém**

pohnutí, a když se rozběhl za některým

tovaryšem, který

**bez ostychu a proti všem zákonům přes
ulici si přešel s**

**hořící dýmkou v ústech, musil pan Šimr
přílbu honem**

**vzít do hrsti. Tu jsme se pak my děti
smály a tančily po**

**jedné noze, ale jakmile se na nás
podíval, hned zas**

**jakoby nic. Pan Šimr byl Němec ze
Šluknova; žije-li dnes**

**ještě – doufám v boha, že ano –, sázím
se, že mluví posud**

a zrovna tak špatně česky jako tenkrát.

„Nu a vidíte,“

říkal, „já se tomu naučil za rok.“

**Pan Vojtíšek vzal tenkrát modrou svou
čepici pod levé**

**rameno a vjel pravicí hluboko do kapsy
dlouhého,**

**šedivého svého kabátu. Přitom
pozdravil zívajícího pana**

**Šimra slovy: „Pomáhej pánbůh!“ a pan
Šimr salutoval.**

**Šťastně pak vylovil pan Vojtíšek
skromnou svou**

**tabatěrku z březové kůry, vytáhl za
kožené poutko**

**svrchní dno z ní a podal panu Šimrovi.
Pan Šimr si**

**šnupnul a pravil: „Už jsou voni taky asi
hezky starej.**

Kolikpak mají?“

**„Inu,“ usmíval se pan Vojtíšek, „bude
tomu už věru**

**osmdesát let, co mne otec pro obveselení
mysle na světlo**

vydal.“

**Pozorlivý čtenář zajisté se diví, že směl
žebrák pan**

**Vojtíšek mluvit s panem policajtem jen
tak po sousedsku,**

**a tento že mu ani nevykal, jakž by
nějakému venkovanu**

**nebo jinému zcela mu podřízenému
člověku arci najisto**

**byl učinil. A k tomu ještě třeba si
pomyslit, čím tenkrát**

121

**policajt byl! To nebylo ledabylo které
číslo od jedné do**

**šesti set, to byl pan Novák, pan Šimr,
pan Kedlický a pan**

**Weisse, kteří v střežení naší ulice za den
se vystříдали. To**

byl malý pan Novák ze Slabec, který

nejraděj postál si

**před kupeckými krámy, kvůli slivovici;
tlustý pan Šimr**

**ze Šluknova; pak pan Kedlický z
Vyšehradu, zamračený,**

**ale dobrosrdečný; a konečně pan Weisse
z Rožmitálu,**

**velký, s neobyčejně dlouhými, žlutými
zuby. O každém se**

**věděl, odkud je, jak dlouho ve vojště
sloužil, a kolik má**

**dětí; na každého jsme se my
„sousedské“ děti věšely; on**

znal každého, muže i ženy, a matkám

dovedl říci vždy,

**kamže se dítě jejich zaběhlo. A když r.
1844 pan Weisse**

**následkem požáru v Renthauze
vypuklého zemřel, šla mu**

na pohřeb celá Ostruhová ulice.

**On ale nebyl pan Vojtíšek arci také
obyčejným**

**žebrákem. On si ani vlastního
žebráckého zevnějšku**

**nehleděl tak přísně, vypadal dosti čistě,
alespoň na**

**počátku téhodne; šátek na krku byl
vždy pořádně**

**uvázán, na kabátě byla sice někde
záplatka, ale ne jako**

**kus přibitého plechu a také ne z příliš
různobarvé látky.**

**Za týden prožebal se vždy celou Malou
Stranou. Měl**

**všude přístup, a jakmile zaslechla
hospodyně venku jeho**

**měkký hlas, nesla mu hned ochotně svůj
trojník. Trojník,**

**půl dobráku, to bylo tenkrátě dosti
mnoho. Od rána**

**žebal až k polednímu, pak si zašel k sv.
Mikuláši na půl**

**dvanáctou. Zde u kostela nežebрал
nikdy, ba on dřepících**

**zde žebraček ani si nevšimnul. A pak si
zašel někam se**

**najíst, věděl, kde po řadě mu nechají
plný hrnek od**

122

**oběda. Bylo cos volného a klidného v
celém jeho bytí a**

**konání, něco takového, co as Storma
přimělo k jeho**

**dojemně komickému výroku: „Ach
könnt' ich betteln**

geh'n uber die braune Haid'!“

**Jen hostinský v našem domě, pan Herzl,
mu nedal**

**nikdy trojníku. Pan Herzl byl muž
trochu dlouhý, trochu**

**skoupý, ale takto ušel. Místo penízu
přesypal mu z piksly**

**své vždy trochu tabáku. Tu pak – bylo
to vždy v sobotu –**

měli po každé stejný rozhovor.

**„Achach, pane Vojtíšku, máme to zlé
časy.“**

**„Baže máme, a nebudou lepší, dokud si
zámecký lev**

nesedne na vyšehradskou houpačku.“

**Mínil lva na svatovítské věži. Přiznám
se, že mně to**

**tvrzení páně Vojtíškovu vrtávalo
mozkem. O tom jsem**

**slušným způsobem a co rozumný mladý
muž – byl jsem**

**tenkrát již osm let stár – ovšem
nemohl pochybovat ani**

**na okamžik, že zmíněný lev může právě
tak jako já o**

**pouti jít přes Kamenný most až na
Vyšehrad a zde si také**

**sednout na známou krouživou
houpačku. Ale jak že z**

**toho mají vzejít lepší časy, to jsem
nechápal. –**

**Byl překrásný den červnový. Pan
Vojtíšek vyšel z**

**kostela sy. Mikuláše, posadil si čepici na
hlavu, co**

**ochranu proti sálajícímu slunci, a šel
pomalu přes nynější**

**štěpánské náměstí. U sochy sv. Trojice
se zastavil a usedl**

na schod.

**Kašna za ním zvučně šplounala, slunce
hřálo, bylo tak**

**příjemno! Patrně obědval dnes někde,
kde stolovali až po**

123

dvanácté.

**Sotva si byl usedl, zvedla se jedna ze
žebraček od dveří**

**mikulášského kostela a šla tímtéž
směrem. Té říkali**

**„baba miliónová“. Jiné žebrácky
slibovaly, že pánbůh**

**darovanou jim almužnu zaplatí sto
tisíckrát, ona šla hned**

**do „miliónů a miliónů“; proto také paní
oficiálka**

**Hermannova, která chodila ke všem
licitacím po Praze,**

**dávala almužnu jí jediné. Miliónová šla
rovně kdy chtěla**

**a kulhala kdy chtěla. Ted' šla rovně a
přímo k panu**

**Vojtíškovu u sochy. Plátěné suknice se jí
kolem suchých**

**hnátů plandaly skoro bez zašustění, do
čela silně stažená**

**modrá plachetka kývala se nahoru dolů.
Její obličej byl**

**mně vždy děsně protivný. Samá drobná
vráska jako**

**tenounké nudličky, sbíhající se ke
špičatému nosu a**

**ústům. Oči její byly žlutozelené jako u
kočky.**

**Přistoupila až poblíž pana Vojtíška.
„Pochválen buď**

pán Ježíš Kristus,“ zašpoulila ústa.

**Pan Vojtíšek kývnul na znamení, že
souhlasí.**

Miliónová usedla na druhý konec

schodu a kejchla.

**„Br!“ podotkla, „já nemám slunce ráda,
když na mne**

svítí, musím kejchat.“

Pan Vojtíšek nic.

**Miliónová stáhla plachetku nazad a
bylo vidět celý její**

**obličej. Očima mhourala jako kočka v
slunci, ted' byly**

**zavřeny, ted' zasvítily pod čelem jako
dva zelené body.**

**Ústa její stále sebou škubala; když se
odevřela, bylo vidět**

napřed nahoře jediný zub, celý černý.

„Pane Vojtíšku,“ začala zas, „pane Vojtíšku, já vždycky

124

říkám, kdybyste chtěl!“

Pan Vojtíšek mlčel. Obrátil jen obličej k ní a díval se jí

na ústa.

„Vždycky říkám: ano, kdyby pan Vojtíšek chtěl, ten by

**nám moh povědít, kde jsou dobří lidé.“
Pan Vojtíšek nic.**

**„Copak se tak upřeně na mne díváte?“
ptala se**

**Miliónová po chvílce. „Copak je na
mně?“**

**„Ten zub! – Divím se, proč máte ten
jeden zub!“**

**„Ach ten zub!“ vzdychla a pak dodala:
„To víte, že**

**ztráta zubu znamená vždy ztrátu
jednoho dobrého**

**přítele. Už jsou všichni v hrobě, kdož
mně přáli a se**

**mnou to upřímně mínili – všichni. Jen
jeden ještě zbyl –**

**ale nevím o něm – nevím, kde je ten
dobrý přítel můj,**

**kterého mně milostivý bůh postavil
ještě na cestu života.**

Ach bože, já jsem tuze opuštěná!“

Pan Vojtíšek hleděl před sebe a mlčel.

**Něco jako úsměv, jako radost přelítlo
obličejem**

**žebraččiným, ale bylo to ošklivé.
Sešpičatila ústa, celý**

**obličej jaksi se jí stáhnul do rtů jako do
šťopky.**

„Pane Vojtíšku!“

**„Pane Vojtíšku, my dva bychom mohli
být ještě šťastni.**

– Tadyhle se mně pořád o vás zdálo, já

myslím, že

pánbůh tomu tak chce. – Vy jste tak samotén, pane

Vojtíšku, nikdo vám neposlouží. – Vy máte všude přízeň,

máte tuze moc dobrých lidí. – Vidíte, já bych se k vám

přistěhovala. Kus peřin mám –“

Pan Vojtíšek mezitím pomalu vstával. Už tu stál rovně a

pravicí si narovnával kožené stínidlo své čepice. „Radš

utřejch!“ vyhrknul konečně a obrátil se bez pozdravu.

Kráčel pomalu k Ostruhové ulici. Dvě zelené koule

svítily za ním, až zmizel za rohem.

Pak si Miliónová stáhla plachetku až po bradu a seděla

dlouho nepohnutě. Snad usnula.

Divné zvěsti začaly se najednou šourat Malou Stranou.

A koho se dotkly, škrabal se za uchem. „Pan Vojtíšek,“

znělo to často v rozpravách a za chvíli zas jsi slyšel:

„Pan Vojtíšek!“

**Brzy jsem zvěděl všeho. Pan Vojtíšek
prý nebyl ani**

**chud. Pan Vojtíšek prý měl tam za
vodou, na Františku,**

**dva domy. To prý ani není pravda, že
bydlí pod hradem**

někde v Brusce.

**Blázny si dělal z dobrých
malostranských sousedů! A**

po tak dlouho!

**Nastala rozhořčenost. Mužští se zlobili,
cítili urážku,**

styděli se, že byli lehkověrní.

„Darebák!“ pravil jeden.

**„Je pravda,“ rozumoval druhý, „viděl
ho někdo žebrat**

**v neděli? To byl nejspíš doma, ve svých
palácích, a jedl**

pečené.“

**Ženské ještě váhaly. Dobrá tvář páně
Vojtíškova zdála**

se jim přec příliš upřímná.

**Ale přišel dodatek zvěsti. On prý má
také dvě dcery a ty**

**prý dělají slečny. Jedna prý má
lajtnanta a druhá chce jít**

**k divadlu. Nosí jen samé rukavičky a
jezdí do**

Stromovky.

To rozhodlo i u ženských.

126

**Takřka ve dvakrátě čtyryadvaceti
hodinách byl osud**

**páně Vojtíškův zjinačen. Všude ho ode
dveří odbývali, že**

**jsou „zlé časy“. Kde míval obědy, slyšel,
že „dnes nic**

**nezbylo“, nebo: „Jsme chudi, měli jsme
jen hrách, to není**

**pro vás.“ Uličníci kolem něho
poskakovali a pokřikovali:**

„Domácí pán! Domácí pán!“

**Byl jsem v sobotu před domem a viděl
blížícího se pana**

**Vojtíška. Pan Herzl stál jako obyčejně v
bílé své zástěře**

**mezi domem, opřen o kamennou veřej.
Mimovolně, v**

**nevysvětlitelném strachu jakéms jsem
veběhl do domu a**

**skryl se za silná vrata. Kolem stěžejí
viděl jsem blížícího**

se pana Vojtíška dobře.

**Čepice se mu v rukou třásla.
Nepřicházel s jasným**

**úsměvem jako jindy. Hlava byla
sklopena, nažloutlé**

**vlasý zcuchány. „Pochválen buď pán
Ježíš Kristus,“**

**pozdravoval obyčejným hlasem. Přitom
se mu hlava**

**povznesla. Tváře jeho byly bledý, oko
jakoby dřímotou**

potaženo.

**„To je dobře, že jdete,“ mýnil pan Herzl.
„Pane**

**Vojtíšku, půjčte mně dvacet tisíc.
Nebojte se, že přijdete**

o ně, budou na dobré hypotéce. Mohl

bych ted' koupit

dům tady vedle U labutě –“

Nedomluvil.

Panu Vojtíškovi vyhrnuly se slzy náhle proudem.

**„Vždyť jsem – vždyť jsem –,“ zavzlykal,
„já byl po celý
život tak poctivý!“**

**Potácel se přes ulici a sklesl u zdi pod
zatáčkou k hradu.**

Hlavu položil na kolena a štkal hlasitě.

127

**Vrazil jsem do pokoje k rodičům, třesa
se na celém těle.**

Matka stála u okna a dívala se přes

ulici. Ptala se:

„Copak mu řekl pan Herzl?“

**Hleděl jsem upřeně oknem tam na
plačícího pana**

**Vojtíška. Matka vařila právě svačinu,
ale každý okamžik**

**přistoupila také k oknu, vyhlédla ven a
zavrtěla hlavou.**

**Najednou vidí, že pan Vojtíšek pomalu
se zdvihá.**

**Rychle ukrojila krajíc chleba, položila
jej na hrnek s**

**kávou a spěchala ven. Volala, kývala s
prahu, pan**

Vojtíšek neviděl a neslyšel. Šla až k němu a podávala mu

hrnek. Pan Vojtíšek díval se němě na ni. „Zaplat’

pánbůh,“ zašeptal konečně a pak dodal: „ale teď nemůžu

nic polknout.“

Víc pan Vojtíšek po Malé Straně nežebral. Za řekou

ovšem také nemohl chodit od domu k domu, neznali ho

tam lidé a neznali policajti. Usadil se na Křížovnickém

plácku u podloubíčka klementinského,

zrovna naproti

**vojenské strážnici, která stávala u
mostu. Vídal jsem ho**

**tam po každé, když jsme v prázdné
čtvrteční odpůldne**

**zašli si na Staré Město podívat se na
výlohy ryneckých**

**kněhkupců. Čepice ležela před ním
dnem na zemi, hlava**

**byla vždy svěšena k prsoum, v rukou
držel růženec,**

**nevšímal si nikoho. Pleš, tváře, ruce
neleskly a**

nečervenaly se více jako před

nedávnem, sežloutlá kůže

**se byla scvrkla do šupinatých vrásek.
Mám, nemám to**

**říci? – ale proč bych to neřekl, že jsem
se netroufal přímo**

**k němu, že jsem se plížil vždy kolem
pilíře, abych mu**

128

**mohl čtvrtěční své jmění, šajnový groš,
odzadu hodit do**

čepice a pak rychle utéci.

**Pak jsem ho potkal jednou na mostě;
vedl ho policajt na**

Malou Stranu. A pak jsem ho nespatriil

už nikdy.

Bylo mrazivé únorové jitro. Venku ještě šero, okno

samý tlustý, květnatý led, v němž se oranžově odrážel svit

z protějších kamen. Před domem zaharašil vozík a

zaštěkali psi.

„Doskoč mně pro dva žejdlíky mlíka,“ velela matka.

„Ale zaobal si krk.“

Venku stála mlíkařka na vozíku a za vozíkem stál

**policajt pan Kedlický. Kus lojové svíčky
svítil tiše v**

čtyřhranné, skleněné lucerně.

**„Cože, pan Vojtíšek?“ ptala se mlíkařka
a ustála ve**

**vrtění vařečkou. Ono bylo mlíkařkám
sice ouřadně**

**zapovězeno užívat vařečky na dělání
smetanové parády,**

**ale pan Kedlický byl muž dobrosrdečný,
už jsem to řekl.**

**„Ano,“ odpověděl, „našli jsme ho po
půlnoci na**

Oujezdě vedle kanonýrských kasáren.

Byl nadobro

**zmrzlý a dali jsme ho do umrlčí komory
ke**

**Karmelitánům. Měl jen rozedraný
kabát a kalhoty, ani**

košile neměl.“

129

O MĚKKÉM SRDCI PANÍ RUSKY

1875

**Velš Josef, kupec, byl z nejzámožnějších
obchodníků**

**malostranských. Myslím, že měl v
krámě svém vůbec vše,**

**co plodí Indie i Afrika, od sladkého
dřeva a pálené**

**slonové kosti na leštidlo až k zlatému
prášku. Také byl**

**jeho krám na náměstí po celý den jak
by nabil. Pan Velš**

**byl v krámě celý den, vyjímaje v neděli
čas velkých**

služeb božích v chrámě sv. Víta a pak

dobu některých

**velkých parád, jež měly pražské sbory
měšťanské, neboť**

**pan Velš byl ostrostřelec, první setnina,
první tlupa, třetí**

**muž vždy od pana lajtnanta Nedomy
vpravo. V krámě**

**byl by rád obsloužil všechny
přicházející sám, ač měl tu**

**dva mládence a dva učedníky, a koho
nemohl obsloužit,**

**pozdravil, zakýval, usmál se. Pan Velš
usmíval se vlastně**

pořád, v krámě, na ulici, v kostele,

všude, obchodní

**úsměv byl se mu vryl v lícní svaly a
nemohl již z nich ven.**

**Milá figurka, nevelký, tlustý, s
hlavičkou stále se**

**potřásající a s tím úsměvem. V krámě v
placaté čepici a s**

**koženou kupeckou zástěrou, na ulici v
dlouhánském**

**modrém kabátě se zlatými knoflíky a v
baňatém**

**cylindru. Měl jsem jistou titěrnou
představu o panu**

Velši. V domácnosti jeho nebyl jsem za

jeho živobytí

**nikdy, ale kdykoli jsem si ho myslil, jak
vypadá as doma,**

**byl obraz vždy stejný: pan Velš sedí bez
čepice, ale v**

**zástěře u stolu, před ním stojí talíř
kouřící se polívky,**

**loket má pan Velš opřený o stůl a ruka
drží nabranou**

130

**lžíci uprostřed mezi talířem a
úsměvnými ústy, a tak tu**

**sedí jakoby vytesán a lžíce se nehne ani
sem ani tam.**

Hloupá představa, to vím.

**Ale v době, kdy naše povídka počíná –
dne 3. května**

**184* o 4. hod. odpolední –, nebyl pan
Velš už ani živ.**

**Ležel nad krámem v prvním patře, v
parádním svém**

**pokoji a v krásné truhle. Víko ještě
nebylo přikryto – pan**

**Velš usmíval se ještě po smrti a při
zatlačených očích.**

**Na čtvrtou hodinu určen byl funus.
Umrlčí vůz, tak**

zvaný „třapcový“, stál již na náměstí

před domem. Také

**tu stála setnina měšťanských
ostrořelců i s hudbou.**

**Parádní pokoj byl skoro plný, samé
malostranské**

**honorace. To se vědělo, že mikulášský
pan farář s**

**asistencí přijde trochu později, jakož
bylo obyčejem u**

**každého váženějšího souseda, aby se
neřeklo, že se s ním**

**pospíchá z brány ven. V pokoji bylo
dusno. Odpolední**

slunce sem pralo a lámalo se ve velkých

zrcadlech, velké

**voskové svíce kolem katafalku plály
žlutě a čadily, horký**

**vzduch byl nasycen čadem, zápachem
čerstvě lakované**

**černé truhly a tříštěk pod mrtvolou,
snad také již**

**zápachem z mrtvoly. Panovalo ticho,
lidé jen šeptali.**

**Plačících nebylo, nezůstavilť pan Velš
bližších**

**příbuzných a vzdálenější říkají vždy:
„Jen kdybych se**

moh vyplakat – ale nemám slz, kdyby

mně to srdce

**utrhló.“ – „Ano, ano, to je ale tím
horší.“**

**Ted' vstoupila do pokoje paní Ruska.
Vdova po**

**nebožtíku Rusovi, hostinském v zahradě
Gráfovské, kde**

**bývaly nejkrásnější kanonýrské bály.
Poněvadž do toho**

131

**vlastně nikomu nic není, podotknu zde
jen mimochodem,**

**co se vyprávělo o ovdovění paní Rusky.
Tenkrát byla u**

**každého dělostřeleckého pluku zvláštní
setnina**

**bombardérů, mladí, buclatí hoši, krev a
mlíko. Tu**

**setninu prý pan Rus naprosto nenáviděl,
prý nějak kvůli**

**své ženušce, a jednou ho strašně proto
zbili. Ale, jak**

**praveno, nikomu do toho nic není. Paní
Ruska jedla**

**vdoví chléb svůj již na pětmecítma let,
žila bezdětná v**

**domě svém na Selském trhu, a kdyby se
byl někdo zeptal,**

**co pořád dělá, bylo by se odpovědělo:
Chodí na funusy.**

**Paní Ruska se protlačila až ku
katafalku. Padesátnice,**

**ale statná paní nadprostřední výšky. S
ramenou jí**

**splývala hedbávná černá mantila, černý,
světle zelenými**

**stuhami ozdobený čepec vroubil její
kulatou a upřímnou**

tvář.

**Hnědé její oči zahleděly se do tváře
nebožtíkovy.**

Zatrhlo jí to obličejem, rty se jí začly

chvít, bohaté slzy

vyhrkly. Těžce zaštkala.

**Utřela si bílým šátkem rychle oči i ústa.
Teď pohlédla**

**na sousedky vpravo a vlevo. Vlevo stála
voskářka paní**

**Hirtová a modlila se z knížky. Vpravo
stála nějaká slušně**

**oblečená panička, kterou paní Ruska
neznala; byla-li, jak**

**se podobalo, z Prahy, musila být
odněkud za vodou.**

**Oslovila ji, to se rozumí že po německu,
neboť v**

**národním ohledu byla Malá Strana
tenkrát skutečně**

levou Prahou.

**„Dej mu pánbůh věčnou slávu,“ pravila
paní Ruska,**

**„jako by byl živ tu leží a usmívá se,“ a
zase stírala řinoucí**

132

**se slzy. „šel a nechal nás tu – nechal tu
také všecku svou**

zámožnost – smrt je zlodějka, je.“

Neznámá paní neodpovídala.

**„Jednou jsem byla také na židovském
pohřbu,“**

pokračovala pološeptem paní Ruska,

„ale to není hezké.

**Všechna zrcadla jsou zavěšena, aby prý
neviděli mrtvolu,**

**ať se obrátí kam chtějí. Takhle je líp,
nebožtíka v truhle**

**je vidět pěkně ze všech stran – já bych
řekla, že ta truhla**

**stojí dvacet zlatých v stříbře, to je
krása! Ale zasloužil si**

**jí, dobrák, jako by se na nás i z toho
zrcadla usmíval.**

**Pranic ho smrt nezměnila, jen trochu ho
natáhla – jako**

by byl živ, že?“

**„Já pana Velše za živa neznala,“ mínila
cizí panička.**

**„Ne? O já, já tuze dobře. Ještě co
svobodného, a také**

**ženu jeho ještě co svobodnou, dej jí
pánbůh nebe! Vidím**

**ji jako dnes, když měli svatbu – plakala
od božího rána –**

**prosím, plakat celý den, když má člověk
devět let už s**

**mužským známost! Hloupé, ne? Ten si
na ní vyčekał,**

**devět let, moh radš čekat ještě
devětkrát devět. Ta byla!**

**Povídám, protivná byla. Ze všech byla
nejrozumnější a**

**nejkrásnější a hospodářství nerozuměla
žádná jako ona;**

**na trhu se smlouvala hodinu o grešli,
při prádle upřela**

**chudé podělkyni vždycky nějakou putnu
vody a děvečky**

**se u ní nikdy nenajedly. A Velš, ten měl
lázně! Měla jsem**

**dvě děvečky po sobě od nich a vím
všecko. Minutu neměl**

**pokoje. Že prý je jenom proto pořádný,
že se jí bojí, a že**

**prý jí jen proto neodmlouvá, aby se
zlobila tím více. Víte,**

**ona byla, jak říkáme, romantická, a
chtěla, aby ji celý**

133

**svět litoval. Pořád si naříkala, jak ji
muž trýzní. Kdyby ji**

**byl muž ze zlosti otrávil, byla by bývala
ráda, a kdyby se**

**byl muž sám oběsil, taky, alespoň by ji
byl svět litoval.“**

**Paní Ruska pohlédla zas k neznámé své
sousedce. Ale**

neznámá tu víc nestála. V ohni svém

nebyla paní Ruska

**ani zpozorovala, že sousedka její
zapaluje se v tváři vždy**

**víc a víc, a že uprostřed její řeči
odstoupila od ní. Nyní**

**rozmlouvala neznámá v pozadí pokoje
se suchým panem**

**Uhmühlem, oficiálem u zemské účtárny,
příbuzným pana**

Velše.

**Paní Ruska zahleděla se zas na němou
tvář**

**nebožtíkovu. Zase se jí začly rty
pozachvívat, slza jí**

vyprýštěla z oka.

**„Nebožák,“ pravila hezky nahlas k
voskářce paní**

**Hirtové, „ale on je na všechno trest
boží, na všechno.**

**Vždyť on také nebyl poctivý, nechme to!
Kdyby si byl**

**vzal chudou Tondu, s kterou měl přec
dítě –“**

**„Zdráva v májové noci na koštěti
přijela?“ zasípalo to**

**hlasitě za ní a kostnatá ruka mužská
položila se jí na**

rameno. Všichni přítomní trhli sebou a

hleděli na paní

Rusku a pana Uhmühla, který se teď postavil před ni.

Natáhnul ruku ke dveřům a velel svým sípavým, ale

pronikavým hlasem: „Ven!“

„Copak je tam?“ tázal se ode dveří druhý pan Uhmühl,

tehdejší malostranský policejní komisař. Holá kostra,

suchan jako jeho bratr.

„Tady ta čarodějnice se sem vetřela a pomlouvá mrtvé.

Má jazyk jako meč.“

134

„Tedy ji báci přes pochvu!“

„To ona dělá při každém funuse,“ znělo z několika

stran.

„Už svedla rámusy i na svatém poli!“

**„Jenom honem ven,“ velel pan komisař
a chopil paní**

**Rusku za ruku. Paní Ruska šla štkajíc
jako dítě.**

**„Takový skandál – a při tak krásném
funuse,“ mínili**

zůstali.

**„Ted' ticho!“ velel pan komisař paní
Rusce v**

**předpokoji, neboť právě ubírali se
kolem farář a kaplani.**

**Pak ji vedl ke schodům. Paní Ruska
snažila se sice**

**vypravit nějaké slovo ze sebe, ale pan
komisař vedl ji**

**neúprosně dál až před dům. Zde kývnul
na policejního**

**strážníka: „Doved'te tu ženu až k jejímu
bytu, aby**

nedělala při funuse ostudu!“

**Paní Ruska byla zapálena jako pivoňka,
ani nevěděla**

víc, co se s ní děje.

**„Skandál – a tak krásný funus!“ hlučelo
ted' zas dole na**

náměstí.

**Páni Uhmühlové, synové pana Uhmela,
městského**

**písaře, vnukové pana Uměla, barvíře,
byli, jak vidět, tuze**

**přísní páni. A proti paní Rusce zavládla
dnes nevole**

**malostranská, řekl bych světová, kdyby
Malá Strana,**

**jakž bych co rodák přál, pokrývala svět
celý.**

**Následujícího dne byla paní Ruska
obeslána na**

komisariát v Mostecké ulici.

**Tam bývalo živo. Když v letě úřadovali
při otevřených**

**oknech, bylo je slyšet přes celou ulici.
Spouštěli na**

135

**každého plnými stavidly, tenkrát ještě
nebylo toho**

**zdvořilého zacházení, které teď každý
policejní výkon**

**zajisté kráší. Často se tam pod okny na
chodníku**

**zastavoval Josef harfenista, známý
revolucionář**

malostranský. A když některý z nás

mladíků šel kolem a

**na něho se podíval, mrknul Josef,
ukázal palcem nad**

**sebe a řekl s klidným úsměvem:
„štěkají.“ Doufám, že v**

**tom nebyl despekt, že hleděl Josef jen se
vyjádřit slovem**

co možná plastickým.

**A tam stála v mantile a čepci se
zelenými stuhami o**

**polednách dne 4. května r. 184* paní
Ruska před**

přísným panem komisařem.

Byla zdrcena, hleděla k zemi,

neodpovídala. A když pan

**komisař přísnou svou řeč skončil a jí
řekl: „Neopovažte**

**se už jaktěživa na nějaký funus! – Ted’
můžete jít!“ –, šla.**

**Tenkrát ovšem mohl pan komisař
zapovědít i umřít,**

jakžpak teprv chodit na pohřby.

**Když vyšla z kanceláře, podíval se pan
komisař na**

nižšího ouředníka a prál s úsměvem:

**„Ona za to ani nemůže. Je jako pila,
rozřeže, co se jí**

podloží!“

**„Měla by platit daň ve prospěch
hluchoněmých!“ mýnil**

nižší.

**Zasmáli se hlasitě a byli oba zas v dobré
míře.**

**Ale paní Ruska dlouho se nemohla
dodělat bývalé**

dobré míry své. Konečněji našla.

**As po půl roce vystěhovala se ze svého
domu a najala**

**sobě byt zrovna vedle Oujezdské brány.
Tady musel**

**každý funus kolem. A když šel jakýkoli,
vyšla dobrá paní**

**Ruska vždycky před dům a srdečně
plakala.**

137

VEČERNÍ ŠPLECHTY

1875

**Krásná, teplá noc červnová. Hvězdy se
jenjen třepetaly,**

**měsíc svítil tak vesele, vzduch byl samé
stříbrné světlo.**

**Nejveseleji jako by ale byl měsíc svítil
na střechy**

**Ostruhové ulice, myslím, že zrovna na
tiché ty střechy**

**sousedních dvou domů U dvou slunců a
Hlubokého**

**sklepa. Podivné to střechy, hravě se
dostaneš z jedné na**

druhou, a jsou samý kout, samý žlab,

samé pokračování.

**Zvláště je různě profilována střecha U
dvou slunců, tak**

**zvaná sedlová, se dvojím štítem na ulici
a dvojím do**

**dvora. Mezi oběma jejími hřebeny je
široký žlab,**

**uprostřed přerванý příční chodbičkou
půdní. Nad tou**

**chodbičkou je ovšem také zase stříška,
pokrytá jako vše**

**ostatní oblými prejzami, tvořícími po
střeše sto**

žlábkových pruhů. Z chodbičky jdou

dva velké vikýře do

**onoho středního, širokého žlabu, který
běží přes dům**

**jako dobře rozčísnutá cestička přes
prostředek hlavy**

pražského eleganta.

**Náhle jako by u vikýřů těch byla
zapištěla myš.**

A zas.

**Ted' se zároveň ve vikýři ke dvoru
obráceném objevila**

**hlava a prsa mužská. Lehce se muž
vyšvihnul ven a stál**

**ve žlabu. Byl to as dvacetiletý mladík
suché, smědé tváře,**

**černých kadeří, lehkého chmýří nad
ústy; na hlavě měl**

**fez, v ruce dlouhý, černý troubel a na
něm sádrou**

**dýmku. Šedivý kabátek, šedivá vesta,
šedivé spodky –**

Jan Hovora, posluchač filosofie, prosím.

**„Myškuju, a ponocárna je prázdna,“
bručel. Pak**

**popošel až ke komínu. Na komíně byl
přilepen půlarch**

papíru.

**Najednou si přejel Hovora rukou oči a
přihlídl blíž.**

**„Někdo tu byl, někdo mně vy mě –,“
bručel zase, „ne –**

**nevyměnil – je to můj papír. Ale –“ a
přihlídl ještě blíž.**

**Ted' se rukou klepnul do čela. „Ah –
slunce mně mou**

**báseň vytáhlo – je to mlsota! Zrovna
jako Petöfimu. –**

**Nebohý Kupka, teď musí předvečer
svého svátku strávit**

**neopěván – a já měl tak pěkný nápad,
sám svatý Antonín**

**mně ho tento!“ Strhl papír, sbalil a
hodil přes střechu.**

**Pak usedl, nacpal si dýmku a zapálil. A
natáhl se na**

teplé prejzy a opřel nohy o žlab.

**Zas to zamyškovalo a Hovora odpověděl
tímtéž zvukem**

neotočiv ani hlavy. Do žlabu se

vyhoupnul jiný mladík.

**Menší, bledý, světlovlasý, s modrou
čepicí na hlavě,**

**jakou nosila technická legie v roce
1848. Oděn byl v**

**kazajku a spodky ze světlé plachtoviny;
v ústech měl**

hořící doutník.

„Servus, Hovoro.“

„Servus, Kupko.“

**„Co děláš?“ a technik Kupka, budoucí
inženýr, se**

pomalu natáhl vedle Hovory.

**„Co dělám. Najedl jsem se nastavované
kaše a teď**

**čekám, až mně bude naníc* Co jsi
večeřel ty?“**

„Já večeřel jako pánbůh.“

„A co večeří pánbůh?“

139

„Nic.“

„E-hm! – Ale co sebou pořád vrtíš?“

**„Eh, rád bych si zul boty. Alespoň
zouvák kdybychom**

**zde měli ve svém salonu, alespoň ten
kousek nářadí!“**

**„Zouvak není nářadí, zouvak patří k
rodině.“ Líně**

**obrátil teď teprv Hovora ke Kupkovi
hlavu. „Prosím tě,“**

**začal zase, „copak tu kouříš za cigára? –
sprosté? nebo ty**

ještě prostší?“

**„Přece se mně náš salon líbí –je to krása
stropu!“ mínil**

Kupka.

„A tak laciný!“

**„Čím větší byt, tím lacinější. Pánbůh
má byt největší a**

neplatí už pranic.“

**„Tys dnes nějak zbožný před svým
svátkem.“**

**„Střechy, střechy – vy jste moje láska!“
rozehříval se**

Kupka, šermuje doutníkem ve vzduchu.

„Záviděl bych

**kominíkům, kdyby neměli přece jen tak
jednostranně**

černý názor do lidského života.“

**Celý ten rozhovor šel volně, v
pohodlných pausách a**

**hlasem jaksi přidušeným. Podivno, ve
vysokém lese, na**

**samotách, na horách člověk mimo volně
přidušuje hlas.**

**„To je rozkošná noc,“ liboval si Kupka
dále. „To ticho!**

**— Dnes jezy šumí jako Rekův sen. – A
na Petříně ti**

slavíci – je to jásání! Slyšíš?“

**„No, za tři dny je po svatém Vítu a pak
je po klokotu.**

**Je to krása! – Za žádnou cenu bych
nechtěl**

bydlet takhle na Starém Městě.“

**„Ba! Na čtyry míle kolem není tam
ptáka. Kdyby si**

140

**někdy z Uhelného trhu nepřinesli
pečené husí stehno**

**domů, nevěděli by ani, jak pták
vypadá.“**

**„Teprv jsou tu dva,“ zahučel vtom
sonorní**

tenorbaryton ve vikýři.

„Novomlýnský – servus!“ zvolali Kupka a Hovora.

Novomlýnský, muž více než třicetiletý, vylézal po všech

čtyřech do žlabu, pohodlně, takřka kloub za kloubem.

„Zatracené!“ hučel teď, pomalu se narovnával,

„tohleto pro mne není, tomu jsem nenavyk.“

Novomlýnský byl výšky nadprostřední, hezky tělnatý.

Jeho tvář byla smědá, hladká a kulatá, oči modré a

**usměvavé, pod nosem měl mohutné
licousy. Na hlavě se**

**mu houpal také fez, na těle měl černý
kabátec a světlé**

spodky.

**„No –já si nemohu ve své orleánové
bundě lehnout na**

prejzy jako vy – sedněte, jak se sluší!“

**Kupka a Hovora už seděli. Na tvářích
jejich byl**

**dřívější, trochu strojený klid ustoupil
lehkému úsměvu,**

**dívali se na Novomlýnského s patrným
zalíbením. Bylo**

**zjevno, že on zde zralostí svou vládne.
Novomlýnský se**

**usadil; proti nim, na svah druhé
střechy, a zapálil si**

doutník.

„Tak co děláte, hoši?“

**„Chválím Malou Stranu,“ zpovídal se
Hovora.**

**„Dívám se na měsíc,“ prál Kupka, „na
toho mrtvého**

muže s živým srdcem –“

**„Ted’ už myslí ale každý, že se může
dívat na měsíc,“**

**ušklíbl se Novomlýnský. „Dát vás k
cifrámu do ouřadu**

141

**jako mne!“ V zvučném hlase jeho
nebylo pranic**

**přidušeného, pranic utlumeného,
Novomlýnský by byl**

**také ve vysokém lese, na samotách a na
horách harašil**

**zcela stejně upřímným hlasem svým.
„Copak je nového?**

**– Ano, poslouchejte, je to pravda, že se
Jäkl včera u**

**Císařského mlýna topil?“ – a obličej
jeho se rozesmál.**

**„Zcela doopravdy,“ kýval Hovora s
úsměvem, „plave**

**jako mlýnský kámen. Zrovna vedle mne
sklouzl do tůně –**

**zachrochtalo to strašně, vyskočily
bublíny – to jsme se s**

**ním natahali, vid', Kupko! Pak jsem se
ho ptal, co si tak**

**myslel, když se topil, a on řekl, že prý se
tomu musil smát**

– proto tak chrochtal.“

**Všichni tři se rozesmáli, smích
Novomlýnského zrovna**

zvoni.

„A co to byl dnes za rámus u profesorů,“ ptal se

Novomlýnský zase. „Vy jste pak odcházel odtamtud,

Hovoro.“

**„Moc pikantní,“ špoulil Hovora ústa.
„Paní profesorka**

přišla muži na psaní, schované v psacím stolku. Bylo od

ženské, plno ohně a lásky – od paní profesorky samé.

Psala mu je před dvaceti lety a dnes na ně přišla a bylo –

podnes nerozpečetěné! Pomyslete si, jak byla uražena!“

„Jednoaktová veselohra,“ usmál se Novomlýnský.

Natáhl nohy a zabručel na Kupku. Kupka byl totiž

mezitím došel až na konec žlabu, sehnul se tam trochu a

hleděl někam do dvora. Ted' se již zase vracel, patrně

uspokojen výsledkem z výpravy své. „Kupko, kam vás to

tam vždycky čerti nesou? Kam se to díváte – vy slítnete

ještě jednou!“

**„Kam se dívám? Ke knihaři se dívám.
Vy ani nevíte, že**

**čte už po dvacet let den co den navečer
životopis Husův,**

**že po každé přítom pláče. Díval jsem se,
jestli se už dnes**

rozplakal; ještě ne!“

**„Hlouposti, kdybyste si všímali něčeho
jiného než**

**knihařů, vy mladíci,“ a Novomlýnský
zaluskal prsty.**

„Jestlipak jste si už všimli té nové kojné

naproti u

**hrnčířů, to je holka, jak? Ale je jako
žluva, nedodrží.“**

**„Novomlýnský je jako dobrá
hospodyně, s děvečkami**

**má největší kříž,“ litoval Hovora s tváří
opravdovou.**

**„Baže má kříž, ani se nevyspí. Ráno je
už o páté na ulici**

**—nejhezčí děvečky chodí jen časně
zrána pro vodu, aby**

je nikdo neviděl s putnou!“

**„Mlčte, já umím rychle spát a proto
jsem časně vzhůru.**

**Ostatně,“ a Novomlýnský oklepával
pomalu doutník o**

**prejzu a mluvil teď s patrnou zálibou,
„bývalo, bývalo! –**

**Já býval nesmírný elegán, osm párů
rukaviček jsem**

**zruinoval za rok. – No, je pravda, já
mám posud ten**

**malér, že mám u holek štěstí. Můžu za
to, že jsem tak**

**hezký? Přál bych vám, vy nedozrálá
štěňata, abyste mne**

**viděli! Když já dělám vyznání lásky, je
zrovna hrůza na**

mne se podívat. —Ale,“ pokračoval zas rychleji, „bavte

mne přece něčím! Na kompak je dnes řada, aby určil

předmět pro zábavu?“

„Na Jäklovi.“

„To tedy neprijde,“ mínil Novomlýnský zcela určitě.

„Měli jsme jednou spolek na večere, každý den měl

143

večeři platit někdo jiný. Ten, na kterém byla řada,

nepřišel nikdy.“ Pozdvihl přitom

náhodou hlavu k

**hřebenu protější střechy. „Utopenec!“
zvolal jakoby**

**zděšen. Kupka a Hovora se rychle
ohlédli.**

**Tam nad hřebenem strměl třetí fez a
pod ním se smál**

**Jäklův široký, červený obličej na celé
kolo.**

**„Honem sem, honem!“ volali vzdušní
besedníci.**

**Jäkl se pomalu vyvyšoval nad hřeben.
Ted' bylo vidět**

ramena, ted' už prsa, ted' život.

**„Není ho konce,“ bručel Novomlýnský,
„ten chlap by**

moh vycházet v pokračováních.“

**Ted' se přešinula pravá dlouhánská
noha, ted' levá,**

**vtom obě sklouzly a se strašným
rachotem se svalil Jäkl**

**po střeše do žlabu, k nohoum svých
přátel.**

**Přátelé se vřískavě rozesmáli. Zdálo se,
že se směje celá**

**střecha, ba i ten měsíc tam nahoře na
nebi.**

Nejvíce ze všech se ale smál Jäkl sám.

Ležel tu na

břichu a kopal špičkama bot do žlabu.

**Bylo potřeba několika řádných štulců a
leckterého**

**přátelského kopnutí, než se Jäkl
odhodlal zase se sebrat.**

**Narovnal se pomalu v celé sáhové
velebnosti své a**

**ohmatával svůj letní šat, šat to jakési
neurčité, žlutavé**

**barvy. „Ani steh nepustil,“ liboval si
pak a usedl vedle**

Novomlýnského.

„No, vymyslils něco pro dnešní

zábavu?“

**Jäkl natáhl ruce mezi kolena a kolíbal
chvilku svrchní**

**tělo volně kupředu a nazad. Pak
pohodlně začal: „Já – já**

**jsem si vymyslel, aby jako každý z nás
říkal nejstarší**

144

**vzpomínku, kterou ze života svého má.
Víte, jako tu**

nejstarší, kterou –“

**„Vždyt’ jsem si myslel, že přijde něco
hloupého,“**

**zabručel mu Novomlýnský do toho. „To
je hrůza,**

**absolvovaný jurista, člověk, který má už
několik rigoros**

**–“„Vždyť vy jste se také tak tuze chytrý
nenarodil,“**

durdil se Jäkl.

**„Já? Prosím! Mne nosila matka pod
srdcem šestnáct**

**měsíců, a když jsem se narodil, už jsem
mluvil. Pak jsem**

**studoval čtyryadvacet latinských škol a
každé slovo,**

které mluvím, přišlo otci na dvacetník.“

**„No, snad to není tak hloupé,“ mínil
Hovora a**

**vyklepával dýmku, „zkusme to! Ty máš
přece nejstarší**

svou vzpomínku už nalezenou, Jäkle?“

**„Já? To se rozumí,“ přisvědčil Jäkl
houpaje se klidně**

**dál. „Já se pamatuju na něco, když
nebyla mně snad ještě**

**ani dvě leta. Otec nebyl doma, matka
musila pak také**

**někam přes ulici odskočit, kam mne s
sebou vzít**

nemohla, a já zůstal sám, služby jsme

neměli. Aby se mně

**nezastesklo, vzala matka z kuchyně
živou husu, kterou**

**chovala na dokrmení, a dala ji ke mně
do světnice. Mně**

**bylo v samotě té ouzko, obejmul jsem
husu křečovitě**

**kolem krku, já strachy bečel, husa
strachy kejhala –**

pěkný žánr, ne?“

„Tuze pěkný,“ hučel Novomlýnský.

**Ve žlabe se na chvílku rozhostilo
přemýšlivé ticho.**

Hovora byl už asi třikrát přiložil vždy

novou rozžhatou

145

**sirku k nacpané zas dýmce, ale po každé
zapomněl**

**zatáhnout. Ted' zatáh najednou a
spustil: „Už se mně**

**vzpomínka vyklubala! Byl jsem s otcem
v klášteře**

**voršilek a jeptišky mne braly na klín a
líbaly mne.“**

**„Ještě pěknější než ta husa,“ hučel zas
Novomlýnský.**

**„Máte vy něco také tak pěkného,
Kupko?“**

Kupka se usmál.

**„Můj děd byl zvoníkem v Rakovníku.
Byl tuze stár a tu**

**ho jednoho dne napadlo, že si sám
pozvonil umíráčkem,**

**šel domů, lehl a umřel. Vedli mne k jeho
mrtvole – byla**

**už oblečena a na nohou měla bílé
punčochy –, abych**

**políbil mu palce u nohou, už ani nevím,
jaká je to pověra.**

**Pak jsem si hrál kolem truhláře, který
bydlel v domě a**

pracoval na truhle.“

**„Famosně to jde!“ radoval se Jäkl. „A
ted’**

Novomlýnský!“

**Novomlýnský byl zakaboněn a mlčel.
Konečně odevřel**

ale přece ústa.

**„Já – já nemám pražádnou nejstarší
vzpomínku. –**

**Vlastně – já mám dvě – ale nevím, která
je starší.**

**Pamatuju se, jak jsme se stěhovali s
Novozámeckých**

**schodů níž, k Elefantům, a já nechtěl z
domu, dokud**

**nenesli za mnou kolébku. A pak – pak
jsem jednou řekl**

**své sestře ošklivé slovo – víte, tuze
ošklivé. Matka mně**

**nasolila hubu a musel jsem stát u zadní
nohy piana. – Je**

**pravda – dítě je zajímavé stvoření –
takový prakomický**

**obrázek dorostlého člověka! – Tak
hloupoučké, tak**

**lhostejné k následkům, člověk vskutku
věří v anděla**

146

strážce. – První moje modlitební kniha

vám byla

**německá. Já ale neuměl tenkrát ještě
ani slova německy –**

**po celý rok jsem se z ní modlil, Gebet
für schwangere**

Frauen‘a nestalo se mně pranic.“

**Jäkl ted’ zase pracoval nohama do
žlabu. Novomlýnský**

**spokojeně se na něho podíval. „Vidíte,
to se mně na**

**Jäklovi líbí. Člověk udělá dobrý vtip a
na Jäklovi je hned**

vidět účinek.“

„Ani mně nenapadlo smát se vašemu

vtipu,“ bránil se

**Jäkl. „Mně napadlo ted’ něco obrovsky
hloupého! – Staří**

Římané měli snad také děti, ne?“

„Podobá se.“

**„A ty snad neuměly také hned mluvit
jako Cicero, snad**

**žvatlaly jako naše děti. Pomyslete si
žvatlanou starou**

**latinu – Hanibaj ante pojtas! – Hanibaj
ante pojtas! –**

Ježíš – Marja –Josef!“

Kopání Jáklovo přecházelo ted’ až v

zuření. Všichni se

**smáli, besedníci, střecha i ten měsíc
nahore s**

**hvězdičkami jako by chechtal:
„Hanibaj ante pojtas.“**

**„Dnes je Jäkl v dobré míře,“ mínil
Hovora.**

**„Je,“ potvrzoval Kupka vedle, „proč
asi!“**

**Jäkl se byl již utišil. Seděl tu vzpřímen
a upřímné jeho**

**oko hledělo na Kupku. „Hm – proč! –
Ale proč bych vám**

to neřekl – beztoho mne to tlačí – ano,

řeknu! – Jsem

**zamilován – totiž vlastně už nejsem –
ale mám se ženit –**

**totiž také ne – já vlastně nevím, jak
bych to honem řek.“**

„Hezká?“ tázal se Kupka rychle.

**„Nu snad by svým nejlepším přátelům
nevyvedl tu**

147

**infamii, že by si vzal ošklivou ženu?“
bránil Hovora**

přítele.

**„Zenit – hm! No což, já bych byl také
pro rodinný život,**

**ale páni manželé jsou mně v tom všude
na překážku,“**

**míní, to se rozumí, Novomlýnský.
„Peníze?“**

**„Eh co peníze! Já se neptám po
penězích, po žádném**

**věnu. Uhodí několik suchých let a
člověk to propije.“**

**„Tak mladý a už tak šlechetný!“ – „Ale
které je to**

děvče?“ ptali se dva najednou.

„Lizinka.“

„Jaká Lizinka?“

**„Perálkovic – krejčího – ze Senovážné
ulice – znáte?“**

**„Bodejt’!“ přisvědčoval Hovora. „Jsou
tři dcery.**

**Nejstarší Marie – tu nemohu vystát. Jak
se na ni**

**podívám, začne zívát. Pak Lizinka. A
pak Karla, ta**

suchá.“

**„Tak suchá, že si musí vždycky zuby
naslinit, aby**

**mohla stáhnout ústa. A vidíte, ta se
vdala nejdřív,“ divil**

se Kupka.

**Zkušený Novomlýnský vyzdvihl prst:
„Ze tří sester vdá**

**se nejošklivější vždycky napřed – to si
pamatujte!“**

**„Žvaňte si, žvaňte!“ bručel Jäkl.
„Nemohu to vystát,**

**když někdo mnoho mluví, nedostanu se
pak nikdy k**

slovu!“

„Ano, Lizinka je hezká.“

„To si myslím!“

„A jak dlouho se milujete?“

**„Počkej – teď tomu bude už osmnáct
let.“ A na tváři**

148

**Jäklové zahrála si jemná ironie. „Já
chodil do druhé**

**normálky, ona vedle do první. Bylo to v
zimě, když jsem**

**ji poznal a hned se do ní zamiloval –
provždy! –**

**Rozkošné děvčátko! Hlavička jako
makovička, vlasy v**

**dlouhých už, zlatých copech, tvářičky
jako růže. Na hlavě**

měla zelený hedvábný klobouk a s

ramenou jí splýval

**zeleněžlutý viklér. Na školské tašce její
byl vyšitý bílý**

**pudlík v modrém nebi – bože, ten
pudlíček! – Děvčátko**

**nebylo dlouho v nejistotě o citech, jaké
ve mně bylo**

**vzbudilo. Dodal jsem si jednu srdce,
začal do ní bouchat**

**sněhovými koulemi, a když utíkala,
dohonil jsem ji a strh**

**jí klobouk s hlavy. Od té doby se na
mne usmívala,**

rozuměla mně. Ovšem – promluvit jsem

se na ni také

**potom ještě netroufal, ale sněhem jsem
po ní házel často.**

**As dvě léta nato jsem sám už vyučoval
menšího hochu a**

**ten bydlil v Senovážné ulici na konci.
Chodil jsem denně**

**kolem Perálkovic a Lizinka stávala před
domem.**

**Prostovlasá a bez vikléru byla teprv
krásna! Nevinné,**

**čisté její oko modré hledělo vždy vesele
na mne; nemohl**

jsem si pomoci, já se začervenat po

každé. Známost naše

**stávala se vždy důvěrnější. Jednou stála
tu a jedla chleba**

**s máslem. Dodal jsem si zase srdce a
zastavil se. „Dala**

**mně kousek,“ povídám. – „Tumal!“
řekla a ulomila**

**skyvu. – „To já chci větší,“ škádlím
galantně. – „I pak by**

**mně nic nezbylo! A mám hlad!“ smála
se luzně. Šel jsem**

**blažený dál, ještě z dálky Lizince
ukazuje obdrženou**

skyvu svou. škoda – brzy nato si vzali

rodiče hochá,

**kterého jsem vzdělával, učitele jiného;
měli hloupou**

149

**záminku, že my dva si spolu prý jen
hrajem.**

**Pak jsme se s Lizinkou tak as po
patnácte let skoro ani**

**neviděli. Až letos. Prvního máje – byla
neděle – najednou**

**mně napadlo vyjít si trochu dál za
bránu – nevím proč,**

**takto by pro mne mohly po celý rok být
všechny brány**

**zazděny. Magnetism srdce nejspíš! Jdu
do Šárky k**

**Čistekému. Zde seděl starý Perálek a
Perálková a Marie**

**a Lizinka. – Rozkvetlá růže! – Rámě
kulaté jako perioda**

**Goethova. – Oko podnes tak nevinné,
tak čisté jako u**

**dítěte. – Co muž jsem byl teď za minutu
hotov právě tak**

jako před osmnácti lety co dítě.

**U stolu, u něhož jsem poblíž zasedl,
pomlouvali Perálka.**

—,Když mluví, ukazuje pořád na lebku,

aby se lidé

**domnívali, že myslí – protivný hlupák!‘
pravil soused. –**

**,Povídá se, že prý svoje dcery fackuje,
když je nikdo**

**nebere k tanci,‘ povídal druhý. – Zdvihl
jsem se. –**

**Nebohá Lizinka! – Mládež vedle pod
širým nebem**

**tančila. Víte, já netančím rád, jsem
trochu dlouhého těla**

**a tu člověk nevyvede tak snadno grácii,
ale ať už mně to**

sluší nebo ne! U stolu s Perálkovými

seděl starý – nu jak

**se jmenuje ten starý hejtman v pensi,
ten – Vítek, ano!**

**Bavil se živě s Marií. Známe se. Tedy
jsem k němu**

**přistoupil a pozdravil Perálkovy.
Lizinka se pousmála,**

**pak se začervenala. Za chvíli jsem ji
poprosil o tanec.**

**Podívala se na matku a slíbila mně
čtverylku, do kola že**

netančí. To mně bylo tuze vhod.

**Odtančili jsme čtverylku skoro mlčky.
Pak jsme ale šli**

**procházkou podél potoku a tu se řeč
rozpoutala. Ptal**

150

**jsem se jí, zdali mne ještě zná. Dala
hlavičku stranou níž**

**a jen se tak na mne podívala nevinnýma
svýma očkama.**

**Po chvílce mně bylo, jako bych byl zas
malým dítětem,**

**mluvil jsem o sněhových koulích a o
pudlíku a o skyvě**

**pomazánky – jí bylo jistě také tak, to
jsem cítil. Nu – pak**

jsem je doprovázel domů. Lizinku chůze

nějak

namáhala, já ji vedl. „Tak tak, mládež k sobě,“ pravil

Vítek – protivný chlap! —Pravda, zamilovaný člověk je

nedůtklivý i k dobře míněnému slovu.

Za několik dní jsem dostal od Lizinky lístek – ,um 3

uhr bei St. Niclas zu komen‘. Chvěl jsem se blahem. Od

kostela jsme šli do Valdštýnské zahrady – tam jsme si

přisáhli věčnou lásku, tam jsem jí slíbil, že do srpna si

**odbudu promoci a do dvou let že bude
mou. – Pak mne**

**vedla k rodičům svým; viděl jsem, že
Perálek je milý**

**člověk a Perálková matka velmi
rozšafná, jen Marie se**

**mně nelíbila, hleděla na mne nějak
divně.**

**Hned nato – jsou tomu už čtyři neděle –
musila Lizinka**

nakvap ven, k umírající tetě do Klatov.

**A včera přisel přítel medik Bureš.
Povídá mně mezi**

jiným: ‚Znáš Lizinku Perálkovu?‘ –

,Znám. ‘ – ,Dnes

**porodila kluka, v porodnici na
oddělení‘–.“**

**Přátelé naslouchali Jäklovu
vypravování sice potud**

**napnutě, ale při zajímavých posledních
jeho slovech bylo**

**přece náhle, jako by už ani
nevypravoval – najednou to**

**všemi třemi škublo a ohlídli se po
vikýři.**

**„A v poledne přišel tam nahoru starý
hejtman Vítek a**

poptával se po jejím zdraví a co se

narodilo,“ dodal Jäkl.

151

**„Poslouchají nás domácí holky –
chechtají se,“ zašeptal**

**v to náhle Novomlýnský. A již byl
vyskočil a s hbitostí k**

**víře až nepodobnou zmizel ve vikýři. A
za ním hupky**

hupky Kupka a Hovora.

**Měsíc na nebi natáh krk a naklonil ucho
– zdálo se mu,**

**že slyší pod střechou lehký dívčí kvikot
a pak mlasknutí.**

**Snad slyšel Jäkl také cosi podobného.
Složil alespoň své**

**dlouhé ruce klidně zase mezi kolena,
zahoupal se**

**kupředu a nazad a bručel: „Když se
krade v noci, je to**

okolnost přitěžující.“

DOKTOR KAZISVĚT

1876

**Neříkali mu vždycky tak, až po jisté
příhodě, ale ta byla**

**tak divná, že přišla i do novin. Vlastně
se jmenoval pan**

**Heribert a křestním jménem svým
nějak zcela**

**neobyčejně, jenže už nevím jak. Pan
Heribert byl**

**lékařem, totiž abych pravdu mluvil, on
byl skutečně**

**promovován na doktora medicinae, ale
neléčil pranikoho**

a praničeho. Sám by se byl musil

přiznat, že od doby, kdy

**co student navštěvoval kliniky, neměl
ani jediného**

**nemocného pod rukama. A byl by se
snad i ochotně k**

**tomu přiznal, jen kdyby byl vůbec s
někým mluvil. Ale**

byl to člověk prazvláštní.

**Doktor Heribert byl synem doktora
Heriberta, velmi**

**oblíbeného to druhdy lékaře
malostranského. Matka**

**umřela záhy, otec umřel krátce před
synovou promocí a**

zůstavil mu na Oujezdě jednopatrový domek, snad také

něco peněz, ale ne mnoho. V tom domku dr. Heribert

junior sídlil. Dva přízemní krámky na ulici, pronajatý

byt v prvním patře kupředu nesly mu něco činže, on sám

bydlel v prvním patře ve dvoře a k němu vedly přímo ze

dvora schody zvláštní, dřevěnou mříží hned dole u dvora

uzavřené, takto nekryté. Jak to u něho v bytu vypadalo,

**nevím, že ale žil velmi jednoduše, vím.
Jeden z obou**

**krámků byl totiž hokynářský,
hokynářka pana doktora**

**obsluhovala a syn její, Jozífek, byl můj
kamarád – už**

**jsme dávno, tuze dávno dokamarádili,
stalt' se Jozífek**

153

**pak kočím u arcibiskupa a zpyšněl. Ale
u něho jsem**

**zvěděl, že pan doktor Heribert vaří si
snídani sám, na**

oběd že chodí do nějaké laciné jídelny

na Starém Městě a

večeři že odbývá lecjak.

**Dr. Heribert mladší byl by měl po Malé
Straně dosti**

**přízně, kdyby byl chtěl. Po smrti otcově
přenášeli churaví**

**důvěru svou na něho, ale at' přišel
chudý neb bohatý, on**

**nevyslyšel žádného a nešel nikam.
Znenáhla tedy důvěra**

**přestala, obyvatelé okolní začli ho
považovat za něco**

**takového, čemu se říká „zkažený
student“, a pozděj se i**

**posmívali: „Ah doktor, ano – ani kočku
bych mu**

**nesvěřil!“ Doktora Heriberta, podobalo
se, přílišně se to**

**netklo. Zdálo se, že vůbec o lidi nestojí.
Nikoho**

**nepozdravil, pozdraven nikomu
neděkoval. Když šel po**

**ulici, vypadalo to, jako když víchř
zvadlý list honí sem a**

**tam. Byl postavy skoro malé – podle
nové míry měl jen as**

**tak půl druhého metru – a tu suchou
postavičku svou**

**kormidloval ulicí tak, aby byla od
ostatních postav**

**lidských vždy aspoň na dva kroky
vzdálena. Odtud to**

**zmítání. Modré jeho oko bylo jaksi plno
ostychu, jako**

**oko kopnutého psa. Tvář jeho byla
světlohnědým vousem**

**zarostlá – zarostlá tvář dle tehdejších
náhledů byla také**

**něco zcela neslušného. V zimě, když měl
na sobě šedivý**

**mlynářský kalmuk, zapadala hlavička
pod soukennou**

**čepicí hluboko do límce z bavlněného
astrachánu, a v**

**letě, když měl šedivý, kostkovaný šat
lehký nebo ještě**

**lehčí šat plátěný, kývala se nejisté
jakoby na slabé stopce.**

**V letě chodil již o čtvrté hodině ranní do
sadů na**

154

**Mariánských hradbách a tu si zasedl s
knihou v ruce**

**někam na nejodlehlejší lavici. Stalo se,
že některý**

dobrosrdečný soused malostranský si k

němu přisedl a

**mluviti začal. Ale dr. Heribert vstal,
sklapnul knihu a šel,**

**neodvětiv ani slova. Pak ho už nechali
zcela. Ano tak**

**daleko to přivedl dr. Heribert, že vzdor
tomu, že mu bylo**

**teprv asi čtyřicet let, nestarala se z
malostranských**

panen o něho už ani jedna.

**Najednou se ale přihodilo něco – jak
jsem řekl, až do**

**novin to přišlo! A o tom chci
vypravovat.**

**Byl překrásný den červnový. Takový
den, kdy se nám**

**zdá, že úsměv nejvyšší spokojenosti
rozkládá se po nebi,**

**zemi i po tvářích všech lidí. A v den ten
pohyboval se**

**pozdě odpůldne nádherný pohřeb
Oujezdem k bráně.**

**Pochovávali pana Schepelera, radu
oučtárny zemské či**

**stavovské, jak se tenkrát říkalo. Bůh
nám to odpust', ale**

**věru se zdálo, že i po tom pohřbu je
rozestřen onen**

**úsměv spokojený! Tvář mrtvého ovšem
nebylo vidět,**

**nenít' u nás zvyk jihu, kde nosí mrtvé k
hrobu v rakvi**

**otevřené, aby se naposled ještě, než
sklouznou do jámy,**

**ohřáli v slunci. Ale odpočtem-li jistou
slušnou**

**opravdovost, nemohla se jakás
všeobecná spokojenost**

**upřít. Ležela za překrásného toho dne
lidem jakoby ve**

všech údech – pomozme si!

Nejspokojenější byli as ti praktikanti

zemských úřadů,

**kterí pana radu na márách nesli. Nedali
si to vzít. Dva**

**dny byli v rozechvění a líтали z kanceláře
do kanceláře;**

**ted' šli hrdě a odměřeně pod nákladem
svým, každý**

155

**přesvědčen, že spočívají na něm zraky
světa a že svět ten**

**si šeptá: „To jsou praktikanti
stavovští!“ Spokojen byl**

**dále dlouhý pan doktor Link, který
pojen osmidenní**

**nemoci zesnulého pana rady byl od
téhož vdovy obdržel**

**dvacet dukátů honoráře, celá Malá
Strana o tom již**

**věděla; šel teď s hlavou trochu
sklopenou, jako by**

**přemýšlel. Spokojen byl soused
Ostrohradský, řemenář a**

**nejbližší příbuzný páně radův. Za živa
ho sice pan**

**strýček zanedbával, ale teď už věděl
Ostrohradský, že v**

**kšaftu je mu přiřknuto pět tisíc zlatých,
a několikrát byl**

**již k sládkovi panu Kejříkovi mezi
průvodem se pronesl:**

**„Přec měl dobré jádro!“ Petrohradský
šel hned za rakví**

**a vedle něho obtloustlý, zdravotou
svítící pan Kejřík,**

**nejlepší a nejdůvěrnější přítel
nebožtíkův. Zrovna za**

**těma dvěma šli pánové Kdojek, Mužík a
Homann,**

**vesměs radové zemské účtárny, ale co
do hodnosti mladší**

**než zesnulý Schepeler; také ti byli
patrně spokojeni. Ba**

**musíme s bolestí říci, že ani paní Marie
Schepelerová,**

**sedící samotná v prvním fiakru,
neubránila se všeobecné**

**spokojenosti, že ale bohužel ta její
spokojenost z**

**červnové nálady přímo nevyplývala.
Dobrá panička ta**

**byla ovšem ženskou, a být již třetí den
předmětem**

**vřelého soucitu tolika lidí, to lechtá. Pak
také štíhlému**

**jejímu vzrůstu slušely černé smuteční
šaty zrovna**

**roztomile a vždy trochu bled'ounká její
tvář vyjímala se v**

rámci černého závoje zvláště pěkně.

**Jediný, kdo těžce nesl smrt páně radovu
a hluboce**

**nepříjemného dojmu nijak se zbavit
nemohl, byl sládek**

156

**pan Kejřík, posud mládenec a jak již
praveno nejlepší a**

**nejdůvěrnější nebožtíkův přítel. Bylat'
mu mladá vdova**

**již včera zřejmě vyjádřila své
očekávání, že se jí teď**

**patřičně odmění za to, že mu už za
živobytí svého**

**manžela byla – tak věrna. Když k němu
soused**

**Ostrohradský po prvé dnes pronesl své:
„Přec měl dobré**

**jádro!“, odvětil pan Kejřík smutně: „Ba
neměl, sic by byl**

**vydržel dýl.“ A pak Ostrohradskému
více už ani**

neodpovídal.

**Průvod pomalu došel Oujezdské brány.
Tenkrát ještě**

nebyla brána ta tak k přefouknutí

lehýnká jak je dnes,

**vinula se těžkými hradbami, dva
dlouhé, křivé a temné**

**tunely stály za sebou, pravá předmluva
k hrobům**

zábranským.

**Parádní pohřební vůz byl teď průvod
předjel a zastavil**

**u brány. Kněží se obrátili, mládenci
spustili máry pomalu**

**k zemi a začalo kropení. Pak kočové
povytáhli pohyblivý**

**podklad vozu a mládenci zdvihli rakev,
aby ji dali na**

**vůz. Ted' se to stalo! Bud' že byl na
jedné straně**

**nadbytek sil, nebo na obou stranách
zcela stejná**

**neobratnost – náhle rakev sjela užším
koncem k zemi a**

**víko s rachotem odskočilo. Mrtvola
zůstala sice v rakvi,**

**ale svezla se trochu do kolenou a pravá
ruka se vymrštila**

přes rakev ven.

**Zděšení bylo všeobecné. Rázem nastalo
ticho, že soused**

mohl slyšet tikot hodinek v susedově

kapse. Zraky všech

**se vpíjely v nehybnou tvář mrtvého
rady. A zrovna vedle**

**rakve stál – doktor Heribert. Byl se
právě branou vracel**

157

**z nějaké procházky, kormidloval mezi
hromadou lidí sice**

**sem tam, ale náhle byl nucen zůstat stát
zrovna za**

**kněžími a teď byl šedivý jeho kabátek
zrovna vedle**

černého rubáše umrlcova.

To trvalo okamžik. Jaksi mimovolně

chopil se Heribert

**svislé ruky, snad aby ji zase v rakvi
umístil. Ale podržel ji**

**v rukou svých, prsty jeho nepokojně
hrály, a oči**

**spočívaly pátravě na mrtvém obličeji
před ním. Ted'**

**vztáhl ruku a rozevřel víčko pravého
umrlcova oka.**

**„No, copak je to?“ houkl vtom
Ostrohradský. „Pročpak**

se to nespraví? Máme tak zůstat stát?“

Někteří mládenci vztahovali ruce.

„Pozor!“ vykřikl malý Heribert hlasem
k neuvěření

**širokým a zvučným. „Ten muž není
mrtev!“**

„Nesmysl! – Vy jste blázen!“ hučel pan
doktor Link.

„Kdepak je policie!?“ volal do toho
Ostrohradský.

**Na všech tvářích byl nejvyšší zmatek.
Jen sládek Kejřík**

**byl rychle přistoupil ke klidnému
Heribertovi. „A co se**

má stát?“ tázal se dychtivě: **„Není –
opravdu není mrtev?“**

“ „Není. Je jen ztrnulý. Ted’ ho rychle doneste někam do

domu, at’ zkusíme pomoci!“

„Nejhotovější bláznovství!“ křičel pan doktor Link.

„Když ten není mrtev, tedy –“

„Kdopak je to?“ ptal se Ostrohradský.

„I prý doktor –“

„Doktor Kazisvět! – Policie!“ řičel řemenář, jímž byla

náhle zalomcovala myšlenka na těch pět tisíc.

**„Doktor Kazisvět,“ opakovali páni
radové Kdojek a**

Mužík.

**Ale již nesl obětovný přítel pan Kejřík s
několika**

**mládenci rakev pomalu do vedlejšího
hostince U**

Vápenice.

**Po ulici nastal hluk a povyk zrovna
bouřlivý. Pohřební**

**vůz obracel, fiakři obraceli, pan rada
Kdojek zvolal:**

**„Pojďme – vždyt’ se dozvíme všechno!“,
ale nikdo**

**nevěděl, co má činit. „Dobře že jdete,
pane komisaři!“**

**volal Ostrohradský na přicházejícího
ted' policejního**

**úředníka. „Děje se tu strašná,
nedovolená komedie –**

**prznění mrtvol za bílého dne – před půl
Prahou –“ a**

**následoval komisaře dovnitř Vápenice.
Doktor Link**

**zmizel. Za chvíli už byl Ostrohradský
zase venku, za**

**ním komisař. „Rozejděte se, prosím,“
pravil tento k**

**shromážděným, „nikdo nesmí tam!
Doktor Heribert**

**tvrdí najisto, že přivede pana radu k
sobě.“**

**Paní radová chtěla z kočáru ven, ale
omdlela. Radost**

**může někdy i usmrtit. Ted' vyšel
chvatně pan Kejřík a**

**přistoupil ke kočáru, kde se paničky s
omdlelou paní**

**radovou obíraly. „Dovezte ji pomalu
domů, doma se**

**vzkřísí,“ radil. A pak zabručel pro sebe:
„Je přece**

**příjemná – tuze příjemná!“ Obrátil se,
vskočil do fiakru**

**a odjel, kam ho byl doktor Heribert
poslal.**

**Vozy se rozjely, truchlící se rozešli. Ale
Oujezd byl u**

**brány pořád pln lidí a policejní stráž
musila před domem**

**dbát pořádku. Vypravovali si v kupách
nejdivnější věci.**

**Hned jedni zlořečili doktoru Linkovi a
vypravovali si o**

159

něm pomluvy, hned zas jiní posmívali se

Heribertovi.

**Občas se objevil spěchající pan Kejřík a
prohodil něco se**

**zářícím obličejem: „Máme nejlepší
naději!“ – „Už jsem**

**sám cítil puls. Ten doktor čaruje!“ –
„Dýchá!“ zvolal**

**posledně všecek u vytržení a vrhnul
sebou do**

**připraveného fiakru, aby radostnou
zprávu dovezl paní**

radové.

**Konečně pozdě navečer, již k desáté
hodině, vynesli z**

Vápenice zakrytá nosítka. Po jedné straně šel doktor

Heribert a pan Kejřík, po druhé straně komisař.

Ale nebylo jediné malostranské hospody, kde by nebylo

bývalo natlučeno až přes půlnoc. O ničem jiném se

nemluvílo než o vzkříšení pana rady Schepelera a o

doktoru Heribertovi. A mluvilo se zimničně.

„Ten umí víc, než co stojí v latinské kuchyni!“

„Jak se člověk na něho podívá, hned to vidí! Už jeho

otec byl výborný – výborný lékař! To se dědí.“

„Ale že nechce praktikovat? — Ten by si musel stát

jako nějaký dvorní rada!“

„Má asi peníze, to je to.“

„A proč mu říkají doktor Kazisvět?“

„Kazisvět? Já to neslyšel.“

„Dnes jsem to slyšel stokrát.“ –

Po dvou měsících úřadoval pan rada Schepeler zas jako

**dřív. „Pánbůh na nebi a doktor
Heribert na zemi!“ říkal.**

A jindy zas: „Kejřík je diamant!“ –

**Celé město mluvilo o doktoru
Heribertovi. Noviny o**

**něm psaly nejspíš po celém světě. Malá
Strana byla**

160

**pyšná. Vypravovaly se věci podivné.
Baroni, hrabata,**

**knížata hleděli si prý získat doktora
Heriberta za**

**osobního lékaře. Ba jistý vládnoucí král
italský mu učinil**

**návrh přímo neslýchaný. Vůbec se co
nejnaléhavěji**

**ucházeli o něho všichni takoví, z jichž
smrti by bylo**

**mnoho lidí mělo radost. Ale doktor
Heribert byl jako**

**zabedněn. Ba vypravovalo se, že paní
radová mu nesla**

**plný pytlík dukátů, že se k němu ale
nikdy nedostala, a**

naposled prý ji polil s pavlače vodou.

Zas bylo vidět, že o lidi nestojí.

Pozdravovali ho, on ale

neděkoval nikdy. Jako dříve

kormidloval ulicemi a

**průsvitná, suchá jeho hlavička
potřásala se bojácně jako**

**chmýří. Nemocného nepřijal nikdy. Ale
přec se mu teď**

**říkalo všeobecně „doktor Kazisvět“.
Spadlo to jako s**

nebe.

**Již jsem ho neviděl přes deset let; ani
nevím, žije-li.**

**Jeho malý domek na Oujezdě stojí
posud nedotknut.**

Musím se jednou poptat.

161

HASTRMAN

1876

**Chodil vždy s kloboukem v ruce. Ať byl
sebevětší úpal**

**mrazový nebo sluneční, nanejvýš že
držel svůj nízký, ale**

**baňatý cylindr se širokou střechou nad
hlavou jako**

**parasol. Šedivé vlasy byly hladce
příčísnuty k lebce a**

**spojovaly se vzadu v cůpek tak pevně
stlačený a svázaný,**

**že se ani nekýval –jeden to z
nejposlednějších cůpků v**

Praze, už tenkrát byly tu jen dva nebo

tři. Zelený fráček

**jeho, se zlatými knoflíky, měl živůtek
jen krátký, zato**

**byly ale šosy dlouhé a tloukly hubenou,
malou postavičku**

**páně Rybářovu do vychrtlých lýtek. Bílá
vesta kryla**

**nahnutá prsa, černé spodky šly jen po
kolena, kde se**

**svítily dvě stříbrné přazky, pak dál byly
sněhobílé**

**punčochy zas až k jiným dvěma
stříbrným přazkám a**

pod těmi šouraly se velké střevíce. Byly-

li ty střevíce

**někdy obnovovány, nevím, ale vždycky
vypadaly tak,**

**jako by se k nim byla brala rozpraskaná
kůže se střechy**

nejstaršího fiakra.

**Suchý, špičatý obličej páně Rybářův byl
ozářen věčným**

**úsměvem. Zvláštní podívání bylo na
pana Rybáře, když**

**šel po ulici. Každých dvacet kroků
zůstal stát a obrátil se**

**vpravo vlevo. Podobalo se, že jeho
myšlenky nejsou v**

**něm, že jdou uctivě asi krok za ním a
pořád ho baví**

**nějakými veselými nápady, takže pan
Rybář musí se**

**usmívat a občas se po čtverácích
ohlídne. Když někoho**

**pozdravoval, vyzdvihl jen ukazovač
pravé ruky do výše a**

162

**lehýnce hvízdnul. Takové lehýnké
hvízdnutí zafičelo vždy**

**také, když pan Rybář začal mluvit, a
obyčejně začínal s**

„d’jó!“, což mělo význam potakující.

**Pan Rybář bydlel v Hluboké cestě, hned
dole vlevo, s**

**výhlídkou na Petřín. Ale kdyby byl
býval již až u samého**

**domu, jakmile spatřil nějaké cizince,
kteří zahýbali**

**vpravo na Hradčany, vždy šel za nimi.
Když zastavili u**

**rozložitě výhlídky a obdivovali se kráse
naší Prahy, stál**

**vedle nich, pozdvih prst a hvízdnul:
„Djó, moře! – Proč**

**nebydlíme u moře!“ Pak šel za nimi do
hradu, a když se**

**cizinci ve svatováclavské kapli
obdivovali zas stěnám**

**vyloženým českými drahokamy,
hvízdnul po druhé: „To**

**si myslím! U nás v Čechách hodí pasák
kamenem za**

**stádem, a kámen má často větší cenu
než celé stádo!“ Víc**

jim neřekl nikdy.

**Pro jeho jméno, pro jeho zelený fráček
a pro to „moře!“**

**říkali jsme mu hastrman. Ale v úctě
jsme ho měli staří**

mladí. Pan Rybář byl justiciárem na

výslužbě, někde od

**Turnova. Zde v Praze žil u své blízké
příbuzné mladé,**

**která měla nevysokého úředníka za
muže a s ním už dvě**

**nebo tři děti. Vypravovalo se, že pan
Rybář je až**

**báječně bohat. Ani ne tak na penězích,
jako na**

**drahokamech. Ve svém pokojíku měl,
říkali, stát vysokou**

**černou skříň, v té skříni byly samé
nízké, čtyřhranné**

škatule černé, hezky velké, a v každé

škatuli byl vnitřek

**sněhobílou lepenkou rozdělen na samé
čtverce a v**

**každém čtverci ležel na bavlnce
lesknoucí se drahokam.**

**Byli lidé, kteří to viděli. Našel a sebral
prý vše sám na**

163

**hoře Kozákově. My děti jsme sobě
vypravovaly, že když**

**u Šajvlů – tak se nazývali ti páně
Rybářovi příbuzní –**

**myje se podlaha, posypávají ji místo
pískem samým**

**natlučeným cukrem. V sobotu, v den
drhnutí, vždy jsme**

**ukrutně záviděli dětem Šajvlovým.
Jednou jsem seděl**

**nad příkopem vlevo za Bruskou branou
poblíž pana**

**Rybáře. Tam usedal totiž pan Rybář
každého krásného**

**dne na hodinku pohodlně do trávy a
kouřil si z krátké**

**dýmky. Tenkrát šli náhodou dva větší
studující kolem.**

**Jeden z nich prsknul a pravil: „Ten
kouří maminčinu**

**vatýrku!“ Od té doby pokládal jsem
kouření maminčiny**

**vatýrky za požitek, jakého sobě mohou
dovolit jen lidé**

velice zámožní.

**Takto se procházel „hastrman“ – ale ne,
neříkejme mu**

**tak, vždyť už nejsme děti! – vždy jen po
bruských**

**hradbách. Potkal-li některého
kanovníka, jichž**

**procházky také vždy šly sem, zastavil se
a promluvil s**

ním několik přívětivých slov. Kdysi –

poslouchat' jsem

**rád, co mluvili lidé dorostlí – slyšel
jsem ho, jak**

**rozmlouval s dvěma kanovníky,
sedícími na lavičce. On**

**stál. Mluvili o „Frankreichu“ a o nějaké
„svobodě“, samé**

**divné řeči. Najednou zdvihl pan Rybář
prst a hvízdnul:**

**„Ďjó, já se držím Rosenaua! Rosenau
praví: Svoboda je**

**jako ty šťavnaté potraviny a silná vína,
kterými se**

navyklé jim silné náturey živí a posilují,

slabé ale

**přemáhají, opojují a zničují.“ A pak
kýv kloboukem a
šel.**

**Větší a tlustý kanovník prál pak: „Co to
má vždycky s**

164

tím Rosenauem?“

**Menší, ale také tlustý odpověděl:
„Spisovatel, nejspíš
spisovatel.“**

**Já ale pamatoval jsem si větu tu co
obsah veškeré vyšší**

**moudrosti. O Rosenauovi a o panu
Rybáři měl jsem**

**stejně vznešený pojem. Když jsem pak
dorůstaje dostával**

**sám rozmanité knihy do ruky, našel
jsem, že pan Rybář**

**byl vskutku tenkrát citoval zcela věrně.
Jen s tím**

**rozdílem, že zmíněnou větu nenapsal
Rosenau, nýbrž**

**jakýs Rousseau. Patrně byla mrzká
náhoda pana Rybáře**

**svedla s nějakou lehkomyšlnou tiskovou
chybou.**

**Proto věru nepozbyl úcty mé. Dobrý,
nesmírně dobrý**

člověk! –

**Bylo to v sluneční den srpnový, tak as
ku třetí hodině**

**odpolední. Kdo šel právě Ostruhovou
ulicí, zůstal stát;**

**kdo stál právě tak po domácku venku,
zavolal honem**

**něco dovnitř domu; z krámů vybíhali
lidé. Všichni se**

**dívali za panem Rybářem, kráčejším
dolů.**

„Jde někam se vychloubat svým

bohatstvím,“ řekl pan

Herzl, šenkýř u Dvou slunců.

Podotýkám, že druhý pád

**množného počtu pro slovo „slunce“ je
dle**

**malostranského jazyka zcela určitě
„slunců“.**

**„O já!“ volal pan Vitouš, kupec na rohu,
„musí být zle,**

**nese na prodej!“ Je mně líto, musím-li
říci, že pan Vitouš**

**netěšil se přílišné vážnosti u sousedů.
Vypravovalo se o**

něm, že jednou už byl blízek bankrotu,

a podnes se dívá

**dobrý malostranský soused na
„bankrotáře“ naprosto**

165

jinak než svět ostatní.

**Ale pan Rybář kráčel klidně dál, trochu
rychleji než**

**jindy. Pod levým páždím nesl jednu z
těch čtyřhranných**

**škatulí černých, o nichž tolik povídáno.
Tisknul ji pevně**

**k tělu, takže smeknutý klobouk v ruce
dole byl jakoby k**

noze přiklížen. V pravé ruce měl

španělku s placatým

**knoflíkem ze slonové kosti, znamená to,
že pan Rybář jde**

**někam na návštěvu, nikdy jindy nenosil
hole.**

**Pozdravován zdvihal hůl a hvízdal
mnohem hlasitěji než**

jindy.

**Sešel Ostruhovou ulicí, přešel
svatomikulášským**

**náměstím a vesel do domu
Žambereckého. Tam bydlel v**

**druhém patře gymnasijní profesor pan
Mühlwenzel,**

**matematik a přírodopysce. Tedy muž
vzdělání trochu**

**tenkrát neobyčejného. Návštěva
netrvala dlouho.**

**Pan profesor byl v dobré míře. Jeho
hřmotné, podsedlé**

tělo bylo sobě právě odpoledním

spánkem odpočinulo.

**Dlouhé šedé vlasy, věčící lysé temeno,
ježily se sem tam**

**v pohodlném nepořádku. Modré,
duchaplné a vždy**

**přívětivé oči se svítily. Tváře, beztoho
vždy rudé, hořely.**

**Ty široké, dobré tváře byly trochu silně
neštovicemi**

**porvány a zavdávaly panu profesoru
příčiny k stálému**

**vtipu. „Tak je to na světě,“ říkal, „když
se děvče směje a**

má v tváři důlek, je prý hezké; já když

se směju, mám sta

důlků, a jsem prý přec jen ošklivý.“

**Pokynul panu Rybářovi k pohovce a
ptal se: „Čím tedy**

mohu sloužit?“

**Pan Rybář položil škatuli na stůl a
sundal svršek.**

166

Pestré kamínky zářily.

**„Já bych – já jen, co tadyhleto tento –
jakou to má asi**

cenu –“ koktal.

Posadil se pak a opřel bradu o knoflík

hole.

**Pan profesor se zadíval do kamínků.
Pak vyndal jeden**

**temný, vážil v ruce a prohlížel proti
světlu. „To je**

moldavit,“ pravil.

„Jak?“

„Moldávit.“

**„Ďjó, moldavit,“ hvízdnul pan Rybář.
Na tváři jeho**

**bylo tak trochu vidět, že slovo to slyší
po prvé v životě.**

**„Ten by se hodil pro naši gymnasijní
sbírku, jsou už**

řídký. Moh byste nám jej prodat.“

„To by se vidělo. – Co tak asi –“

„Tři zlaté v dvacetnících byste za něj dostal. No?“

„Tři zlaté!“ hvízdnul tenounce pan Rybář. Brada se

zdvihla a sklapla pak zas na knoflík. „A ostatní?“ šeptnul

po chvílce z náhle stísněného hrdla.

„Chalcedony, jaspisy, ametystky, záhnědy – to nic není.

“ –Za nějaký okamžik byl pan Rybář zas již u rohu

**Ostruhové ulice. Kráčel pomalu vzhůru.
Po prvé ho**

**sousedé spatřili, an měl klobouk na
hlavě. široká střecha**

**byla stažena do čela. Španělka se vlékla
koncem po zemi**

**a harašila o dláždění. Nevšimnul sobě
nikoho, nehvízdnul**

**ani jednou. Také se na té cestě ani
jednou neohlíd. Patrně**

**dnes nedováděla žádná z jeho myšlenek
venku, všechny**

jeho myšlenky byly v něm, hluboko.

**Dnes již z domu nevyšel, ne na hradby a
ne za Brusku.**

A byl tak krásný den!

**Bylo již k půlnoci. Nebe se modralo jako
za rána, měsíc**

**zářil nejpyšnějším, nejkouzelnějším
leskem svým, hvězdy**

**se třepetaly jako bílé jiskry. Petřín byl
pokryt nádhernou**

**stříbrnou mlhou, stříbrná záplava
ležela na celé Praze.**

**Veselé světlo lilo se do pokojíku páně
Rybářova oběma**

okny, dokořán otevřenými. U jednoho

okna stál pan

**Rybář. Stál tu jako socha, ztrnulý. Z
dáli hučely jezy**

**vltavské, táhlým, mohutným tónem.
Slyšel je stařeček?**

**Náhle sebou trhnul. „Moře! – Proč tu
není moře!“**

šeptnul a rty se mu zachvěly.

**Snad se v něm vlnila tesknost jako bijící
moře.**

**„Eh!“ škubnul sebou pak a odvrátil se.
Po podlaze**

**ležely otevřené škatule a zrak jeho se
jich dotknul. Vzal**

pomalu nejbližší z nich a vyndal z ní kamínky do hrsti.

„Fi – oblázky!“ a mejnul jimi oknem ven.

Dole zapraskalo a zařinčelo sklo. Pan Rybář dnes ani

nevzpomněl, že dole v zahradě je skleník.

„Strýčku, copak děláte?“ ozval se příjemný mužský

hlas venku, patrně ze sousedního okna.

Pan Rybář mimovolně ustoupil o krok nazpět.

Dvěře vrzly a vesel pan Šajvl. Snad ho

byla krásná noc

**zdržela u okna. Snad byl zpozoroval na
starém strýci**

**neobyčejný neklid a slyšel z jeho
pokojíku dlouho trvající**

**šukot. Snad vylehly i některé starcovy
vzdechy hlasitě z**

okna ven.

168

**„Strýčku, snad nechcete ty krásné
kamínky vyházet**

všechny ven?“

**Starec sebou škubnul. Pak zašeptal,
dívaje se upřeně k**

Petřínu: „Nemá to ceny – obláзки –“

**„Já vím, že nemají velké ceny, vždyť to
znám sám. Ale**

**cenu mají přec, pro nás i pro vás. Vy
jste sobě je pracně**

sebral – strýčku, nechte je, prosím,

všechny pro mé děti.

**Budou se na nich učit, vy jim budete
vypravovat –“**

**„Mysleli jste snad,“ šeptal zas stařec
monotónně a s**

**namáháním, „že jsem bohat, a já
vskutku –“**

**„Strýčku,“ pravil pan Šajvl hlasem
pevným, ale přitom**

**měkkým a uchopil starcovu ruku,
„copak nejsme vámi**

**bohati? Moje děti by neměly dědečka,
moje žena by byla**

bez otce, kdybychom neměli vás. Vždyť

vidíte, jak jsme

**kolem vás šťastni, vy jste naším
požehnáním v domě –“**

**Náhle přistoupil stařec zas až k samému
oknu. Ústa se**

**mu zachvěla, v oku cítil nevýslovný tlak.
Pohlídl ven.**

**Neviděl nic určitého, vše se třpytilo
jakoby rozpuštěný**

**démant, vše se vlnilo – až k samému
oknu – až do jeho**

oka – moře – moře!

Dál už povídat nebudu, dál už neumím.

JAK SI NAKOUŘIL PAN VOREL PĚNOVKU

1876

**Dne 16. února roku tisíc osm set čtyřicet
a ještě několik**

**otevřel pan Vorel svůj krupařský krám
U zeleného**

**anděla. – „Du Poldi, hörst,“ pravila paní
setníkova v**

**patře nad námi ku své slečně dceři,
která šla právě do**

**trhu a byla již venku na chodbě,
„krupici kup tady u**

toho nového, můžem to zkusit.“

**Mnohý lehkovážný sobě snad pomyslí,
že odevření**

**nového krupařského krámu nebylo ani
tak zvláštní**

**událostí. Ale takovému bych řekl jen:
„Ty nebohý!“ nebo**

**bych docela jen pokrčil ramenama a
neřekl ničeho.**

**Tenkrát, když venkovan snad po dvacet
let nebyl v Praze**

**a pak Strahovskou branou přišel až do
Ostruhové ulice,**

**byl zde kupec na témž rohu jako před
dvaceti lety, pekař**

**pod tímž štítem a hokynář v tomtéž
domě. Tenkrát mělo**

**vše svoje místo určené, zařídit najednou
krupařství tam,**

**kde bylo na př. dřív kupectví, patřilo
mezi věci tak**

**hloupé, že na to nikdo ani nepomyslí.
Krám se dědil s**

**otce na syna, a přešel-li někdy přece na
nějakého**

**přistěhovalce z Prahy neb z venkova,
nedívali se**

**domorodci na tohoto příliš cize, neboť
se byl jaksi**

**podrobil navyklému pořádku jejich a
nepletl je**

**novotami. Ale on pan Vorel byl nejen
člověk naprosto**

**cizí, nýbrž zřídil si krupařský krám v
domě U zeleného**

**anděla, kde předtím přece jaktěživ
nebyl krám žádný, a**

**dal kvůli tomu také prolomit zed'
přízemního bytu ven do**

170

**ulice! Tam bývalo vždy jen obloukové
okno a u toho**

**sedala od rána do večera paní Staňková
před modlitební**

knihou se zeleným stínidlem na očích, a

každý, kdo šel

**kolem, mohl ji vidět. Staříčkou vdovu
odvezli před čtvrt**

**rokem do Košíř a teď – nač jen ten
krám! Krupař v**

**Ostruhové ulici byl již jeden, arcí až
zcela dole, ale nač**

**druhého? Tenkráté měli lidé ještě
peníze a kupovali si**

**většinou zásoby přímo z mlýna. Snad si
myslil pan Vorel:**

**„Však ono to půjde!“ Snad si také
myslil samolibě, že je**

mladý, pěkný chlapík, kulatých tváří,

snivě modrých očí,

**štíhlý jako panna, k tomu svobodný,
kuchařičky že tedy**

přijdou. Ale to jsou samé divné věci.

**Bylo tomu právě také tak asi čtvrt roku,
co se pan Vorel**

**byl přistěhoval do Ostruhové ulice;
přicházel odněkud z**

**venkova. Nevěděli o něm ničeho, než že
je synem**

**mlynáře; snad by jim byl sám pověděl
víc, a to ochotně,**

**ale neptali se ho. Jevili naproti němu
veškerou pýchu**

**domorodců, byl jim cizí. Večer sedal v
Žlutém domku při**

**džbánu piva, na rohu stolku vedle
kamen sám a sám.**

**Ostatní sobě ho ani nevšímali, ledaže
kývli hlavou, když**

**pozdravil. Kdo přišel pozděj než on,
podíval se na něj,**

**jako by tu ten cizí člověk seděl dnes po
prvé; přišel-li on**

**později, stalo se, že hovor utichnul. Ba
ani včera si ho**

**nikdo nevšimnul, a byla tu přec tak
srdečná slavnost!**

**Slavil' pan Jarmárka, poštovní
úředník, stříbrnou svou**

**svatbu. On byl sice pan Jarmárka posud
jen starým**

**mládencem, ale zrovna dne 18. února
bylo tomu**

**pětmecíťma let, co by se byl bezmála
oženil. Nevěsta mu**

171

**zemřela den před svatbou, pan
Jarmárka víc už pak na**

**žádnou ženitbu nemyslel, zůstal své
nevěstě věren a mínil**

to včera s tou stříbrnou svatbou zcela

doopravdy. Také

**ostatní sousedé, samí dobří lidé,
neviděli v tom pranic**

**zvláštního, a když pak na konec
obyčejné denní pitky**

**vyndal pan Jarmárka tři láhve
mělnického, připíjeli si**

**upřímně. Sklenky kolovaly – paní
hospodská měla v celé**

**zásobě své jen dvě sklenky vinní-, ale
žádná nezavadila o**

**pana Vorla. A přec měl pan Vorel dnes
zcela novou**

pěnovku, kovanou stříbrem, a byl si ji

pořídil jen proto,

aby vypadal jako soused.

**Dne 16. února, v šest hodin ráno, otevřel
tedy pan Vorel**

**svůj krám U zeleného anděla. Už včera
bylo tu nadobro**

**vše upraveno, krám se lesknul bělostí a
novostí. V**

**příhradách a v otevřených pytlích
svítila se moučka**

**bělejší než ta čerstvě obílená zed' a
lesknul se hrách**

**žlutější než kolem to pomerančově
natřené nářadí.**

Sousedé a sousedky, když šli kolem,

podívali se dobře

**dovnitř, a některý učinil krok nazpět,
aby se podíval ještě**

jednou. Ale do krámu nevešel nikdo.

**„Však oni přijdou,“ řekl si pan Vorel,
oděný v krátký,**

**šedý kalmuček a bílé, soukenné spodky,
o hodině sedmé.**

**– „Jen kdybych měl už první počinek,“
řekl o hodině**

**osmé, zapálil si novou svou pěnovku a
bafnul.**

**O deváté hodině pak vstoupil skoro až
mezi dveře a**

**vyhlídl netrpělivě do ulice, nejde-li
konečně počinek ten**

**první. Tu šla ulicí vzhůru setníkovíc
slečna Poldýnka.**

172

**Slečna Poldýnka byla dámička buclatá,
nevysoká, ale**

**silných ramen a boků, tak něco přes
dvacet let stará.**

**Vypravovalo se o ní již asi čtyřikráte, že
se bude vdávat,**

**a světlé oči její měly onen výraz
lhostejnosti, vlastně**

unavenosti, jaký se vkrade do očí všech

dam, když čepec

**nejde trochu dlouho. Její chůze byla
poněkud batolivá,**

**ale přitom měla ještě příznak svůj
zvláštní. V určitých**

**rozměrech časových totiž slečna
Poldýnka vždy klopýtla**

**a sáhla si přitom vždy po šatech, jako
by si byla na ně**

**šlápla. Mně se chůze její podobala
dlouhé epické básni,**

**rozdělené v zcela určité sloky po
stejném počtu stop.**

Zrak krupařův spočinul na slečně

Poldýnce.

**Slečna přišla s košíčkem v ruce až ke
krámu. Pohlédla**

**vzhůru na krám, jako by se něčemu
divila, pak klopýtla**

**přes schůdek a již stála mezi dveřmi.
Nevešla zcela,**

**přitiskla si šátek honem k nosíčku. Bylt'
pan Vorel z**

**dlouhé chvíle bafal upřímně a v krámě
bylo kouře dost.**

**„Poníženě ruku líbám. Čím
posloužím?“ tázal se**

ochotně pan Vorel, ustoupil na dva

kroky zpět a položil

pěnovku na pudl.

**„Dva žejdlíky prostřední krupice,“
poručila slečna**

**Poldýnka a obrátila se napolo z krámu
ven.**

**Pan Vorel se činil. Naměřil dva žejdlíky,
přidal skoro**

**půl a vsypal to do papírového sáčku.
Bylo mu, jako by**

**něco přitom mluvit měl. „Ráčíte být,
jemnostslečinko,**

**tuze spokojena,“ koktal. „Tak – prosím
zde!“**

**„Mnoho-li?“ tázala se slečna Poldýnka s
jaksi**

**zadržným dechem a kuckla se do
šátku.**

173

**„Čtyry dobráky. – Tak! Poníženě ruku
líbám! První**

**počinek od krásné slečinky – to budu
mít nějaké štěstí!“**

**Slečna Poldýnka podívala se na něho
chladně a**

**vyvaleně. Takový cizí krupař! Mohl by
být rád, kdyby si**

ho vzala tamhle mydlářovic zrzavá

Anuše, a dovoluje si

–. Neodpověděla a vykročila ven.

**Pan Vorel si mnul ruce. Vyhlídl zas do
ulice a zrak jeho**

**spočinul na panu Vojtíškově, žebráku.
Okamžik nato stál**

**pan Vojtíšek, modrou svou čepici v
rukou, na prahu.**

**„Zde je dobrák,“ prál pan Vorel
lidumilně, „přijďte si**

**každou středu.“ Pan Vojtíšek se
usmívavě poděkoval a**

**šel. Pan Vorel ale si zase zamnul ruce a
mínil: „Zdá se**

**mně, když se na někoho tak ostře
zadívám, on že sem do**

krámu musí. Ono to půjde!“

**Ale u Hlubokého sklepa stála setníkovíc
slečna**

**Poldýnka a právě vypravovala paní
radové Kdojekové:**

**„On tam má tolik kouře, že je všechno
jako uzené.“ A**

**když přišla v poledne krupicová polívka
na stůl, tvrdila**

**slečna Poldýnka určitě, že „z ní cítí
tabákový kouř“, a**

položila lžíci.

**Do večera si vyprávěli již veškerí
sousedé, že v krámě**

**páně Vorlově zapáchá všechno
tabákovým čmoudem,**

**mouka že je jakoby pražena a kroupy
uzeny. A již**

**neříkali panu Vorlovi jinak než „uzený
krupař“ – osud**

jeho byl rozhodnut.

Pan Vorel netušil ničeho. První den byl chudičký,

dobře. Druhý, třetí den – no však to ještě půjde! Na konci

téhodne neměl strženy ani dva zlaté šajnu – to je přec jen

174

–!A šlo to pořád stejně. Ze sousedů nepřišel nikdo a také

málokdy zabloudil do krámu nějaký venkovan.

Pravidelně přicházel pouze pan Vojtíšek. Jedinou

**těšitelkou páně Vorlovou byla jeho
pěnovka. Čím byl**

**mrzutější, tím mohutnější kotouče
dýmu vinuly se mu z**

**úst. Tváře páně Vorlovy bledly, čelo se
svrašťovalo, ale**

**pěnovka byla den co den červenější a
leskla se zdarem.**

**Policajti Ostruhové ulice dívali se
jedovatě dovnitř**

**krámu na toho neúnavného kuřáka –
kdyby byl, s**

**dýmku v ústech, jen alespoň jednou
vystoupil přes práh**

**do ulice! Zvláště jeden z nich, malý pan
Novák, byl by**

**dal nevím co za to, kdyby mu byl mohl
hořící dýmku**

**vyrazit z huby. Instinktivně sdíleli
nechuť sousedův k**

**cizákovi. Ale pan Vorel seděl mrzutě za
pudlem a ani se**

nehnul.

**Krám pustnul a chudnul. As po pěti
měsících začly**

**pana Vorla navštěvovat podezřelé
postavy, židé. Po**

**každé pak přivřel pan Vorel skleněné
dvěře krámské.**

**Sousedé si povídali zcela určitě, že Malá
Strana uvidí**

**bankrot. „Kdo se jednou se židy
spustí!“**

**K svatému Havlu již se vyprávělo, že
pan Vorel bude**

vystěhován a domácí pán že z krámu

udělá zase byt.

**Konečně, den před stěhováním, zůstal
krám zavřen již**

nadobro.

**Následujícího dne bylo ale před
zavřeným krámem**

**páně Vorlovým od devíti hodin zrána až
do večera pořád**

**plno lidí. Vypravovalo se, že pan domácí
dal, když**

175

**nemohl nikde pana Vorla nalézt, krám
násilně otevřít, do**

**ulice že vypadla dole dřevěná stolička a
nahore že se**

**vyhoup nešťastný krupař, oběšený zcela
ve výši na skobě.**

**O desáté hodině přišla soudní komise a
vešla do krámu**

**domem. Sňali samovraha a pan
Uhmuhl, malostranský**

policejní komisař, pomáhal.

**Sáhnul do kalmuku nebožtíkova a
vyndal z něho**

**dýmku. Držel ji k světlu a pravil: „Tak
krásně**

**nakouřenou pěnovku jsem ještě neviděl
– podívejte se!“**

176

U TŘÍ LILIÍ

1876

**Myslím, že jsem tenkrátě šílil. Každá
žilka hrála, krev**

byla rozvařena.

**Byla teplá, avšak tmavá letní noc.
Sirnatý, mrtvý**

**vzduch posledních dnů byl se konečně
sbalil v černé**

**mraky. Bouřný vítr je zvečera mrskal
před sebou, pak se**

**rozhučela mohutná bouř, zapraskal
liják, a bouř a liják**

**trvaly až do pozdní noci. Seděl jsem pod
dřevěnými**

**arkádami hostince U tří lilií, poblíž
Strahovské brány.**

**Malý to hostinec, čteněji tenkrát
navštívený jen vždy v**

**neděli, kdy tu v salónku při pianě bavili
se tancem kadeti**

**a desátníci. Dnes byla zrovna neděle.
Seděl jsem pod**

**arkádkami u stolu poblíž okna sám a
sám. Mocné hromy**

**skoro ráz na ráz burácely, liják tloukl
do taškové střechy**

**nade mnou, voda srčela v stříkavých
potůčcích k zemi, a**

**piano mělo uvnitř salóнку jen kratičké
oddechy a vždy**

**zas se rozzvonilo znovu. Chvilkami
hleděl jsem**

**otevřeným oknem na točící, smějící se
páry; chvilkami**

**zas zahleděl jsem se ven do tmavé
zahrádky. Někdy, když**

**šlehnul jasnější blesk, viděl jsem u
zahradní zdi a na**

**konci arkád bílé hromady lidských
kostí. Bývalť zde**

**druhdy hřbitůvek a právě tento týden
vykopali z něho**

**kostry, aby je převezli jinam. Půda byla
ještě rozryta,**

hroby otevřeny.

**Ale vydržel jsem u svého stolu vždy jen
na krátký čas.**

**Vždy jsem se zas zdvihnul a přikročil na
chvilku k**

177

**dokořán odevřeným dveřím salónku,
abych na tančící se**

**podíval blíž. Vábilo mne tam krásné, as
osmnáctileté**

**děvče. Štíhlý vzrůst, plné, teplé formy, v
týlu přistřižený**

**volný černý vlas, oblý hladký obličej,
světlé oko – krásné**

**děvče! Zvláště ale mne vábilo to oko
její. Jak voda jasné,**

**jak vodní hladina záhadné, takové
neúkojné, které ti**

**přivolává ihned slova: „Spíše se nasytí
oheň dřev a moře**

vod, než krásnooká nasytí se mužů.“

**Tančila skoro ustavičně. Ale dobře
pozorovala, že vábí**

**zraky moje. Když tančila kolem dveří,
mezi nimiž jsem**

stál, vždy upřeně se zadívala na mne, a

když tančila

**salónkem dál, viděl a cítil jsem, že při
každém otočení**

**zavazuje její zrak o mne. Nepozoroval
jsem, že by byla s**

někým promluvila.

**Již zase jsem tam stál. Zraky naše se
ihned setkaly, ač**

**děvče stálo v řadě poslední. Čtverylka
se chýlila ku konci,**

**pátá tura dozněla, vtom veběhlo jiné
děvče do sálu,**

**udýchané a promoklé. Prodralo se až ku
krásnooké.**

**Hudba začala právě turu šestou. Mezi
první řetězem**

**šeptala přibylá krásnooké něco a tato
kývla mlčky**

**hlavou. Šestá tura trvala trochu dýl,
komandoval ji**

**svižný kadetík. Když byl konec,
pohlédla krásnooká ještě**

**jednou ke dveřím zahradním, pak šla
ku předním dveřím**

**salónku. Viděl jsem ji, jak venku si dává
svrchní šaty**

přes hlavu, pak zmizela.

Šel jsem a usedl zas na místo své. Bouř

začala teď

**jakoby znovu, jako by ještě nebyla si ani
zhlomozila;**

**vítr hučel silou novou, blesky tloukly.
Naslouchal jsem v**

178

**rozechvění, ale myslil jsem jen na to
děvče, na ty**

**zázračné oči její. Na cestu domů nebylo
beztoho ani**

pomyšlení.

**As po čtvrt hodině zas jsem se podíval
ku dveřím**

salónku. Zde stála krásnooká opět.

Rovnala si promoklé

**šaty, utírala vlhké vlasy a starší nějaká
družka jí**

pomáhala.

**„A proč jsi šla v té nehodě domů?“
tázala se tato.**

**„Sestra přišla pro mne.“ Hlas její slyšel
jsem teď po**

prvé. Byl hedvábně měkký, zvučný.

„Stalo se něco doma?“

„Matka zrovna umřela.“

Zachvěl jsem se.

Krásnooká se otočila a vystoupila do

samoty ven. Stála

**vedle mne, zrak její spočíval na mně,
cítil jsem ruku její**

**vedle třesoucí se ruky své. Uchopil jsem
ji za tu ruku,**

byla tak měkká.

**Mlčky jsem táhl děvče dál a dále do
arkád, děvče**

následovalo volně.

**Bouř dostoupila teď svého vrchole. Vítr
hnal se jako**

**příval vodní, nebe i země ječely, nad
hlavami se nám**

válely hromy, kolem nás jak by mrtví

řvali z hrobů.

**Přitiskla se ke mně. Cítil jsem, jak se mi
k prsoum lepí**

**vlhký její šat, cítil měkké tělo, teplý,
sálající dech – bylo**

**mně, jako bych musil vypít tu zlotřilou
duši z ní!**

179

SVATOVÁCLAVSKÁ MŠE

1876

**Seděl jsem dole na schodech, vedoucích
na kostelní kůr,**

**a sotva že jsem dýchal. Přivřenými
mřížovými dveřmi**

**viděl jsem dobře po chrámě, vpravo k
stříbrnému**

**náhrobku svatojanskému a přespříc
chrámu k sakristii**

**na druhé straně. Již bylo dávno po
odpoledním**

**požehnání, svatovítský chrám prázdný.
Jen u hrobu**

svatého Jana klečela ještě zbožná má

matka, pohřžena v

**modlitbě, a od svatováclavské kaple
přicházel starý**

**kostelník, vykonáváje poslední svou
obchůzku. šel na tři**

**kroky kolem mne, zabočil ku východu
pod královským**

**oratoriem, zaharašil klíčem, otočil
zámkem a cvaknul**

**ještě na zkoušku klikou. Pak šel dále a
ted' vstala také má**

**matka, požehnala se a kráčela vedle
kostelníka.**

Náhrobek mně oba zakryl, slyšel jsem

jen dunící kroky

**jejich, jednotlivé zvuky rozmluvy, pak
se objevili na**

**druhé straně u sakristie. Kostelník
bouchnul tu dveřmi,**

**zas harašil zámek, cvakla klika, a teď
šli k pravému**

**východu. Ještě zaznělo as dvoje
zapadnutí železa a já byl**

**v kostele sám a zavřen. Podivný cit
mnou zachvěl, přes**

**záda mně přeběhl horký proud – ale
pocit ten nebyl**

nepříjemný.

**Honem jsem vyskočil, vyndal kapesní
šátek a přivázal**

**jím co možná pevně mřížové ty dvéře,
které se takto**

**zavíraly jen na kliku. Pak jsem rychle
krácel po schodech**

**vzhůru na první odstavec kůru, přitlačil
se zde ke zdi a**

180

**usedl zase na stupínek. Učinil jsem obé
z opatrnosti. Byl**

**jsem pevně přesvědčen, že dvéře
chrámové se otevrou**

ještě jednou a jimi že dlouhými skoky

veběhnou kostelní

**psi, určení za noční stráž. Nikdy jsme
my ministranti**

**nespatřili sice kostelních těch psů, ani
zastěknout jsme je**

**nikde neslyšeli, ale vyprávěli jsme si, že
jsou tři, velcí,**

**strakatí, zlí, vypadající zrovna tak jako
ten hafan krále**

**Václava, namalovaný na obraze za
hlavním oltářem.**

**Neštěkají prý nikdy, což je známkou
největší psí zloby.**

Věděl jsem, že velcí psi umějí i kliky

odvírat, a proto

**jsem dolejší dvěře připevnil šátkem.
Soudil jsem, nahoru**

**na kruchtu pak že za mnou nemohou.
Ráno ale, až je**

**kostelník zase odvede, že sejdu beze
všeho nebezpečí opět**

**dolů. Ano, jednalo se o přenocování v
svatovítském**

**chrámě. O tajné, to se rozumí. Ale o
velice důležité.**

**Vědělť jsme my hošící na určito, že den
co den a vždy**

zrovna o půlnoci slouží svatý Václav ve

své kapli svatou

**mši. Abych se přiznal, byl jsem zvěst o
tom mezi svými**

**soudruhy rozšířil vlastně sám. Měl jsem
ji ale z dobrého,**

**zcela spolehlivého pramene. Kostelník
Havel – říkali mu**

**Havel Krocan, pro neobyčejně dlouhý a
skvostný jeho**

**nos – vyprávěl o tom doma u rodičů
mých, a když**

**vyprávěl, stříhal tak podivně očima
stranou po mně, a já**

uhodl ihned, že nechce, abych o té

tajnosti zvěděl také já.

Sdělil jsem ji nejlepším svým dvěma kamarádům a

usnesli jsme se, že se na tu půlnoční mši podíváme – svatý

Václav byl náš ideál. Já co hlavní zasvěcenec měl jsem

ovšem přednost a dnes jsem tedy první z trojice seděl na

181

spodním kůru, zavřen a oddělen od celého světa.

Doma, to jsem věděl, dnes mne pohřešovat nebudou.

**Dovedl jsem s onou prolhaností, která
tak mnohého**

**devítiletého, nadaného hochu kráslí,
matce nalhat, že**

**sobě staroměstská teta naše přeje,
abych k ní navečer**

**přišel. Rozumělo se samo sebou, že
zůstanu tam přes noc,**

**ráno ale že se dostavím určitě zas na
roráty, k**

**ministrantské své povinnosti.
Prozradím-li se později, co**

**na tom, vždyť mohu vyprávět, jak svatý
Václav slouží**

**mši! Podobalo se mně, že budu pak
skoro tak vzácnou**

**osobou jako stará Wimmrová, matka
hradčanského**

**truhláře Wimmra, která viděla v čas
cholery jednou na**

**vlastní oči, jak kapucínská panenka
Maria, oděná zlatým**

**svým talárem, kráčela v noci po
Loretánském náměstí a**

**kropila domy svěcenou vodou. Lidé
tenkrát se těšili, že**

**úmoru pozbudou; když ale cholera
právě v těch domech**

**pak řádila ještě krutěji než dřív,
připadli teprv na pravý**

**výklad, že totiž panenka Maria sama si
v sousedství**

**vykropovala ty, kteří měli vejít k ní do
nebeského**

království.

**Každý snad se nalézal již, alespoň na
okamžik, ve**

**prázdném chrámě sám a ví, jak mocně
ty rozlehlé, tiché**

**prostory působí na cit. U dítěte,
obrazotvorností**

rozehřátého, očekávajícího věci

naprosto neobyčejných,

je dojem ovsem nesmírně stupňován.

Čekal jsem chvíli –

bila čtvrt – bila půl a zvuk hodin

zapadal do chrámu

**jakoby do tůně – ale nikde u dveří ani
nejmenšího ruchu.**

**Neuznali snad právě dnes potřebu
střežit chrám? Či**

182

pouštěli psy teprv za tmy?

**Zvedl jsem se ze stupínku a pomalu
jsem se narovnal.**

Nejbližším velkým oknem vnikalo již

jen mdle a šere

**denní světlo. Bylť již pozdní listopad, po
svaté Kateřině,**

**a den krátký. Zvenčí zalehnul ke mně
málokdy nějaký**

**zvuk, ale každý zalehal hlasně. K večeru
jev končině té až**

**smutně ticho. Někdy zalehnul těžký
krok jednotlivcův.**

**Po přestávce jsem slyšel kroků víc a
kolemjdoucí dva**

**mužští hovořili hrubými hlasy. Pak se
ozval temný rachot**

v dáli. Těžký nějaký povoz projížděl as

průjezdem

**hradním. Rachot se stal jasnější, patrně
byl povoz vyjel**

**již sem na prostranství. Ale stále to
harašilo silněji a blíž,**

**kopyta cvakala, těžké řetězy zvonily,
velká kola se**

**drkotala, patrně to jede vojenský vůz
kolem do**

**svatojirských kasáren. Hlomez byl tak
silný, že se až**

**kostelní okno lehýnce rozdrnčelo a
někde na vyšší**

kruchtě vrabci nepokojně zapípli.

Hluboce jsem sobě při

**tom zapípnutí oddechnul; vědomí, že tu
někde jsou přece**

se mnou živí tvorové, svlačilo mysl.

**Ostatně nemohu říci, že bych byl v
chrámové té samotě**

**cítil tesknout, strach. Také proč? Byl
jsem sobě sice**

**vědom neobyčejnosti svého podniku, ale
žádné chyby.**

**Žádné vědomí hříchu neskličovalo a
netisklo duši mou,**

**naopak, cítil jsem se nadšeným,
povzneseným.**

**Náboženské nadšení jako by ze mne
bylo učinilo**

**zvláštního, vznešeného tvora, nikdy
předtím – a přiznám**

**se: nikdy také již potom necítil jsem se
tak dokonalým,**

**tak všeobecné závisti hodným. Byl bych
se klaněl snad**

183

**sám sobě, kdyby dítě bylo té hloupé
samolibosti mocno,**

**jaké bývá dorostlý člověk. Jinde a jindy
bych se byl bál**

třeba strašidel – ale zde v kostele

neměla strašidla přece

**pražádné moci! A duchové pochovaných
zde svatých?**

**Měl jsem dnes zde co činit jen se svatým
Václavem, a ten**

**přece mohl mít jen upřímnou radost ze
mne, že se**

**tolikerého odvažuju, jen abych ho viděl
v slávě jeho a jak**

**slouží pánu bohu. Bude-li chtít, jak
ochotně budu mu**

**ministrovat, jak pozorně přenášet
kovanou mešní knihu**

se strany na stranu a jakž si dám pozor,

abych zvonkem

**nezacinknul ani jedenkrátě více, než je
potřebí! A také**

**řemeny u pozitivku dole chci tahat a
zpívat, zpívat tak**

**vysoko a krásně, že se svatý Václav až
rozpláče, obě ruce**

**mně na hlavu položí a řekne: „Hodné
dítě!“**

**Hlučně bijící pátá hodina mne vyrušila
z dumání mého.**

**Vyňal jsem ted' ze školské své torby, na
řemeni přes**

rameno převěšené, čítací svou knihu,

rozložil ji na

**zábradlí a jal se čísti. Mladé oči dovedly
toho vzdor**

**značnému šeru přece ještě. Ale každý,
sebeslabší zvuk**

**venku mne vyrušoval a po každé jsem
ustal ve čtení, až**

**bylo venku již zas mrtvé ticho. Ted'
náhle se blížily**

**spěšné, malé krůčky. Zrovna před
oknem se zastavily.**

**Mžikem mne projelo radostné
přesvědčení, že jsou to oba**

přátelé moji. Zvláštní hvízdnutí, to naše

oblíbené, ozvalo

**se venku. Chvěl jsem se radostí, že
přátelé stále na mne**

**myslejí, že přece sem ještě odběhli –
snad budou,**

**chudáci, pak doma ještě za to biti!
Zároveň chvěl jsem se**

**i pýchou, že mne teď' as obdivují, že by
tak rádi byli as na**

184

**mém místě, třeba jen hodinku, – celou
noc nebudou moci**

**spát ti hoši! A jak rád bych já je pustil
na tu hodinku k**

sobě!

**Ted' zahouknul Fricek – byl to ševcův
Fricek, jakpak**

**bych ho nepoznal! Měl jsem ho tak rád,
Fricka, a dnes**

**měl chudák po celý den samé neštěstí.
Hned ráno při**

**první mši vylil vodu panu faráři na boty
– Fricek se**

**kouká pořád po kostele místo po knězi –
a odpůldne ho**

**přistih pan učitel, jak se Fricek
hubičkoval s ředitelovic**

Anynkou a dával jí psaníčko – my ji

měli rádi všichni tři,

**Anynku, a ona nás taky všechny tři. A
ted' zavejsknul**

**Kubíček – Kubíček, ichuchu! Jak rád
bych byl také**

**zavejsknul, nebo hvízdнул, nebo aspoň
hlasitějším slovem**

**se jim ozval, ale – byl jsem v kostele. –
Hoši hovořili**

**hlasitě, abych je slyšel, někdy vykřikli,
rozuměl jsem ale**

**jen jednotlivým těm vykřiknutým
slovům. „Jsi tam?“ –**

„Juchu! jsi tam?“ – „Nemáš strach?“ –

Jsem! Nemám!

**Když přicházel někdo, vždy kousek
odběhli, pak hned zas**

**přišli. Bylo mně, jako bych skrz zed'
viděl každé hnutí**

**jejich, a na své tváři cítil jsem stálý
rozložený smích. –**

**Ted' to kleplo do okna – až jsem se
leknul! – patrně hodili**

**kamínkem. A zas! Vtom zahučel blízko
na prostranství**

**silný, mužský hlas – slyšel jsem, jak
muž láteří a jak**

přátelé moji utíkají. – Již se nevrátili. –

– Ba již ne –

marné čekání. –

Po prvé mnou ted' zachvěl pocit jakés
tesknoty. Vstrčil

jsem knihu do torby, přešel k druhému
zábradlí a zadíval

se dolů do chrámu. Podobalo se mně, že
vypadá vše nyní

185

smutněji než dříve, smutněji samo o
sobě, bez ohledu na

temno. Předměty jsem rozeznával velmi
dobře, byl bych

je rozeznal při tmě mnohem hustší,

bylyť mně známy.

**Ale na sloupech a na oltářích jako by
viselo pašijní**

**modré plátno v dlouhánských pruzích,
zahalujíc vše v**

**barvu či bezbarvitost jedinou. Nahnul
jsem hlavu přes**

**zábradlí. Tam vpravo se zářilo věčné
světlíčko zrovna**

**pod královským oratoriem. Drží je tam
kamenný havíř v**

**ruce, známá, ve vzduchu visící a
barvami dle života**

natřená karyatida. Světélko zářilo tak

tichounce jako

**nejtišší hvězdička na nebi, ani
nezakmitalo. Viděl jsem**

**podlahu dole pod světlem v určité
kostky oddělenou,**

**kostelní lavici naproti v temnohnědém
lesku a na**

**nejbližším oltáři skvěl se slabě zlatý
pruh na rouše**

**nějakého dřevěného, vykrášleného
svatého. Nemohl jsem**

**sobě živou mocí vzpomenout, jak as ten
svatý vypadá za**

světla denního. Zrak se kmitnul zase

zpět na karyatidu.

**Tvář havířova byla zdola osvětlena,
buclaté formy její**

**vypadaly jako nepovedená, špinavá
červená koule;**

**vyboulených očí havířových, jichž jsme
se ve dne až báli,**

**jsem neviděl. Trochu dále šel se
náhrobek svatojanský,**

**na němž jsem, mimo světlejší barvu,
nemohl rozeznat**

**praničeho. A zase se dotknul zrak
havíře a tu se mně**

pojednou zdálo, že drží tu hlavu nějak

schválně tak

**nazad, jako při potměšilém smíchu, a že
ta červenost je**

**také jen z toho smíchu, z utajovaného.
Snad že očima**

**mžourá stranou po mně a směje se mně.
Vtom mne**

**opanoval strach. Zavřel jsem oči a jal se
modlit. Pak mně**

186

**ale hned zas bylo volněji, vstal jsem a
pohlédl na havíře**

**srdnatě. Světélko zářilo klidně dál. S
věže bouchala**

hodina sedmá.

**Avšak nyní se dostavil jiný pocit
nepříjemný. Zachvěl**

**jsem se zimou. Venku vládl suchý mráz,
zde uvnitř v**

**chrámě bylo ovšem chladno a šatu na
těle, ač jsem byl**

**dobře oděn, jsem přece neměl
nadbytného. K tomu se**

**náhle počal ozývat hlad. Obvyklá doba
večeře již byla**

**minula a já naprosto byl jsem zapomněl
opatřit se ku své**

výpravě něčím. Brzy jsem byl odhodlán

hladu se hrdinně

**protivit, ano viděl jsem v postění svém
rozhodně**

**důstojnou přípravu ke kynoucí pŕlnoční
blaženosti.**

**Avšak vkrádající se do těla zima nedala
se zapudit**

**pouhou vůlí, bylo mně pohybu třeba,
abych se poněkud**

**zahřál. Kráčel jsem po kůru sem a tam,
pak jsem došel**

**až za nižší varhany, za nimiž vedly
schody ke kruchtě**

vyšší a hlavní. Úplně obeznámen s

místnostmi jal jsem se

**vystupovat po schodech vzhůru. První
schod prasknul a**

**ve mně se zatajil dech. Přece jsem
stoupal dál, pomalu a**

**opatrně, jako jsme zde opatrně
stoupávali vzhůru o**

**svátcích, aby nás kalkant neslyšel a
nezahnal zas dolů**

**dříve, než jsme mohli nahoře vystoupit
někam za**

muzikanty.

**Byl jsem na hlavní kruchtě. Pomalu
jsem kladl krok za**

**krokem, až jsem se octnul v popředí.
Zde, kam jsme se**

**odvažovali vždy jen s ostychem a dívali
vždy v jakéms**

**poetickém rozechvění, jsem teď dlel
jednou sám a sám,**

**nestřežen a nepozorován nikým. Tam
nahore jsou, po**

187

**obou stranách varhan, stupňovitá
sedátka upravena,**

**která se vrší nad sebou jako lavice
antického cirku. Na**

**nejspodnější stupeň jsem usedl, zrovna
vedle tympánů. —**

**Kdo mně mohl teď bránit, abych si sám
zahrál s těmi**

**tympány, které měly pro nás tolik
imponujícího půvabu?**

**Dotknul jsem se vedlejšího na povrchu,
zcela lehýnce,**

**jako bych ani pelu s něho setřít nechtěl
— pak jsem se ho**

**dotknul prstem zas a poněkud silněji —
slyšel jsem teď to**

**dotknutí druhé, ač byl zvuk skoro až k
nepoznání, a**

**nechal hry být. Bylo mně, jako bych se
byl dopustil**

hříšného vyzývání.

**Přede mnou se černaly na stojanech a
na vyvýšeném**

**zábradlí velké žaltáře. Také těch jsem
se mohl nyní**

**dotknout, mohl jsem zkusit, zdali bych
některý z nich**

**uzdvihl, a ve dne bych byl pokušení as
neodolal. Ty**

obrovité žaltáře byly pro nás vždy tak

tajuplny. Kování

**jejich bylo mosazné, těžké; desky
polámány;**

**pergamenové listy, které se pomocí
dřevěných roubíků**

**obracely, na rozích do špíny ohmatány;
a na listech těch**

**se skvěly zlaté a barevné iniciálky,
černé, starobylé písmo**

**a na širokých řádcích černé i červené
noty, tak velké, že**

**jsme viděli jich tvar ostře i s nejvyššího
stupínku. Takový**

žaltář musil být ohromně těžký, neboť

suchý zámecký

**tenorista jím nemohl ani pohnout – my
hoši tím dlouhým**

**tenoristou opovrhovali –, a když měl být
některý z nich**

**přendán, musil to učinit vždy tlustý,
červený basista, a**

**také ten při tom hekal. Toho basistu
jsme milovali, jeho**

**hluboký bas námi zachvíval, jako by
tělem naším šel celý**

188

**proud hudby, a když bylo procesí, drželi
jsme se vždy**

**těsně vedle něho. – Zrovna tadyhle
přede mnou stával**

**basista vždy o velké, a s ním zpívali z
jednoho listu ještě**

**jiní dva basisté, ale již ne tak vydatní. O
krok dál vlevo**

**stáli dva tenoristé – copak je do tenoru!
Ale jednoho z**

**nich, toho menšího, jsme sobě přece
vážili. Tloukl také**

**tympány, a když bral paličky do rukou
a vedle něho pan**

**kupec Rojko, domácí pán od
Kamenného ptáka,**

**nasazoval pozoun, nastával pro nás
okamžik**

**nejvelebnější. A ještě dál vlevo stáli hoši
zpěváci a mezi**

**nimi všemohoucí regenschori. Slyším
napomínací jeho**

**slova před počátkem mše, šustění
rozdávaných not,**

**hučení zvonů venku – teď zacinká
zvonek u sakristie,**

**varhany spustí preludium, že se
hlubokými, táhlými tóny**

**celý chrám otřásá, regenschori natahuje
krk směrem k**

**hlavnímu oltáři, náhle teď švihne
napřaženou taktovkou**

**a rázem zavlní se hudba plná, krásná,
velebné Kyrie nese**

**se ku klenbám. – Slyšel jsem zpěváky,
hudbu, celou mši**

**jsem prosnil v duchu až do neseného
„Dona nobis pacem**

**“ –ještě nikdy nebyla a nemohla být
provedena mše tak**

**krásná, jaká tu vynořila v duši mé, bas
zněl v netušené**

**lahodě, každý okamžik zajásal do
plného proudu tympán**

**a pozoun. Nevím, jak dlouho trvala ta
mše v duši mé,**

**zdálo se mně, že několikrát mezi tím, co
se vznášely**

**kouzelné zvuky její, svěže sem zapadaly
zvuky bijících**

**hodin. Náhle mne zas projel silný mráz
a mimo volně**

jsem povstal.

**Ve výši celé hlavní lodě jako by se byla
vznášela**

189

**lehýnká stříbrná záře. Četnými okny
vnikalo světlo**

**hvězdnaté noci, snad i svit luny.
Vystoupil jsem na**

**stupátko k zábradlí a pohlédl do
chrámu dolů.**

**Oddychoval jsem hluboce a zcela
zvláštní vzduch,**

**skládající se z vůně i plísně, jaký nalézá
se v každém**

**chrámě, naplňoval mi plíce. Pode mnou
bělal se mramor**

**velkého mausolea, naproti u hlavního
oltáře zářilo druhé**

**věčné světlo a po zlatých stěnách
oltářních jako by někdy**

**přelétal drobný růžový kmit. – Byl jsem
ještě v**

**nábožném rozechvění. – Jaká jen bude
asi ta**

**svatováclavská mše! – Na věži venku as
zvony k ní**

**nezahučí, bylo by to slyšet do světa a
nebylo by více té**

**bájuplné utajenosti. Ale snad zacinkne
jasný zvonek u**

**sakristie, varhany se rozzvučí, a náhle,
ozářen kouzelně**

**přidušeným světlem, půjde průvod
kolem hlavního oltáře**

**a pravou lodí pomalu ke kapli
svatováclavské. – Průvod**

**bude nejspíš v témž pořádku, v jakém
bývá po**

**odpoledním nedělním požehnání; jiného
pořádku jsem**

sobě nedovedl ani myslit.

Napřed na červených bidlech lesklé

kovové lucerny –

**nejspíš že je ponesou andělé, kdopak
jiný! Pak – kdo ale**

**pak místo zpěváků? Pravdě se nejvíce
podobalo, že**

**půjdou po dvou as ty postavy, jichž
kamenná, barevně**

**natřená poprsí nalézají se nahoře v
triforiu: čeští**

**králové, královny z rodu
lucemburského, arcibiskupové,**

**kanovníci, stavitelé chrámu. Nynější
kanovníci zajisté**

nepůjdou, nejsou toho hodni, zvlášt' ne

ten kanovník

**Pěšina! Ten nejvíc urážel cit můj.
Jednou, když jsem při**

190

**požehnání nesl těžkou kovovou lucernu
a trochu nakřivo**

**ji držel, dal mně pohlavek. A kdys
jindy, když mne**

**zvoník pustil na zvonici, abych ponejprv
sám k**

**požehnání zazvonil zvonem Josefem, a
já tam byl nahoře**

**sám a sám a pánem těch zajímavých
kovových velikánů,**

**a po učiněné práci, pln nejpoetičtějšího
rozechvění, jsem**

**zas sestoupil, stál kanovník Pěšina u
věže dole a právě se**

**tádal zvoníka: „Kterýpak osel to tam
byl? Vždyť**

šturmoval!“

**Viděl jsem všechny ty staré pány, s
těma kamennýma**

**očima, v duchu, jak zahajují průvod,
však ku podivu!**

**trup a nohy jsem si přimyslit nedovedl,
nesla se jen ta**

poprsí, ale pohybovala se přece tak,

jako by kráčela. –

**Pak půjdou snad ti arcibiskupové, kteří
leží vzadu v**

**Kinské kapli, a za nimi stříbrní andělé
svatého Jana a za**

**těmi s krucifixem na ruce sám stříbrný
svatý Jan. – Za**

**ním kosti svatého Zikmunda, jen
několik kostí na**

**červeném polštáři, ale polštář také jako
by kráčel. Pak**

**všelijací rytíři v brnění, po nich králové
a vojvodové ze**

všech zdejších mausoleí, někteří oděni

skvostně

**splývajícím rouchem z rudého, jiní,
mezi nimi Jiří**

**Poděbrad, z mramoru bílého. – A pak,
nesa stříbrnou**

**rouškou zastřený kalich, sám svatý
Václav. Vysoká,**

**mladistvě mohutná postava. Na hlavě
místo kvadrátku**

**prostou kovovou přílbu; ale drátěná
košile, chránící tělo,**

**je zakryta ornátem z leskle bílého
hedvábu. Kaštanové**

vlasý vlní se v bohatých kadeřích, tvář

jeví vznešenou

**přívětivost a klid. Podivno, dovedl jsem
sobě zcela určitě**

191

**myslit tvar jeho obličeje, to velké,
modré oko, zdravím**

**kvetoucí líc, měkce se vlnící vous, ale
přece jako by**

**obličej nebyl z masa a krve, nýbrž z
klidně zářícího**

světla. —

**Mezitím co jsem sobě představoval
průvod příští, měl**

jsem oči zavřeny. Ticho, umdlenost a

rozesnělá fantasie

**působily – ovanul mne spánek a nohy
pode mnou klesly.**

**Rychle jsem se zas narovnal a zrak
přelítl chrámovou**

**prostoru. Klidno a mrtvo jako dřív, ale
ted' pojednou**

**počalo to mrtvo působit zcela jinak na
mne. Cítil jsem**

**zároveň, že umdlenost má je již těžká,
zimou mně tuhlo**

**tělo, a ze všeho toho padnul na mne
pojednou strach,**

neurčitý, tím lámavější. Nevěděl jsem,

čeho se bojím, ale

**bál jsem se a slabá dětská mysl neměla
náhle žádné**

opory.

**Sklesl jsem na stupátko a dal se do
bolestného pláče.**

**Slzy tekly, prsa se svírala, hlasité
škytání dralo se mně z**

**úst a marně jsem je přemáhal.
Chvilkami propuklo**

**škytání tím silněji, rozlehlo se bolně
kostelním klidem a**

**nenadálým zvukem tím zvýšil se ještě
strach můj. Jen**

**kdybych nebyl tak sám a sám v tom
obrovitém chrámě! –**

Jen kdybych nebyl v něm alespoň

zavřen! –

**Zas jsem hlasitě zasténal, hlasitěji snad
než dřív, a vtom**

**— jakoby v odpověď – zaznělo nade
mnou ptačí**

**zapípnutí. – Vždyť jsem tu nebyl sám,
vrabčící tu**

**přenocovali se mnou! – A vždyť jsem
dobře znal útulek**

**jejich – mezi trámy zrovna nahoře nad
sedadlovými**

**stupni! Měli tam asyl svůj chrámový,
bezpečný i před**

**rozpustilými nápady nás hochů. Rukou
mohl každý z nás**

**sáhnout tam po nich do trámů, ale
neučinili jsme toho**

nikdy.

**Rychle jsem se rozhodnul. S utajeným
dechem kráčel**

**jsem pomalu po stupních vzhůru. – Již
jsem byl u trámu**

**–opatrně jsem si ještě jednou oddych,
vztáhnul jsem**

**ruku – a již jsem držel vrabce v hrsti.
Uleknutý pták**

**začal pronikavě pípat, štípal mne silně
do prstu, ale**

**nepustil jsem ho. Cítil jsem pod prsty,
jak mu malé teplé**

srdce živě bije – a teď se mne spadl

veškerý strach.

**Necítil jsem se víc osamělý, ano,
vědomí, že jsem i tvorem**

**silnějším, nadchnulo mne takřka
mžikem novou**

odvahou.

**Vrabce, umíníl jsem si, podržím dále v
hrsti. Nebudu se**

**pak více bát a také neusnu. Vždyť
beztoho není do**

**půlnoci už snad tak daleko. Dám pozor,
abych hodin zas**

**nepřeslechl. A natáhnu se zde přes dva
stupně, ruku s**

**vrabcem přiložím k prsoum a obličejem
se obrátím k**

**oknu kaple svatováclavské, abych ihned
viděl, když**

zazáří uvnitř světlo ku zázračné mši.

**Umístil jsem se a zadíval tam do okna.
Bylo temně šeré.**

**– Nevím, jak dlouho jsem se díval, ale
ponenáhlu měnilo**

**se temné šero v okně ve světlejší,
objevila se tam barva**

**modrá, vždy jasnější a čistější, až mně
bylo, jako bych se**

**díval do nejmodřejšího nebe. Vtom
začaly s věže hodiny**

**bít a rána padala za ranou, bez počtu,
do nekonečna.**

**Nesmírná bolest mne náhle probudila,
bolest**

**pocházející z mrazu. Celé tělo jako by
bylo zpolámáno a**

193

**přetlučeno. Oči jako by hleděly do
velké, krvavě**

**rozžhavené pece. A do uší jako by
zalehal piškot a kvikot**

zrovna pekelný.

**Znenáhla jsem se vzpamatoval. Ležel
jsem na těch dvou**

**stupních, ruku drže přiloženu k prsoum
– ale ruka byla**

**otevřena a prázdná. Naproti mně bylo
okno**

**svatováclavské kaple ozářeno vnitřními
světly. Positivek**

**hučel a nábožný, mně dobře známý zpěv
rorátní se**

vznášel.

Je to snad mše svatováclavská? –

**Váhavě jsem vstal a sestupoval tiše k
oknu tomu,**

vycházejícímu na kruchtu spodní.

Bázně jsem sklem

pohlídnul dolů.

U oltáře sloužil mši pan farář.

Ministroval mu jeden z

kostelníků a právě zvonil k

pozdvihování.

**Oko mžikem a ve strachu sklouzlo na
známé místo v**

**lavicích. Tam klečela jako jindy má
matka se skloněnou**

**hlavou a bila se v prsa. A vedle ní
klečela – staroměstská**

teta.

**A teď zdvihla matka zas hlavu a já
viděl, jak jí po tváři**

kane slza za slzou.

**Byl jsem si již vědom všeho. Cítil jsem
se k smrti**

**zahanben – zoufale nešťasten –, hlava se
mně náhle**

**rozbolela a točila se jako v divokém
víru. Bolest pro**

**matku, kteráž mne asi co ztraceného
oplakávala a jízto**

**jsem nejspíše nesmírného zármutku
způsobil, svírala mi**

**srdce a křečovitě dusila dech. Chtěl
jsem honem dolů,**

honem předstoupit před matku – ale

nohy náhle

194

**bezvládně sklesly, hlava sklouzla po zdi
a ležel jsem na**

**podlaze. Nesmírné štěstí as, že skoro
současně se dostavil**

**pláč. Z počátku slzy pálily jako oheň,
pak mně ulevovaly.**

**Ještě bylo tma a s nebe padal drobný,
studený dešť,**

**když lidé vycházeli z rorátů. Pokořený,
zklamaný**

**náboženský hrdina stál před kostelními
dveřmi, nikdo si**

**ho však nevšímal. Také on sobě
nevšímal nikoho, ale**

**když konečně stará matka vedle tety
vycházela, cítila**

**najednou na vráskovité ruce své dva
žhoucí rty.**

195

JAK TO PŘIŠLO,

**že dne 20. srpna roku 1849, o půl jedné s
poledne,**

Rakousko nebylo rozbořeno

1877

**Dne 20. srpna roku 1849, o půl jedné s
poledne, mělo**

**být Rakousko rozbořeno, takž bylo
usneseno v „spolku**

**pistolovém“. Nevím už ani, čím se
tenkrát Rakousko**

**provinilo, ale nepochybuju ani dost
málo, že rozhodnuto**

**tak po úvaze hluboké. Nebylo více
pomoci, věc usnesena,**

**odpřísáhnuta a provedení svěřeno
osvědčeným rukám**

Jana Žižky z Trocnova, Prokopa

Holého, Prokůpka a

**Mikuláše z Husi, totiž mně, pak
Rumpálovic Josefovi,**

**synu to uzenářovu, Frantíku Mastnému,
synu ševcovu, a**

**Antonínu Hochmannovi, tomu, jenž byl
odněkud od**

**Rakovníka a studoval za peníze svého
bratra sedláka.**

**Uvedená příjmena historická nebyla
udělena snad**

**hříčkou náhody, nýbrž zcela po zásluze.
Já byl Žižkou,**

neboť jsem byl ze všech nejčernější,

mluvil jsem

**nejrázněji a hned do první schůze
našeho spolku**

**(odbývala se na půdě u Rumpálů) byl
jsem se dostavil s**

**černou páskou přes levé oko, což
vzbudilo všeobecnou**

**sensaci. Tu černou pásku musil jsem
pak ve všech**

**schůzích mít; nebylo to příliš příjemno,
ale nedalo se**

**ovšem nic dělat. Ostatní měli na svá
příjmena nároky**

rovněž rozhodné.

**Věc byla připravena s obezřetností
přímo úžasnou. Po**

196

**celý rok užívali jsme každé vycházky ku
společnému**

**cvičení se v házení prakem. Výtečný
materiál na praky**

**dodával Mastný-Prokúpek, a na sto
kroků trefili jsme**

**každou stromovou peň, když byla jen s
muže silná. Tím**

**j jsme se ovšem neobmezili. Po celý rok
skládali jsme**

každý krejcar, ať už poctivě či

nepoctivě nabytý, do

**společné „kasy pistolové“, odkudž také
jméno spolku.**

**Výtěžek obnášel nakonec celých
jedenácte zlatých. Za pět**

**zlatých koupili jsme před týdnem na
Příkopech**

**bambitku „lutišské práce“, jak byl
prodavač řekl. Dívali**

**jsem se po celé schůze, jež se nyní za
nastalých prázdnin**

**odbývaly denně, na svou bambitku, šla z
ruky do ruky, a**

každý z nás potvrzoval, že je to pravá

lutišská práce.

Nevystřelili jsme z ní posud arci ani jednou, za prvé

proto, že jsme neměli prachu, a za druhé, že posud trval

prohlášený stav výminečný a my se musili tedy mít na

pozoru. My vůbec jsme byli velmi bedliví, abychom se

neprozradili, proto také nepřibrali jsme pranikoho více

do svého spolku, byli jsme v něm jen my čtyři

„principisté“, ale to jsme věděli, že je

nás dost. Také jsme

**za zbývajících šest zlatých mohli koupit
bambitku ještě**

**jednu a tím svou armaturu zrovna
zdvojnásobit, ale my**

**sumu tu určili na prach, o kterémž jsme
neměli zcela**

**jasný pojem, mnoho-li stojí. Na plán,
jejž jsme měli,**

**stačila jedna bambitka úplně. Měli jsme
ovšem ještě něco**

**spolkového, porculánovou dýmku, z níž
kouřival při**

tajných schůzích Prokůpek ve jménu

nás všech; byla to

**pěkná a významná dýmka s
namalovaným kalichem,**

197

**cepem a sudlicí, ale pro dnešek nekladli
jsme na ni žádné**

**zvláštní váhy. Také jsme měli svůj
zvláštní elektrický**

**stroj. Zhotovil nám jej bratr Prokopa
Holého,**

**zámečnický tovaryš, ze starého
dvougrošáku, ale stroj se**

neosvědčil. Nechali jsme jej doma.

Předkládám zde náš plán, aby se mu

mohl každý

**obdivovat. Hlavní účel: rozbořit
Rakousko. Přední**

**nutnost: zmocnit se Prahy. Nutný
prostředek: dobýt**

**citadely belvedérské, na výběžku
Mariánských hradeb,**

**odkud jsme pány Prahy a kde
nemůžeme dle našeho**

**náhledu být odnikud bombardováni.
Vypočtené**

**podrobnosti: citadela bude přepadena
zrovna v čas**

polední. Povážíme-li, že při přepadení

rozličných tvrzí

**panuje od nepamětných časův usus
vykonat to vždy o**

**půlnoci, že ale právě proto o půlnoci
jsou stráže nejspíš**

**vždy nejbdělejší, musíme přiznat, že
úmysl náš byl**

**zrozen zrovna z chytrosti d'ábelské.
Citadela byla v té**

**době střežena jen nečetně, šesti až osmi
vojáky. Jeden z**

**nich stál na stráži hned u železných, do
nádvoří**

vedoucích vrat; vrata byla vždy

pootevřena a viděli jsme,

jak voják tam pohodlně přechází.

Druhý procházel se na

straně pražské, kde stálo několik děl.

Jakoby nic

přiblížíme se ku vratům, my čtyři a

ještě někdo – hned se

uvidí kdo –, vrhnem se na stráž, skolíme

ji, vezmem jí

pušku, dvakrát bouchnem praky do

oken strážnice,

vrazíme dovnitř na povalující se

strážníky, skolíme je a

vezmem jim pušky. Zbývá druhá stráž.

Ta se nejspíš

**vzdá, svážem ji a vezmem jí pušku.
Nechce-li se vzdát, je**

198

**to její věc, myji skolíme. Nato hned
zavezem jedno dělo**

**ke vratům, zapálíme smolný věnec,
který tam na bidle**

**trčí, a budem s hradeb křičet na
Pražany, že je revoluce.**

**Ted' přijde vojsko, to se rozumí. Ale
nemůže přes zed' na**

**nás, a my každý okamžik náhle otevřem
vrata, vystřelíme**

**mezi ně z děla a honem zase vrata
zavřem. Skolíme první**

**došlé vojáky, ostatní posádka se asi
vzdá, protože už**

**bude revolucí odevšad ohrožena, a
nevzdá-li se, je to její**

**věc. My vyrazíme ven, spojíme se s
Pražany a první, co**

**uděláme, bude, že osvobodíme všechny
na Hradčanech**

**ještě úpící politické vězně. Ostatek už je
tak přirozený,**

**jako když žito roste. První velkou
vítěznou bitvu svedem**

**u Německého Brodu, zalákáme armádu
tam. Druhou**

**svedem na Moravském poli – zrovna na
Moravském poli,**

**duch Přemysla Otakara volal za
pomstu. Pak dobudem**

**Vídně a rozboříme Rakousko. Při tom
nám budou**

**pomáhat už Maďaři. A pak skolíme
Maďary.**

Obdivuhodné!

**Velmi důležitou úlohu na samém
počátku krvavého**

toho dramatu měla hrát osoba ta pátá.

Nevěděla o tom

**praničeho a neměla ničeho zvědět až v
okamžiku**

**nejposlednějším. Byl to hokynář
Pohorák. Byl odněkud**

**od Jenče za Bílou horou a dojížděl s
vozíkem a velkým**

**svým tažným psem třikrát týdně do
Prahy se zabitými**

**kuřaty a holuby. Na něho poukázal
vojevůdce Rumpál**

**Prokop Holý, když se jednalo o věc
velkou, totiž o**

opatření prachu. Prachu sobě opatřit

byla věc tenkráté

**náramně těžká, kupci směli ho
odprodávat jen na**

199

**prokázané úřední dovolení, a Prokop
Holý, u jehož**

**rodičů kupoval Pohorák vždy uzeninu,
nám sdělil, že**

**kupuje tento v Praze vždy také prach
pro jenečského**

**kupce. Zeptal se ho, zdali by nechtěl
nakoupit prachu**

**také jemu za dobré mimotní zaplacení,
a Pohorák svolil.**

**Dnes 19. srpna odevzdáno Pohorákovi
Prokopem Holým**

**celých šest zlatých, z nichž dva zlaté
byly královskou**

**odměnou a čtyry určeny na prach.
Následujícího dne,**

**slíbil, že sobě s prodejem zboží svého i s
koupí pospíší, že**

**pak s vozíkem svým místo k Strahovské
bráně pojede**

**Bruskou, a tam že Prokopovi Holému
prach odevzdá.**

**Ted' teprv se doví, že je nás tu celá síla,
vypřáhne bílého**

**svého psa z vozíku, nechá vozík stát na
silnici a přidá se k**

**nám. Ze se přidá, nebylo pražádné
pochybnosti, vždyť**

**dostal dva zlaté, a pak ta čest! Něco z
něho uděláme pak**

**na všečen způsob, tím může být jist.
Mimo to nám sdělil**

**Prokop Holý, že Pohorák vypravoval
vloni po**

**svatodušních svátcích, jak venku v
polích strhl husara s**

koně.

„Za Bílou horou jsou nejsilnější lidé v

Čechách,“ prál

Prokop Holý.

**„A to jde až za Rakovník,“ mínil
Mikuláš z Husi a**

**máchnul mohutnou svou pěstí do
vzduchu.**

**Abych tak řekl, mně byla součinnost
Pohorákova věcí**

**zcela příjemnou. A vsadil bych se, že u
ostatních**

**vojvůdců děla se as reflexe zcela
podobná. Jednalo se**

**totiž při našem plánu, jak svrchu
obšírně sděleno, nejprv**

**o tu stráž u vrat. A tu byla jedna věc,
která se byla zběhla**

200

**teprv před málo měsíci a jejíž stopa
zajisté byla podnes**

**na dně duše každého z nás. Hráli jsme si
tenkrát my**

**čtyři – a bylo nás o něco víc než čtyři – v
hradebních**

**příkopech míčem. „Velký pasák“
jmenovala se vojenská**

**hra naše a váleno semo tamo po několik
hodin. Měli jsme**

překrásný míč gumový, jistěže za dva

dvacetníky. Hráli

**jsme výtečně, neboť kolemjdoucí
granátník se zastavil,**

**aby se nám obdivoval. Stál tu dlouho,
ano pak se posadil**

**i do drnu, aby se mohl obdivovat
pohodlněji. Náhle se**

**stalo, že míč se kutálel zrovna kolem
něho, granátník se**

**natáhl líně, až se na břich převalil, a
zachytil jej. Pomalu**

**pak vstával – to vstávání jeho nemělo
žádného konce – a**

my očekávali, kam as mohutná jeho

pravice míčem mrští.

**Ale mohutná jeho pravice vstrčila míč
pohodlně do kapsy**

**a mohutné jeho tělo hrabalo se líně po
úbočí vzhůru.**

**Obklopili jsme granátníka, prosili,
řičeli, hrozili –**

**resultát byl, že dostal Prokop Holý
pohlavek a Mikuláš z**

**Husi také jeden. Pak jsme metali
kamení, ale granátník**

**se rozběhl po nás, a spravedlivá historie
musí**

zaznamenat, že jsme utekli všichni.

„Víte, my udělali zcela dobře, že jsme ho neseprali,“

vykládal pak Jan Žižka z Trocnova.

„Víte, co chceme, a

kdo ví, co by se bylo stalo! Když je spiknutí, neví se

nikdy, co se může stát, já to znám! Já už jsem se celý třás

– chtěl jsem chlapa chytit –, ale myslil jsem si: Počkej

jen!“ Jasný výklad ten byl všeobecně přijat s vděčností, a

každý potvrzoval, že už se celý třás a sotva se držel.

V prvních dnech srpna, když se jednalo již o

201

nejsubtilnější podrobnosti plánu, ptal jsem se náhle:

„Kouše Pohorákův pes?“

**„Kouše,“ potvrzoval Prokop Holý;
„včera utrh**

perníkářovic děvečce sukni.“

To bylo velmi důležité, že Pohorákův pes kouše.

Nastalo jitro památného dne. Neomylná kronika nebes

zaznamenala si je co jitro pondělní.

**Viděl jsem je lehýnce se šerit, pak
popelavě šedivět, pak**

**se poznenáhla světlit, vždy jasnějšího
světla přibírat – vše**

**to v dobách nesmírně dlouhých. A přec
celá duše prahla**

**podivným způsobem touhou, aby se ani
nešeřilo ani**

**nesvětlilo a příroda skočila přes ten
jeden jedinký den.**

**Očekával jsem, že se cos podobného
nejisto státi musí,**

**modlil jsem se, modlil, a duše má,
přiznám se, mřela**

tesknotou.

**Nespál jsem po celou noc. Jen někdy,
mžikem přelítla**

**zimničná dřímota, hned nato jsem ale
sebou zas na**

**horkém loži mrštil, a měl jsem co dělat,
abych hlasitě**

nezaúpěl.

**„Copak je ti – ty vzdycháš?“ ptala se
několikrát matka.**

Tvářil jsem se, jako bych spal.

**Pak matka vstala, rozsvítila a
přistoupila ke mně. Měl**

**jsem oči zavřeny. Položila dlaň na mé
čelo. „Ten hoch**

**pálí jako oheň. Muži, pojd' sem, jemu
něco je.“**

**„Nech ho,“ míní otec, „někde se včera
vztekal. Čerti**

**jimi šijou – ale tyhle ty spolky musí
přestat, pořád jsou s**

**Franckem, Josefem a s tím
rakovnickým pohromadě –“**

202

**„Vždyť víš, že se spolu učí, jde jim to
líp.“**

Píšu upřímně. Bylo mně naprosto

nevolno. Bylo mně

**nevolno vlastně už po více dnů, pořád
hůř, čím blíž**

**přicházel 20. srpen. Pozoroval jsem cos
podobného také u**

**ostatních vojvůdců. V posledních
schůzích mluvilo se**

**někdy až trochu spleteně. Přičítal jsem
to ve vnitřku**

**svém tomu, že mají vojvůdcové strach.
Přemohl jsem**

**sama sebe a vystoupil předevčírem
rázně. Odpírali**

vesměs co nejhrdinněji, rozohnili jsme

se, nikdy nebylo

mluveno tak rázně jako předevčírem.

Následující noci

**jsem spal ale přece špatně. Ano,
kdybych byl cítil**

**naprostou hrdinnost u ostatních, byl
bych sama sebe cítil**

také zcela jinak.

**Že bych já sám měl strach, nemohl jsem
připustit za**

**žádnou cenu. Přec jsem si myslel, a
znělo to jako těžká**

**žaloba na osud, proč as zrovna mně
přidělen ten úkol**

**děsný. Rozboření Rakouska zdálo se
mně pojednou býti**

**kalichem plným nevýslovné hořkosti.
Byl bych se rád**

**modlil: „Pane, odejmi kalich ten ode
mne!“, ale cítil jsem,**

**že není už zbytí, a vrchol slávy byl mně
pojednou**

vrcholem Golgaty. Příklad však vázala.

**V deset hodin jsme měli být na místě, v
jedenáct měl**

**přijet Pohorák, o půl jedné měla se
provést akce.**

Vyšel jsem v devět z domu.

**Příjemný letní vánek osvěžoval skráně.
Modré nebe se**

**usmívalo jako Mária, sestřička
Prokopa Holého, když**

**vyzývala k nějakému čtveráctví.
Mimochodem řečeno,**

**byla Mária mou láskou. Vzpomněl
jsem si na ni, na**

203

**úctu, jakou jevila vždy k hrdinné
povaze mé, a pojednou**

**mně bylo snáz a snáz, prsa se vypínala a
duše rostla.**

Stal se kouzelný obrat, než jsem dostihl

Jeleních

**příkopů, přistihl jsem se dvakrát, že
jsem si byl poskočil**

na jedné noze.

**Rozpomínal jsem se, je-li vše v pořádku.
Bylo ve**

**vzorném. Dva praky kryly se v mé
kapse. V druhé kapse**

**se kryla černá páska na oko. Pod
ramenem nesl jsem**

**školskou knihu, kvůli válečné lsti.
Kráčel jsem po**

**Mariánských hradbách kolem cvičících
se vojenských**

**oddílů a nezachvěl jsem se ani. Věděl
jsem, ty že do té**

**doby budou dávno ve svých kasárnách
zpět.**

**Bylo času dost, obešel jsem tedy celou
válečnou posici.**

**Prošel jsem Chotkovy sady, kde – stále
poblíž silnice**

**vedoucí již dolů – zaujmouti měl místo
Mikuláš z Husi.**

**Pohlédl jsem dolů do Brusky, kde měl
stát Prokůpek,**

**vyčkávající Pohoráka, aby pak,
nadběhnuv mu strmým**

**úvozem, dal nám rychle zprávu.
Vystoupil jsem až k**

**citadelce a přešel odtud valy k Bruské
bráně. Když jsem**

**byl u citadely, tlouklo mi srdce, když
jsem se od ní**

**vzdálil, zase přestalo. Valy od citadely k
Bruské bráně**

**tvoří dvě vybíhající bastiony. První z
nich je cele**

**vyvýšena a má nahoře v okruhu svém
drobnou planinku;**

**v té byl uprostřed tenkrátě malý
rybníček se zděnou**

**obrubou, hustým rákosím a křovinami
kolem – rejdiště**

**mnohých našich radovánek. Pod jedním
tím keřem měli**

**jsme schovánu pěknou hromadu
liberních oblázků pro**

**praky. Okruh druhé bastiony tvoří
údolí hlubší. Dnes v**

204

**tom zářezu stojí kavárna Panorama,
tenkrát bylo místo**

**pokryto hustým křovím. O několik
kroků dál je Bruska**

brána – stanoviště moje co vrchního

vojevůdce.

**Usedl jsem na lávku nad branou a
otevřel knihu.**

**Lehýnké chvění probíhalo mi tělem,
někdy šournul po**

**zádech mrazík, ale myslím, že to nebyl
strach. Bylo mně**

**vcelku dosti dobře. Mnoho k tomu
přispělo, že jsem**

**nebyl spatřil ani jediného
spolubojovníka. Měl jsem je v**

**příjemném podezření, že dostali strach
a nepřijdou.**

Pořád mne srdce nutkalo, abych se vůči

tomu hrdě

**vypnul, abych se cítil – ale mysl zas
pověřivě zrazovala,**

**že bych je tím snad přivolal, a nevypnul
jsem se.**

**Bubny a trubky zněly střídavě na
cvičištích**

**mariánském a belvedéřském. Lidé a
vozy pode mnou**

**vycházeli a vcházeli do brány. Z
počátku jsem si jich**

**nevšímal, pak začala pověra také zde
svou hru. Uhne-li se**

ten zde na konci můstku směrem k

Bubenči, bude s námi

**zle uhne-li se vlevo k Podbabě, bude
dobře. –Jeden – tři –**

**čtyři – pět – všechno jde k Bubenči –
trouby teď od**

**Belvedéru znějí jako k útoku – vyskočil
jsem.**

**Vtom se svatovítské věže zazněla desátá.
Ohlédnu se a**

**vidím, jak alejemi cape Mikuláš z Husi
ku svému**

**stanovišti. Šlechetné, odvážné srdce –
udatný bojovník – i**

prázdniny obětoval velké věci, mohl být

u bratra doma

**už čtrnáct dní ale cítil jsem, že je mi
trochu na závalu,**

**že ho vidím. Musil jsem tedy nyní na
vojenskou**

**obchůzku, dle povinnosti své. Šel jsem,
drže otevřenou**

**knihu před sebou, pomalu baštami.
Nikde zde nahoře**

205

procházejícího se člověka.

**Došel jsem rybníčku. Zde ležel v trávě
Prokop Holý.**

Jak jsem ho spatřil, začal jsem dělat

dlouhé, pádné

**kroky, jako by těžká, obrněná noha
duněla po vozové**

hradbě.

**Prokop Holý držel také knihu v ruce a
díval se na mne.**

Oči jeho byly červený.

„Všechno v pořádku?“

„Všechno.“

„Máš?“

**„Mám.“ – Totiž že má bambitku, jemu
svěřenou.**

Mrknul jsem po křoví, pod nímž ležely

naše oblázky.

**Prokop Holý mrknul taky a patrně se
hleděl přítom**

**trochu pousmát, ale nepovedlo se mu to.
Vtom vyšel z**

**citadely voják s konví v ruce, oděný v
halenu a**

**pohodlnou čepici. Stálý to tam sluha. Na
toho jsme byli v**

**rozpočtu svém zcela zapomněli – no, o
jednoho víc!**

**Přicházel pomalu blíž, a když byl
zrovna u nás, postavil**

konev na zem. V nás obou hrklo jako v

hodinách.

**„Mladí pánové, nemají nějaký
cigárko?“**

**„Nemáme, my –“ ale nedopověděl jsem,
vždyť jsem**

**přec nemohl říci, že mimo Prokúpka z
nás ještě žádný**

nekouří!

**„Ale dva krejcary jistě mají, dají mi je
na báček! Já**

**jsem tu už od loňské reberie“ – nové,
silnější hrknutí,**

**pravá elektrická rána – „a každý den
mně tu dávají**

pánové na báček.“

Vyndal jsem dva krejcary a podal mu je třesoucí rukou.

206

Voják si hvízdnul, sebral konev a odcházel ani se

nepoděkovav.

Kývnul jsem rukou a sestupoval k silnici. Vešel jsem do

Chotkových sadů a blížil se Mikuláši z Husi,

zaujímajícímú lávku na Pěkné vyhlídce. Hleděl přes

knihu dolů. Pádný, dlouhý krok, jakoby

opět obrněná

noha.

„Všechno v pořádku?“

„Všechno,“ a pousmál se trochu.

„Je tam Prokůpek?“

„Je – a bafčí.“ Dole seděl Prokůpek na zábradlí, klátil

nohama a kouřil doutník. Zajisté trojníkový. „Zítřa

začnu taky kouřit.“

„Já taky.“

Kývnutí rukou a rozchod co možná pádnými kroky.

**Seděl jsem zas nad branou. Vojáci se
vraceli v oddílech**

**ze zábranského svého cvičiště –
výborně! Ale ku podivu,**

**dnes jsem hleděl na ně s jakous trapnou
nechutí. Jindy**

**mne pohled na ně dráždil, pouhý rachot
bubnu stačil na**

**rozpoutání nejblysknavější fantasie; i
když nebyla, hravě**

**přimyslel jsem si vířivé, unášející zvuky
turecké hudby,**

**sebe jsem viděl v čele na frkající brůně,
vracejícího se**

**zrovna z vítězných bitev, za mnou
vojáci s veselým**

**hrdinným zpěvem, kolem mne jásající
národ, já s**

**nehybnou tváří, kloně jen někdy hlavu,
zcela málo. Dnes**

**fantasie jako od včerejška pivo, fádně
vyvětralé, z něhož**

**sobě matka vařivala protivnou mně
polívku. Hlavě se**

**nechtělo do vítězné výše, jazyk jako by
měl lehkou**

207

pokrývku hlíny. Když některý z vojáků

náhodou pohlídl

**vzhůru na mne, cuknul můj zrak
stranou.**

**Zahleděl jsem se do kraje. Tiché veselí,
jako by na**

**pahorky a do údolí neslyšně padal déšť'
drobounkého**

**zlata. Přec měl kraj zvláštní elegický
tón – zachvěl jsem**

se vzdor teplému vzduchu.

**Pohlédl jsem vzhůru k modrému nebi.
Vzpomněl jsem**

**si zas na Márinku. – Mé drahé děvče! –
Ale zdálo se mně,**

**že se jí v nynějším okamžiku tak trochu
bojím. Myšlénka**

**se uhnula. – Nu ano – stotisíc křižáků
porazil Žižka**

**zrovna houfečkem lidí – rytíř Percival
pobil sto**

**ozbrojenců za hodinu — ale bůh ví, co
to je – někdy**

**nemá ani historie přesvědčující sílu –
vyvětralé pivo,**

hlína na jazyku.

**Ne – nemožno – nazpět nemožno –
bud'si!**

Lidí teď už vycházelo z brány víc než

dřív. Zrak je

**sledoval bez myšlenky. Pak začala
mimovolně zas**

**pověřivá hra a rovněž mimovolně jsem
ted' při ní užíval**

**uskoku. Vsázel jsem při sobě jen na ty,
kteří měli**

**rozhodně venkovský šat, a o kterých se
mohlo s velkou**

**tedy pravděpodobností soudit, že
půjdou spíš vlevo, ven k**

Podbabě.

**Náhlá zimnice mne rozrazila – vstal
jsem namáhavě.**

**Raděj zas na obchůzku! Beztoho volá
neúprosná již**

povinnost.

**Když jsem se blížil pádnými kroky – ale
cítil jsem sám,**

**že nejsou teď moc pádný – zas k
Prokopovi, vcházel**

**právě inspekční důstojník do citadely.
Počkáme beztoho,**

208

až zase vyjde.

**Ale na tváři Prokopa Holého pozoroval
jsem úbělovou**

bledost.

**„Pepíku, ty máš strach,“ pravím s
upřímným soucitem.**

**Prokop Holý neodpověděl. Položil
ukazováček pravé**

**ruky pod pravé oko a stáhl dolejší
klapku tak, že bylo**

**vidět vnitřní červený okraj. Známý to
posuněk pražské**

**mládeže, jenž v slova přenesen znamená
naprostou**

negaci.

**Proč jen neřekl, že má strach! Mohlo
být Rakousko**

ještě

—

„Jedenáct,“ zajektl Prokop Holý.

**Jedenáctá snášela se teplým vzduchem
pomalu dolů.**

**Každé bácnutí třepalo se dlouho kolem
sluchu a**

**mimoděk jsem pohlédl vzhůru, není-li
zvuk ten nějak**

viditelně ztělesněn. Byly to mohutné

rány, které tu

**odzváněly jednomu z nejstarších a
největších státních**

útvary evropských!

**Ještě jsem pomalu obešel vojenskou
posici Mikuláše z**

**Husi a sestupoval pak volným krokem
dolů k**

**Prokūpkovi. Zdálo se mně, že musím
jeho pozorlivost**

**vrchněvojvůdcovským pokynem nějak
ještě zbystřit.**

**Prokūpek seděl pořád ještě na zábradlí,
ale už nekouřil**

**doutníček, mělt' teď v klíně plnou čepici
švestek. Jedl s**

**velkou chutí a každou pecku vyndal
opatrně z úst, vzal ji**

**na ukazováček, opřel o ni palec, švihnul
– a už ubíhala**

**hlasitě naříkajíc některá ze slepic, které
se procházely na**

**druhé straně silnice. Už byly skoro
všechny odběhly do**

209

**bezpečné vzdálenosti, jen jedna černá
ještě zobala hlínu**

poněkud neopatrně blízko. Právě byl

Prokůpek namířil

**také na ni, když spatřil mne. Střelný
palec měl pojednou**

**jiný směr a místo slepice švihla pecka
mou bradu tak**

**ostře a štiplavě, jako kdyby ji byl někdo
koncem biče**

**přešvih. Prokůpkův obličej zářil
blažeností.**

„Co to děláš? Ty nedáváš pozor?“

**„Já? To víš! Já nemám oči, vid’?
Chceš?“**

„Nemám hlad. Zač jsou?“

„Za osm fuků. Vem si.“

**„Vemu čtyry pro Pepíka. – Pozor!
Každý okamžik už**

může přijít.“

**A šel jsem zas vzhůru. Ještě jsem cítil,
jak mne švihla**

**pecka bolestně přes ucho, ale neohlédl
jsem se, kráčel**

jsem důstojně dál.

**Bylo půl dvanácté, když jsem byl zas u
posice Prokopa**

**Holého. Ležel pořád ještě natažen v
trávě.**

„Tu máš švestky – jsou od Frantíka.“

**Prokop Holý odstrčil mou ruku. Položil
jsem švestky**

vedle něho a sebe taky, do trávy naznak.

**Nebe bez obláčku. Ale když se tak
člověk dívá vzhůru,**

**znenáhla slábne zrak a zdá se, že se ve
vzduchu hemží**

**samí šlehající sebou bílí červíci. Nejen
plný zrak, také**

**plné tělo měl jsem pomalu červíků těch,
krev skákala a**

**zas se zarážela, ted' škubnul sebou ten
sval, ted' zas onen.**

Jako by roztavené olovo kapalo s nebe.

**Obrátil jsem se stranou, tváří k
Prokopovi.**

Bily tři čtvrtě.

210

**„Ty – poslouchej –“ obrátil se Prokop
Holý pojednou**

**ke mně a oči jeho stály v sloup, „jestli
nás Pohorák**

nezradil!“

**„To snad ne –“ zakoktal jsem. Ale
nedalo mně, vstal**

**jsem a přecházel sem tam. Nejděsnější
myšlenky o Černé**

zradě válely se myslí.

**Tu pohlédnu křovím k ouvozu –
ouvozem běží**

Prokůpek vzhůru, co mu nohy stačí.

**„Prokůpek!“ – a první myšlénka je:
utečme!**

**Prokop Holý je také již na nohou. Z
druhé strany kvapí**

**sem Mikuláš z Husi. Viděl též běžícího
Prokůpka.**

Prokůpek sotva popadá dechu.

„Čeledínové pijou tam u

**krámu kořalku a povídají, že zrovna
ted' sebral na trhu**

policajt hokynáře!“

**Nikdo neřekl: „To je Pohorák!“ Ale
jako když těžký**

**kámen padne mezi ptáky, už jsme byli
na všechny strany.**

**Pádil jsem ouvozem dolů, až se hlava
třásla. Mžikem**

**jsem byl u Valdstýnské ulice, ale jakýs
pud mne hnál dál.**

**Zahnul jsem do ulice Senovážné,
řádkové dláždění**

**ubíhalo pod nohama. Již jsem byl u
kostela sv. Tomáše a**

chtěl jsem podloubím kolem náměstí

vzhůru – první pilíř

**minul – vtom běh staven a já se tisknul
k pilíři druhému.**

**Právě policajt zaváděl vedle na strážnici
Pohoráka,**

**vozik a psa. Viděl jsem dobře, že
Pohorák je mocně**

dojat. V jeho tváři byl bol nevýslovný.

**Dějepis lidstva měl by nemilou mezeru,
kdybychom**

nevyprávěli, co se stalo s Pohorákem.

211

**Vjížděl téhož dne trochu později než
jindy Strahovskou**

**branou do Prahy, ba může se říci, že na
hokynářský zvyk**

**a pražský obyčej již velmi pozdě: bylo
sedm hodin. Šlo to**

**hopkem vrškovými ulicemi dolů,
podsední tahoun, bílý**

**hafan, nemusil táhnout a běžel vesele,
náruční tahoun,**

**pan Pohorák, zdržoval vozík a levicí
jeho, na voji**

**položenou, škubalo to do výše v
pravidelných skoro**

časových odstavcích.

**„Copak dnes tak pozdě, Pohoráku?“
ptal se pecnář v**

**Hluboké cestě, kouřící pohodlně a
vysvléknut z kabátu,**

venku na chodníku.

**„I – byly štace,“ pousmál se Pohorák a
zarazil s**

**dlouhým „prrr“ vozík. Sáhł do pravé
kapsy, vyndal**

**slámou opletenou lahvičku s kmínovkou
a podával ji**

pecnářovi. „Nezavdáme si?“

„Děkuju, já už jsem ráno svou vysrk.“

„Já taky, ale lepších pět otčenášů než

jeden.“ A

**Pohorák si přihnul ke dnu, zastrčil
prázdnou láhev,**

kývnul a drnčil dál.

**Na Selském trhu už bylo plno. Policajt
vodí Pohoráka s**

**vozíkem sem a tam, Pohorák se s
„panem kaprálem“**

**neúnavně hádá, konečně nalezeno místo.
Někdy míval**

**Pohorák na trh také zajíce, máslo, vejce
mimo drůbež,**

**dnes měl jen zabitě slepice a holuby.
Drůbežnictví bylo**

**jeho hlavním obchodem. Pohorák byl
tím zvláštním, ne**

**valně příjemným zápachem, jaký
domácí drůbež má,**

**celý prosáklý, atmosféra kolem něho
měla na několik**

kroků zcela určitý ráz svůj.

212

**Pohorák byl již silně přes padesát.
Učinil-li sobě čtenář**

**dle něčeho dříve proneseného ponětí, že
Pohorák vynikal**

**jakous postavou mohutnou, lituju, že
musím**

**obrazotvornosti jeho dát zcela určité
meze. Pohorák**

**nevypadal tak, jako by se v jízdárně
chtěl s herkuly rvát**

**o cenu. Byl postavy málo nadprostřední,
k týlu poněkud**

**nahrblé, a víc suše kostnaté než složité.
Jeho suché tváře**

**byly neštovicovými důlky tak zd'obány,
že by**

**dobrosrdečnější Člověk byl snadno
mohl připadnouti na**

**myšlénku poradit mu, aby si tváře dal
trochu vydláždit.**

**Na těle měl Pohorák drobně
kostkovaný, modravý kabát,**

**jenž ale na některých místech, hlavně
na zádech pod**

**límcem a na levém rameně vypadal už
jako nekostkované**

**vyschlé bláto, pak umouněné hnědé
pantalony, dole vždy**

**hezky vyhrnuté, třeba by nebylo přšelo
už od osmi neděl.**

**Hlavu kryla v zimě v letě soukenná,
temná čepice, z**

**jejíhož lemu vyčuhovala zastrčená
akcízová poleta.**

**Pohorák ustlal slámy pod vozík do stínu
a pes se na ni**

**stočil. Pak vyndal a rozložil po vozíku
své zboží. A pak se**

trochu narovnal a rozhlíd.

**„Panenko,“ oslovil vedlejší as
šedesátiletou prodavačku,**

**„dejte mi tu trochu pozor, jo? Cesta
mně vytrávila –jen**

hrníček bryndy!“

**Zašel k blízkému kavárníkovi a vypil
hrneček. Pak šel o**

**tři kroky dál ke kořalečníkovi, vysrknul
dvě štamprle**

**samožitné a vstrčil lahvičku pro zásobu
do kapsy. Pak**

**koupil dvě makové housky, jednu pro
sebe, jednu pro**

psa, a teď je zas u svého vozíku.

213

**„Vpravo nebo vlevo?“ ptala se
půjčovačka nízkých**

**stoliček. Pohorák ukázal mlčky prstem,
dal ženě dobrák**

**a usednul. Ruka vjela do levé kapsy u
kabátu a vyňala**

**dýmku a sáček. Šňůra sáčku se
roztočila, dýmka nacpala,**

**z pravé kapsy u vesty objevila se
škatulka sirek a**

**Pohorák bafnul. Chutnalo. A teď se
rozhlídl po svém
zboží.**

**„Kuřata dám po dvou dvacetnících,
holuby po jednom,
“ bručí pro sebe a bafá.**

**Přistoup zavalitý pan starý. Pan starý
nebo paní stará,**

**čili sládek nebo sládkova poznají se
neomylně dle toho, že**

**za nimi služka nese putnu s měděnými
obručemi.**

„Zač máte ta kuřata?“

„Zač je mám?“ mínil pohodlně Pohorák
a přendal

**dýmku do druhého koutu. „To bych byl
hloupý, abych to**

**řekl. Ale prodávám je po čtyřiceti
dobrých.“**

**„I jděte, blázne, co vám napadá. Po
dvaatřicíti. Chcete?**

Vezmu jich šest.“

**Pohorák zavrtí jen mlčky hlavou,
usedne zas a bafá.**

Pan starý se vzdálil.

„Pohoráku, dnes to za to neprodáte,“

míní sousední

**prodavačka, kterou byl dřív nazval
„panenkou“.**

„Nedržte se, je toho moc v trhu.“

**„I co je ti, babo jedu, do toho! Já si
prodám, zač chci.**

**Hled' si svých vápenných pukavců,
Pohoráka nebudeš**

**učit prodávat! – Já, kdybych neprodal
nic, mám dnes už**

**výdělek v kapse,“ dodal po chvilce,
vyndal z vesty několik**

zlatek a třepal jimi ve vzduchu.

**Panenka mlčí. Pohorák už taky, bylť
zlost svou**

spláknul kořalkou.

Paní se služkou.

„Po čem jsou kuřata?“

„Po čtyřiceti.“

„Tak drahý! Po pětatřiceti. – Nejsou?“

Pohorák mlčí.

„No – nebud'te tak umíněný.“

**„Eh co, já za to nemůžu – já jsem si
postavil hlavu a**

konec – jinač nejsou!“

**„Milostpaní, pojd’me dál,“ pobízí
služka, „vždyť jsou**

beztoho skoro zeleny.“

**„Co – zeleny – ty jsi zelena – ty košťále!
– Moje kuřata**

**hrajou všechny barvy,“ vzal několik
kuřat za nožičky a**

**točí jimi ve vzduchu. „Ichuchu!“
Veškeré panenky kolem**

**dají se do hlasitého smíchu. Pohorák
zapíjí zlost.**

A tak to jde dál.

Trh řidne. Holubi a kuřata Pohorákova

jsou napořád

**nedotknuta. Někdy se koukne Pohorák,
jakoby tázavě,**

**přec po svém vozíku, a pak si zabručí:
„Můžu já za svou**

hlavu?“

Kořalka začíná zvolna působit.

Přichází uzenkář. „Horky! Horky!“

**„Dej sem jeden!“ Pohorák vezme párek
a sní jej.**

**Mezitím prodává uzenkář u vedlejších
hokyň. Za chvíli**

se vrací k Pohorákovi.

„Pantáto, tři dobráky za párek.“

„Za jaký?“

215

Hokyně protější: „Vždyť jste jej ted’ sněd.“

„Já že sněd uzenku? To jste všichni blázni!“ Hádka.

Pohorák kleje. Uzenář šermuje háčkem ve vzduchu a

volá policajta.

Policajt: „Měl jste párek?“

Pohorák vytřeštil na něho oči. „Měl.“

„Tak zaplat’te!“

**„To se rozumí! – Ted’ jsem se zrovna
upamatoval –**

**vědí, pane kaprál – jsem starý chlap –
mám už divnou**

hlavu.“

**V okolí smích. Ale Pohorák zasmušile
sedá, několikrát**

**pro sebe zaběduje: „Ta hlava – ta
hlava!“ – pak dopije**

lahvičku a kouří.

**Slunce praží nemilosrdně. Pohorákovi
je nevolno.**

**Pohlédl na psa, kterak v stínu pod
vozem spí – pomalu se**

**sebere, přikryje kuřata a holuby
plachetkou – vleze pod**

vozík —

**Už i „paní kejvavá“, poslední to codenní
kupec, odnesla**

**svůj nákup. Nůše a víka mizí, hokyně
odnášejí své bedny**

**s vejci. Policajt obchází a pobízí:
„Sklízet!“**

Ted’ stanul před vozíkem Pohorákovým.

**„Sklízet, kdo je od vozíku,“ a chytil za
vůz. Temné**

**vrčení pod vozem. Policajt nahlédne
tam a vidí**

**Pohoráka, jak máje čepici pod hlavou,
pokojně na slámě**

**spí. „Pohoráku, vstávat!“ a zatáhl jej za
nohu.**

**Vtom pes vyskočil a škubnul vozíkem
stranou tak, že**

**kolo šlo Pohorákovi přes ruku. Pohorák
spí dál. Policajt**

se usmál.

216

**„Poslouchejte, polejte ho trochu,“ volá
na jednoho z**

**metařů, kteří začali již svou činnost.
Chlamst! a půl**

**konve vody vychrlilo se na nebohou
hlavu Pohorákovu.**

**Pohorák sebou škubnul, usedl a protírá
si oči.**

„Vstaňte!“

**Pohorák pomalu vstává. „Jsem nějak
celý zmalátnělý –**

už jsem stár na to dření –“

**„No tak půjdete, staroušku, se mnou.
Tam se vyspíte.“**

**„No, jak poroučejí.“ A Pohorák se chytil
za voj a šel,**

**kam ho vedl policajt, s hlubokým žalem
v srdci.**

**Na půdě u Rumpálů rozechvělá schůze.
Vzájemné se**

**zapřísáhnutí, že k zradě nedojde nikdy
a nikdy. Referát**

**Jana Žižky z Trocnova: „Viděl jsem ho,
jak tady stojím –**

**škubalo to mnou, ale nemoh jsem mu
pomoci!“ – Jen**

**Mikuláš z Husi scházel při schůzi, byl
už na cestě k**

rakovnickým lesům.

**Konec smrtelných úzkostí o šesté
hodině k večeru.**

Namáhavě vlíkl Pohorák svůj vozík do

vrchu a zastavil u

**krámu Rumpálovic. Prokop Holý
naslouchal s bušícím**

**srdcem za skleněnými, z krámu do bytu
vedoucími**

dveřmi.

**„Přišlo mně zle – musili mne zavést a
tam jsem se**

**trochu vyspal. – Musím zůstat přes noc
v širokém dvoře**

**– byl dnes bídny trh – snad bude zítra
lepší –“**

**O několik dní později nalezena v koutě
vedle kašny**

**nová bambitka. Nikdo nevěděl, jak tam
přišla, a mluvily
se divné věci.**

217

**A teprv as za čtyry neděle přitočil se
Prokop Holý k**

**Pohorákovi, táhnoucímu prázdný vozík
z trhu, a ptal se**

**ho: „Pohoráku, kam jste dal těch šest
zlatých?“**

**Pohorák zastavil. „Jakých šest
zlatých?“**

**„No víte, co jsem vám dal, abyste nám –
abyste mně**

koupil trochu prachu.“

**„Mně šest zlatých? –Josítku, Josítku –
mně se zdá, že**

**zkoušíte staré lidi – staré lidi zkoušet, to
je hřích!“ a**

vyzdvihl kárně prst pravé ruky.

218

PSÁNO O LETOŠNÍCH DUŠIČKÁCH

1876

**Nevím, kolikrát přijde ještě o
Dušičkách na košířský**

**hřbitov, dnes alespoň kráčela již
namáhavě, nohy jí už**

**nějak neslouží. Takto se dělo arci vše,
jak se děje**

**každoročně. Kolem jedenácté hodiny
vylézala mohutná,**

**těžká její postava z drožky, za ní vyndal
kočí náhrobní**

**věnce z vozu, obalené v bílém šatu, a
pak vyndal pětileté**

děvčátko, taktéž teple obalené. To

děvčátko je už asi po

**patnácte let pořád pětileté, slečna Máry
si je vypůjčuje**

vždy někde v sousedstvu.

**„Tak, děťátko! Koukej se, to je tu lidí –
vid? A světla a**

**lampičky a kytky! Nu jdi, neboj se – jen
jdi napřed – jdi**

kam chceš, já jdu za tebou.“

**Děťátko ostýchavě jde kupředu. Slečna
Máry jde hned**

**za nim, pobádá je, aniž by mu ale
určovala směr cesty.**

Chodí tak, až náhle řekne slečna:

„Počkej!“, vezme děvče

**za ruku a vede je nedaleko mezi hroby.
Sundá s jistého**

**železného kříže oprchalý, větrem a
deštěm roztřepený**

**věnec a zavěsí tam nový, složený z
bílých a černých**

**umělých květin. Pak se chytne prázdnou
rukou za**

**rameno kříže a začne se modlit –
pokleknout stálo by ji**

**příliš mnoho práce. Z počátku hledí
zrak dolů na**

povadlý drn a hnědou hlínu hrobu, ale

pojednou se hlava

**vzpřímí, široká, příjemná tvář slečnina
a velké, upřímné**

**její oko modré hledí jakoby do dáli.
Oko se pomalu kalí,**

**kolem koutků úst škubne to sem tam,
modlící se rty chvěj**

219

**ně se úží a bohaté slzy vyhrknou a
splývají pomalu.**

**Děťátko udiveně pohlíží vzhůru, ale
slečna nevidí a**

**neslyší ničeho. Pojednou se pak za chvíli
zas, jakoby**

**násilím, vzpamatuje, vzdychne si
dušeně a dlouze,**

**bolestně se na dítě usměje a poněkud
drsně znějícím**

**šeptem praví: „Nu tak –jdi zas, dět’átko,
jdi! Jdi kam**

chceš, já jdu pořád za tebou.“

**A chodí zas sem tam, kam se dět’átku
uráčí, až**

**najednou opět někde řekne: „Počkej!“ a
přistoupne k**

**jinému hrobu. Zde si počíná zcela zase
tak, jak u hrobu**

prvního, myslím že ani o minutu není u

jednoho z nich

**dýl. A pak položí druhý oprchalý věnec
do šatu k**

**prvnímu, vezme drobnou svou
průvodkyni již za ručku a**

**míní: „Je ti už zima, vid? No pojd’, abys
se nezastudila.**

**Sednem si zas do drožky a pojedem
domů. Ráda jedeš,**

**vid’?“ Pomalu dojdou k drožce,
děvčátko a věnce napřed**

**se vloží dovnitř a pracně pak následuje
slečna. Povož**

zaúpí, kuň dostane dva tři šlehy, než

zabere. A tak se děje

rok co rok.

**Kdybych byl naivní ještě novelista,
napsal bych zde**

**nejspíš: „Ptáte se, čím že ty hroby jsou?“
Ale já vím, že se**

**čtenář jaktěživ po ničem neptá.
Novelista musí čtenáři**

**své dobrodiní přímo vnutit. To však je
zde poněkud**

**těžké. Slečna Máry je nepřístupna, je
mlčeliva stran**

**údajů svého života a nevnucovala se
jaktěživa**

pranikomu, ani nejbližším sousedům

svým. Měla od

**dětinství a má posud jedinou přítelkyni,
druhdy**

**hezounkou slečnu Luizi, nyní vyschlou
vdovu po panu**

220

**Nocarovi, finančním vrchním
strážníkovi. Dnes odpůldne**

**budou obě sedět pohromadě v bytu paní
Nocarové.**

**Nestává se to často, že by sobě vyšla
slečna k přítelkyni**

**své do Vlašské ulice, ona vůbec vychází
ze svého**

**přízemního bytu pod Svatojanským
vrškem málokdy,**

**skoro nikdy jindy než časně zrána v
neděli do kostela sv.**

**Mikuláše. Jet' příliš mohutné tělnatosti
a chůze ji už**

**dávno namáhá. Proto také jí přítelkyně
šetří a navštěvuje**

**ji denně sama. Mnoholetým, upřímným
přátelstvím**

takřka srostly.

**Dnes ale by bylo slečně Máry příliš
teskno doma. Zdálo**

by se jí prázdněji, osaměleji než jindy, a

utíká se k

**přítelkyni. A také paní Nocarové je
proto dnešek**

**svátkem. Nikdy nepraží kávu s takou
pečlivostí jako**

**dnes, nikdy tak pečlivě nepřihlíží k
tomu, aby bábovka se**

**nesrazila a byla pěkně kyprá. A celá
zábava jich má dnes**

přitlumený, sváteční tón.

**Nemluví mnoho, cokoliv mluví, zní jaksí
jednotvárně a**

**má přec bohatou resonanci. Také se
chvilkami zaskví**

**slzička a obejmutí děje se častěji než
jindy.**

**Konečně, když už dlouho seděly podle
sebe na pohovce,**

dojde k výročnímu bodu jich rozmluvy.

**„Prosím tě,“ řekne paní Nocarová,
„pánbůh nám dal**

**skoro stejný osud. Já měla dobrého a
hodného muže, a**

**po dvou letech odešel mně na věčnost a
nenechal mně tu**

**ani žádné dět'átko na radost. Od té doby
jsem také sama**

– já nevím, co je hůř: nikdy nepoznat,

nebo poznat a zas

ztratit.“

221

**„No vždyť víš, že jsem byla vždycky do
vůle boží**

**odevzdána,“ praví pak slavně slečna
Máry. „Vždyť jsem**

**věděla svůj osud napřed. Zdálo se mně
to přec. – Zdálo se**

**mně“ když jsem byla dvacetiletá, že
s jsem byla na bále. –**

**Ty víš, že jsem já na bále jaktěživa
nebyla. Procházeli**

jsme se při hudbě a v zářícím osvětlení

nějak párek za

**párkem, ale ku podivu, taneční síň byla
jakoby rozlehlá**

**půda nahoře pod krovem. Najednou
začaly přední párky**

**sestupovat po schodech dolů, já šla
poslední, s nějakým**

**tanečníkem, na jehož tvář se
nepamatuju. Už nás bylo**

**jen několik nahoře, vtom se ohlídnu a
spatřím, jak za**

**námi kráčí smrt. V zeleném
aksamitovém plášťíku, s**

bílým perem za kloboukem, a s kordem.

Spěchala jsem,

**abychom také my sestoupili rychle, ale
ostatní už byli**

**zmizeli všichni, také můj tanečník
zmizel. A najednou**

**mne smrt držela za ruku a odnášela
mne pryč. Byla jsem**

**pak dlouho, dlouho živa v paláci a smrt
byla jakoby mým**

**mužem. Zacházela se mnou co
nejlaskavěji, milovala**

**mne, ale mně byla protivná. Měli jsme
nesmírnou**

nádheru kolem sebe, samý křišťál a

zlatu aksamitu, ale

**nic mne to netěšilo. Pořád jsem toužila
po světě zpátky a**

**naš posel – to byla zas druhá nějaká
smrt – mně**

**vyřizoval vždy, co se děje na zemi. A
mému muži bolela ta**

**moje touha a já to viděla a bylo mně ho
proto zas líto. Od**

**těch dob jsem už věděla, že se nevdám
nikdy a mým**

**ženichem že je smrt. Nu a vidíš, Luizi, –
nejsou sny z**

rukou božích? – neoddělila dvojí smrt

život můj od

života ostatního?“

222

**A paní Nocarová pak pláče, ač slyšela
ten sen již**

**nesčíslněkrátě, a pláč přítelkyně kane
do rozbolněné duše**

slečniny jako chladivý, vonný balzám.

**Vskutku je dosti divno, že slečna se
nikdy neprovdala.**

**Byla záhy osiřela, samostatná a
majitelkou slušného**

**dvoupatrového domku pod
Svatojanským vrškem. Také**

nebyla ošklivá, je to vidět podnes. Byla vysoké postavy

jak málokterá dáma, její modré oči byly přímo krásny,

její tvář trochu sice široká, ale pravidelná a příjemná –

jen poněkud přílišně tělnata byla od nejprvnějšího svého

mládí a to jí způsobilo příjímí „tlusté Máry“. Pro tloušku

svou byla vždy poněkud pohodlná, ani nehrávala s

ostatními dětmi, pozděj nechodila nikam do společnosti a

**jedinou její vycházkou denní byla
krátká procházka na**

**Mariánské hradby. Nemůže se ale říci,
že by byl kdy**

**některý Malostranák přemýšlel o tom,
proč že se slečna**

**Máry vlastně neprovdala. Tam je
společnost zcela**

**určitých rysů, slečna Máry je v ní rysem
staropanenským**

**a nikdo by nepomyslel, že to může být
jinak. Když přec**

**některá ženská maně a dle běžných
ženských frází vůči**

**slečně se otázky té dotkne, odvěti slečna
s klidným**

**úsměvem: „Já myslím, že člověk také za
svobodna může**

**sloužit bohu – nemám pravdu?“ A když
někdo dotkne se**

**otázkou paní Nocarové, pokrčí tato
špičatýma ramenama**

**a praví: „Když nechtěla! Mohla se vdát
několikrát a**

**dobře, to je svatá pravda. Já sama vím o
dvou – tuze**

hodní lidé – když nechtěla!“

Ale já, pamětník malostranský, vím, že

oba byli

223

**flámové a nestáli za nic! Vždyť se
nejedná o nikoho**

**jiného než o kupce Cibulku a o rytce
Rechnera, a necht’**

**se o těch dvou mluvilo kdekoli, vždycky
se řeklo: „Ti**

**flamendři!“ Neříkám, že byli snad
zločinní, to by tak**

**ještě bylo scházelo. Ale takto nebylo
pranic do nich,**

**žádný pořádek, žádná usedlost, žádný
rozum. Před**

**středou nezačal Rechner pracovat nikdy
a v sobotu**

**odpůldne už nepracoval zas. Mohl si
vydělat velké peníze,**

**byl tuze šikovný, jak diurnista pan
Hermann, krajan mé**

**matky, vždycky tvrdil, ale když mu
práce nechutnala! A**

**kupec Cibulka byl víc ve vinárně pod
podloubím než ve**

**svém krámě, spal vždycky do bílého
dne, a když se**

**postavil přece za pudl, byl ospalý a
bručel.**

**Uměl prý i francouzsky, ale obchodu
nedbal, a jeho**

mládenec dělal si, co chtěl.

**Byli skoro pořád pohromadě, a
zakmitnula-li v duši**

**některého z nich přec někdy jiskra
šlechetnější, druhý ji**

**zajisté ihned udusil. Takto ovšem
nebylo rozmarnějších**

**společníků, chtěl-li si někdo k nim
přisednout. Po**

**oholeném, kupředu v ostrou hranu
vybíhajícím obličej**

malého Rechnera přebíhal stále lehký

úsměv, jako když

**sluníčko přebíhá po poli. Vysoké čelo
jeho, s něhož**

**dlouhý kaštanový vlas byl sčísnut
nazad, bylo vždy jasné,**

**a kolem tenkých, bledých rtů hrál věčný
posměch. Celé**

**jeho suché tělo, oděné vždy v oblíbenou
Rechnerovi**

**žlutavou barvu, bylo v ustavičné hře a
rameny jeho to**

škublo každý okamžik.

**Přítel Cibulka, vždy zas černě oděný,
byl mnohem**

**klidnější, ale jen tak naoko. Byl suchý
jako Rechner, o**

**něco ale vzrostlejší. Jeho malá lebka
vybíhala v nízke,**

**čtverhranné čelo. Trochu vysedlá oční
kost kryla pod**

**hustým tmavým obočím jiskrné oči,
černé vlasy byly**

**sčísnuty kupředu do spánků, dlouhý,
jako aksamit hebký**

**a černý knír splýval přes ostře
vykrojená ústa, a když se**

Cibulka zasmál, svítily knírem zuby

jako sníh. Bylo cos

**divokého a zároveň přec dobráckého v
tváři Cibulkově.**

**Cibulka smích obyčejně přemáhal, až
už nemohl a náhle**

**propukl, aby hned zas tvářil se klidný.
Rozuměli si,**

**jediné šlehnutí okem a věděli vše, i s
poznámkami k**

**tomu. Ale málokdo k nim přisednul,
jejich vtip byl**

**počestným sousedům světácký, divoký,
nerozuměli mu a**

zdálo se jim, že jsou řeči obou nějakým

stálým rouháním.

**Cibulka a Rechner zas navzájem nestáli
o usedlou**

**společnost malostranskou. Navečer jim
byly vzdálené**

**hospůdky staroměstské stokrát milejší;
potloukali se**

**spolu celým městem, ba i odlehlý
František znal obdenní**

**jejich návštěvy. A když pozdě po
půlnoci zvonil ulicemi**

**malostranskými veselý smích, šli to
zajisté Rechner s**

Cibulkou teprv domů.

**Se slečnou Máry byli oba tak as v
stejném stáří.**

**Chodívali s ní kdysi do mikulášské farní
školy, od té**

**doby se nestarali o ni a ona o ně. Vídali
se jen na ulici a**

**nedbale lehký pozdrav byl jedinou
výměnou.**

**Tu se stalo pojednou, že slečna Máry
obdržela po**

**poslici list, pečlivě, skoro kaligraficky
psaný. Když jej**

**přečtla, sklesly jí ruce a list z nich
vypadl na zem.**

Zněl:

„Velevážená slečno!

**Zajisté se podivíte, že píšu Vám já,
právě já. A ještě více**

**as ustrnete nad obsahem. Netroufal
jsem sobě nikdy**

**přiblížiti se k Vám, avšak – abych
nečinil oklik**

**zbytečných – já Vás miluju! Miluju Vás
již dávno.**

**Prozkoumal jsem se a cítím, že mám-li
být šťasten, mohu**

být jen Vámi.

**Slečno Máry! Snad se podivíte a
odmrštíte mne. Snad
rozličné křivé pověsti zkalily také u Vás
pověst mou a
pokrčíte pohrdlivě ramený. Já nemohu
nic jiného učinit
než Vás poprosit, abyste nejednala
překvapeně, abyste se
rozmyslila, než pronesete slovo
rozhodné. Tolik mohu
říci, že byste ve mně našla manžela,
který by každým
dechem svým snažil se o Vaše štěstí.**

**Prosím ještě jednou: rozmyslete se
dobře. Ode dneška**

**za čtyry neděle očekávám Vaše
rozhodnutí, ne dřív a ne
později.**

Prozatím – odpusťte mně!

**S toužným zanícením Váš oddaný
Vilém Cibulka.“**

**Slečně Máry šla hlava kolem. Byla již
tak asi třicet let**

**stará a netušené, náhle leželo u její
nohou první vyznání**

**lásky. Skutečně první. Nikdy nebyla
posud sama na lásku**

**vzpomněla, nikdo nebyl také posud o
lásce s ní mluvil.**

**Palčivě rudé blesky šlehaly jí hlavou,
spánky bušily,**

226

**dech pracně se dobýval z prsou. Nebyla
s to zachytit**

**nějakou myšlenku určitou. Jen
uprostřed rudých těch**

**blesků stála před ní na okamžiky
postava určitá –**

zasmušile hledící Cibulka.

Zdvihla konečně zas list a čtla jej

třesouc se znovu. —

Jak krásně psáno! — Jak něžně! —

**Nemohla sobě pomoci a musila s listem
ku své**

**přítelkyni, ovdovělé Nocarové. Mlčky jí
podala list.**

**„Nu tak vidíš,“ vypravila paní Nocarová
konečně ze**

**sebe. Na její tváři bylo patrné rozpačité
udivení. „A co**

chceš učinit?“

„Já nevím, Luizi.“

**„No vždyť máš dost času na
rozmyšlenou. — Ono je sice**

**vždycky možno – odpust’ – ale ty víš, jak
ti mužští jsou a**

**že se mnohý žene jen za penězi – ale –
proč by tě neměl**

**opravdu rád? Víš co, já se na něho
dobře zeptám.“**

Slečna Máry mlčela.

**„Poslouchej, Cibulka je hezký člověk!
Má oči jako uhel,**

**černé kníry a zuby – povídám ti zuby
zrovna jako cukr.**

**On je vlastně velmi hezký!“ a paní
Nocarová sklonila se**

**k nemluvné přítelkyni a objala ji
láskyplně. Slečna Máry**

**se červenala jako purpur. – Zrovna o
týden později našla**

**slečna Máry, navrátivši se z kostela, list
jiný. Čtla s**

rostoucím udivením:

„Ctěná slečinko!

**Nevykládejte mně za zlé, že se osměluju
Vám psát. Je to**

**tak, že se hodlám oženit a že pro
domácnost svou**

227

potřebuju pořádnou hospodyni, ale že

nemám žádných

**známostí, neboť zaměstnání moje
nedává mně času k**

**zábavám, a ať se rozhlížím jak chci,
pořád se mně víc a**

**více zdá, že Vy byste byla rozhodně
dobrou ženou mojí.**

**Nevykládejte mně za zlé, ale jsem
člověk dobrý a**

**nepochybila byste se mnou, mám svoje
vyjití a umím**

**pracovat a s pomocí boží nescházelo by
nám nic. Jsem**

jedenatřicet let stár, znáte mne a já

znám Vás, vím, že

**jste zámožná, ale to nic neškodí a je to
dobře. Tolik**

**musím říci, že se moje domácnost už
bez hospodyně**

**neobejde a že bych nemoh dlouho čekat,
proto taky**

**prosím, abyste mně nejdéle do čtrnácti
dnů dala laskavou**

**svou zprávu, sic bych se musil ohlídnout
jinde. Nejsem**

**žádný blouznil, neumím klást pěkná
slova, ale umím mít**

někoho rád a jsem do čtrnácti dnů Váš

oddaný a uctivý

Jan Rechner, rytec.“

**„Píše upřímně jako jednoduchý člověk,“
pravila**

**odpůldne paní Nocarová. „Tedy máš na
vybranou, vidíš,**

Márinko – a co uděláš?“

**„Co udělám?“ tázala se slečna Máry
zpět jako ve snu.**

**„Máš někoho z nich radš? – Řekni
upřímně – líbí se ti**

jeden z nich? – Který?“

„Vilém,“ šeptala červenající se slečna.

**Cibulka už byl „Vilémem“ – Rechner
byl ztracen.**

**Usneseno, že paní Nocarová list k
Rechnerovi co**

**zkušenější sama složí a slečna Máry že
jej opíše.**

**Ale netrvalo to ani týden a slečna Máry
přišla ku své**

228

**přítelkyni zas s novým listem v ruce.
Tvář její zářila**

spokojeností. List zněl.

„Ctěná slečinko!

Tak mně už nemějte za zlé, je taky

dobře a já za to

**nemůžu. Kdybych to byl dříve věděl, že
se uchází o Vaši**

**ruku můj milý přítel Cibulka, byl bych
se ani nezmínil,**

**on mně ale nic neřek a já nic nevěděl.
Už jsem mu řekl**

**všechno a já odstupuju dobrovolně,
protože on Vás má**

**rád, ale prosím, abyste se mně
nevysmála, neboť to by**

**nebylo hezké a já můžu své štěstí ještě
udělat jinde. škoda**

je toho přec, ale to nic neškodí, a

zapomeňte, že jsem Váš

oddaný a uctivý

Jan Rechner, rytec.“

„Jsi teď bez rozpaků,“ mínila paní
Nocarová.

„Zaplat’ pánbůh!“– A slečna Máry
zůstala samotná, ale

samota jí byla dnes sladká. Myšlenky
její připínaly se k

budoucnosti a byly tak luzny, že sobě
opakovala

neúnavně každou z nich znovu. A tím
nabývala znenáhla

každá myšlenka víc a více plastičnosti a

pojily se v určitý

celek – v obraz celého, krásného života.

**Následujícího dne našla paní
Nocarová slečnu Máry**

**ale ochuravělou. Ležela na pohovce,
byla bledá, oči**

hleděly mdle a byly pláčem zarudlé.

**Polekaná přítelkyně sotva že vypravila
otázku ze sebe.**

**Slečně Máry vyhrkly znovu slze, pak
ukázala mlčky na**

stůl. Na stole ležel již zase list.

**Paní Nocarová tušila něco děsného. List
byl vskutku**

velmi vážný:

„Velevážená slečno!

**Tedy nemám být šťasten! – Sen
prchnul, tlačím ruku k**

čelu, hlava mně víří v bolesti.

**Avšak ne – nechci kráčet cestou, která
je dlážděna**

**zmařenými nadějemi nejlepšního,
jediného mého přítele!**

**Nebohý příteli, tak ubohý, jak jsem já
sám!**

Ovšem jste se ještě nerozhodla, ale

jaképak je zde

**rozhodnutí možno? Nemohu žít v štěstí,
vida svého**

**Jeníka v zoufalství. I kdybyste mně
podávala vskutku číši**

životní rozkoše, nemohu ji přijmout.

Jsem rozhodnut, vzdám se všeho.

**Prosím o jediné: nevzpomínejte na mne
alespoň s**

posměchem.

Oddaný

***Vilém Cibulka.*“**

„To je směšné,“ dala se pani Nocarová

do hlasitého

smíchu.

**Tázavě a ouzkostlivě pohlédla slečna
Máry na ni.**

**„Nu ano!“ a paní Nocarová se zamyslila.
– „Jsou to**

**šlechetní lidé – oba jsou šlechetní, to je
vidět. Ale ty**

**neznáš mužských, Márinko! Taková
šlechetnost netrvá,**

**najednou odhodí mužský všečen ohled
a myslí přec jen**

**zas na sebe. Jen je nech, Máry, však oni
se rozhodnou!**

**Rechner se zdá být tuze praktický, ale
Cibulka – to je**

230

**vidět, miluje tě horoucně. Cibulka jistě
přijde!“**

**Zrak slečny Máry nabył pojednou snivé
tváře. Věřila**

**přítelkyni a přítelkyně věřila svatě
vlastním slovům**

**svým. Byly obě poctivé, dobré duše,
nenapadla jim**

**nejmenší pochybnost. Byly by ztrnuly
myšlenkou, že se**

jedná snad o nechutný, nehodný žert.

„Jen čekej – však on přijde – však on se rozhodne!“

ubezpečovala paní Nocarová ještě při rozchodu.

Ale slečna Máry čekala a dřívější myšlenky rozprádaly

se v ní znovu. Neměly zcela téhož oblažujícího dojmu

jako dřív, pravda, ale byly ovanuty jakýms elegickým

dechem a slečně se zdálo, že sice bývají smutný, že jsou jí

ale právě proto pořád dražšími.

Slečna Máry čekala a měsíc uplýval za

měsícem. Někdy,

**když šla svou obyčejnou procházkou po
Mariánských**

**hradbách, potkala oba přátele, bylit'
také nadál vždy**

**pospolu. Možno, dokud jí byli oba
lhostejni, že sobě**

**takového setkání hrubě nevšíkala, nyní
ale se jí zdálo, že**

je potkává až nápadně často.

„Nadcházejí ti – no vždyt'

**uvidíš!“ poučovala paní Nocarová. Z
počátku sklopila**

slečna Máry vždy oči, když je potkala.

Pak se přece

**osmělila a pohlédla na ně. Šli v oblouku
kolem ní, každý**

**pozdravil co nejuctivěji a díval se pak
jako smutně k**

**zemi. Zpozorovali někdy tu naivní
otázku, která hleděla z**

**velkých očí slečniných? Ona
nepozorovala, jak oba**

hryzou opatrně rty, to vím.

**Uplynul rok. Paní Nocarová přinášela
mezitím divné**

**zprávy a sdělovala je slečně jen
ostýchavě. Že prý jsou**

zpustlí. Že prý se jim jinak neříká než „flamendři“. A

špatně že skončí, tak prý říkají všickni.

Slečnou Máry každá taková zpráva zalomcovala. Byla

také ona tím vinna? Přítelkyně nevěděla rady; slečnu

zdržoval ženský ostych, aby neučinila sama krok

rozhodný. Přec jí bylo, jako by se dopouštěla zločinu.

A uplynul trapný rok druhý a pochovali Rechnera.

**Umřel souchotinami. Slečna Máry byla
zdrcena. Ten**

**praktický Rechner, jak paní Nocarová
vždy tvrdila, a**

utrápen –?

**Paní Nocarová si vzdychla a pravila
pak: „Tedy máš**

**rozhodnuto! – Ted’ bude Cibulka ještě
nějaký čas**

**odkládat, pak přijde,“ a políbila
chvějící se slečnu Máry**

na celo.

**Cibulka dlouho neodkládal. Čtyři
měsíce nato byl také**

**on na košířském hřbitově. Zchvátil ho
zánět plicní. Ted'**

**je tomu už přes šestnácte let, co tam oba
leží.**

**Za žádnou cenu na světě by slečna Máry
o Dušičkách**

**nerozhodla sama, ku kterému z obou
hrobů má přikročit**

**dřív. Pětileté nevinné děvčátko musí
rozhodnout, a kam**

to dítě se zabatolí, klade slečna věnec

první.

**Mimo hroby Cibulkův a Rechnerův
zakoupila slečna**

**Máry ještě hrob třetí na věčné časy.
Lidé myslí, že má**

**slečna mánií zakupovat hroby lidí, do
kterých jí nic není.**

**Paní Majdalena Töpferová leží v tom
třetím hrobě – nu**

**ano, byla to moudrá žena, mnoho se o ní
vypravuje. Když**

**kupec Velš měl pohřeb a pani
Töpferová spatřila, že**

**voskářka paní Hirtová překročila
sousední hrob, řekla**

**ihned, že voskářka porodí mrtvé dítě.
Stalo se. Když**

**jednou přišla paní Töpferová k sousedce
své,**

**rukavičkářce, a spatřila, že tato
oškrabuje mrkev, řekla**

**jí také ihned, že bude mít pihované dítě.
A**

**rukavičkářovic Marina má vlasy jako
cihla a pihami**

zrovna straší. Moudrá žena, ale –

Ale jak praveno, slečně Máry nebylo do

té paní pranic.

**Hrob paní Töpferové leží však tak as
uprostřed mezi**

**hroby Cibulkovým a Rechnerovým.
Urazil bych**

**ostrov tip čtenářův, kdybych pronesl své
zdání, proč jej**

**zakoupila a kdeže as bude jednou
odpočívat slečna Máry.**

FIGURKY

**Idylický úryvek ze zápisek advokátního
koncipienta**

1877

**Včera mně bylo třicet let. Cítím, že
jsem jiný člověk.**

**Teprv od včerejška jsem celým mužem,
krev se proudí v**

**přísném taktu, každý nerv je ocelový,
každá myšlénka**

**opravdová –je to zázračné, jak muž
vyzraje přes noc, ba**

**mžikem, a jakou sílu má vědomí: Ted'
jsi třicet let! –**

**Takhle se sobě opravdu líbím, cítímť, že
mohu něco**

zdárného vyvést a že vyvedu. Hledím na

vše se vznešenou

**klidností. Ted' – ano ted' budu si psát
zas s chutí svůj**

**deník, abych se viděl portrétovaného,
jak vypadám. Vím,**

**že po letech budu čítat stránky toho
svého deníku s**

**pýchou. A kdo jej čisti bude po smrti
mé, každý zvolá:**

Ejhle muž!

**Jsem pojednou tak jiným člověkem, že
předvčerejšek**

**zdá se mně být už šedou minulostí. Ani
pochopit**

**nedovedu minulost svou. Psal jsem sice
skoro denně**

**zápisky své, ale teď čtu ty zanesené
myšlenky a**

**nerozumím jim více. Kroutím hlavou:
pročpak jsem to**

**tak napsal? – „Nač ideály? Nač se učíme
ideálům?“ –**

**„Vychládání slunce – okeány ledové.“ –
„Mně je tak**

**smutno, ne k smrti, ale k samovraždě.“ –
– „Mračno**

**hrozícího velkého neštěstí, nebo pocit,
že svět se zřítil.“ –**

**„Možno, že jsem se zmýlil.“ – „Před
úkolem životním a**

**po něm; ale ne radostný pocit, smutná
otázka.“ –**

234

**Ukrutné hlouposti! Nezdravý cit. To
vyplynulo, že jsem**

**neměl jasného cíle a pevné vůle, že jsem
zapadl do klusu**

**nejobyčejnějšího života a uspávajících
návyků. Jak**

vysoko stojím pojednou teď!

**Předně: teď si odbudu advokátní
zkoušku; úžasně**

**rychle ji odbudu. Za druhé: oddám se
těm studiím zcela.**

**Do kanceláře nevkočím, pokud
zkouška nebude odbyta;**

**můj šéf mne nevymaže z kancelářského
seznamu, ztratilt'**

**bych tím kus předepsané sedmileté
praxe. Za třetí:**

**obmezím se zcela na svůj byt, do
hostince nevkočím, ani**

**navečer ne, je to hříšné, co jsem prohrál
peněz v**

**každodenním hloupém ramšlu. Ani v
neděli na Příkopy**

**nepůjdu, do divadla také ne, vůbec
nikam, ať si slečna**

**Františka vykrouť krk! Řekla u
Loukotů, že prý**

vypadám tak zpustle – počkej!

**– Výtečná myšlénka! – Líbal bych se za
ni! – Ano, na**

**Malou Stranu se přestěhuju. Na tu
poetickou klidnou**

**Malou Stranu, mezi tiché, milé sousedy,
někam do**

**zákoutí odlehlé ulice. Ba, pro můj
povznesený nynější**

duševní stav je naprosto nutno okolí

poetického. To bude

**rozkoš! Tichý dům, vzdušný byt,
výhlídka na dumavý**

**Petrín, výhlídka do tichounké domácí
zahrádky –**

**zahrádka musí při domě být – práce a
mír. Zrovna cítím,**

jak se mi prsa šíří.

**Hned do toho – svatý Jiří je přede
dveřmi! –**

Nemýlím-li se, jsou na Petříně slavíci?

**Mám štěstí. Byt, že bych si nemohl
lepšího ani přát, v**

**tiché Oujezdské ulici. Tam se schoulím
jako dítě do svého**

**tajuplného koutečka, nikdo se o mně
nedoví, nikdo!**

**Už zevnějšek dvoupatrového domku se
mi líbí. Jenže**

**nebudu samostatným nájemníkem, jen
podnájemníkem,**

**ale co na tom! Moje nastávající „paní“
je konduktorkou,**

**pana konduktora –je někde u dráhy –
jsem ještě neviděl,**

**jezdí skoro pořád. Mají v prvním patře
byt tak velký,**

**jakého nepotřebují. Velký pokoj do
ulice, pak kuchyň,**

**pak dva pokojíky v křídle nazad, ty
jsem najal. Tři okna**

**jdou do svislého dvora, jedno, z
pokojíku zadního, do**

**zahrádky a na Petřín. Pěkná zahrádka –
konduktorka**

**pravila, že tam může každý nájemník;
no, já tam**

**nepůjdu, budu studovat. Ale příjemná
je mně zahrádka**

**ta. Že je dům přistaven zrovna k úpatí
Petřína, je dvůr**

**svislý a zahrádka as ve výši prvního
patra, takže moje**

**okno jest tam tedy skoro přízemní.
Když jsem přistoupil**

**k oknu, slyšel jsem s Petřína skřivánci
zpěv. Rozkoš! Ptal**

jsem se, jsou-li tam také slavíci? Jsou!

**Konduktorka je mladá, as
dvaadvacetiletá žínka. Je**

**hezká, tak zdravě hezká. Obličej není
sice klasicky**

**pravidelný, brada je trochu široká, ale
tváře jsou jak**

růžový aksamit a oči, trochu vypoulené,

jsou jako chrpa

**modry. Chová dítě – sedmiměsíční
holčičku, Kačenku, –**

**od těch lidí člověk slyší hned celou
biografii. Kačenka**

**dojímá komicky. Hlava je jako koule,
vypoulené oči, po**

**matce, jako by seděly na šťopce a hledí
neskonale blbě.**

**Ale když se člověk na to přívětivě
zahledí, začne se koule**

**smát a v tupých očích je najednou plno
jisker, a ty oči**

**mají náhle tak příjemný výraz, že –
(napíšu to až později,**

**ted' mně to dobře nenapadá). Pohládl
jsem Kačenku po**

**tváři a řekl: „To je hezké dítě, tohleto.“
Matky si získat**

**chválou dětí je vždycky dobře. „A tichá
je, skoro ani**

**nezapláče,“ libovala si matka. To je
mně velmi příjemno,**

kvůli studiím.

**Když jsem řekl, že jsem doktorem práv,
byla**

konduktorka patrně potěšena. A když

jsem řekl, že se

**jmenuju Krumlovský, zvolala: „I jeje,
to je hezké jméno!**

**“ Ti lidé řeknou všechno hned tak
upřímně. Smluvili**

**jsme nájemné a posluhu a snídani,
konduktorka mně**

**bude prát a posluhovat a vařit snídani.
Vpravo dole u**

**vchodu je hostinec, čistý, jak jsem viděl,
odtamtud budu**

**brát obědy a večeře. „My, když je muž
doma, berem taky**

odtamtud; mají tam stravu domácí!“

To je výborné, já

**miluju stravu domácí. Já pranic
nestojím o tu kořeněnou**

**kuchyň restaurační, mně jsou škubánky
a jahelník a**

**maštěné nudle stokrát milejší než
všechny karbonády. A**

**vlevo dole u vchodu má švec svůj krám
a zrovna nade**

**mnou, v druhém patře, bydlí krejčí, co
chci ještě víc?**

**Musím podotknout, že o kousek dál
stojí dům, kde se**

narodil Mácha. Ale já pranic nedbám

poesie psané, mně

**je ta poesie, kterou tvoří život sám,
stokrát milejší, a**

**proto to o Máchovi podotýkám jen tak.
Já sám jsem**

**nepsal nikdy žádných básní – totiž – co
studentík jsem**

**arci také začal. Možno, že jsem měl
talent. Alespoň se**

**pamatuji na zcela pěknou jednu báseň
svou, baladu, se**

**vzornou aliterací. Už vím z ní ale málo
víc než tu aliteraci**

—

podle stráně

štěkotem svým přizvukuje

pískotu pes páně.

**Smáli se mně, když jsem baladu ve
škole předčítal.**

**Bránil jsem se a poukazoval na tu
aliteraci. Ale smáli se**

**ještě víc, a od té doby místo „aliterace“
říkali vždycky**

„pískotupespáně“. Oslové!

**Když jsme ještě jednali s
konduktorkou, vstoupil do**

**otevřených dveří kuchyně as
čtyřicetiletý muž s dýmkou**

**v ústech. Nějaký soused, zcela po
domácku oblečený.**

Zůstal stát, opřel se o veřeje a bafal.

**„Ten pán je pan doktor Krumlovský,“
pravila**

**konduktorka s patrným důrazem na
slově doktor.**

**Muž bafnul. „Nu to mne těší. Na dobré
sousedství, pane**

**doktore!“ A muž mně podával masitou,
měkkou ruku.**

Potrásl jsem, člověk musí umět se

sousedy vyjít, vždyť

**jsou zde beztoho tak hodní lidé! Muž je
zavalitý,**

**krevnatého obličeje, modrých,
vodnatých očí, jako by**

**plavaly ve slzách. Opět tak upřímné oči!
Ale takováhle**

**upřímnost vodnatých očí bývá také od
chlustu – jsem**

**znalec lidí –. A svrchní pysk má tlustý,
každý piják má**

svrchní pysk tlustý.

„Hrajete šístku?“

Rád bych řekl, že teď studuju, teď že

nehraju

**praničeho, ale – nač hned kazit
sousedstvo! „Kterýpak**

238

**Čech by neznal šístky!“ povídám se
zdvořilým úsměvem.**

**„To je dobře, uděláme si den.“ (Hotový
germanism,**

**myslím, „udělat si den“; náš český
jazyk se po městech**

**ukrutně kazí! Budu v rozmluvách
nenápadně se snažit,**

**abych jim chyby opravoval.) „My
umělci máme učené**

lidi rádi. Člověk se od nich něčemu naučí.“

Ti toho chytnou ode mne! Cítím však, že ted' zas já

**musím pronést něco lichotivého.
Kdopak je ale ten muž?**

**Umělec – vodnaté oči, krevnatá tvář,
masitá ruka –**

**vsázím se, že má na koncích prstů
mozoly, nevidím tam,**

**ale on musí mít na koncích prstů
mozoly, hraje**

**kontrabas –jsem znalec lidí. – „No, vy
co hudebník**

**zjistě nemáte nikdy dlouhé chvíle,“
povídám.**

**„Paní konduktorko, slyšela jste?“
rozchechtal se muž**

**tak, že rameno šlo o veřej nahoru dolů,
jako když se**

**nosorožec o kládu tře. „Já takový
bláznivý muzikant**

**jako ten –“ ukázal přitom palcem přes
rameno na**

**prostřední dvěře chodby a smích jeho
přešel v silný,**

harašivý kašel.

„Pan Augusta je malíř,“ mínila

konduktorka.

**Ted' přiběhl z pozadí chodby kluk as
osmiletý, vylákán**

**z bytu nejspíš tím smíchem a kašlem.
Opřel se o malíře a**

hleděl na mne.

**„To je váš syn, pane Augusto?“ pravím
poněkud v**

rozpacích.

**„Můj Pepík. Bydlíme tamhle v pravém
dvorském**

**křídle, jako vy zde v levém, budem si
vidět zrovna do**

oken.“

„Kdopak je to?“ ptal se Pepík a ukázal prstem na mne.

Miluju prostou, bezohlednou řeč dětskou.

„To je pan doktor Krumlovský, nezdvořáku.“

„A ten tady bude zůstávat?“

„Poslouchej, Pepíčku, chceš krejcar?“ a hladím kluka

po světlých kadeřích. Kluk natáh mlčky ruku.

Myslím, že jsem učinil na všechny

dojem dobrý.

**Byl to perný den! Stěhování a rovnání a
přendávání, že**

**šla hlava kolem. Nestěhoval jsem se
ještě Často a**

**stěhování je mně nemilé; jsou prý lidé,
kteří mají docela**

**zálibu v něm – zvláštní choroba, musí to
být lidé povahy**

**nestálé. Ale upřít se nedá, že i ve
stěhování je poesie.**

**Když starý byt začne se prázdnit a
pustnout, zmocní se**

nás náhle jakás lítostná tesknost, je

nám, jako bychom

**opouštěli ochranný přístav a vydávali se
na zvratkové vlny.**

**A nový byt se dívá na nás cize,
nevypravuje nám ničeho,**

**je chladný. Bylo mně, jako bych co malé
dítě v nenavyklé**

**místnosti chytati se měl matčiny sukně
a volat: „Bojím!“**

**Ale zítra ráno vstanu a zajisté už řeknu:
„Dobře se to spí.**

**“ – Kolikpak máme už hodin? Půl
jedenácté. – A po**

domě už ticho jako v studni.

**To je dobrý obraz: jako v studni,
mnohem lepší než**

„jako v kostele“, alespoň ne tak otřelý.

Moc jsem se nasmál konduktorce.

Všemu se divila,

**všechno ohmatávala, prohlížela; taková
naivní zvědavost**

**neuráží. Pomáhala pilně, ihned
sestavovala a stlala mou**

**postel, nejvíc obdivovala se velké srnčí
poslámce a srnčí**

240

**koží potaženému polštáři. Když to byla
uložila, nemohla**

**odolat a položila se na postel, jak prý se
to leží; smála se**

**na posteli samou radostí jako veverka –
totiž jestli se**

**veverka směje. Pak položila na postel
Kačenku a smála se**

**zas. Má zvláštní smích, jako když
drobným zvonkem**

**zvoní. A když rozestřela na podlaze k
posteli huňatou**

**lišku, ovroubenou červeným sukem,
měla novou radost,**

**že Kačenka se liščí hlavy s těma
skleněnýma očima bojí.**

**„Budu ji tím strašit, když nebude
hodná!“ Ti lidé jsou z**

maličkosti hned šťastni.

**Ale pak bych se byl brzy zlobil. Když
jsem přibyl s**

**druhou forkou náradí, viděl jsem
otevřenými dveřmi, že**

**v druhém pokojíku klečí Pepík na sesli
u akvárium a má**

**na dlani vylovenou zlatou rybku.
Přiskočil jsem rychle.**

**„Ježíš Maria!“ slyším za sebou
neznámý hlas ženský, a**

když jsem se ohlíd, utíkala nějaká

ženská ze dveří.

**Konduktorka stála u postele a smála se,
až se za boky**

**brala. „To byla paní malířka. Lehla si,
aby viděla, jak se**

**to leží. Domáci slečna taky si libovala,
že se leží dobře.“**

**Myslím, že konduktorka přivede celý
dům sem, aby si**

**lehnul – na čempak ti lidé líhají? Ale
Pepík mně nesmí**

**bez dohledu do bytu, ještě by mi jednou
akvárium**

převrh. Ostatně pěkný kluk, kadeře

jako len a oči jako

**trnky – ty oči nemá po otci, snad po
matce.**

**Pořád poslouchám, tluče-li slavík.
Neslyším nic, snad je**

**mu příliš ještě zima. Pěkné jaro, už
máme jaro šest neděl**

**a chodíme pořád ještě v zimnících!
Snad bude, čím dál do**

**léta, zima tím větší, a budeme nosit
letní kožichy – hehe,**

241

dobrý nápad: „letní kožichy“.

Ale slavíkovi trochu zimy přec nevadí?

– Naslouchám

marně – žádný klokot! – Kroky!

Mužské, těžké kroky, a

**přicházejí po chodbě blíž. Vrzly dvěře,
to jsou dvěře naší**

**kuchyně – ženský hlas, mužský hlas –
patrně přibyl**

**konduktor z cesty. Honem zhasím a
lehnu si, ona by ho**

**přivedla, aby zkusil, jak se to leží. A
konduktor, když**

přijede z cesty, je tak špinavý.

**Zákon občanský. Řád směneční. Zákon
obchodní.**

Řízení soudní. Patent sumární. Patent o řízení v rušení

držení. Patent o řízení v rozepřích o nájmu. Zákon horní.

Zákon vodní. Zákon trestní. Řád trestní. Zákon o řízení

ve věcech nesporných. Zákon obecní. Řád notariátní.

Řád živnostenský. Řád knihovní. Řízení směnečné.

Zákon o spolcích. Zákon o myslivosti. Zákon o

poplatcích.

Tak! Každé ráno si ten seznam

přehlídnu, abych viděl,

**jak je toho mnoho, co ještě mně schází,
a v píli neustál.**

**Však píle potrvá, jsem teď zcela jiný
člověk. Ale kdykoliv**

**a jakékoliv budu mít dobré předsevzetí,
po každé si je**

**napíšu, a každý den číst, každý den!
Člověk zapomíná**

mimovolně.

**Dobrá snídane. Káva bez cichorie,
kyprý rohlík.**

**Konduktorka v bílé ranní kazajce. Září,
je vidět na ní**

**šťastné manželství. „Dobrá káva,
výborná,“ pravím,**

**abych si ji zcela naklonil. – „Nu to mne
těší, pane**

242

**doktore, jen když vám chutná. –
Neporoučíte nic?“ Ted’**

**si vzpomínám na konduktora. „Váš pán
je doma? Musím**

**se s ním přec honem seznámit.“ – „Šel
na nádraží s**

**raportem, přijde až k obědu.“ Zas se
směje, ona se směje**

pořád. „Já bych ted’ ustlala a trochu

poklidila, Kačenku

**jsem zrovna vykoupala a ona usnula,“
dodává; „překáží-**

**li to panu doktorovi, mohl by pan
doktor zatím do**

druhého pokoje.“

**Jdu do druhého pokoje a dívám se z
okna na dvůr. V**

**obou patrech naproti kytky v oknech.
Ty obyčejné u nás**

**kytky, to se rozumí. Mohla by se sepsat
zvláštní okenní**

**Flora česká. Vonná bazalka s tím
velkým, šťavnatým**

**listem: ale když se list trochu rozzmolí,
zvadne –**

**„pomilovaná dívka“. Balzamina, bez
vůně, ale s četným**

**květem; každý si ji ročně pěstuje z
loňského semene.**

**Protivná pelargonie s koženým
smutným listem a**

**křiklavě červeným květem. Růžovec s
vystříhaným**

**listím; snese už trochu mnutí. Muškát,
rozmarýna, to se**

**rozumí. Rozmarýna, květina svatební,
květina pohřební.**

**Vůně: láska; stálá zeleň: věrnost.
Rozmarýna sílí prý**

**paměť, musím si jí koupit několik
hrnků. Rozmarýnu**

pouštějí po vodě –

Kytka jede po potoce,

snad ji, Jene, chytneš v roce –

i ne, nechytnu, to tak, brzy se oženit!

**Zahrádka už je pěkně urovnána. Moc
besídek v ní,**

243

**snad pro každou rodinu v domě jedna.
Po besídkách se**

nejspíš budou pnout malvy, aby Pepík mohl trhat

syrečky. A na záhonech bude kopr, na omáčku ke

knedlíkům.

„Už je uklizeno, pane doktore,“ směje se konduktorka

ve dveřích. Okna v prvním pokoji otevřela dokořán.

Musím je zas zavřít, ale raději až odejde. „Neporoučíte

nic?“ Pravý vzor úslužnosti, musím s ní alespoň přívětivě

porozprávět. Od malířů sem zalehá křik

malého dítěte a

**několikačárkovaný dorostlý soprán
ženský. „Mají tam**

**nemluvně, ne?“ – „Ročáčka, vřeští celý
den. (Okna do**

**dvora se budou odvírat málokdy.) A
malířka taky pořád**

**křičí. Ta má ty panty u své chleběrny
dobře namazány!“**

**(Okna do dvora se neodevrou nikdy,
okno do zahrady**

může být celý den dokořán.)

**Pozoruju, že konduktorka se salonně
právě nevyjadřuje**

– no, jednoduchá ženská. Podobá se
však, že existují

zvláštní malostranská pořekadla, budu
si je zapisovat, na

př. hned o těch pantech. Vidouc, že si
něco zapisuju,

praví: „Snad nevytrhuju pana doktora,
snad má pan

doktor práci?“ – „I ne – jen tak –“
pravím. „Kdopak to

bydlí nad malířem?“ – „Nějaký podivín,
starý mládenec.

Provazník se jmenuje, ani nevím, čím
byl. Nedělá celý

**den pranic, nevychází, dívá se jen jako
vejr z okna a**

**kouká se jedovatýma očima, co dělají
sousedé. Aspoň**

**kdyby kočku hladil po zádech.“ Směje
se. (Zapisuju:**

**kočku hladit po zádech.) „V prvním
patře do ulice bydlí**

**domácí pán se svou slečnou a v druhém
patře do ulice**

244

**bydlí pán a paní Vejrostková, úřednická
rodina. Musí**

být teprv krátce svoji, mají ještě zcela

žluté prsteny. –

**Ale já tu plácám a kdo ví, neprobudila-
li se už má**

Kačenka.“ Smích a už je ze dveří.

**Ted' znám už všechno. Honem okna
zavřít a začnem**

studovat.

**Devět hodin. A je úterek, dobrý den pro
začátek studií!**

**Začnu jako každý s občanským
zákonem. Myslím, že to**

půjde dob –

**„Ale já jsem se ani nezeptala, jak se to
panu doktorovi**

**první noc spalo,“ zní vesele zas ode
dveří. „Koukej se,**

**Kačenko, pan doktor. Dej dobrýtro –
kompliment (kloní**

**ji) tak! Duc! duc! (Dělá, jako by ji
házela na mne.) Dobře**

**se spalo, to si myslím, na takové posteli!
(Už je u postele.)**

**Kačenko, koukej, to se to hajá! (Klade
ji už zas na**

**postel.) Vid mrško, to děláš paní? Je to
postel!“ (Zas si**

**tak napolovic sama ke Kačence
přilehla.)**

**Pěkná žínka, luzné podívání, ale —!
Dívám se upřeně do**

zákoníku.

**„Pojď, Káčo, pan doktor má co dělat,
nesmíme**

překážet.“ A už je se smíchem venku.

Naivní k

neuvěření!

**Tedy! Nejprv s rozvahou každý
paragraf přečíst!**

**Úvodní prohlášovací patent necháme
být. Úvod. O**

zákonech –

**Kočka! Bílá kočka! Stojí u dveří a
mňouká. Já ji přec**

**posud nespatrił, je to naše kočka? –
Jakpak se dělá**

**honem na kočku? Aha: „čičí!“ Když ale
budu dělat na ni**

„čičí“, bude mňoukat třeba ještě víc!

Ne, když je zde, nemohu studovat!

Nemám kočky rád,

**jsou zlé, falešné a chytají myši. Také
škrabou a kousají!**

**A když někdo spí, položí se mu na krk a
udusí ho.**

**Předsevzetí: Každou noc, než si lehnu,
dělat „čičí!“ Že**

**prý se také rády vzteknou – to by tak
bylo – musím se**

**konduktorky šetrně – snad je to její
miláček – zeptat,**

**nepozoruje-li dle něčeho, že je trochu
vzteklá.**

**Už zase mňouká. – Pootevřel jsem
dvěře, kočka**

**vyběhla. Konduktorka: jestli prý si
něčeho přeju. Že nic.**

**Vždyť prý jsem ale pootevřel dvěře. Jen
kvůli kočce**

tento. A tak! – smích.

Úvod –

**Klepání. Malíř. Že prý nechce
vytrhovat, že ale, když**

**byla prve moje okna otevřena, viděl na
stěně obrazy**

**viset, a to prý mu nedá. Mám dvě kvaše
od Navrátila,**

**jednu: Moře v bouři, ráz temný,
druhou: Moře v**

**slunečním jasu, ráz veselý. Malíř se
před ně postavil. Je**

**oblečen k vycházce, má šosatý,
sousedský černý kabát,**

**hůl a šiřatý klobouk. Kdyby z toho
klobouku vyrůstala**

**kalina, byl by to kozáčky kurhan. To
prý musí být**

**Navrátil. „Ano.“ Takových Navrátilů že
ještě neviděl.**

**Kdy prý si uděláme šístku? „No však se
stane, stane.“ S**

**panem domácím prý mužem hrát ve
třech, a kdybych si**

**pozval nějakého svého známého, mohli
bychom hrát ve**

**čtyřech. Že mně ale musí říci, jeho žena
že se přede mnou**

**stydí. Překvapil jsem ji včera zde, jak
ležela na mé**

**posteli, paní Vilhelmová že ji ale byla
vyzvala. Usmívám**

246

se zdvořile – „no, však já vaši ctěnou

paničku

**uchlácholím, není tak zle“. – „Ty
ženské!“ Potřásáme si**

ruce, on jde.

**Konduktorka ve dveřích. Že prý je hned
deset, nepřej**

**u-li si zdola snídani na vidličku.
„Děkuju, nesnídám**

nikdy na vidličku.“ –

**Úvod. O zákonech občanských vůbec.
Pojem práva**

občanského.

**Dostal jsem se do příjemné zimnice.
Tak jsem se zabral**

**do paragrafů, že mně bylo líto, když
přišel oběd. Dosti**

**slušný, ale neobjemný – nu, beztoho
není zdrávo se**

**nacpat, když člověk pořád teď sedí. –
Černou kávu? –**

**„Ne, paní konduktorko, až do večera,
takhle do osmi**

**hodin, nepotřebuju praničeho.“ Zdali
ani doutníků ne?**

„Nekouřím nikdy doma.“

**Výborně! Jako když bystřina unáší člun
v závratném**

**spěchu a předměty na břehu se jen
míhají. Paragraf za**

**paragrafem, jako když růženec běží
skrz prsty. Ani bych**

**si byl nepomyslí, že tolik znám a že to
tak lehýnce půjde.**

**Zabral jsem se tak do studia, že jsem
nic neviděl a**

**neslyšel. Myslím, že tu byla v pokoji
konduktorka as**

**šest– nebo desetkrát. Je mně taky, jako
by byla Kačenku**

**as dvakrát strašila srnkou. Mluvila-li
na mne, nedal jsem**

**jí zajisté odpovědi. Aspoň vidí, že
nemám být vytrhován.**

**Jsem náramně spokojen. 135 paragrafů!
Teď večeři a**

**pak dál. Ať mně někdo řekne, že práce
není rozkoš!**

247

Chvěju se rozkoší na celém těle.

**Roštěná trochu tvrdá. – To jsem to
vyved! Zapomněl**

**jsem zcela na konduktora. „Ano, ještě
půl litru, paničko.**

**Mohu teď s vaším pánem mluvit? –
abychom se přec**

**trochu poznali!“ – „Už je pryč na
nádraží, jede v devět**

**hodin. Jsem zase vdovou.“ A směje se.
Snad konduktora**

ani jaktěživ nepoznám.

**Půl jedenácté. Jsem unaven; chuti
nebylo, ale čivy**

**popouštějí. – Občanský zákon má 1502
§§ – za osm dní**

**jsem s ním hotov. Počkejme, hrajme si
trochu! –**

**Spočítal jsem všechny paragrafy
ostatních zákonů –**

jednoduchá divise – nejdýl za měsíc

jsem připraven

úplně!

**Ještě se sice po těle chvěju, tepny bijou
a spát as nebudu**

**hned moci, ale lehnu si, kvůli
odpočinku. Dám si svítilnu**

**a zápisník na stolek k posteli. Budu
dumat. –**

**To jsem se lek – fuj! Jdu k posteli a na
posteli něco leží.**

**Dva malé vzprímené trojhránky –
kočka! Leží, má jen**

hlavu vzhůru a dívá se na mne.

Co teď dělat? Kdybych věděl, jak se

kočka plaší – ne,

**plašit ji nechci, ale jak se na ni dělá,
když má jít pryč. –**

**Huš! – Heja, heja! – Dívá se na mne
jakoby nic. Kalhoty,**

**kalhoty – pardon, tak se volá na zajíce!
– Jdeš? – Meteš!**

**— Liduška, liduška! – Kšaven! – Ted' se
už na mne**

nedívá. Položila hlavu a spí. – Co ted'?

**Dravá zvířata prý se bojí ohně. Dávám
svítilnu blíž –**

**skoro až k ní — kočka se ani nehne, jen
oči trochu**

mžourají, myslím že mrzutě.

Střevíc! Netrefil jsem ji, ale už je dole a u dveří.

Pootevřel jsem – zaplat’ pánbůh!

**Za dveřmi hlas, poroučím-li něco. – Ne.
– Že jsem ale**

**otevřel dvéře. – „Vyháněl jsem jen
kočku!“ –Jen abych**

**řekl, chci-li něco. Že prý, když je sama,
nemůže dobře**

**spát a má beztoho dlouhou chvíli. –
Neodpovídám. –**

Tajený smích venku.

**Ježíši, to je rozkoš! – Tyun tyun tyun
tyun, spe tyu ckva**

– slavík!–

**Jak sladký to zpěv! Jaké divoucí
hrdélko! – Božská**

**Filomelo, tisíci poetů oslavovaná! Pěvče
jara, pěvce lásky,**

pěvče rozkoše!

Tyo tyo tyo tyo tyo tyo tyx –

Kutyo kutyo kutyo kutyo –

**Tyranové lidé, že takové ptáče zbavují
svobody! Jen**

když je úplně volné, plyne volně také

jeho píseň. Velebím

zákony –

Gy cy cy cy cy cy cy cy ci

**Kvorrer tyu ckva pipikvi – jako med! –
velebím**

**zákony, které jsou na ochranu
opeřených pěvců.**

Ckvo ckvo ckvo ckvo –

**Tohle to je trochu pronikavé – jinač,
démante!**

Cak cak cak cak cak cak –

**Eh kuš! Vždyť to jde mozkiem jako
rozzhavený drát!**

**Cak cak cak cak... cak cak cak cak cak
cak... cak cak –**

**Už jsem na podlaze. To bych se zbláznil
– jsem beztoho**

249

**ještě rozechvěn! Aha, když zavru dvéře
druhého pokoje,**

**nebude ho slyšet... Cak cak cak... Nic
plátno! Ten**

**prokletý cvočkář musí být někde
směrem dvora... Cak**

**cak... Ručnici, ručnici! Kdybych měl
ručnici, vystřelím**

oknem, a kdyby mělo celé sousedstvo z

toho dostat

psotník! Že se takový hmyz nevystřílí!

**Cak cak cak cak cak cak... Ježíš Maria
Josef! Můj**

**mozek je jako podebraný! Ne, tohleto
nevydržím.**

**Kdybych věděl, kde sedí, nelenil bych,
oblík bych se – cak**

cak... Už to mám!

**Vytrh jsem ze šatníku starý svrchník,
roztrh podšívku,**

**vyndal vatu a nacpal do uší, co se vešlo.
Teď si štěkej!**

Cak cak – zas nic platno! – Všechnu

vatu ven! Na uši,

na hlavu, a tlustý šátek kolem.

**Pramálo platno, ten chlap metá své
ohnivé cvočky skrz**

pevnostní zed'! –

To bude děsná noc! –

**Deset hodin a já teprv vstávám! Hlava
jako škopek.**

**Nevím, kdy jsem usnul, myslím, že asi
ku třetí. Mezi**

**druhou a třetí jsem zimničně dřímal,
slavík štěkal pořád.**

Na Starém Městě slavíci neštěkají. A

nejspíš že mám

**rýmu. Mezi očima mne to lupe a v nose
Šimrá. Nebe je**

**černé, vzduch zimavý. Bývá léto, kdy je
i červenec jako**

**listopad. Studené pršky, listy opadávají
a člověka mrazí.**

**Konduktorka mne žene do druhého
pokoje, že prý bude**

**poklízet. Nechá zas okna otevřena a
rýma by se zvětšila –**

**to ne! Půjdu zatím naproti k malířům.
Jsem tím povinen**

**malířce, aby se už nestyděla, člověk
musí mít outlocit. A**

**když malíř navštívil mne, musím zas
navštívit jeho; vím,**

co se sluší.

**„Dnes to jde, navštívit Augustovic,“
míní konduktorka,**

**„dnes Augustka šišlá.“ Mluví divné věci,
ta moje**

**konduktorka, co je to: dnes šišlá? Když
někdo šišlá, šišlá**

přec pořád. –

**Zaklepal jsem. Naslouchám. Nic. Klepu
zas. Opět nic.**

**Vzal jsem opatrně za kliku, dvěře se
pootevřely. Hned v**

**předním pokoji je celá rodina
pohromadě. „Račte**

**odpustit –“ Nikdo si mne nevšímá. On
sedí u malířského**

**rámu a má podepřenou hlavu, ona stojí
s hlavou**

**sklopenou u nízkého prádelníka a drží
hadr v ruce. Jen**

**Pepík se po mně ohlíd, vypláznul jazyk
a zas se odvrátil;**

**dívá se s otce na matku. Musím se
tvářit, jako bych**

**nezbednost Pepíkovu ani nepozoroval;
on pak přestane**

**sám. Malý, černý psík mne očuchává;
ani neštěká, je**

patrně příliš mlád.

„Račte odpustit –“ silnějším hlasem.

**„Ah, pan soused – odpust’te, já myslil,
že to služka.**

**Ženo, pan doktor odnaproti! Máme
dnes bramborovou**

**polívku – já bych jedl bramborovou
polívku třikrát za**

**den – a přemýšlíme tady, máme-li dát
do ní také krupky.**

Račte sednout.“

**Musím začít co možná feš. „Prosím,
vždyť nejsem cizí,**

**pána už znám a tady synka už taky
znám a jemnostpaní**

**už jsem taky spatřil. Představuju se,
jemnostpaní, doktor**

**Krumlovský.“ Fádni, suchá blondýnka
se nemotorně**

251

**ukloní. Vypadá to, jako když se
dřevěná, kloubová**

**loutka náhle z polovice nahne. Chce
něco říci. „Prosím,**

prosím, pan Augusta mně řekl, že ráčíte se na mne

trochu hněvat – hehe! mezi sousedy to přec nic nedělá!“

Zas tak, jako by se někde v půli přelomila.

Abych si sedl a jak prý se mně v novém bytu líbí. Že

výborně, ale dnes v noci – a vypravuju o slavíku.

„I jeje, slavík, a já ho neslyšel!“

„Bodejt’ bys ho byl slyšel, když jsi byl jako kanón!“

vřízne se do rozpravy soprán ostrý jak

břitva. „Já? No

trochu –“

**„Tohle je také trochu? Podívejte se,
pane doktore!“**

**Augustka vyhrnuje rukáv, vidím
modřiny. „Já, pane**

**doktore, jsem měla na vybranou,
všichni mužští se po**

**mně bláznili, a já si vzala toho – ty!“
Paní malířova má**

**patrně vzdělání jako nějaká krámská.
Jsem v rozpacích.**

**Ale pozoruju, že vskutku šišlá. Ted’
utírá po nářadí**

prach, jako bych tu nebyl.

**„No, byl trochu malér, pane doktore,“
mínil malíř a**

**namáhá se do úsměvu. Nejde mu to
dobře. „Byl jsem arci**

**v šesti hostincích, ale vypil jsem vždy
jen jednu sklenici a**

**hned jsem šel domů. Nemám štěstí v té
věci. Jsem dobrý**

**člověk, ale když se napiju, stane se ze
mne člověk jiný, a**

**ten pije dál a dělá pak hlouposti. Co je
mně do toho, že**

ne?“ Chechtá se nucené.

**„Někdy to neškodí, občas je to i zdravé,
Luther praví –**

**“, ale leknul jsem se náhle své řeči a
nedomluvil jsem.**

**Ted' mně bylo, jako by užuž měl hadr
mně letět na hlavu.**

252

**„Ten slavík mne včera přivedl k
zoufalství,“ obracím**

**opatrně. Pes mně ožírá dole kalhotu.
Nechci ho kopnout,**

ale nemohu pohodlně sedět.

**„To byste měl slyšet teprv mne – to je
jux, vid', Anno?“**

**Anna nic. „Já umím tlouci jako slavík.
Někdy jich svolám**

**pět šest, to je pak koncert. Přesvědčíte
se.“**

Začne-li jednou svolávat, zastřelím ho.

**„Já myslel, že ráčíte být krajinářem, a
vy jste figurální.“**

Má na rámu nějakou figuru.

**„Musím dělat samé svaté, kvůli
živobytí. Tři řízy,**

**červené neb modré, trochu masa a je to;
také to nic**

**nenese. Jsem vlastně portretista. Bývalo
dost práce, celé**

**Židovské Město jsem jednou měl –
mnoho to arci**

**neneslo, celý žid za dvacet zlatých – ale
přišel Němec a**

**odloudil mně je. – Co mně napadá!
Mám teď malovat**

**svatého Kryšpína, pan doktor by mně
mohl sedět**

**modelem. Pan doktor se zcela hodí za
svatého Kryšpína,**

**on má tak něco!“ Copak mám, krađu
snad? Obrátím řeč**

jinam, na Pepíka, získám si Pepíka.

„Pepíčku, pojd' ke mně, pojd'!“

„I jdi, vždyť jsi hloupý!“

**Otcovský pohlavek. Já cítím, že se
červenám. Kluk bečí:**

**„Vždyť to řekla dnes paní konduktorka
mamince, že je**

**ten doktor nějak hloupý! Vid',
maminko?“ – „Mlčíš!“**

**Já že jsem hloupý! – „Pojď sem,
Pepíčku, pojď!“ , hlas**

**se mně ale nějak zadrhuje. Kluk
přichází bečky a staví se**

mezi mé nohy.

**Jakpak se jen honem s dětmi hraje? –
„Ukaž ruku! –**

**Ten vaří – ten smaží – ten peče – ten
říká: dej mi kousek!**

**– ten odpoví: matlá – matlá –
matlafousek!“ Kluk se**

**nesměje. „To je táta – to je máma – to
je dědek – to je**

bába – to je

„Nevím dál. Kluk jako poleno. „Počkej,

**Pepíku, dám ti nějakou hádanku. Co je
to: Zelená jsem,**

**tráva nejsem; pleš mám, kněz nejsem;
žlutá jsem, vosk**

nejsem; ocas mám, pes nejsem. Co je

to?“ – „Já nevím.“

**– Chci mu říci, ale nevím to teď sám.
Pamatoval jsem si**

**jen hádanku, a nevím, co znamená.
„Tak říkej ještě něco**

hloupého,“ vybízí mne Pepík.

**Seberu se, jako bych nebyl slyšel.
Poroučím se: „Musím**

**ku svým studiím. Už jde asi na
dvanáctou.“ – „I toto,“**

**míní malíř, „tolik! Naše hodiny musí jít
napřed alespoň o**

**půl hodiny.“ – „Nejdou,“ řeže Augustka,
„včera, když**

**bily s věže, nařídila jsem je smetákem.“
– Že prý**

**náramné potěšení a abych přicházel
hodně často. Že**

budem zajisté dobří sousedé!

Ted' bych rád věděl, proč jsem hloupý!

**Na chodbě jsem pozdravil nějakou
ženskou, nejspíš**

slečna domácí. Už hezky stará.

**„Šišlala?“ ptá se konduktorka. –
„Šišlá.“ – „To mají**

**tedy dnes peníze. Když nemají groše,
mluví zcela dobře.“**

Patrně má konduktorka hrozně

pomlouvačnou hubu.

**„Když šel pan doktor po chodbě sem,
vyhnul se**

**Provazník z okna a díval se za ním.“
Hledím nahoru. Zdá**

**se mně, že tam vidím voskově žlutou,
tenkou tvář; víc**

**nevidím. Zdali prý ničeho neporoučím.
Trochu mrzutě:**

**Ne. Zdali prý by si nemohla dát
Kačenku trochu sem do**

254

**mého pokoje. Musí ke kupci, hned je ale
zas zde; a**

**Kačenka se rozpláče, když je sama.
„Vždyť ji přec**

**neumím chovat!“ – „Položím ji jen na
postel.“ – „A**

**jakpak, když se rozpláče?“ – „O ne,
dokud někoho vidí.“**

**– „Nebo když mně tu vyvede něco...?“ –
„Taková**

**chudinka!“ – Ano, taková chudinka! –
Jsem náramně**

mrzut.

Předsevzetí: působit na Pepíka mravně.

**Četl jsem jednou Burnandovy Dobré
myšlenky. Moje**

**„předsevzetí“ jsou ale něco naprosto
jiného, já ho**

neimituju.

**Ani bych si byl nepomyslil, že se dnes
přec zase tak do**

**studií vpravím, jsem spokojen, ale
strašně unaven –**

půjdu spat.

**Slavík neštěká, snad zmrznul. Dej to
pánbůh!**

**To bych přec rád věděl, proč jsem
hloupý!**

**„Tedy napřed už mou gratulaci!
Myslím si, že od**

**starého přítele přijmeš přec nějakou
radu, an mám za**

**svou bratrskou povinnost, vím-li radu
dobrou, sdělit Ti**

**ji. Především ku zkoušce chladnou
krev! Vědít budeš**

**dost, o tom jsem přesvědčen, ale
chladná krev má, abych**

**tak řekl, dvakrát větší cenu než všechny
vědomosti. Páni**

**vrchnozemští radové dávají nejvíce
otázky rozumové, a**

**nenapadne-li Ti už pranic jiného a pan
rada Ti řekne:**

**,Když někdo s takovou věcí k Vám co
advokátu přijde,**

**co budete dělat?’ – „odpověz důvěrně:
,Budu žádat od**

**něho peněžitou zálohu’. Věř, rada to
za...”**

255

**Hlupák! Nemohu to vystát, když chce
být někdo pořád**

**duchaplný a pomáhá si starými
anekdotami. Neříkali**

**jsme mu už ve škole nadarmo Jindra
Plácal. Je plácal!**

**Ale zcela to jen vina má, proč jsem mu
psal o přípravách**

svých a byl tak zdvořilý, že jsem

**připsal: „Máš-li, příteli,
nějakou dobrou radu –.“ Já
nepotřebuju od nikoho na
světě rad, nejmní od něho. Ani mu víc
neodpovím! –**

**Ale rýmu mám zcela pořádnou.
Lehýnká zimnice běhá**

**po těle, mozek je zabrán, oči stále
pláčou. Divím se, že se**

**přitom dobře ještě studuje a také chuti
k jídlu že ani**

neubývá.

Do práce!

Pan domácí byl u mne. Zvláštní člověk,

tak šedesátník.

**Tenká figurka, která se zdá být menší,
než je, pro**

**zapadlá prsa a tak silně spadající
ramena, jako by v**

**každé ruce nesl konev s vodou. Oholená
suchá tvář,**

**pysky zapadlé, protože zuby už
vypadaly, bradička jako**

**krejčárek, malý ušňupaný nos, šedivé
vlasy. Ale černé oči**

**planou jako v zimnici. Také suché,
vráskovité ruce**

hmatají nepokojně po vzduchu a někdy

to škubne celou

**postavou. A když mluví, skoro šeptá.
Člověku není zcela**

**volno při něm, jako by se pořád mělo
něco stát.**

**Že prý přichází se ptát, zdali je už moje
změna bytu**

**ohlášena na policii. Já na to zapomněl,
to se rozumí. No,**

**abych to tedy učinil. Že prý mu malíř
řekl o nastávající**

**šístce a on že se těší. Kloním se.
Pozoruje, že mám rýmu,**

a míní: „Mnohý člověk, když je zdrav,

ani neví, co má.“

256

**Není to zvláště duchaplné a odpovídám
se zdvořilým**

**úsměvem jen: „Ba!“ Pausa. Nato
vyslovuju naději, že on**

**se těší stálému zdraví. Ne prý zvláště,
pořád má s krkem**

**tento, musí se šetřit. Zakašlal trochu a
plivnul mně**

**zrovna na botu. Jsem rád, že to
nezpozoroval, bylo by**

**hloupé omlouvání, a schovávám nohu
pod sesli. Zdali prý**

**jsem muzikální? Nejsem sice, co kluk
jsem arci hrával**

**piano, ale ničemu jsem se nenaučil; přec
pravím s**

**úsměvem, jako by se samo sebou
rozumělo: „No, myslím,**

**že není ani žádný Čech, který by nebyl
alespoň trochu**

**muzikantem.“ – „To je dobře, to je
dobře! Mužem hrávat**

**čtyrručně. Stavím si vždycky na leto
spinet do zahrady,**

**starý, ale dobrý, mužem se tam bavit.
To je dobře!“**

Cítím, že musím couvat. „Piano? To já ne – já housle.“ –

„Máte dobrý nástroj?“ a rozhlíží se po stěnách. Couvám

dál. „Ted’ už jsem dávno nehrál – člověk je zabrán

praktickým životem – člověk –“ – „Škoda.“ Vstává, aby

prý nezdržoval. Není prý z těch domácích, kteří nešetří

všech práv nájemníkůvých. Ale ještě má něco na srdci.

Zdali prý nemyslím, že tam ve Španělsku vězí za tím

**Bismarck, a postavil se s výrazem
chytrosti ve tváři až**

**zrovna přede mne. Pravím, že cesty
diplomatů jsou**

**nevyzpytatelný. „Ba,“ přizvukuje
domácí, „kládou se**

**nešoupe jako sirkou.“ Ted’ mně šlápnul
řádně na pravou**

**nohu a dodává: „Já vždycky říkám: To
je to, že králové**

**nejsou nikdy spokojeni s tím, co mají.“
Nenamítám**

**ničeho, jen zdvořile se usmívám.
Poroučí se.**

Naivní výklad – ale vlastně pravdivý. Ti lidé mají své

257

mudrosloví v pořekadlech, člověk by neměl nevrle

podceňovat pořekadla ta, je do nich složen vždy celý,

třebaže nevelký názor jednotlivcův. Byla by zcela

zajímavá sbírka: „Pořekadla osobní“.

Vcelku se dnem spokojen. Jdu spat.

Slavík štěká, ale někde vzdáleněji. Tam ať si štěká

třeba. – Ale začne-li ho malíř

přivolávat, svedu rámus. –

**Totíž zdvořilý rámus, jen tak aby bylo
vidět, že sobě**

**člověk nenechá všechno líbit. – Doufám
však, že malíř**

**někde po hospodách spěchá domů –
včera aspoň**

Augustka šišlala.

**Zdá se mně, že konduktorka se dnes už
tak často**

**neptala, poroučím-li něco. Všechno se
časem svým**

**dostane do pravé míry. Také je možno,
že se mýlím –**

když je člověk do studií zabrán!

**Rýma a studie. O světě nevím
praničeho, tak jsem se**

zavrtal.

**Jenom pozoruju, že konduktorka
vskutku se už ptá**

**mnohem řidčeji, poroučím-li něco. Dnes
pravila, že prý**

**jsem z gruntu dobrý člověk a že mně
pánbůh jistě**

**požehná. Byla totiž u ni v kuchyni
nějaká ševcová, vdova,**

**matka dvou dětí, naříkala na svou bídu
a já jí dal zlatku.**

**Nevídáno, aby se měl pánbůh o každou
zlatku starat!**

Kočka už ke mně nevchází, ani když

jsou dvěře

**dokořán. Jen se postaví vedle a mňouká.
Nedůvěřuje**

mně patrně.

**Vzpomínám si, že jsem konduktora
posud nespatriil. Byl**

258

mezitím doma?

**Cichorie v kávě! – Já se nemýlím,
cichorie – to je děsné!**

Musí se něco stát.

**Letím ku konci občanského zákona se
spěchem**

zvýšeným, jako závodní kůň poblíž cíle.

**Opět cichorie, a myslím že víc než
včera, a konduktorka**

**se už neptá ani jednou. Mám alespoň
pokoj. – Včera mně**

**přivedla zase jinou ševcovou, vdovu,
matku. Ze prý jsem**

tak nadmíru dobrý člověk. Opět zlatka.

**Pepík byl nesmírně bit, řval, že se
domem rozlehalo.**

**Ptám se konduktorky, co udělal. Vlastně
nic, koupil si**

**ořechy, otec mu je sněd – „nikdo by
neuvěřil, jak ten muž**

**je mlsný!“ – Pepík se bránil, otec mu
natlouk. Lituju**

**Pepíka. „I co takový kluk,“ beztoho prý
za nic nestojí. O**

**minulý Velký pátek kradl prý v
kajetánském kostele u**

**božího hrobu Kristu pánu z talíře
krejcary.**

**Ano, musím na Pepíka mravně působit!
Jen až bude**

**trochu času. Škoda by bylo toho
hezkého klučiny, otec je**

**patrně divný chlap, nestačí na dobrého
vychovatele.**

**George Washington nestál co kluk také
za mnoho, ale**

**George Washington měl moudrého otce.
Bůh by byl měl**

**děti obmyslit darem, aby záhy poznaly,
je-li jejich otec**

**podoben otci George Washingtona; a v
případu opačném**

**aby se dlouho netahaly s nezdárným
otcem a obrátily se**

**jinam. (Pokyn pro Marka Twaina, který
si také**

**chováním se á la G. W. chtěl vychovat
otce.)**

**Byl u mne malíř, jen tak na skok. Zdali
prý bych mu**

**nechtěl sedět tedy modelem k svatému
Kryšpínu.**

**Odpověděl jsem, že teď musím sedět u
kněh. – Stávám se
ráznější.**

**Jsem s občanským zákonem hotov! –
Zítra se dám do**

**řádu směnečného. – To se to bude dnes
spát!**

**Takhle bylo snad Puškinovu teleti, když
zvolalo: „ó á**

osel!“ – Děsný okamžik!

Dal jsem si ráno u vědomí, že jsem s občanským

zákoníkem hotov, otázku. Nevěděl jsem ani muk!

„Ježíš Maria Josef!“ vykřikl jsem mimovolně a chytil se

za hlavu. Cítil jsem, že jsem rázem zblednul.

Konduktorka veběhla. Co prý se mně stalo. „Já nic

neumím!“ volám pitomě. – „To se mně také podobá,“

praví ona a běží s hlasitým smíchem

zase ven. – Veskrz

naskrz impertinentní žena! –

**Ted' ale už jsem klidnější. Vždyť vím
dle studování**

**dřívějšího, že se děje vždycky tak.
Člověku se naučené**

musí trošičku uležet. –

**Nesouviselo to s onehdejším tvrzením,
že jsem hloupý?**

**– Ne, to už není naivnost, to je hotová
impertinence!**

**Dvě ševcové, vdovy – jedna z nich ale
vlastně krejčová.**

Zdá se, že mně chce konduktorka

přivést všechny vdovy,

**mnoho-li jich pláče po levém břehu
vltavském!**

**Obrat! Naprostý, radikální obrat,
jakého bych byl**

260

**nikdy ani neočekával. Obrat v přírodě i
v společnosti.**

**Za prvé: Vlažné, usměvavě krásné dny,
a při nastalém**

**teple prchla rýma. Za druhé: Cichorie
konduktorčiny**

**jsem se nasytil a právě jsem vypil kávu,
kterou jsem si na**

**lihu uvařil sám. Budu si napořád vařit
kávu sám. Také v**

ostatním jsem učinil změnu.

Konduktorka mně přinese

**už jen dnešní oběd zdola, k večeři si už
seběhnu dolů do**

**hostince. Nepotřebuju milostí a
konduktorka v ochotě**

**ochabla už naprosto. Aťsi, takhle bude
líp. Pořád sedět**

**nejde, člověk zpitomí a pokračuje v
studiích tím**

**pomaleji. Tolik a tolik denně studovat,
dokud trvá tak ta**

první a nejčilejší chuť, pak se trochu pobavit. Však mne

as zábava mezi těmi klidnými lidmi dole moc nevzruší! A

do zahrádky také budu denně chodit, alespoň trochu. Už

se tam procházejí po dva dny. Jakpak, kdybych si

každého rána časně přivstal a šel tam studovat? Studuje

se pak rozkošně, pamatuju se dobře z gymnasijských let.

Předsevzetí: vstávat každého rána časně, hodně časně.

**Právě jsem vyhodil novou ševcovou,
vdovu.**

**Takový hostinec se mně líbí!
Nevzrušuje, a přec se**

**člověk dobře baví, to se hodí zcela pro
mou nynější**

**potřebu. Nemusíš se namáhat, abys
mluvil duchaplně,**

**jen pozoruješ a posloucháš. Prostí lidé,
ale přec samé**

**individuality, přirozeně rozumní,
nehledaně vtipní,**

**spokojení i s vtipem nejmenším. Smějí
se srdečně všemu.**

**Ale člověk musí, aby se zároveň i
vznešeněji mezi nimi**

261

**bavil, být psychologem, rozumět
individualitám. Mám**

talent pro to.

**Přívětivá, čistá místnost, jen trochu
málo osvětlená.**

**Uprostřed pozadí kulečník a tam kolem
stěn stolky**

**menší; v popředí několik stolů, z nichž
asi čtyry**

**obsazeny. Dle zkušenosti celého večera
společnost as**

**věčně stálá, snad už po několik let
nezměněná. Poznal**

**jsem to vlastně hned, jak jsem vešel.
Všeobecné okamžité**

odmlčení, zraky všech obráceny na mne.

**Pozdravil jsem na všechny strany. Pod
mýma nohama**

**skřípal bílý, čerstvě nasypaný písek.
Usedl jsem k stolu, u**

**něhož seděl jediný muž. Ten na můj
pozdrav jen němě**

**kývnul. Hned tu byl malý, složitý
hostinský. „Ah pan**

**doktor! No to nás těší, že nás pan doktor
také jednou zde**

**dole navštíví. Jakpak, spokojen s obědy
a večeřemi?“**

**Povídám, že zcela spokojen; měl bych
sice leckterou**

**výtku, ale člověk si musí lidi získat,
někdy i malou lží.**

**„Nu to mne těší, jen když jsou moji
hosté spokojeni, já**

**nic jiného na světě nechci. Ti pánové se
zajisté už znají?“**

**Dívám se na neznámého mně pána,
který s nehybně**

**zaškareděnou tváří hledí před sebe. „Že
ještě ne? Ale**

**vždyť ti pánové jsou sousedé a bydlejí
nad sebou! Pan**

**doktor Krumlovský, pan krejčí Sempr.“
Pravím: „No tak**

**vida,“ a podávám panu Semprovi ruku.
Krejčí jen**

**trochu hlavu nadzdvih, posunul oči po
stole o kousek dál**

**a podává ruku svou neohrabaně jako
slon tlápu. Divný**

**člověk! Ale už je tu sklepník, aby
obsloužil. Miluju**

**mužskou obsluhu. Sklepnice má
vždycky alespoň**

262

**jednoho milého, a s tím pak zasedá v
koutcích a šušlají;**

host aby pořád klepal.

**Dokud večerím, nevidím a neslyším. Ale
když jsem**

**hotov a zapálím si cigáro, hledím jasně
kolem a jsem**

**velmi vnímavý. Naproti u stolu několik
pánů v živém**

**hovoru. O stůl dál dva mladí lidé. Vlevo
od nás pán, paní,**

**dvě slečny, vojenský nadporučík, ale ne
příliš mladý a**

**trochu tlustý. U všech stolů se hlasitě
smějí, zvláště u stolu**

**vlevo. Mladší slečna se na mne dívá. Má
pěkné zoubky,**

**veselé oči, ať se tedy dívá! Pan otec její
má hlavu zcela**

**zvláštní, samý pravý úhel a nahoře
všechny šedé vlasy**

**sebrány do šťopky. Vypadá to jako
čtyrstěnná skleněná**

**láhev, naplněná pivem, a nahoře hrdlo s
pěnou. Hlavičky**

**dcerušek jsou také lahvičkami, ale
baňatějšími.**

**Jen u našeho stolu je ticho. „Jakpak se
daří obchod,**

**pane Sempře?“ začínám. Trochu sebou
pohnul, pak mu**

**skáplo se rtů: „Nu – tak.“ Příliš
výmluvným se nezdá.**

**„Máte mnoho tovaryšů?“ – „Jen dva –
doma – dávám**

**práci mimo.“ Vida, přece celá řada
slov! „Máte rodinu,**

**pane Sempře, to se rozumí.“ – „Ne.“ –
„Aj – mládenec?“**

**– „Ne.“ Nějak to jím pracuje, konečně
dodává: „Vdovec**

**– už tři leta.“ – „To je vám teskno bez
ženy a dětí.“ –**

**Zase namáhání, konečně: „Mám holku
– sedmiletou.“ –**

**„Měl byste se tedy zase oženit.“ –
„Měl.“**

**Hostinský přisedá k našemu stolu. „To
je hezké,“**

**pravím, „že pan hostinský nás ctí svou
návštěvou.“ –**

**„Moje povinnost, žádá toho obchod.
Hostinský musí od**

**stolu k stolu, hosté to vidí rádi,
vykládají si to za**

263

**ukrutnou čest.“ Chci se smát, jakoby
vtipu, ale pohlédnu**

mu do očí – mžourají líně bez

jakéhokoli záblesku

**myšlenkového – mýnil to doopravdy?
Zdá se být hlupák.**

**Ale ty oči! Jaktěživ jsem tak světle
zelených neviděl. A**

**plet' rudá a vlasy zrovna tak rudé jako
plet', takže se**

**zdají jen jako roztřepené pokračování
kůže. Jakmile se**

**na něho dívám jen o kousek dál,
rozechvívá se kontura**

**jeho hlavy. „Máme teď' pěkné počasí,“
míním, aby řeč**

neusnula. – „Eh co, když je pěkně, jdou

lidé na

**procházku a hostince jsou prázdný. Já
si dnes odpoledne**

**také vyšel do ulic, ale brzy jsem se zas
vrátil. Slunce mně**

**hřálo do zad, a když mně hřeje slunce
do zad, je vždycky**

**bouřka. Dnes ale nebyla.“ Hryzu si rty.
„No ve městě,“**

**míním zas, „neškodí procházečům
bouřka nebo déšť’.**

**Deštník pomůže.“ – „Já neměl deštník.“
– „Tedy sejde**

trochu rychleji domů.“ – „Když jdu

rychleji, tak se přec

**neprocházím!“ – „Tedy se vstoupne pro
chvilkový jarní**

**děšť trochu někam do průjezdu.“ –
„Když stojím v**

**průjezde, tak se přec neprocházím
také!“ Vskutku**

**hlupák! Ted’ si zívnuł. „Jste unaven?“ –
„I já šel včera**

**časně spat a tu pak druhého dne záhy
zas zívám.“ –**

**„Nebylo hostí nejspíš.“ – „I seděli tu
dlouho. Ale já měl**

včera špatné pivo, nechutnalo mně – nač

bych se mořil?“

Originální typ!

**U stolu vlevo nadporučík se dostal do
ohně. „To já**

**pravím, že neví tisícátý, kolik je druhů
šimlů! Sedmnáct**

**druhů, ano! Atlasový je nejvzácnější,
musím vám říci.**

**Krásný kůň! Kolem očí a úst růžově
bílý. Kopyta má**

264

světle žlutá –“

**Vtom vešel nový host. Dle odmlčky a
zraků vidím, že**

**nahodilý cizinec. Host jde k zadním
stolkům a sedne.**

**Hovor jde dál. Nadporučík vykládá, že
„šiml se rodí**

**černý“. Ta mladší se na mne pořád dívá
– copak jsem**

nějaká brůna?

**Dopil jsem. Hospodský jakoby nic.
Sklepník Ignác také**

**jakoby nic. Klepám a Ignác přiletí jako
bláznivý. Mne**

**Ignác zajímá, sleduju ho stále zrakem.
Je už asi**

**čtyřicátník, nosí knoflíčkové stříbrné
náušnice v uších a v**

**pravém uchu má bavlnku. Vypadá tak
trochu jako**

**Napoleon I., ale jako ukrutně hloupý
Napoleon I. Velké**

**klapky oční zavírají se vždy teprv po
delších časových**

**mezerách; vypadá to jako vážná
interpunkce myšlenek,**

**ale vsázím se, že Ignác nemyslí nic.
Postaví se sem tam a**

**stojí zadumán; když někdo klepe, Ignác
sebou náhle**

škubne a letí.

U stolu naproti mluví se teď o polštině.

Tam pozoruju

napořád divný způsob řeči ve

„vtipném“ vzájemném se

oslovování. Samé „nose!“, „ucho!“ a

před tím nějaké

zvířecí epitheton –je to divné. Tvrdí tam

ted' kdosi, že

kdo umí česky a německy, umí také

polsky. Polština je

prý jen smíšeninou obou těch jazyků.

Na př.: „Co se

fraguje pan?“

Zas někdo vchází. Postava zavalitá, jako kořenatý

pařez. Patrně každodenní host, usmívá se a přisedá k

našemu stolu. „Také pan soused,“ míní přistupující zas

hostinský, „pan doktor Krumlovský, pan Klikeš,

265

obuvník.“ Pan Klikeš mně podává ruku. „Hezký chlapík,

jak náleží hezký! Po vás se musí děvčata bláznit, pane

doktore!“ Jsem v rozpacích, myslím

docela, že se trochu

**červenám. Rád bych se tvářil nenuceně
a s úsměvem se**

**rozhlíd, na př. na tu mladší, ale nejde
to. „Hezčí je než ty,**

**“ směje se hostinský, „ty s tou
doličkovanou tváří jako**

**formička na pokroutky!“ – „Safra,
safra,“ míní Klikeš a**

**šoupe nohama po písku, „copak jsi
dostal od obce rozkaz,**

**abys také jednou umyl podlahu?“
Smích. „Ano, pane**

doktore, tady se dřív nemyje. A jednou

za rok přijdou

**dva policajti a odvedou ho do koupele.
Někdy musí přijít**

**tři, jak se brání.“ Všeobecný, hlučný
smích. Patrně je**

**Klikeš humorista společnosti. Kousat
umí, musím se sám**

**smát s sebou. Ale jeho hrbolovitá, drsná
tvář není zlá,**

**oko je chytré, avšak upřímné. „Má
pravdu, že šetří,“**

**dodává teď, „potřebuje mnoho,
nestačím na něho pít.“ A**

už je sklenici na dně. „Ted' bych také

něco večerel.“

**Mluví s živými posuňky, ruce jsou skoro
pořád nad**

**hlavou a pan Klikeš vypadá pak jako
pařez s kořeny**

vzhůru.

**Ti dva mladí lidé, kteří sedí osamělí,
poroučejí sobě**

**nyní, aby se jim postavila na kulečnicku
pyramidka, a**

vstávají.

**Dokud seděli, byli tak stejně velcí; ale
ted' je jeden**

kratičký a druhý až neslušně dlouhý.

Znám jednoho,

**který, dokud v hostinci sedí za stolem,
není nápadný**

**pranic; když ale vstává, nemá to
vstávání konce a všichni**

**přítomní se rozesmějou. Cítí se
nesmírně nešťastným.**

266

**„Pořád nic,“ hubuje Klikeš hledě na
jídelní lístek,**

**„guláš – paprika – zadělávané drobečky
– to jsou**

**zadělávané drobečky z kapsy, ne,
hospodo?“ – „I mlč!“ –**

**„Takhle kdyby bylo vařené kuře!“ –
„To tak! Aby v**

**kuchyni vařili jen pro tebe.“ – „Což je
to tak těžké?**

**Vezme se vařené vejce a nechá se
vysedět – hehehe!“ –**

**„Dej si vlasy s čela!“ Ironie, Klikeš má
pleš jako církevní**

otec Quintus Septimius Florens Tertullianus.

**„Pst! Karlíček chytá blechu!“ zní to
naproti. Všeobecné**

**ticho, obracení hlav a napnutost. Ten,
jenž se zove**

**Karlíček, má vstrčenu ruku za košili na
prsou. Na**

**obličejí jeho sídlí klidný, sebevědomý
úsměv. Ted' ruku**

**vyňal, zamnul palcem o ukazovač a
položil něco na stůl.**

**Smích, potlesk, ženské kousají do svých
kapesních šátků.**

„On vám chytne každou blechu, ale každou,“ informuje

**mne Klikeš. Divím se slušně a ptám se:
„Každou?“ –**

**„Ano, každou! – Ale, Ignáci, copak je s
mou večerí? A**

**mou sklenici mně přineste, já neměl
ještě dopito! Já**

**nemám nikdy dopito,“ obrací se zas na
mne. Patrně vtip.**

**„Hehe, vy jste čtverák,“ pravím a směju
se. Ignác**

**přichází z kuchyně. Jeho tvář má teď
výraz stupňovaně**

**hloupý. „Prosím, pane Klikeši, co jste si
ráčil k večeři**

**poručit?“ – „To je strašné! Chlap to
zapomene! Něco**

**podobného není na světě! Já –“ ale
Klikeš už taky**

zapomněl; teď to nevědí oba.

**Vyniká hlas paní matky. „Když má
matka dvě dcery,**

**nemá je nikdy přes dvacet let oblíkat
stejně; sic z nich**

**neprovdá žádnou.“ Vypočteno, aby
poslouchající věděli,**

**že žádné z její dvou stejně oděných dcer
není ještě přes**

dvacet. Nevěřím.

**„Dejte si pozor, pane doktore, aby vám
tu nepřipisovali,**

**“ míní Klikeš polykaje guláš. „Náš
hostinský býval**

**vojákem – tenkrát si po hospodách
čárky s tácku tajně**

**umazával – teď je tajně na tácek
připisuje – aby si to se**

**svědomím vyrovnal.“ Směju se, to se
rozumí. Chci zavést**

rozmluvu zas se Semperem, ale dovím

se jen, že

dopoledne chodí vždy do vinárny.

**Ignác je ke kulečníku jako přišpendlen.
Sleduje hru co**

**nejživěji, patrně ale přeje menšímu.
Někdy si poskočí.**

Ted' skáče docela o jedné noze.

**Klikeš je po večeri. Nacpal dýmku a
zapaluje si; v**

**šlehajícím světle vypadá jeho tvář jako
stará kovárna.**

**Bafnul a rozhlíží se spokojeně kolem.
Ted' spočinul jeho**

zrak na cizinci, sedícím poblíž

kulečníku. „To musí být

švec,“ praví pro sebe s úsměvem.

„Hade!“ volá pak

**hřmotně. Cizincem to škublo, ale
nepohlídl sem. „Ševče!“**

**volá zase Klikeš. Cizinec obrací pomalu
sem svou tvář, je**

**pohněván. „Nejspíš nějaká hospodská
moucha – pořád**

**ožralá,“ praví pomalu a plivne. – „Co?
Po mně plivat?“**

**rozzuřil se náhle Klikeš doopravdy, „po
mně, pražském**

měšťanu?“ a chce vstávat. Hostinský ho

tlačí zas na

**sedadlo a jde pak k cizímu. Klikeš tluče
do stolu. Ze prý**

**ho neviděl jaktěživ nikdo ožralého, a
když prý někdy pro**

**nějakou velkou mrzutost trochu
přebral, nebylo a**

**nebude nikomu nic do toho. Hospodský
vyvedl mezitím**

**ochotně se sebravšího cizího kuchyní
ven. Klikeš hubuje**

268

**dál. Náhle venku v průjezde hádka a
šramot. Po chvílce**

vchází hostinský: „Teprv venku se nějak dopálil,“

povídá, „a chtěl zas sem, ale já ho vypravil na ulici. Hodil

jsem jím jako uzlem do zastavárny.“

Brzy je zas dřívější ruch. Pojednou u protějšího stolu

potlesk. „Bravo, bravo! Löfler bude dělat mouchu –

Löfleře, dělej mouchu!“ Potlesk všude. Kličeš se mne ptá,

zdali jsem už viděl dělat mouchu. Já že ne. Informuje

mne, to že je nesmírná švanda, že prý

puknu smíchy. Já

**už to viděl tisíckrát; myslím, že v
každém pražském**

**hostinci je někdo, kdo „dělá“ mouchu.
Nemohu to ani**

**cítit. Löfler, který sedí zády ke mně,
brání se. Ze prý není**

**dost ticho. „Ticho – ticho – pst!“ Je
ticho a Löfler začíná**

**bzučet. Nejdřív, jako by moucha letěla
jizbou, pak jako**

**by ducala po okně, nakonec ji chytne do
sklenice, kde se**

bzučivě tluče. Potlesk, tleskám s sebou.

Zraky jsou na

**mne obráceny, jak se mi to líbí. Klikeš
míní:**

**„Sakyventský chlapík! Tomu se hned
tak někdo**

**nevyrovná! My můžem někdy puknout
smíchy.“ A vlívá**

**sklenici za sklenicí do sebe, je patrně
uvnitř rozehřát**

**svou aférou. Někdy si klepne na žaludek
a praví jakoby**

**na omluvu: „Pořád ještě deset coulů
pod normálem –**

hehe!“

**„Ale vy hrajete hloupě!“ zní to
pojednou od kulečníku a**

**hlavy se tam rázem obrátily. Nešťastný
Ignác! Menší**

**hráč, kterého protěžoval, nezachoval se
mu nějak a Ignác**

**nemohl svou nelibost spolknout.
Všeobecné vzbouření.**

**Hráč praštil tágem na kulečník.
Nadporučík křičí: „To je**

269

**přílišné – ven s ním!“ Hostinský zuří, že
vyžene Ignáce**

hned zítra ráno po účtu. Klikeš se mu

směje do očí a ptá

se: „Po kolikáté?“

**Zas se vlny utišily. Vešel podomní
obchodník. Suchá,**

**špinavá, neoholená postava v svítivě
umouněném šatu.**

**Nic neříká, jen staví krabici svou na stůl
a podává hřeben**

**– portmoné – špičku – každý zavrtne
jen záporně hlavou.**

**Obchodník obejde němě všechny stoly,
zavře krabici,**

**zavěsí ji do řemenu a jde. Potlesk –
„Pst, pst, ticho!“ a**

**Löfler ted' dělá jitrnici, jak se peče a
syčí. Potlesk a**

**smích. Jen Ignác zdrcen stojí opodál a
mžourá očima**

bázkově po místnosti.

**Ještě dělá Löfler zpívajícího volatého
Tyroláka.**

**Protivné, ale tleskám. A nadporučík se
právě u stolu**

**rozpovídal do hlasita a mluví tak, že já
být otcem a mít**

**vedle sebe ženu a dcery – vyhodil bych
ho! Dá se vysvětlit**

leđa tím, že už je s nimi dávno znám –

ale pak ho měli už

dávno vyhodit.

Já se teď poroučím a jdu.

**Bavil jsem se vcelku dobře. Člověk musí
mít zdravý**

smysl pro ty malé lidi.

**Nevstal jsem časně. Jak jdu večer do
hostince, spím**

**ráno pak dlouho – já ráno spím vlastně
vždycky dlouho,**

**ale jsou prý lidé, kteří s největší chutí
vstávají. Neškodí:**

dobře se prospat, dobře pak studovat!

**Překrásný den! Nemohl jsem odolat,
sedím při dokořán**

**otevřených oknech. Přitom ovšem
zalehne každý zvuk z**

270

**celého domu ke mně, ale vidím, že mne
mnoho neruší –**

**působí to celkem jako vzdálený jez a je
alespoň změna**

**naproti únavné monotonii zavřeného
pokoje. U krejčího**

**Sempre nade mnou někdo zpívá, nejspíš
tovaryš; zpívá**

prostě a neuměle. Komická píseň! „A to

pro tu příčinu –

že nemá žádnou manýru-u“ – hehe!

**Vploužil se ke mně Pepík. To si nesmí
navykat, ale**

**mírně se mu to naznačí. „Pojd sem,
Pepíčku, umíš také**

**zpívat?“ – „Baže“ – „Tak mně zazpívej
něco, něco**

**hezkého, víš?“ Kluk začal: „Měla jsem
holoubka.“ Ale**

**pak si to spletl a místo „doubek“ zpíval
na „zelený**

**zoubek“, jemu je to jedno. Copak ví
takové pražské dítě**

**o doubku! „Tak a teď jdi. Víš, já musím
být pořád sám,**

**nesmíš sem chodit.“ Pepík šel. Líbí se
mi.**

**Studuju teď řád směnečný a míchám to
příjemně se**

zákonem obchodním.

**Strašný rámus u malířů. Veliká výplata
Pepíka. Chci**

**zavřít okno, malíř to pozoruje a volá
přes dvůr:**

**„Prokletý takový kluk! Nedá a nedá
pokoje!“ – „Copak**

udělal Pepíček?“ – „Šibeničník mně

sežral psaní od

**bratra faráře, a já teď nevím, co
odpovědít!“ Zavřel jsem**

**okno, beztoho také tovaryš nade mnou
pořád ještě „nemá**

žádnou manýru-u“.

**Obědval se Semprem a hostinským
dole. Pozoroval**

**Ignáce, jux! Chvilku rovnali spolu u
vedlejšího stolku**

**účet po včerejšku. Ignác pohlíží stranou
s hloupým**

271

výrazem neskonalého strachu na pána,

patrně očekává

**každou chvíli výpovědi včera slíbené;
roztřepená kontura**

**pánova kýve se sem tam, oči líně
mžourají, patrně neví**

**pán o včerejšku už ani muk. Ukončili
účet a Ignác si**

poskočil.

**Hostinský přisedl. „Dobrá polívka,“
povídám. –**

**„Jakpak ne!“ míní hostinský. – „A
copak bych si dal**

**takhle k masu, Ignáci?“ – „Co je libo.“
– „Trochu**

**červené řípy mně dejte.“ – „Ne.“ – „Co
ne? Vždyť je**

**napsána na lístku.“ – Ignác mlčí.
Hostinský se drží**

**smíchy v boku, konečně vykucká:
„Přinesu sám, pane**

**doktore. On nemůže – on nemůže-.“
Dívám se udiveně. –**

**„Ano, on, jak vidí červenou řípu, padne
do mdlob; trulda**

**si vzpomene vždycky na ssedlou lidskou
krev.“ – Dobré**

chutnání!

Takto oběd bez oživující zábavy.

Hostinský není k

ničemu. „Co je dnes v novinách?“ ptám se. – „Já je

nečtu. Já si zajdu někdy naproti ke kupci a zeptám se,

jak to stojí.“ – Pozoruju, že stěna kolkolem hostince je

dole jakoby nepravidelně pokopána. „Co je to?“ – „I to

zde bývala přede mnou tančírna a vykopali to při tanci.“

– „A jak jste vy zde už dlouho?“ – „Já? Na dvanáctý rok.

“ A Sempr nemluví skorem nic. „Eh“ a

„m“ jsou jeho

hlavní slova.

**Byl jsem k večeru v zahrádce. Půl domu
tam bylo; teď**

**znám už, mimo mladý párek z druhého
patra a svého**

**konduktora, obyvatele všechny, a když
si na ně**

272

**vzpomenu, jde mně trochu hlava kolem.
Panu**

**Provazníkovi, který bydlí nad malířem,
nerozumím**

nadobro. Spatřil jsem ho dřív

několikrát u okna, zdálo se

**mně, že má žlutý, tenounký obličej jako
nudličku. Ted'**

**vidím proč. Kolem tváře má kratičkový
černý vous,**

**vyholený na rtech a na bradě, odtud
zdaleka ta čára.**

**Vlasy má už skoro šedivé, je tak as
padesátník a chodí**

silně shrblý.

**Když jsem vystoup po několika
schůdcích do zahrádky,**

**chodil Provazník pozadím, a v pravém
koutě, v altánu,**

**byla celá společnost: pan domácí, slečna
domácí, malíř,**

**malířka, Pepík. Černé, zimničné oči
domáciho hleděly na**

**mne jako na člověka zcela cizího.
„Tatínku, vždyť je to**

**pan doktor Krumlovský!“ zazněl
lahodný alt. – „Ah pan**

**doktor – ano, zapomněl jsem,“ a podává
mně svou**

**suchou, horkou ruku. – „S vaším
dovolením hodlám zde**

**také v zahrádce pookřát.“ – „Prosím,“
zakašlal a plivnul**

**mně na botu. Sedli jsme si. Já nevěděl
co mluvit; ticho**

**nastalé bylo ostatním snad lhostejné,
mně ale bylo**

**trapné; zdálo se mně, že čekají, jakým
se pan doktor**

osvědčí být zábavným chlapíkem.

**Nevidím pomoci jinde než v Pepíkovi.
„Pojď sem,**

**Pepíčku, jakpak se máš?“ – Pepík se
mně přitulil k**

**nohoum a opřel loktem o koleno.
„Povídej mně zase něco,**

“ vybízí mne. – „Já ti mám něco

povídat? Hehe,

**čtveráku, on si pamatoval, že jsem mu
ondyno všelicos**

**vypravoval.“ – „Povídej nějakou
pohádku.“ –**

**„Pohádku? Já ale žádnou neumím, –
počkej, já ti přece**

273

**jednu povím.“ A začal jsem hlasem
opravdovým: „Byl**

**jednou jeden král. Dobře. Ten neměl
žádných dětí.**

**Dobře. Tu napadlo najednou
nejstaršímu jeho synu, že**

**půjde na vandr.“ Všeobecný smích.
Malíř míní: „Pan**

**doktor je nějaký čtverák!“ a stírá si dvě
velké slzy, které**

**mu vyhrkly z vodnatých očí. Malíř je
patrně rozumný**

**člověk a mně lichotí jeho uznání. Je
vždycky dobře, když**

**člověka považují za vtipného. „No ale,
povídejte dál, ta**

**pohádka je také pro velké děti,“ pobízí
malíř. Jsem v**

**nových nesnázích. Pohádka ani nejde
dál, je tou pointou**

**ukončena, ale ti dobří lidé toho
nechápu. Odvažuju se**

**co vtipná hlava na improvisaci, snad to
nějak půjde.**

**Povídám – povídám – ale nejde to, cítím
znenáhla, že**

**mluvím už hloupě. Společnost přestává
naslouchat,**

**rozhovořuje se mezi sebou, jsem
ukrutně rád. Jen Pepík**

**naslouchá, hladím ho po vlasech. Ale
nějaký konec musí**

**pohádka mít, už koktám. Šťastná
myšlénka! Pojednou**

**vezmu Pepíkovu ruku, jako bych ji teď
teprv pozoroval,**

**a povídám: „Pepíčku – koukni se –jak
máš špinavé ruce!**

**“ – Kluk se podíval na ruce. „Sehni se,
já ti něco**

**pošeptám!“ A šeptá mně: „Dej mi dva
šestáky, tak si je**

**umyju!“ Vyndám tajně dva šestáky a
strčím mu je. Kluk**

**odhopkoval do zahrady, kde se objevila
sedmiletá**

holčička Semprova.

Dívám se na slečnu domácí, sedící vedle

mne. Velmi otci

**podobna! Suchá tvář, tenounká,
průsvitná ruka, malá**

**bradička, malý nosíček, tak malý –
může-li pak se za něj**

**chytnout? Ale nehyzdí jí ten nosíček,
tvář je dost ještě**

274

**příjemná, oči jsou černý. Altový hlas
její je věru**

**sympatický. Podotýkám jen, že mám
černé oči velmi rád,**

**ženská s modrýma očima připadá mně
vždycky jako**

slepá. „Jste muzikální, pane doktore –“

„Krumlovský,“ vskočila dcera otci do řeči.

„Ano, Otylko, já vím: pan doktor Krumlovský.“

„Když jste mne ráčil navštívit, mluvili jsme už o tom.

Hrával jsem kdysi na housle, ale i tomu už je ukrutně

dávno.“ Neumím na housle ani sáhnout – ale vidím, že

pan domácí mne více ani neposlouchá. Slečna se nakloní

trochu ke mně a šeptá smutně

přidušeným hlasem:

**„Tatínek má to neštěstí, že odpůldne
vždycky ztrácí**

**paměť.“ Domácí pán se sebral a mluví,
jako by byl náhle**

**ochraptěl: „Pojd’, Otylko, chci se trochu
tady procházet.**

**– Ah tak, pane doktore – prosím,
tadyhle cedulka.“ Podal**

**mně podlouhlou bílou ceduličku, na níž
stálo napsáno:**

**„Churavím dnes krkem, prosím, abych
byl omluven,**

mluvím-li ne dost hlasitě.“

**Ted' přistoupil k nám Provazník.
Usmívá se na mne, ale**

**jeho úsměv je nějak ironický. Podává
mi ruku.**

„Servus, pane doktore Kratochvíle.“

„Jmenuju se Krumlovský.“

**„To je divné – já myslel, že každý
doktor se jmenuje**

**Kratochvíl – hehehe!“ A jeho smích je
sípavě ostrý.**

Vytřešťuju na něho zrak.

**„O čempak se pánové bavili? – Jakpak
se máte, pane**

Augusto?“

„I nějak omrkaně! Skoro nic co dělat.“

275

**„Tak tak – a kdykoli vás na schodech
potkám, máte**

**alespoň jeden mokrý obraz pod páždím.
Vám musí být**

hračkou udělat denně dva!“

**Malíř se samolibě usmívá. „To je
pravda – ať to zkusí**

někdo, někdo z těch ‚profesorů‘ –“

**„Tedy byste mohl malovat podobizny do
zásoby,**

hehehe! Ostatně je portretista tak něco

jako

**nejzbytečnější člověk na světě. Kdyby
neexistoval ani**

**jediný portretista, obličejů by bylo na
světě přece dost, a**

**to prapodivných! – Pročpak nemalujete
něco jiného?“**

**Rád bych se smál, kousavá satira
Provazníkova je**

**neodolatelná, ale vidím, že malíř jev
rozpacích – nač**

chudáka trápit!

**„Já byl původně historik,“ koktá malíř,
„nic to neneslo,**

**lidé nerozumějí historii. Jednou si
objednal u mne jistý**

**farář kapucínské kázání z Valdštýnova
tábora, a udělal**

**jsem mu obraz výtečný, to musím sám
říci; ale když jsem**

**byl hotov, nechtěl jej farář vzít a nevzal
– chtěl mít**

**kapucínské kázání bez kapucína – nu
ano, farář! – A pak**

**jsem měl pro radnici v Kuckově
namalovat obraz Žižky.**

**Ukrutný kříž! Poslal jsem jim nákres.
Nelíbily se jim**

**boty, abych prý se zeptal pana
Palackého, jsou-li**

**historické. Pan Palacký dal mi arci
vysvědčení dobré. Ale**

**v Kuckově měli znalce, jmenoval se
Malina, a znalec**

**Malina rozhodnul, že prý můj Žižka
nevyhovuje**

**požadavkům vojenským. Tahal jsem se
s nimi dlouho a**

**nakonec mně psali, že prý mému
Blahorodí vynadají**

**veřejně v novinách. Je nebezpečno být
historikem.“**

**„Malujte tedy žánry. Na příklad, jak
dráteník spravuje**

**opilému flautistovi flautu. Nebo „myš v
dívčí škole“. Myš**

**nemusí být vidět, ale děvčata i s
učitelkou jsou všechny**

**nahoře po škamnách – ta různost
zděšených tváří!“**

**„Hehe – i já žánry maloval taky. Já měl
jeden i ve**

**výstavě, pěkný. Tenkrát bylo ještě
všecko německé a můj**

žánr se jmenoval Häusliche Arzenei.

Muž leží v posteli,

žena mu nese horkou pokličku –“

„Efuj!“

**„No pročpak? Pokličku nebylo ani
vidět, byla obalena**

ubrusem, aby nevychladla.“

**Rád bych pomohl malíři z nesnází, ale
nevím hned jak.**

**„Jakýpak máme dnes den?“ pravím k
Provazníkovi dosti**

neobratně.

**„Moh jste se podívat našemu domácímu
na límec u**

**košile, pane doktore Kratochvíle,“
ušklíb se Provazník:**

**„převléká se týdně jen jednou – dnes je
dle límce už**

čtvrtek.“

**Impertinentní chlap! „Chudák – to je
zcela zvláštní**

**neštěstí, odpůldne ztrácí prý vždy
paměť?“**

**„Ano, nejspíš že kdysi prodával slaměné
klobouky.**

**Kterí prodávají slaměné klobouky, jsou
konečně celí**

pitomí tou sírou – zvlášť Tyroláci –

nedovedou pak už

ani adici.“

**„Ale zdá se, že je dobrý člověk, ctihodný
člověk.“**

**„Ctihodný, ale hloupý, má tak as pět
korců horizontu.**

Znám ho už přes dvacet let.“

**„Jeho dcera chudáka as ošetřuje dobře.
Je to příjemná**

277

ženština, arcí ne už zcela mladá.“

**„Pouhá zvědavost od ní. Ze ženské
zvědavosti přišla o**

**dvacet let dříve na svět, a teď ji to mrzí.
Upřímná holka,**

vynadala mně už často.“

**Není mně volno při impertinencích
Provazníkových.**

**„Pojďme se trochu pobavit s panem
domácím,“ pravím.**

**– „Pojďme,“ praví ochotně malíř a
klepe Provazníkovi**

**na záda. Provazník se při každém
klepnutí lekavě**

zachvěje a rychle se sbírá.

**Oba se zdvihli. Odchod mužův náhle
vytrhnul malířku**

**z hlubokého přemýšlení, kterému se
byla oddala, stojíc**

**opřena o veřej altánu. „Víš co, muži, já
udělám k večeři**

**míchané vejce!“ – „Dobře,“ dí malíř a
jde dál. Příležitosti**

**té používá Augustka, aby mne šišlajíc
ubezpečila, že měla**

**jinaké ženichy, a že se všichni mužští po
ní bláznili. Chci**

**jí nějak zalichotit a pravím, že je to
ted’ještě vidět. – Co**

**že je ještě vidět? –Já ted’ nevím, jak to
mám říci, konečně**

vypravím ze sebe, že je vidět, že bývala krásna. Augustka

vyhrnuje nos — no, že prý ještě není tak stará. A když se

oblíkne – najednou spustila rychle jako kávový mlýnek –

„teprv ondy řekl někdo, který šel za mnou: ,Ta je jako k

nakousnutí.‘ Nu a zpředu nepotřebuje se nikdo na mne

dívat.“ Koktal jsem něco, ale už byla pryč.

Vystoupil jsem do zahrádky k ostatním. Domáci se na

**mne usmívá, jako že mne zná, a podává
mně ještě jednou**

**svou cedulku s tímtéž zas nápisem.
Mluvílo se něco o**

**cukrovarech. Chci se rehabilitovat stran
vtipnosti své.**

**Ptám se: „Rozumí slečinka snad
cukrovarům?“ – „Ó ne!**

278

**“ – „Ale cukrlatům jistě ano?“ Směju se
hodně, neboť je**

**známo, že když jeden srdečně začne se
smát, strhne**

ostatní s sebou. Nestrh jsem ale nikoho.

Zdá se, že vtipu

neporozuměli.

**Domáci se mne ptá, jsem-li muzikální, a
šlápnul mně**

**přítom na nohu. „Ne,“ pravím omrzele,
ale hned nato je**

**mně ho líto a dodám: „Ráčíte nejspíš
často chodit do**

opery?“

**„Nechodím, není to pro mne. Já slyším
na pravé ucho o**

**půl tónu výš a to nejde.“ Podivný
člověk, odpůldne ztrácí**

paměť a slyší na pravé ucho o půl tónu

výš! „Já sedím

**raděj při pianě doma a pracuju.“ –
„Komponujete?“ –**

**„Ted’ ne, ted’ už několika let opravuju
pořád Mozarta.**

**Až budu hotov, uvidíte, jak bude
Mozart vypadat!“ A**

**plivnul Provazníkovi na botu.
Provazník otírá botu o**

**trávník a míní: „Já nechodím taky už
od let do opery.**

Kdybych šel, šel bych jen do Marty.“

**Domáci mne vzal za ruku a odvedl od
ostatních. Chce**

**mně něco sdělit, ale nemůže s tím nějak
ven; pořád**

**slyším jen „sss“, jako když se vypouští
pára z kotle.**

**Třikrát koktal „s“ kolem zahrady, pak z
něho vyšlo, že**

**„v kapustě není fosfor“. On tedy také
někdy koktá, a sice**

na „s“. Dal mně pak zase cedulku.

**Nato mne chytil a odvedl malíř stranou
do kouta. Zdali**

**prý jsem pozoroval, jak klepal
Provazníkovi na záda?**

Kdyby mne také někdy Provazník

zlobil, abych ho

**poklepal po zádech, zcela lehýnce jen,
on že hnedle**

zkrotne. Zlý člověk prý, ten Provazník.

279

**A hned po něm mne odvedl zas
Provazník stranou. Co**

**prý říkám myšlénce, aby se založila
společnost na děláni**

**ostrovů po Vltavě. Pohlédl na mne
vítězoslavně.**

**Povídám, to že je myšlénka přímo
brilantní. „Nu tak**

vidíte, a takových já mám víc! Ale není

ted' lidstvo pro

**myšlénky. Tamhle s těmi hlupáky bych
o tom ani**

nepromluvil.“

**„Ted' bychom si mohli tady zahrát
šístku,“ nutí malíř.**

**Dobrá, zahrajem, hodinku. Karty jsou v
šupletí v**

**malířově altánu. Usedli jsme k malému
stolku a rozhodili**

**se, já hraju s domácím, malíř a
Provazník proti nám. –**

**Pěkná hra! Domáci se ptá po každé ještě
při posledním**

**štychu, jaké jsou trumfy. Nikdy neví,
jakou barvu jsem**

**nadhodil, a nepřinese mně jí. Vsázím se,
že má figury, ale**

**nehlásí ani jedné. Když se na něco
ptám, podá mně**

**cedulku přes stůl. Provazník a Augusta,
to se rozumí,**

**vyhrávají a řehtají radostí jako koňové.
Vidím, že**

**nezbývá než prostě odhazovat karty a
platit krejcary.**

**Otylie platí za otce, sic bychom nebyli
hotovi ani s**

**jedinou hrou, on pořád tvrdí, že už
platil, a přitom mně**

**šlape pod stolem na nohy. Stáhnul jsem
nohy zpět a**

**bavím se pozorováním, jak zimničně
pracuje pod stolem**

jeho noha, hledajíc, na co by šlápla.

**Náhle se do mne domácí pouští, že hraju
špatně, na**

**špádké eso že prý jsem mu nepřidal
krále. Zatím ale se**

**špády ani ještě nehrály a eso mám já
sám. Domácí křičí**

dál, hlas jeho zní jako pozoun – a já

mám v kapse

**patnáct cedulek! Otylie na mne hledí
prosebně a bolestně**

280

– nu, rozumím a mlčím.

**Hráli jsme malou hodinku a prohrál
jsem přes šedesát**

krejcarů.

**Domáci šel s Otylíí domů, večerní chlad
prý „neslouží**

**jeho krku“. Provazník jde také. Služka
malířova přináší**

**rodině večeri. Žádám ji, aby mně
přinesla z předu také**

něco k večeři a pivo.

Pojedl jsem a malíř mne baví.

Vypravuje, že prý nikdy

**nebyl náležitě uznán. Přinutili prý ho už
v akademii, aby**

**vystoup před koncem studií; umělt' víc
než profesoři.**

Sedím zas doma a hlava mně jde kolem.

**Nenechám nikdy okno víc v noci
otevřené, ani při**

**největším parnu! Po druhé hodině v
noci byl u malířů**

rámus. Hlas paní Augustky měl sólo –

hlas, že by jím

**pařez rozříz. Vyrozuměl jsem, o co se
jedná. Malíř přišel**

**v nepřičetném stavu právě domů. Cítil
to sám, bál se, že**

**něco v pokoji porazí; když tedy vešel do
pokoje, položil se**

**na dvěře a čekal – až si rozsvítí. To se
rozumí, že stojí**

usnul a hřmotně padl.

**Při té příležitosti se mně vysvětlilo, proč
už neslyším**

**slavíka. Spouští teprv pozdě po půlnoci;
snad přichází**

také teprv z hospody.

**Spatřil jsem domácího a slečnu v
zahradě. Chtěl jsem**

**jednou domácího zas vidět, když je při
dobré paměti, a**

**sešel jsem tam. Bohužel našel jsem tam
také Provazníka,**

kterého jsem oknem nebyl spatřil.

281

**Domácí seděl u spinetu a hrál.
„Počkejte, pane doktore**

**Krumlovský, zahraju vám jednu ze
svých skladeb**

starých, píseň beze slov.“ A hrál. Nebylo

to zlé, pokud

**rozumím, a hrál i na špatném nástroji
virtuosně a s**

**citem. Aplauduju. „A jak se vám to líbí,
pane**

**Provazníku?“ – „No – já mám ze všeho
nejraději Martu**

**– ale vaše písnička je hezká, moh byste
ji na hnůj hodit. –**

**Poslouchejte, kdybyste takhle složil
něco pěkného, co by**

**bylo dobré proti štěnicím, já bych to
pořád zpíval, souží**

mne ukrutně.“ A s chechem se obrátil.

Domáci dává

**mně posuňkem znamení, že v
Provazníkově hlavě není**

**vše v pořádku. Nato se Provazník ke
mně sehne a šeptá:**

**„Dal bych něco za to, kdybych se jednou
mohl podívat do**

**hlavy nějakého muzikanta. Tam to musí
vypadat – ty**

**hlavičky se šťopkami – mozek jakoby
pokrytý samými**

**červy!“ Domáci pozoruje, že se mluví o
něm, a bručí, že**

„kládou se nešoupe jako sirkou“. Chci

vše napravit a

**ptám se nahlas: „Vy, pane Provazníku,
jste se nezanášel**

**nikdy hudbou?“ – „Já? I ano! Tři leta
jsem se učil**

**houslím, flautě a zpěvu najednou, to je
vlastně tedy devět**

**let – a přec rozumím hudbě jen tak
vcelku.“**

**Obracím se k slečně s dvornou otázkou,
jak spala.**

**„Dobře – ale ráno, když jsem vstala,
bylo mně nějak**

teskno, já nevěděla, co to je, a tedy jsem

plakala.“ –

**„Zcela bez příčiny to jistě nebylo!
Moudrá dáma –“ –**

**„Vy myslíte, že jsem moudrá? Tatínku,
pan doktor myslí,**

**že jsem moudrá!“ a rozesmála se až zas
do uslzení. Začal**

**jsem vykládat, že slzy, dokud žijem,
tekou vlastně stále,**

282

**člověk že to ale necítí. Jsem přesvědčen,
že bych byl**

**mluvil velmi zajímavě, ale když jsem
byl as tak v polovici**

**a mluvil o lesku lidského oka, vstal
náhle domácí:**

**„Otylko, pojd’ už, musíš přihlídnout k
obědu!“ šli a**

nechali mne v rukou Provazníkůvých.

**Bylo mně nevolno vedle toho podivína.
Hleděl na mne**

**se zcela zvláštním úšklebkem a
nepříjemný můj pocit**

**rostl. Přece jsem nechtěl utéci a začal
jsem sám konečně**

**řeč. „Domácí musí být přece jen dobrý
muzikant,“**

povídám. – „Je, je, zvlášť prý umí dobře

– no, jak se

**tomu říká? – když se dává něco do
rozličných klarinetů?**

**“ – „Instrumentovat?“ – „Ano. Ostatně,
copak může být**

**na tom těžkého! Flašinet a pes, když to
jde dohromady, je**

**to taky pěkné.“ Musil jsem se smát.
Provazník se na mne**

**zadíval a pronesl se: „Pane doktore, vy
dnes vypadáte**

**nějak špatně!“ – „Já? Nevěděl bych –.“
Ale Provazník si**

přejel rukou čelo, jako by se chtěl

vzpamatovat, a začal

**hlubokým hlasem pomalu a zcela
opravdově:**

**„Vy jste rozumný člověk, vás nebudu
mít za blázna! –**

**Víte, já mám žíravou nenávist proti
všem lidem – moc**

**mně v životě ublížili – tuze moc. – Po
celou řadu let**

**nevycházím už ani z domova. Ustával
jsem ve**

**vycházkách hned, jak mně začaly vlasy
šedivět. S**

kýmkoli mluvíš, každý ti řekne jakoby v

největším

**udivení: „Ale poslouchejte – na mou
pravdu – vždyť vy**

**už šedivíte!‘ Oslové! – ne? Ted’ arci
jsem už šedivý jako**

**německá myš. Ale já jsem si vymyslíl
něco na ně,“ a**

**Provazník se počal blaženě usmívat.
„Nežli někdo mohl**

283

**jen ústa otevřít, pravil jsem k němu,
jakoby všecek**

**uděšen: „Pro pánaboha – copak je vám –
vy vypadáte**

**špatně!‘ Každý, ale každý se lekne a
hned cítí, že je mu**

**nějak nanic. – Ó, já je uměl prohánět! –
Já jsem míval po**

**léta zvláštní zalíbení v tom, zaznamenat
si všechno a**

**všechno, co jsem o kom slyšel, a držet si
svůj materiál v**

**přísném abecedním pořádku – navštivte
mne jednou,**

**ukážu vám celou registraturu
malostranských lidí. A**

**když se mně z lidstva pak rozlila žluč,
vytahoval jsem**

**balíček po balíčku a psal anonymní listy
– lidé se mohli**

**zbláznit, čeho všeho se dočtli o sobě od
neznámého jim**

**člověka – na mne nepřípad nikdo,
nikdo! Vám to mohu**

**říci, už se tím beztoho nezanáším. Chci
napsat už jen**

**jediný list – ten šťastný párek vedle
mne mě mrzí – něco**

**jim musím vyvést – ale posud bohužel
nevím ničeho.“**

**Zachvěl jsem se. Provazník vesele
pokračoval a mluvil**

**ted' vždy rychleji. „Já vám byl chlapík!
Co já jsem se**

**ženských nasváděl, když jsem byl mlád!
Necukejte sebou**

**– vás nesvedu! Co se týče vdaných, mám
čisté svědomí;**

**ale na svobodné jsem měl namířeno.
Hned co vzrostlý**

**student jsem si z katalogů dívčích škol
zapisoval ty, které**

**se učily nejhůř; ty byly pak
nejnevázanější. A pozor jsem**

**dával na všechny studentské lásky – jak
se dva**

**rozhněvali, už jsem tu byl, pohněvaná
milénka je snadný**

lup. –“

**Vyskočil jsem. Nemohl jsem to déle
vydržet. „Odpust’te,**

musím domů –“ a už jsem pádil.

Za mnou zněl hlasitý, ostrý chechtot.

284

Měl mne za blázna? –

**Konduktorka poklízí u mne teď, když
sejdu dolů k**

**obědu. Vidím ji jen někdy, když jdu
kuchyní. Dobře tak!**

**Odpůldne rámus u malířů. Velká
výplata Pepíka a**

**způsobil ji včerejší můj dvoušesták.
Pepíka přivedl**

**veřejný posluha za ruku domů. Bylt' si
ho Pepík najímal,**

**aby ho vzal na krk a dělal mu po ulici
koníčka, zrovna**

před naším domem.

**Vyšlo najevo, že Pepík si byl pozval
Semprovu malou**

**Márinku, aby se na něho dívala. Tedy
parádní jízda.**

Snad první láska? Možná; já byl po

prvé zamilován,

**když jsem byl tři leta stár, a byl jsem
také pro to bit. –**

Pepík je ale rozhodně příliš mnoho bit.

**Navečer hospůdka. Titěž lidé a na
těchže místech. Z**

**počátku vzájemný hovor všech o českém
divadle. Tlustý**

**nadporučík sděluje, že byl také jednou v
českém divadle**

**a že se mu hra líbila jak náleží. Dávali
tenkrát „Die**

**Tochter des Bösewichts“, ale on neví,
jak to znělo po**

**česku. Ptá se. Nikdo to neví. Nakonec
tvrdí nadporučík**

**zcela určitě, že se kus nazýval po česku
„Huncvutova**

**dcera“. Tajtrlík! A pak se mluvilo o
divadle ještě dál, o**

**rozdílu mezi hrou veselou a
opravdovou. Zcela určitě zas**

**tvrdil nadporučík, že opravdové drama
musí mít pět**

**aktů. Je prý to jako při regimentu, čtyry
bataillony polní**

a jeden depot.

285

**Rozprava skoro doslova pak, jaká
předevčírem. Klikeš**

**mluví o zadělaných drobečkách z kapsy,
o dvou**

**policajtech, kteří ročně jednou vedou
hostinského do**

**koupele, o vařeném kuřeti z vařeného
vejce, a hostinský**

**mu nadhodí formičku na pokroutky.
Ale smích při**

každém vtipu jako předevčírem.

**Mladší slečna lahvička se zas pořád na
mne dívá. Pije**

**mne zrakem, jako když slunce pije
vodu.**

**Zas tentýž suchý, špinavý, neoholený
podomní**

**obchodník. Nic neříká, nic neprodá a
jde. Ten chlap**

**vypadá při tom tak komicky, že bych ho
nechal, z pouhé**

**dychtivosti po zábavě, umřít hlady.
Snad udělal slib, že**

**bude chodit pořád špinav po těchže
hospodách, nic**

neříkat a nic neprodávat.

**Pak chytá Karlíček za všeobecné
napnutosti blechu. A**

**pak aplaus Löflerovi a bzučí moucha a
syčí jitrnice.**

**Patrně jsem celý program zdejší seznal
hned napoprvé.**

**Přec něco nového. Karlíček najednou
vyzval Löflera:**

**„Dělejme čuňata!“ Aplaus. A dělají
čuňata. Oba vstrčí**

**proti sobě pěstě pod stolní ubrus,
pohybují jimi, jako**

když čuňata hýbou se v pytli, a kvičí k

tomu tak

**přirozeně, že obraz je úplný. Vidím jen
Karlíčkovi do**

**tváře, oči se mu radostí nad děláním
čuňat jenjen jiskří.**

**Dnes jsem, myslím, studoval až příliš
málo.**

**Strašná bouře v noci, teď ráno
balzámový vzduch.**

**Seběhnu s knihou do zahrádky, nikdo
tam. —**

286

**Přec tu někdo, ale jen Pepík. Pepíka
nějak vyhodím a**

bude dobře. „Vidiš, Pepíčku, tedy jsi o
ty dva šestáky

přišel,“ a hladím ho po vlasech. Kluk se
na mne podívá a

pak se chytře usměje. „I ne – já je
tatínkovi zase vzal!“ –

„Tak – a co teď s nimi uděláš?“ – „Já
vím — ale

neřekneš to nikomu?“ – „To přec víš, že
neřeknu.“ –

„Bedříšek mně slíbil, že mně řekne
numera.“ – „Kdopak

je ten Bedříšek?“ – „No, tady od
lutristky kluk. – On

**dlouho nechtěl, ale slíbil jsem mu šesták
a on mně teď**

**řekne numera, jaká vyjdou.“ Půvabná
naivnost dítěte!**

**„A co uděláš se všemi penězi, až
vyhraješ?“ – „Ó, moc**

**udělám – tatínkovi koupím pivo,
mamince koupím**

**zlatohlávkové šaty, a tobě koupím také
něco.“ Pepík je**

kluk dobrého srdce.

Pepík je holomek! – Celý se třesu zlostí.

**Když začalo být teplej, vrátil jsem se
domů. Bylo mně**

**tak příjemno – darebák! Usednu a
probíraje v**

**myšlénkách, co jsem byl dole studoval,
maně se rozhlížím**

**po pokoji. Náhle se zarazí zrak na
Navrátilově kvaši:**

**Moře v slunečním jasu. Sluneční jas ten
tam – sbalené**

**oblaky, tmavé nebe! Přistoupím blíž –
obraz je samá**

**hliněná kulička a stěna kolem také.
Patrně Pepík z**

**protějščího okna střílel sem dřevěnou
rourou!**

**Vzal jsem obraz a šel k malíři žalovat.
Malíř se**

**rozzlobil, Pepík nemilosrdně zbit hned
přede mnou.**

Přihlížel jsem s rozkoší – takový kvaš!

Že prý mně malíř obraz spraví.

287

**Jen žádnou-lenost! – Z pouhé lenosti
jsem si objednal**

**černou kávu hned při obědě dole, abych
si ji sám pak**

**nemusil vařit. A teď si musím sám kávu
uvařit ještě**

jednu, abych tu první strávil.

**Dnes se studuje zase špatně. – Slyším
pojednou v**

**kuchyni řinčet šavli. Copak nosí
konduktoři teď šavle?**

**Volají na mne, nepřijdu-li dnes dolů do
zahrádky, že**

prý si zase zahrajem šístku.

**Neodpovídám. – Nepůjdu. Dole se
hádají, jsem-li doma.**

**Malíř tvrdí, že jsem. „Počkejte, já ho
vyzpívám,“ slibuje**

**Provazník. Postavil se pod mé zahradní
okno a spustil**

skuhravým hlasem:

„Tážete se, proč já knedle

nejraději s mlíkem jím,

počkejte, to já vám hnedle,

ale hnedle vypovím –“

**zakuckal se smíchy a naslouchá. „Není
tam,“**

**rozhodnul, „můj hlas by ho vytáh jako z
láhve zátku.“**

**Přec mně nedalo a sešel jsem tam o něco
později.**

**Mluvílo se o bouřce. Malířka nás
ubezpečuje asi**

**desetkrát po sobě s nesmírnou
důležitostí, že by jí nikdo**

**nevěřil, jak ona se bojí bouřky. Malíř
přisvědčuje: „Má**

288

**žena se strašně bojí bouřky. Dnes v noci
jsem musil do**

**kuchyně a vzbudit služku; musila vstát,
kleknout a**

**modlit se. No ano, načpak ji máme? –
Mrcha usnula!**

**Dnes ráno jsem ji vyhnal.“ – Provazník
míní, že prý je to**

s modlením někdy těžká věc. Praví: „Já

umím desatero,

**jen když začnu jako dítě odříkávat hned
od počátku**

**otčenáše, ale otčenáš si spletu vždycky u
,tak i na zemi‘ a**

**musím pak vždy zas začít znovu.“ –
Malířka tvrdí, že**

**věděla hned, že se musil někdo oběsit,
takový vítr! a ráno**

**vypravovala prý mlíkařka, že se oběsil
vysloužilec ve**

Hvězdě.

– „Takový samovrah!“

– Provazník

**neposlouchal a ptá se, koho ten
samovrah zabil? „Nu**

ano, pak vím také, kdo to byl!“

**Oslovil jsem slečnu domácí, zdali se
také bála? „Já o**

**bouřce ani nic nevím, já ji zaspala,“ a
zazvonila**

**příjemným svým smíchem. Slečna
upravuje velkou,**

**čerstvě natřenou klec. Klec má podobu
starobylého**

**hradu, můstek zdvihací, vížky, arkýře.
Zdali prý myslím,**

že se taková klec hodí pro kanára.

Povídám: „Zajisté!“ a

**začnu něco vykládat, co zní asi jako, že
kanár a**

**středověký hrad a tento – strašně
hloupé! Bůh ví, co to je**

**– s jinými, i s nejduchaplnějšími
ženskými zacházím jako**

**s hračkami, s tou zde, přec jen
jednoduchou, nedovedu**

**mluvit! Jakpak je asi stará? Když se
směje, vypadá jako**

**devatenáct, když se dívá opravdově, je jí
plných třicet –**

čert může člověka vzít!

**Provazník domlouvá vedle malířovi,
aby, když maluje**

**podobiznu, hleděl alespoň vždy také
trochu k podobě, že**

289

**prý je to skutečně dost důležité. Velké
obecenstvo prý**

**nerozumí pravému umění a žádá
takových hloupostí.**

**Pak mu sděluje, že ve Vídni teď malují
portréty válcem;**

**velký pokrok, za čtvrt hodiny je obraz
vyválený. Malíř**

**začíná Provazníkovi klepat po zádech a
Provazník se
odmlčuje.**

**Přistupuje domácí a rozdává cedulky.
Chraptí slabým**

hlasem.

**Provazník mne po chvíli bere stranou.
Pro chudý**

**pražský lid že se nedělá nic, pranic.
Pořád prý se říká:**

**nebohý lid! žádná práce!, a přece se nic
nedělá. On prý**

**by dovedl se o to postarat. Má na př.
myšlénku, neříká,**

**že je slavná, ale pomohla by mnohému
chudákovi. Není**

**pro ni ani snad zvláštních peněz
potřebí, na malém**

ručním vozičku malý kotýlek na stále

vyrábění páry a

**dost. S tím by mohl jezdit od domu k
domu a parou čistit**

**troubele od dýmek. Počítá, kolik je
kuřáků v Praze,**

**vyplatilo by se prý výborně. Co že té
myšlénce říkám?**

Obdivuju se jí.

**Zase šístka. Že prý zůstanem, jak jsme
se rozhodili**

**včera, kvůli zvyku. Všechno jako včera,
dnes ale**

**sedmdesát krejcarů prohry. A ku konci
domácí zase řve.**

**Domáci se slečnou odejdou. Malíř a
malířka se**

**zadumají. „Zítra je neděle,“ praví
konečně malíř, „víš co,**

kup husu!“

**Klikeš nesmírně dopálen. Je u městské
kavalerie, dnes**

**jim umřel rytmistr a měli kvůli pohřbu
schůzi. Klikeš**

290

**navrhnul, aby telegrafovali do Vídně a
vyprosili sobě**

**milost, aby zemřelý byl teď ještě po
smrti jmenován**

**majorem, pohřeb že pak může být
mnohem slavnější. Byl**

**ve schůzi přec někdo rozumnější, zradil
jim to a Klikeš**

zlostí ani nemluví.

**Rozpráví se dále o smrti. Také kupci na
náměstí prý**

**někdo umřel. Kdo? Hostinský sděluje:
„I jenom otec, a**

**ten už byl tak stár, že se sám za to
styděl.“ Na co prý**

**umřel? Na souchotě, jako před ním také
zas jeho otec. To**

prý je tak, jak je to v které rodině

zavedeno.

Handlíř. – Ten chlap musil učinit slib!

**Takhle by to věru nešlo! To je
studování? Pokračuju**

**jako hlemýžd', myšlénky jsou pořád
jinde nežli v knize.**

**Nejsem vzrušen, lhal bych, ale jsem
roztržit. Po mozku**

**mně lezou figurky, moji sousedé; cítím,
jak se tam hemží**

**všechny najednou, a hned vynikne ta,
hned ona, učiní**

**před mým zrakem kotrmelec a
vypravuje pak a šklebí se**

**dle svého způsobu. Nic plátno, změna se
musí stát! Pro**

**tyhlety lidi jsem se nestěhoval na Malou
Stranu.**

**Jedenáct hodin. Slyším v kuchyni
řinčení šavle; nejspíš**

je ten voják náš příbuzný. Kavalerista?

**Pláč, pronikavý nářek malířčin;
bolestný křik, kňučení**

**a vytí malířova psa. Vyrozumím, že pes
spáchal něco**

**strašného: sežral malířčino portmoné i
s obsaženými v**

něm rodinnými památkami, vlasy

nebožtíka otce,

291

**cedulkou od svatební zpovědi a
bůhvíčím.**

**Půl hodiny poměrného ticha, nato nový
rámus u**

**malířů. Malíř přišel domů, nejspíš z
vinárny. Slyším ho**

**hlasitě mluvit, pak nějak nadávat,
konečně se rvavým**

**hlasem rozlehají slova: „Tak! Já ti
povídám, zkrnělý**

**lunte, že husí játra patří hlavě rodiny!
Celý svět ti to**

**řekne, mizerná ošklebo!“ Malíř se celý
rozkacený objevil**

**u okna. Rychle jsem se sehnul pod
okenní zídku. Po**

**okamžiku slyším: „Pane Sempře, mám
pravdu nebo**

**nemám, že husí játra patří hlavě
rodiny!?“ Sempra**

**neslyším, ale malíř křičí pak zas: „No
tak vidíš, ty –.“**

**Nejspíš sobě malířka upekla játra z
bolesti nad ztrátou**

**rodinných památek. Naproti hlučí a
zápasí hlasy dál,**

**pojednou vynikne zas hlas malířův: „A
ty dvě desítky**

taky sežral? – Copak budu teď jíst?“

**Krásné, tichounké odpoledne. Nedělní
klid, při jakémž**

**je člověku tak volno. Nedalo mně a
musil jsem dolů do**

**zahrádky; je prázdna, posvátné ticho v
ní.**

**Procházím se volně, pohlížím na každý
keř, na každou**

**rostlinu, na všem jako by ležel pel
nedělní. Je mně**

znenáhla blaze až do tesknoty, rád bych

si poskočil jako

**dítě, ale někdo by mne mohl z okna
vidět. Vzduch je**

**tichý a přec člověk naslouchá a je mu,
jako by slyšel**

**zvuky neskonale vzdáleného, bájně
šumného světa. Zašel**

**jsem do besídky a – poskočil jsem si –
ah, jak je mně**

blaze! Ještě jednou – tak!

292

**Jdu z besídky do besídky. Zadíívám se,
zamyslím –**

myslím si zde tu, zde onu rodinu,

všechny členy její,

**všechny jejich zvláštnosti – úsměv se
rozhošťuje na tváři,**

bavím se.

**Špinet! Ten staříčkový špinet s tím
zastaralým**

**slabounkým hlasem. Co as by mohl
stařeček povídat.**

**Kolikrát se u něho smálo, kolikrát
vzdychalo, kolikrát**

duch letěl do sfér netušených harmonií!

**Přisednu a odklípnu jej. Pět oktáv –
chudáčku! – Když**

**jsem sám ještě hrával – ach, tomu už je
dávno! Nechtěl**

**jsem se učit, učitel také nedbal,
přicházel jen kolem**

**prvního pravidelně – ty časy mladé –
zlaté! – Zadumal**

jsem se.

**Přec ještě musím něco umět? – Alespoň
akordy. – Cis –**

**E – A– zní to! A – D – Fis – výborně!
Trochu výš – D, Fis,**

A – Fis, A, D –

**„Vždyť pan doktor hraje piano – to je
hezké!“ slyším**

**najednou hlas malířův. Trhnu sebou –
za mnou stojí**

**veškeré občanstvo zahradní naší
republiky. Ztrnul jsem a**

ztrnut zůstal jsem sedět.

**„Zahrajte něco, pane doktore, prosím!“
šveholí slečna**

Otylie.

„Já opravdu neumím pranic, slečno, ale pranic! –

Jaktěživ jsem na piano nesáh – housle jsem hrával, je

pravda –“

„Ó, to je tím zajímavější – vždyť jsem slyšela čisté

akordy – půjde to, věřte, prosím, prosím!“ a žmolí

prosebně ručičky. Vypadá teď devatenáctiletá.

**Řas ví, proč jsem od špinetu neutek!
Člověk je ukrutně**

samolibý tvor a tím až směšný.

„Neumím doopravdy nic,

**slečno – ale já vás tedy přesvědčím –
nevysmějete se mi?“**

**Pamatoval jsem se, že jsem uměl
zpaměti pochod z**

**Normy – ještě před málo lety jsem si ho
kdesi zahrál a šlo**

**to, pochod z Normy musím ještě umět!
První úhoz je ve**

**violině i v basu stejný – G, H, D – jedná
se jen o první**

**úhoz. Zařídil jsem si prsty na G, H, D a
uhodil jsem. Po**

desátém taktu jsem nemoh dál –

**„Vy neumíte vskutku nic,“ syčel
Provazník.**

**„Štípání dříví,“ bručí pan domácí.
Vyvstal na mně pot**

studu.

**„Ale vždyť je to znamenité,“ horlí
slečna. „Pan doktor**

**nehrál nikdy piano a přec to dovede –
pan doktor musí**

**mít znamenitý talent pro hudbu.“
Obejmul bych ji – jak**

**dobré srdce má! „Já už to vím dávno, že
má pan doktor**

**znamenitý talent. On tak pěkně hvízdá
– pane doktore,**

**dnes ráno jste hvízdal Traviatu, já vás
slyšela.“**

Ona si všímá všeho! – Ta ženská

zvědavost! – Nebo

**snad – snad by ne... – Ježíš, Maria,
Josef –**

**Ale – vlastně – pročpak Ježíš Maria
Josef? Já neříkám,**

**že bych ji chtěl, že by se mně na chtění
jen přibližně líbila**

– ale neštěstí právě by – –

**„Počkejte, já vám zahraju zas jednu
svou píseň beze**

**slov,“ miní domácí, jenž byl k špinetu
zasedl.**

**Hraje. Po chvilce ale také nemůže dál –
vždyť je**

odpůldne! Já přece tleskám. Provazník se ušklíbá:

„Ostatně příjemná melodie! Pěkně by se při ní žebalo!“

294

Ted' přichází malířova. Byla na honbě za Pepíkem a

našla ho konečně v blízké zahradní restauraci u

kuželníku; byl klukovi, který stavěl, dal dva krejcary a

smluvil se s ním, že za to smí křičet, mnoho-li padlo.

Pepík ted' obdržel před tváří obecenstva

bohatě

**odměřenou část pohlavků a musí
poslouchat ještě ostré**

**matčino kázání. Ted' malířka nešišlá
ani dost málo –**

**léčivá moc žravého psa! „A ted' mi
zůstaneš doma, ani se**

**nehneš! Dojdi mi pro dítě.“ Pepík líně
jde.**

**Za chvílku se rozlehá domem dětský
křik. Pak se objeví**

**nad schůdky Pepík, nese dítě – drží je
oběma rukama za**

krk jako štěně. Dítě už nekřičí,

zmodralo. Malířka běží

**mu vstříc, chytne dítě, pohlavkuje
Pepíka.**

**Také malíř je dnes v špatné míře,
pochopitelně! Pořád**

si naříká na nevýnosnost svého umění.

**„Pročpak tedy nezačnete řezbářství
nebo sochařství?**

**Jste ještě dost mlád, abyste se v tom
vycvičil,“ míní**

Provazník.

**„To tak, řezbář! Ti teď teprv nemají co
jíst – aby dělali**

špejly do jitrnic, s monogramem!“

**Oddělili jsme se se slečnou od ostatních.
Sedíme v**

**besídce pospolu a povídáme si. Vlastně
povídám já skoro**

**sám, jak pozoruju. Ku podivu, dnes
najednou mluvím,**

**nejsem v rozpacích o řeč. Ale řeč je
skoro pořád jen o**

**mně, o mé osobě – neškodí, člověk mluví
alespoň s jistou**

**vřelostí, s hloubkou a věcnatě.
Pozoruju, že Otylie mne**

**obdivuje. Každou chvíli mne
upozorňuje nově na nějaký**

**talent můj nebo na nějakou dobrou mou
vlastnost. Je**

295

bystrého ducha.

Příjemná ženská!

**Klikeš navečer mluvil nápadně pilně do
Sempra, a bylo**

**patrno, že Sempr naslouchá s
pozorlivostí u něho**

**neobyčejnou. Vyrozuměl jsem, že
Klikeš mu domlouvá,**

**aby se znovu oženil, a že má také už
nevěstu pro něho.**

„Šestadvacet let“ – „tři tisíce“ – „má

velké známosti mezi

**pány“ – „mají ji rádi“. – Abych se zde
takhle nějaké**

svatby dočkal!

**Nadporučík se dnes po mně nápadně
ohlížel. Alespoň**

dvacetkrát se ohlíd. – Copak chce?

**Studuju, ale divně. Raděj bych seděl
hned teď ráno dole**

**v zahradě, sám nebo s ostatními, to by
mně bylo jedno.**

**Myšlenky se rozbíhají jako... (už zase
nevím jako co).**

**Aj aj – dnes si malíř odbývá svůj rámus
časně!**

**Pozoroval-li jsem dobře, byla bita a)
žena, b) Pepík, c)**

pes. Pes ještě kňučí.

**Malíř přišel ted' ke mně. Mám-li prý
nějaký pěkný kus**

**papíru na dopis. Že musí psát bratru
faráři a nemá**

**takových věcí doma. Nerád prý píše,
tuze nerád, někomu**

**psát podobá se mu smrti. Ale když
jednou psát má, musí**

mít ticho, sic prý jeho myšlenky nestojí

za nic – „u mne

**ale ticho, pane doktore, v tom pekle u
mne! Napřed si**

**musím udělat pořádek – ztlouk jsem to
všechno, nebude-**

**li to ticho, ztluču to ještě jednou — a
děvečku jsem**

**vyhnal, má hubu jako šlejfírnu.“ – To
už je čtvrtá, co**

jsem zde.

**Dal jsem mu papír a odešel. Za chvíli
přišel ubřečený**

**Pepík, že otec dává prosit o nějaké
dobré péro. Dal jsem
mu péro.**

Malíř chodí po pokoji, nejspíš přemýšlí.

**Byl jsem u kupce vedle. Když teď
něčeho potřebuju,**

**jdu si pro to prostě sám. Vracím se a tu
potkám náhodou**

**zrovna u domu dobrého svého známého,
doktora**

**Jensena, primáře v blázinci. Landa se
pomalu a dívá po**

ulici.

„I servus, doktore, copak vy zde?“

**„Náhodou, procházím se. Rád se
procházím Malou**

Stranou. A vy?“

**„Já zde teď bydlím. Přestěhoval jsem se
před**

nedávnem.“

„A kde?“

„Zrovna zde.“

**„A to se na chvílku k vám podívám,
dovolíte-li.“**

**Mám doktora Jensena rád, muž
inteligentní, chladný,**

**příjemný. Můj byt se mu líbí, na
všechno se dívá, o všem**

**něco podotkne. Nutím ho, aby usednul;
nechce, že prý**

**raděj trochu stojí, a u okna stát je prý
ted' tak příjemno.**

**Postavil se k oknu, zády k zahrádce,
obličejem k chodbě**

**prvního patra. Mám zde zrcadlo hned u
okna na stěně –**

**pozoruju, že se doktor Jensen stále v
něm zhlíží – podobá**

**se mně teď, že je doktor trochu tělesně
samolibý vzdor**

**vší opravdovosti své. Jak prý jsem
přišel sem na Malou**

297

**Stranu? Sděluj, že puze nadějí na
klidné studium, a**

**dodávám, že jsem se trochu mýlil,
obyvatelé že nejsou**

**zcela klidni. Kdo všechno prý zde bydlí?
Začnu vyprávět**

**hned o Provazníkovi – Provazník ho
musí co psychiatra**

rozhodně zajímat. Vypravuju živě, líčím

podrobně – ale

**pozoruju, že Provazník ho nezajímá.
Dívá se do zrcadla.**

**Náhle sebou škubne a vyhne se z okna
ven. To prý je tam**

**na chodbě domácí slečna? Překvapen
tážu se zpět, zdali ji**

**zná? Ze prý zná rodinu tu už dávno.
Ted' mně otázka,**

**podivná otázka nechce přes jazyk –
vzpomínám si na**

**podivínství domácího, někdy až příliš
nápadné – konečně**

vykottám otázku přec. Doktor se

usměje: „I pánbůh

**zachraň! Jen hypochondrem je, však již
i hypochondrií**

**svou dosti trpí. Znáš ty lidi takřka od
dětinstva, má**

**matka byla s nimi spřátelena. Ku
podivu, že se Otylie**

**ještě neprovdala! Je dost hezká, velmi
příjemná, pro**

**domácnost vychována a má peníze. Ten
dům zde je bez**

**dluhů, mimo to mají značné kapitály –
bylo by škoda té**

ženské, výtečná partie! Však ještě –“

Vtom se vyhnul z

okna ven, usmívá se a kývá.

**Aha! Tedy žádná nahodilá procházka!
Jen já mu**

**náhodou přišel vhod! Cítím najednou
jakous nechuť k**

doktoru Jensenovi.

Po chvíli se teď poroučí a slibuje, že přijde zas, až půjde

náhodou kolem. Nemusí přijít! Myslím, že jsem mu na to

ani slušně neodpověděl.

On je mládencem zrovna tak jako já! – Ne – vskutku ne

298

–nemyslím si pranic, to tak – ale pravda je, že když

mladý advokát začne s nějakým kapitálem – hehe! –

hehehe! Nač takové hloupé myšlenky, a teď!

Myslím, že Neruda má pravdu, když tvrdí, že my

mužští jsme na každou ženskou žárliví, i když nemáme

pražádného interesu.

Malíř chodí naproti pořád sem tam po pokoji. Ještě

přemýšlí.

Neštěstí při obědě. V polívce plovla nějaká muší

rodina. Otce a matku jsem v roztržitosti spolk; pak tam

**ale plavalo ještě muší embryo a to jsem
už nemoh. Já**

**mouchy, Pepík dopisy, pes rodinné
památky – bůh ví, co**

se v tom domě zde všechno sní!

**Už vím kdo! – Stál jsem náhodou právě
u okna, když na**

**schodech zařinčela šavle. Vyhnu se ven
– tlustý**

**nadporučík zdola! Tentýž, který má v
mých zápiskách**

zaznamenaný vyhazov.

Příbuzný konduktorčin?

Podvečerní tácky v zahrádce. Provazník

mně šeptá s

**velkým gustem, že prý dnes na té mladé
paničce vedle**

**něho po prvé pozoroval červené oči.
Provazník je mně už**

**protivný. Pak se ptá domácího, byl-li
dnes na pohřbu**

**rytmistra od městské kavalerie. „Nebyl!
– Já nechodím**

**na pohřby – už od pohřbu svého otce
jsem na žádném**

299

**nebyl. Tenkrát zpívali u rakve – zpívali
falešně – strašný**

**tón! – ten děsný, falešný jeden tón
pronásleduje mne po**

celé další živobytí!“ – Není to poetické?

**Přichází malíř. Krevnatý jeho obličej
jeví známky**

**starostlivého přemýšlení. „Hotov s
dopisem?“ ptám se. –**

**„Ne. Až zítra. U mne to nejde tak
rychle.“ – „Takhle**

**kdyby chtěl bratr farář poslat několik
stovek, ne?“ ptá se**

**Provazník. – „Prosím vás, několik
stovek – takový**

bagatel člověku dnes nepomůže!“ –

„Oho!“ durdí se

**Provazník zcela doopravdy, „protože
nemáte vy lidé**

**žádných myšlének! Já bych dovedl i ze
stovky žít!**

**Hračka! Najmu si poblíž Prahy pole a
zasiju je – víte**

**čím? – samými jen bodláky! Snad
přijde nějaký ptáčník**

**a najme si pak pole zas ode mne, aby na
něm chytal**

**stehlíky – ne-li, schytám je sám.“ –
„Nezapomeňte dát**

plot kolem!“ – „Proč?“ – „Kvůli

průvanu, aby bodláky

**nedostaly revma!“ – Malíř začíná být
vtipný.**

**Domáci je dnes neskonale smutný.
Cedulek dnes**

**nerozdává, ale má jiný trud. Myslí si, že
mu upadne nos.**

**Četl dopoledne v jakéms článku od
Vogta, že to začíná**

**rýmou. Vzpomíná si, že má rýmu už po
několik dní, a cítí**

**zcela bezpečně, že jedna dírka „se mu
už začíná kývat“.**

Jenže je teď odpůldne a on si plete,

která.

**Otylie pohlíží smutně na otce a sotva že
dovede udusit**

**hlasité vzdechy. Sesedli jsme si zas
stranou do besídky a**

**povídáme si. Ale dnes je poměr jiný.
Dnes mluví hlavně**

**ona, vylívá srdce své, stýská sobě – já
naslouchám, sám**

**tím poněkud rozteskněn. Cítím, že jí
soucitem ulevuju.**

300

**Odešli. Sedím v zahrádce sám. Dnes do
hostince**

**nemohu, nehodím se mezi lidi, je mně
naprosto nezvykle.**

Tesknota a přec jakás slast zároveň.

**Včera a dnes budím se dosti časně, snad
horkem.**

**Takhle by se věc hodila pro studování.
Jenže – budím se**

**arci, ale nevstávám. Je mně tak nějak
volně na loži,**

**myšlenky volně poletují, a když se v
zlatém polosnu**

**zatřepetá zvláště příjemná, držím ji a
snuju dál.**

Abych nelhal: studií se myšlenky ty

dotýkají jen co

**nejvšeobecněji. Jsem právě v horním
zákonu a nenavyklé**

**výrazy jeho se mně arci pořád a do
všeho pletou. Má**

**postel se mně zdá být svobodným
kutištěm, kde doluju**

**na zlaté sny. Když stojím vedle Otylky,
dělá myšlénka**

**kolem nás ihned kruh, abych si uhájil
právo kutání. –**

**Pozoruju, že jsem napsal „Otylka“.
Pozor – pozor!**

U malířů neobyčejné ticho. Malíř sedí u

stolu, hlavu má

opřenu o dlaň, hledí do výše a přemýšlí.

Odpůldne – doktor Jensen! Ten to žene!

**Myslím, že se nechovám k němu příliš
vlídně, ale jemu**

**je to patrně jedno. Zdá se, že si mne ani
mnoho nevšímá.**

**Už stojí zase před zrcadlem u okna.
Není smutnějšího**

**podívání nad – nad muže před
zrcadlem.**

**Vidí domácího a slečnu, jak jdou
dvorem do zahrady.**

Mluví na ně s okna. Zcela familiárně s

nimi mluví. Jsou

**lidé, kteří ze staré známosti sobě
osobují skutečně**

301

**všelijaká práva. – Zvou ho do zahrádky
– on mne vybízí**

**– no pojd'me – uvidíme, kdo s koho ne,
neuvidíme, vždyť**

**já přec ničeho nechci! – Cítím skutečně,
že nechci**

praničeho.

**Zahrádka má dnes zcela jinou tvářnost,
připadá mně**

**cizá. Jiný vzduch, myslím, jiní lidé. –
Když ale myslím**

**hloub, vidím, že mně vlastně vadí jen
doktor Jensen.**

**Mluví zajímavě, jak se tomu říká:
mnozí lidé jsou dost**

**povrchní, aby mluvili o všem zajímavě.
Znenáhla jsou tu**

**všichni mimo Provazníka, a naslouchají
Jensenovi, jako**

**by mluvil bůhvíco. Nedělám si věru
pranic z toho, že já**

nemluvím „zajímavě“.

Slabý pokus, abych vedl rozpravu sám.

Ptám se malíře:

**„Už hotov s dopisem?“ – „Ne, zítra –
musím to nechat’**

**ještě slehnout.“ A hned zas oslovuje
Jensena: „Vy musíte**

**mít velmi zajímavé živobytí, pane
doktore!“ – „Jak to?“**

**– „No, v blázinci musí být ohromný jux.
Prosím vás,**

**povídejte nám něco.“ Jsem zas odstrčen
stranou – aspoň**

**kdyby Provazník přišel! Ale vidím, že
Jensen je poněkud**

v rozpacích. Mám z toho radost. Povídá

něco o rozdílu

**mezi maniakálním a mezi
melancholickým nemocným,**

**ale to je nebaví, oni chtějí slyšet, co „si
každý o sobě**

**myslí“, jak mužský myslí, že je císařem,
a ženská, že je**

**panenkou Marií. Jensen nevyhovuje,
vykládá jen**

**doktersky dál, konečně mu uklouzne
výrok, jako že „je**

**skoro každý člověk trochu duševně
chorý“. To pobouřilo**

skoro všechny, jen pan domácí kývá

klidně hlavou a

302

**míní: „Mnohý člověk, když je zdravý,
ani neví, co má.“**

**Jensen se konečně poroučí. Že prý zas
brzy přijde.**

Myslím si: jen abys nepřišel pozdě!

**Provazník dnes mezi námi vůbec ani
nebyl.**

**O Jensenovi mluvilo se ještě dlouho,
když odešel, až**

**příliš dlouho. Otylie mně šeptala: „Já se
ho bojím!“**

Odpovídám: „Přirozený takt je někdy

znameníta věc!“

**Klikeš mluví napořád do Sempra.
Hostinský přistrkuje**

**co možná blízko hlavu. Pořád si
odkašlává a na Klikeše**

hledí, jako by ho chtěl spolknout.

**Devět hodin a Jensen je zde. Vykukuje
do zahrádky, na**

**chodbu, a mezitím se zahledí vždy
alespoň třikrát do**

**zrcadla, a to na hezky dlouho. Zdali prý
nikdo nechodí**

**časně do zahrádky? Odpovídám
jednoslabičně: „Ne!“**

**Konečně zdali prý mně nepřekáží?
Pravím, že skutečně**

**je nejvyšší čas, abych pilně studoval.
Jensen jde, nějak**

mrzut. Aťsi!

**K polednímu poslal ke mně malíř,
abych mu půjčil**

**obálku na list. Ted' hledím k němu
oknem. Žena, kluk**

**stojí vedle stolu a dívají se na něho, jak
píše adresu.**

**Malíř chodí po pokoji, dopis v obálce
drží v ruce a vždy**

po chvilkách zůstává stát a pohlíží

zamyšleně na svůj

**duševní výrobek. Snad cítí jakous
pýchu.**

303

**Jsem odpůldne v zahrádce první. Celou
věčností se mně**

zdá, než se dostavují ostatní.

**Teprv as hodinu po mně přichází
domáci s Otylií.**

**Domáci se mnou zapřádá politický
hovor. Brzy došel**

**resultátu, že všechno pochází z toho,
králové že „nejsou**

nikdy spokojeni s tím, co mají“. Dávám

mu vřele za

**pravdu. Pronáší ještě jiná pořekadla
svá, obdivuju se**

**všechněm. Pak začíná navazovat divoké
víno a dostávám**

**se s Otylií do důvěrného hovoru. Bůh ví,
jak to přišlo, ale**

**pojednou se mluví o mé ctnosti. Otylie
vychvaluje se**

**zápalem mou „ctnost“. A mluví pořád
dál o ctnosti mé,**

**natahuje ji jako švec kleštěmi kůži,
takže ještě vybývá na**

celé boty pro některého bližního.

**Kdepak jen to děvče
studovalo moji ctnost?**

**Malíř, malířka. Malíř s obličejem
spokojeným, skoro**

**vítězným. Malířka s jazykem zas jako
meč. „Hotov s**

**listem?“ ptám se. – „Ó, to se rozumí,“
praví malíř, jako**

**by mu bylo hračkou odbýt celou
evropskou**

korespondenci za půl dne.

**„Měls tam připsat o konduktorce,“ míní
se smíchem**

malířka, „faráři mají takové věci rádi!“

– Copak měl

**psát o konduktorce? – „Musím psát
ještě jeden list,**

**druhému bratrovi v Tarnově. My bratři
si píšem ročně**

**dvakrát, už je to tak mezi námi
zavedeno.“ Nikdo si toho**

**nevšímá, ale o konduktorce se mluví
dál. Vypravují o**

**nadporučíkovi, a jak konduktorka
vystrkuje vždycky**

**hlavu, jde-li už nadporučík; vypravují
tak divně, a**

přitom se na mne dívají a smějí. Náhle

se mně rozbřesklo

304

**mozkem. Tedy proto jsem byl
„hloupý“? Dopálil jsem se**

a něco jsem řek. Ani už nevím co.

**Pak jsme hráli šístku ve třech. Co
nejtrpělivěji snášel**

**jsem při hře všechny chyby domácího a
dával mu za**

**pravdu ve všem. Také jsem natáh nohu
pod stolem**

**schválně až k němu, aby si pochutnal;
šlapal po nijako**

varhaník.

Provazník dnes zase nepřišel.

**Něco podobně hloupého nepříhodilo se
mně jaktěživo!**

**Šel jsem k příteli Morouskovi na večeři.
Bydlí až na**

**konci Smíchova a vzal jsem si u brány
drožku. Bavili**

**jsme se výborně pozdě do noci, pak
jsem šel zvolna**

**domů. Překrásná noc a v hlavě plno
hopkujících**

**myšlének. Málokde, myslím, človíček,
jen nějaký ospalý**

**drožkář jel se svou zemdlenou klisnou
domů; klisna sotva**

**že nohy vlékla, vůz se drkotal pomalu a
monotónní**

**rachocení kol mně bylo skoro příjemné.
As dva domy od**

**mého bytu mne vůz předjel, drožkář se
nahnul s kozlíku**

**a praví: „Copak si nasednou, mladý
pane?“ – Moje**

**drožka! Zapomněl jsem mu zaplatit a
jej propustit, a**

**drožkář na mne čekal do noci. – Tři
zlatky jsem musil**

hanebníkovi vyplatit!

Není pochyby – jsem zamilován!

**Aby takhle stálo najednou mezi inserty
v novinách:**

**„Panu doktoru Krumlovskému a jeho
spanilomyslné**

**nevěště, slečně Otylii —“! U těch chlapů
je každá**

305

**„spanilomyslná“! – Nikdo na světě
nesmí mít ani zdání –**

ač –

Musí být jasno mezi námi!

**Pěkný výjev – ještě se zlostí třesu!
Žaludek by mohl**

člověk vyplivnout!

**Řinčení šavle venku. Klepání na mé
dvěře. „Dále!“ A**

**vejde vojenský poručík – ne
nadporučík, jak jsem udiven**

**očekával. Vstávám a tázavě pohlížím na
příchozího.**

**Poručík je v plné parádě, s čákem na
hlavě. Salutuje.**

„Prosím – pan doktor Krumlovský?“

Kývnu.

„Přicházím, od pana nadporučíka

Rubackého.“ –

**Rubacký je ten tlustý nadporučík zdola
a od**

konduktorky. „Čeho si přejete?“

**„Pan nadporučík cítí se uražen výrazy,
jakých jste užil**

**včera při nějaké rozprávce zde v
zahradě o něm samém a**

**o paní konduktorové, které on sobě co
přítelkyně své**

**velice váží, a vyslal mne, abych žádal od
vás řádného**

zadostiučinění.“

**Sáhl jsem si na čelo a vytřeštil na něho
zrak.**

**Rozpomínal jsem se na včerejšek – něco
se včera mluvilo,**

**je pravda, něco jsem také řekl já, ale
kdyby mne zabil,**

nevím co.

**Poručík čeká klidně na odpověď.
Přistupuju blíž, cítím,**

**že se začínám třást. „Prosím“ –
zakoktávám se – „to je**

**nějaká mýlka. Kdopak řekl panu
nadporučíkovi –“**

„Nevím.“

**Klepal někdo? Či naslouchala
konduktorka oknem**

mého pokoje? Snad i s nadporučíkem?

**„Mluvílo se něco – pamatuju se
skutečně – ale jakpak**

**bych já připadl na to, abych něco řekl!
Já pana**

**nadporučíka ani neznám – jen tak od
vidění –“**

**„Prosím, do toho všeho mně nic není.
Jsem jen vyslán,**

abych žádal zadostiučinění.“

„Když vás ale ubezpečuju! Copak bych

já mohl říci

**proti panu nadporučíkovi – já si,
myslím, pana**

nadporučíka velice vážím a –“

**„Prosím, už jsem řekl – žádám zcela
určité odpovědi.“**

**„No – myslí-li pan nadporučík na
základě nějakého**

**klepu, že je mnou uražen – což mně,
bůh ví, ani**

**nenapadlo, tedy mu řekněte, prosím, že
ho žádám za**

odpuštění.“

„To nestačí.“

„A co tedy chce? Mám snad zas před těmi lidmi –“

„Pan nadporučík Rubacký žádá zadostiučinění zbraní.“

„Pan nadporučík Rubacký je blázen,“ vyhrknul jsem.

„Já jsem se nikdy nebil a nikdy se bítí nebudu!“

„Vyřídím.“ Salutoval a bouch dveřmi.

At' si jde!

Celý se zlostí třesu! Souboj – neumím šavli vzít do

ruky! To tak, já doktor práv – budoucí

advokát! Trestní

**zákon – § 57 vřad'uje souboj mezi
zločiny – § § 158-165**

mluví o následcích a ty jsou pěkný!

Blázni, z blázince uteklí!

**Ted' jsem si vysel ke konduktorce, slyšel
jsem ji po**

307

**kuchyni chodit. Rád bych jí věc nějak
vylíčil a něco jí**

**řekl. „Jdou domů tloustnout!“ praví
vzpuřně, obrátí se**

ke mně zády a jde do svého pokoje.

Dobrá, půjdu „domů

tloustnout“! Divná pořekadla!

**Zahrádka dnes zcela zvláštní. Jsem
rozhodně rozčilen,**

nemohu za to.

**Provazník zas jednou mezi námi. Hledí
jako sůva a říká**

**každému: „Ale vy dnes vypadáte
špatně!“**

**Sedím s Otylí v besídce. Je mně, jako
bych dnes musel**

**začít mluvit o lásce. Už se k tomu mám
– ale slova vážnou**

**v hrdle, nemohu ze sebe nic
mimoobyčejného vypravit.**

Nechám dnes rozpravy té tedy být.

**Přistupuje k nám Provazník. Hledí
chvilku na nás, pak**

praví: „Vy se oženíte, pane doktore?“

**Nepříjemná otázka, jsem v rozpacích.
Ale usměju se**

**nuceně a odpovídám: „Ano, pane
Provazníku, ožením se.**

**“ „Máte pravdu – musí to být přece jux
– děti baví; dítě**

**je ještě mnohem komičtější než mladý
řeznický pes.“**

Proklatý chlap! –

**Zábava dnes skoro pořád vázla. O své
vojenské**

návštěvě jsem ani nemuknul.

Tu máš! Čert mne nesl na Malou

Stranu!

**No – co naplat! Vyved jsem to! Moh
jsem zcela dobře**

**říkat „ne!“ – však on by byl svou
hrozbu asi nesplnil –**

308

**když se ale krev i v jehněti rozkypí! –
Že mne poraní, je**

**jisto – já mu neudělám zajisté nic! Budu
raněn ležet,**

**studie závaznou pro čas, snad pro tak
dlouho, že**

**promeškám lhůtu. Snad by bylo líp,
kdyby mne zabil!**

**Zas řinčela šavle, klepalo se a vešel
včerejší poručík v**

**plné parádě. Salutoval a že prý pan
nadporučík Rubacký**

**nehodlá věc jen tak zakončit, že žádá
naposled**

**zadostučinění zbraní. Poněkud
rozmrzen pravím, že už**

**jsem včera řekl: „Ne,“ a dnes že říkám:
„Ne a ne!“**

**Poručík na to, že prý lituje, ale že prý
mně pan**

**nadporučík bičem zmrská tvář, kdekoli
mne spatří.**

Vyskočil jsem zlostně a postavil se před poručíka. „Mne

nezmrská, za to mu stojím!“ – „Zajisté zmrská. Sbohem!

“ – „Počkejte. – Na jakou zbraň?“ – „Na šavle.“ –

„Dobrá, přijímám!“ Poručík se na mne dívá překvapen.

„Přijímám,“ dodávám zlostí se třesa, „ale pod výminkou.

Za prvé mne opatříte sami zbraní a sekundantem, za

druhé mně dáte za sebe a za všechny ostatní čestné slovo,

**že o věci té se nedoví nikdo na světě a že
také pro souboj**

**vyberete místo naprosto bezpečné.“ –
„Slibuji čestným**

**slovem.“ Poroučel se zdvořile, až
nápadně zdvořile. Dnes**

**nebo zítra přijde prý, aby projednal
ostatek.**

**Tak, teď to mám! Ono je možno, že věc
přec nějak**

**propukne;– snad poslouchala naši až
příliš hlasitou**

**rozpravu konduktorka – ba vsázím se,
že poslouchala –já**

**vím, že beztoho ona je příčinou všeho.
Jak věci se mají,**

**vidím ovšem teď, že jsem původně
urazil její ženskou**

**samolibost. Ale „hloupý“ jsem proto
nebyl! Teď jsem! A**

309

**prozradí-li nás – sbohem, advokaturu!
Do smrti být**

**koncipientem! –No, nějaký kapitálek
mám, a Otylie má**

**— vždyť ale nevím ani, zda by si mne
vzala!?**

Rozumí se samo sebou, že nestuduju

pranic. Jen se tak

**dívám do knihy a v myšlénkách si
nadávám.**

**Pošta mně přinesla list. Poštovní
známka je**

**malostranská – list je anonymní –
prokletý Provazník!**

„Pane doktore a kandidáte!

**Myslím, že jste víc kandidátem
manželství než**

**advokatury. Vaše touha po manželství
je ale nízká**

**špekulace, zcela nízká. Chcete dům,
chcete peníze,**

**nechcete ženu. Také nemůžete ani tu
starou, zvadlou**

**důru chtít, která je k tomu ještě tak
hloupá, že nemá ani**

**půl korce horizontu“ – korec horizontu,
to jsem už od**

**Provazníka slyšel ústně. „Hanba Vám,
že se hodláte tak**

**zaprodát, mladý svůj život obětovat
sprostému**

**výdělkářství. Ještě jednou a stokrát
hanba Vám. Jeden**

**ve jménu mnohých stejně smýšlejících.“
No počkej, tobě**

dám! Na tobě se pomstím místo na nadporučíkovi.

Beztoho vjela do mne řvavost, že bych se s celým světem

pral.

Nemohu říci, že bych se bál o život. Ani poranění se

nebojím; myslím nějak zcela chladně na to. Ale to vím, že

strach přijde, a toho strachu se bojím. Nenavykl jsem

soubojům – jakživ jsem na žádný ani nepomyslel – strach

310

musí přijít. A budu nervosně rozechvěn – každá číva se

bude chvít – každý sval třást – nebude okamžiku bez

zimnice – a strachy budu zívat.

To bude děsné!

**Bavíme se v zahrádce, ale jak! Vyznání
dnes neučiním,**

**nač také! Vezmi svůj šáteček, Otylie, a
připrav šarpii!**

**Budu-li mrtev, je konec; budu-li raněn,
Otylka mne bude**

**ošetřovat – myslím si aspoň – a tu se
vypřede vyznání**

samo od sebe. Jako v románech.

**Ale nutká mne to, abych začal přec
nějakou pořádnou**

rozpravu. Nevím o čem. Konečně se

ptám, půjde-li zítra

**do českého divadla. Co prý se dává?
Dává se Tylův Jan**

**Hus; je 6. červenec, pamětní den
upálení Husa. „Ráda**

**bych šla – ale nepůjdu na ,Husa.“ –
„Proč? Snad ne**

**proto, že byl kacířem?“ – „No – ale
zítra je pátek – půst –**

**a to přec nejde!“ – Hanebný Provazník
by v tom viděl**

**„horizont“. Já vidím naivnost – a
naivnost má vždy své**

půvaby – zajisté!

**Ted' přichází Provazník! Jdu mu rychle
vstříc a táhnu**

**si ho stranou do besídky. „Vy, hanebný
člověče, opovážil**

**jste se mně dnes poslat jeden ze svých
anonymních listů,**

**jimiž celé sousedstvo znepokojujete!
Zodpovězte se mně!**

**“ „Kdopak vám řekl o mých
anonymních listech?“ ptá se**

Provazník, zblednuv jako křída.

„Vy sám ondy, hanebníku!“

**„Já vám to řekl?“ a v obličeji jeho je
tak blbé udivení,**

**že se musím obrátit stranou, abych se
mimovolně nesmál.**

**„To vám povídám, stane-li se cos
podobného ještě**

**jednou, spráskám vás jako štěně!“ a
jdu. Naučil jsem se**

od nadporučíka alespoň něčemu. –

**Později chtějí hrát šístku. Malíř vyndal
ze šuplete karty**

**a skoro zároveň chytl Pepíka za krk.
Ukrutné bití. Kde**

**které srdce v kartách bylo, všechna jsou
vystřižena.**

**Vyšlo najevo, že Pepík je nalepil na bílý
papír a dal co**

dar lásky Semprově Márince.

**Nemůžem hrát a já jsem s tím náramně
spokojen.**

**Mluvíme, mluvíme, ale nic kalého.
Chodím pak s Otylí**

**mezi záhony. Náhle se ona obrátí ke
mně, hledí mně do**

**očí a ptá se, zdali mně něco je? Jsem
zaražen, ale pravím,**

**že nic, a nutím se do smíchu. Ona vrtí
hlavičkou a**

opakuje vícekrát, že prý mně přec musí

něco být.

**Má – má sympatii ke mně – je to zcela
patrné!**

**Sedím doma a přemýšlím. Jsem ku
podivu klidný,**

strach ještě nepřišel – však on přijde!

**Nevěřím snad posud, že souboj bude?
Ale zítra!**

**Vida, dnes jsem vstal! Probudil jsem se
už před třetí a**

**neválel jsem se a vstal jsem hned. Je
mně ukrutně**

opravdově.

S časem ale nevím, co začít. Už jsem byl

dnes dvakrát

**dole v zahrádce a hned zas se vracím do
pokoje. Beru vše**

**možné do ruky, ale jen proto, abych to
mrzut hned zase**

položil.

312

Nemohu se poručíka ani dočkat.

**Mám, nemám už strach? Rozechvřen
jsem, zívám, ale**

**připadá mně, jako bych zíval zimničnou
nedočkavostí.**

Byl zde. Zítra tedy v šest hodin ráno v

kasárnách na

**Hradčanech, v jakéms prý zahradním
saloně. Myslím si:**

**„Tedy tě odnesou ze salonu!“ a musím
se tomu v duchu**

**smát, jakoby nějakému neslýchanému,
nevídanému**

vtipu.

Byl vybraně zdvořilý. Něco i řekl, jako že „by sám byl

rád, kdyby se ta nemilá historie nějak urovnala“.

Vyhrknul jsem: „Není třeba!“, ale sotva jsem to vyhrk,

byl bych se hned pohlavkoval. Jsem přec jen hlupák!

Eh –co!

Jsem návštěvou u přítele Morouska na Smíchově. Za

prvé: doma bych to nevydržel. Za druhé: Morousek je

**výtečný šermíř, prával se jako buldok,
může mne honem**

ještě něčemu naučit.

**Morousek je nepříjemný člověk. Svěřil
jsem se mu a –**

**on se mi směje. Někteří lidé nedovedou
o ničem na světě**

**přemýšlet opravdově! Žádám ho, aby
mně ledacos**

**ukázal, co by mně prospět mohlo. Tvrdí,
že za tak**

krátkou dobu se nenaučím ničem.
„Oho!“ pravím

pohněván. – „No tak uvidíš!“

**Vzal špadóny, dal na mne škrabošku a
přikrývku a**

**postavil mne. Takhle! – teď takhle! – ne
takhle! – pozor**

**na konec špadónu! – tak – a můj špadón
leží na zemi.**

313

**„Musíš zbraň pevněj držet,“ a směje se.
– „Když je**

**špadón těžký.“ – „Šavle nebude
mnohem lehčí – no,**

**znovu!“ – Za chvíli jsem zemdlen,
jako bych byl**

kovadlinu jednou rukou zdvihal.

Kostnatému, vysokému

Morouskovi je arci hej! „Odpočiň si trochu,“ a směje se

zas. Pamatuju se, že býval Morousek mnohem

příjemnější, než je, a sděluju mu to. „Mluví z tebe tréma,

“ míní. – „Oho, já nemám pražádného strachu – na mou

čest ne!“ – „No tak začněm znovu!“ Za chvílku jsem už

ale zase zemdlen. „Nesmíme to přehnat,“ míní Morousek,

„nemohl bys zítra ráno ani rukou

hnout. Zůstaneš u mne

**na oběd a na svačinu, a budu se občas
ještě cvičit, ale**

**zcela málo.“ Byl bych beztoho neodešel.
Jeho žena se na**

**nás dívá, myslí, že si hrajem, a směje se.
U těch lidí je**

smích za greši!

**Krátce před obědem se mne Morousek
ptá, je-li**

**Rubacký dobrý šermíř. Nevím. „Není
nic platno, musíš se**

**naučit rychlému, překvapujícímu útoku
– buď a nebo!“**

**Strká mne zas do přikrývky, lezu do ní
jaksi nerád.**

**Krásná věc, ten rychlý, překvapující
útok! Nemohu jej**

**svést, pořád je útok málo rychlý a
pranic prý**

**nepřekvapuje. Mohu já za to? „K
obědu!“ volá**

Moroušková a já jsem rád.

**Ale sotva že lžící držím. A ruka se třese
a rozlívám**

**polívku. Morousek se směje. Počkej jen,
až budeš zítra**

stát nad rozsekaným přítelem! Skoro si

přeju, abych byl

**hodně rozsekán, tak rozsekán, že by
Morousek plakat**

musel!

314

**Ještě mne za odpůldne dvakrát donutil
k šermu. Sekám**

**do vzduchu a do Morouska jako šílený,
pak se převalím v**

**škrabošce a pokrývce na zem a nechci
ani vstát. „Jen**

**vstaň, teď se natřeš kořalkou!“ Natru se
kořalkou a**

smrdím tak, že Morousková sebere své

vyšívání a jde si

**sednout na druhý konec zahrady. Utekl
bych sám před**

sebou!

**Jdu pozdě navečer domů. Strašná bolest
v loktech a v**

**kolenou. Cožpak jsem šermoval také
nohama?**

Nalézám doma lístek. Od Otylie!

**„Ctěný pane doktore! – Musím, musím
dnes ještě s**

**Vámi mluvit. Sejděte v noci, prosím
hned po mém**

**návratu, do zahrádky. Jakmile
zahvízdáte Traviatu, jsem**

**u Vás. Odpusťte, že tak škrabu, já to
dělám z pouhé**

sympatie k Vám. – Otylie.“

**Už konduktorka mluvila! – To bude
scéna!**

**Šel jsem do zahrádky. Měsíc svítí a
vidím dobře přes**

**dvůr do chodby prvního patra. Nikdo
tam.**

**Přecházím. – Ted' je tam někdo! Bílá
postava.**

Vystoupím na okamžik do měsíčního

světla, ustoupím zas

**do stínu – tedy z Traviaty! – Pánbůh ví,
co to je –**

**hvízdám ten škvár po celý den – a ted’
–! Kdyby mne**

**někdo zabil – já si nevzpomenu! –
Vždyť mne ale přec**

**viděla? A hvízdát mohu také co chci,
ne? Ale nic jiného**

**mně nenapadá, než „Pepíku, Pepíku,
copak dělá Káča?“**

Hvízdám tedy „Pepíku“.

**„Pan doktor v zahrádce, a tak pozdě,“
zní to pojednou z**

**malířova okna. Malíř, kozel ví jak
vysvlečen, je vyložen z**

**okna. „Krásná noc, co? Nemám také
pražádné chuti do**

spaní. Povědejme si.“

**Postava z chodby zmizela. „Eh vždyť já
už jdu taky**

**domů!“ volám naschvál hodně hlasitě.
To tak, bavit se**

**zde s malířem. A on chlap by se nehnul
do rána!**

**Jdu hlasitě si hvízdaje – vida, teď mně
Traviata**

**napadla – pomalu dvorem. Zastavuju
se, hledím sem tam**

**– na schodech nikdo, na chodbě nikdo –
rozhněvala se**

Otylie pro mého „Pepíka“?

**Snad je líp, když dnes spolu nemluvíme.
Baže je líp! – A**

zítra?

**Malíř leží v okně. Rád bych se podíval k
chodbě, ale**

**zpozoroval by mne a začal rozmluvu.
Zatáhl jsem**

záclony.

Poslední vůle! – Není nic platno,

pořádek musím učinit.

**– Jen krátký, jasný, několikařádkový,
všechno jmění**

sestře a basta!

**Tak, a teď zkusím spát. Jsem klidný, až
nápadně – ale**

**zítra se budu třást jako osika, já to vím!
Ještě budíček**

**narovnat! Malíř leží v okně – lež si,
mazale!**

**Sotva jsem dvě hodiny spal a přec jsem
vyspalý. Je šero**

**– v červenci je už o třetí hodině den – a
ranní chlad mne**

**mrazí. – Ukrutně zívám! – Trochu se
chvěju, je pravda,
ale netřesu se vlastně.**

316

**Nevím, co s časem. Dolů do zahrádky
nechci jít. Na**

**ulici? Při zimnici své bych se dal do
běhu a unavil bych**

**se. Beztoho mne ruce od včerejška bolí.
Snad se probírat**

v papírech a rovnat je trochu?

**Půl šesté – tak jsem se zabral.
Rozhlížím se po pokoji,**

jako bych byl něco zapomněl. Copak

jsem moh

zapomenout! –

Tedy sbohem!

**Vylít jsem přes schody do dvora,
dvorem do kasárního**

**průjezdu, vraty ven – poskočil jsem si –
je mně jako do**

**radostného pláče, a vskutku oči zavlhly
– zrovna jako**

**bych byl z tmavého sklepení vyšel náhle
do slunečního**

**jasu! škubnu sebou vpravo, vlevo –
nevím, kam chci. –**

„Krumlovský – no?“

**Morousek! Nebohý Morousek! Padnul
jsem mu kolem**

**krku, několik slz mně vyhrklo přes tvář.
Ale nemohu**

**mluvit. „No – budeš se bít?“ – „Už je po
všem!“ – „Zaplat’**

**pánbůh! Ale pust’ mne, rozmačkáš mi
ruku.“ Pozoruju,**

**že držím jeho ruku jako v šroubu – ještě
jedno stisknutí!**

**„Vlezme zde do drožky – najal jsem ji.
Už jsi snídal?“ –**

„Snídal? – Ne, nesnídal.“ – „Tedy

zajedem do vinárny.“–

**„Ano – ne! Napřed domů, pak do
vinárny.“ Otylie musí**

zvědít, že jsem vyšel zdráv.

**Vstoupíme do vozu. Žvatlám jako malé
dítě a pořád se**

**směju. Pánbůh ví, co všechno žvatlám!
A ani nepozoruju,**

**že jsme už před domem. Tančím přes
schody, mluvím až**

317

**neslušně hlasitě, aby mne bylo po celém
domě slyšet.**

Konduktorka utekla před námi z

kuchyně do pokoje.

Divíš se! Počkej, ty se teprv podivíš!

**Domov mne přivádí k sobě. „Ale
zdalipak víš, žes mně**

**vlastně nepověděl posud pranic?“ praví
Morousek,**

**zapaluje si doutník a natahuje se na
pohovku.**

**Ano, je pravda, já nepověděl posud
vlastně pranic.**

Musím se sebrat trochu do chladnosti.

**Čekali na mne dva už u vchodu do
kasáren. Vedli mne**

**přes dvůr, dolů přes schody a do
zahradního salonu. Zde**

**čekal nadporučík a lékař. Druhý z obou
důstojníků, kteří**

**mne od vrat byli sprovázeli, představil
se mně co můj**

**sekundant. Privil mně, že je vše v
nejspravedlivějším**

**pořádku a zbraně navlas stejné.
Myslím, že jsem se**

**uklonil. Tu přistoupil ke mně známý
mně poručík,**

**sekundant nadporučíkův, a pravil:
„Pánové nemají,**

**pokud vím, žádné zvlášť osobní trpkosti
proti sobě –**

**souboj se stane – ale navrhuju: jen do
první krve. Chcete**

**tak, pane?“ – „Dobře,“ pravím.
„Dobře,“ praví**

**nadporučík a svlíká svrchní šat.
Svlíkám se také.**

**Dali mně šavli, postavili jsme se a
křižovali zbraň, jaks**

**mi to včera ukázal. A tu to do mne
vjelo. „Rychlý –**

**překvapující útok“ – v hlavě mně
zahučel vodopád, před**

**očima se mně dělaly mžitky – vtom
vzkřikli oba**

**sekundanti „Dost!“ a vskočili se šavlemi
mezi nás.**

**Mimovolně jsem ustoup o krok nazpět a
vidím, že se**

**soupeři mému řine s tváře krev. Mně se
zdá, že jsem**

318

**salutoval šavlí jako důstojník – ano,
salutoval jsem a**

**odevzdal jsem ji s poklonou svému
sekundantovi. Vážně**

jsem se zas oblíkal a slyším mezitím,

jak lékař praví:

„Jen lehýnké poranění!“ A pak jsem se poroučel. Při

odchodu slyšel jsem ještě za sebou: „Po čertech divoký

chlap!“ – Poslouchej, já bych se teď pral s celým světem!

A nic, pranic se neprozradí! Lehýnké poranění – čestné

slovo – nikdo ani nemukne. A to mám tobě co děkovat,

příteli miloučký!

Morousek se směje. „No – bud’ není dobrým šermířem,

**nebo jsi ho náhodou skutečně překvapil.
Ostatně, dost**

statně jsi se mně napoprvé držel!“

**Cítím se jaksi hrdinou. Přecházím
pádnými kroky sem**

**tam a teď se stavím před zrcadlo.
Dívám se na sebe, chci**

se pousmát, ale úsměv vypadá blbě.

**Morousek vstává. „Ale už mám velký
hlad, teď pojd’me**

**do vinárny!“ Ku podivu, já ještě nemám
hladu! „Tys**

**také ještě nesnídal?“ ptám se. —
„Kdypak?“**

**Ted' mně teprv napadá, jak ušlechtilou
starostlivost**

**dokázal Morousek. „Kde jsi dostal tak
časně drožku?“ –**

**„Objednal jsem si ji hned včera v
poledne, když jsi byl u**

mne.“

**„Zlatý, zlat'ounký Morousku!“ a už mu
visím na krku.**

**Měl co dělat, aby mne setřás. Já mám
někdy ukrutnou**

sílu.

**Maličká vinárna. A dva známí zde:
krejčí Sempr,**

**hostinský. Podávám jim ruku. „Cože –
naš pan hostinský**

319

**zachází také jinam?“ – „I už jsem nebyl
alespoň deset let**

nikde, až dnes!“

**My usedli k jinému stolku. Jíme,
popíjíme, a Morousek**

**mně šeptem dokazuje, že se musím
vystěhovat, a sice**

**hned. S konduktorkou prý by to
nedělalo žádnou**

**dobrotu, v studiích prý bych byl také
znepokojován a**

**času přec nemám nazbyt. Má úplně
pravdu. Kam prý**

**bych se nejraděj stěhoval? Nejraději zas
zpátky do**

**dřívějšího bytu. „Dobrá, zajedem tam
hned odtud**

**drožkou, snad lze jej dostat.“ Morousek
je výtečný přítel!**

**Vůbec muž naskrze znamenitý, mám ho
ukrutně rád –**

**ani se nepamatuju, že by mně byl býval
kdykoli a jen**

dost málo nepříjemný.

Hostinský se patrně dostává do ohně,

mluví vždy

**hlasitěji. Domlouvá Semprovi, aby se
neženil, ne a ne!**

**Klikeše pomlouvá jako strůjce všeho
zlého na světě. O**

**ženských mluví s opovržením. Ted' si
vyšel Sempr pro**

**doutníky a interpeluju hostinského.
„Ale poslouchejte,**

**pane hostinský, pročpak zrazujete
Semprovi?“ – „Copak**

**nejsem hostinský? Mám svých stálých
několik hostů a**

musím si je udržet!“ – „Ale on by přec

potřeboval

**dobrou hospodyní a pro dceru
potřebuje matku.“ – „Ne**

**– dobrý host! – on u mne obědvá, on
dobře večeří, pije**

svých –“ Sempr je zde.

**Byt prázdný, a dali mně jej rádi. Hned
pozejtří, v**

**pondělí se přestěhuju. Co tomu as
Otylie řekne? –**

**Myslím, že vše nahlídne, vždyť s ní
promluví – výklad**

320

a vyznání zároveň! Ostatně mohu

přicházet ob den, nebo

**třeba každý den. Je pravda – zvěst o
souboji se přece**

**trochu rozšíří, obdivovali by mne, ale –
existence**

předchází.

**Morousek mne zavezl k sobě na oběd.
Bavíme se při**

**jídle o mém souboji. Morousek je v
růžovém rozmaru,**

**ale myslím, že mne dělá směšným. To
je, mírně řečeno,**

nerozumné a zbytečné.

K večeru jsem si pospíšil domů a hned do zahrádky.

Otylie se skutečně hněvá! Neodpovídá mně, vyhýbá se.

– Myslil bych, že by měla mít vlastně radost. Ženské

vrtochy nejsou vždycky příjemny!

Byl jsem navečer v bývalém svém hostinci na Starém

Městě. Výborná zábava! Sršel jsem vtipem, abych tak

řekl. Divili se mému rozmaru a jak prý dobře vypadám.

Ano – a před necelým dnem mohl jsem

být na márách!

Dnes, doufám, bude se to dobře spát!

**Vzbudil jsem se velmi časně –
reminiscence po**

**včerejšku! Ale bylo mně volno, tak
volno jako**

**novorozeněti ve vlažné lázni, a protah
jsem tělíčko a**

**natáh ručičky a hajal blaženě dál až do
devíti.**

**A doktor Jensen je zde. Le pourquoi? –
No ty se**

podivíš, a to ještě dnes!

Tiskne mně nápadně vřele ruku,

zapaluje si několikrát

321

**doutník. Že prý mně musí přec říci,
proč vlastně sem**

**chodí, aby mně to nebylo nápadno – a
jde zas ke stolku**

**pro sirky. Mně říci, proč sem chodí? On
myslí, že to**

**nevím! A už zas stojí u zrcadla – pravá
mužská koketa!**

**„Tady naproti vám,“ začíná, „bydlí v
druhém patře**

**Provazník –vždyť jste již sám o něm
vícekráte mluvil!**

**Před desíti a před osmi lety byl u nás v
ústavě. Od té

doby ho na žádost jeho bohatých
příbuzných občas

pozoruju, teď mne zase požádali. Byl
jsem tomu

nesmírně povděčen, že vy zde bydlíte a
právě v tomto

bytu; musímť vše činit co možná
nenápadně. Zná mne,

vyhýbá se mně, ani jednou nesešel do
zahradky, když

jsem tam byl ve vaší společnosti, ačkoli
jste řekl, že je**

**tam takto každý den. Pozoruje mne
úzkostlivě, také teď**

**se dívá na mne; vidím ho zcela dobře
zde ve vašem**

**zrcadle – stojí za oponou, jen hlavu
trochu vystrkuje. Ale**

**myslím dle všeho, co jsem viděl a slyšel,
že není právě**

třeba bát se nového výbuchu.“

**Otevřel jsem ústa a vyvalil oči. Jak? –
Jen to?**

**Cítím jakés ulehčení, je pravda. Ale –
zároveň také něco**

jako zklamání.

Doktor odešel. Je mně, jako bych měl za ním volat:

„Vidíte – kdybyste byl snad tento – já – totiž co se mne

týče – já bych vám nebyl –“

Vskutku mně pojednou připadá, jako bych byl nikdy

ani na soupeřství nepomýšlel.

Ba je mně jako – ach, mužský je přec jen divný tvor!

322

Konduktorce jsem teď krátce a suše sdělil, že do zítřka

do večera jsem vystěhován. Vyslechla

mne se sklopenýma

**očima a nehlesla. Klopí teď stále přede
mnou oči. Tebe**

jsem zkrotil!

**Ale ku podivu – konduktora jsem po
celý pobyt svůj ani**

**nespatřil! Vždycky se to tak nějak – ale
je také dobře,**

myslím, že by mně ho bylo líto.

**Otylie se hněvá dál; mně je, upřímně
řečeno, hněv její**

**skoro lhostejný. Cítím jen tak jakoby
lehýnkou urážku.**

**Sdělil jsem všem v zahrádce, že se
stěhuju, ona byla**

**přitom zcela chladna, vskutku chladna,
jako bych jí**

**sdělil, že padla vařečka na zem. –
Ženská je také divný**

tvor!

**Zaplat' pánbůh, že jsem se jí nevyznal z
„lásky“.**

**Byl jsem v staroměstském svém
hostinci. Mezi těmi**

**lidmi člověk zrovna osvěží a je pak zase
schopnější**

duševní práce. Jen zas do práce, do

práce! – po

**advokátní zkoušce jsem všech zkoušek
prost už pro celý**

život!

Jsem v plném stěhování.

**U malíře všeobecný výprask, děsný
rámus – příprava**

**ku psaní druhého listu. Poslal si ke mně
zas pro papír.**

**Vzkázal jsem mu prostě, že už mám vše
složeno a ani**

323

nevím, kde papír je.

Domáci slečna řeže v zahrádce salát.

Pozoruji chladně. Ta je už zvadlá!

**At' mně přijde Neruda ještě jednou s
nějakou „Povídkou**

malostranskou“!